

LÄÄNEMAA AASTA- RAAMAT 2021

SIHTASUTUS LÄÄNEMAA

SIHTASUTUS LÄÄNEMAA

KOOSTAJA JA VÄLJAANDJA:

Sihtasutus Läänemaa

TÄNAME KÕIKI KAASAUOREID!

KEELETOIMETAJA:

Kadri Kustmann

KUJUNDUS:

Deko Disain OÜ

Sihtasutus Läänemaa

Karja 27, 90502 Haapsalu

info@laanemaa.ee

www.laanemaa.ee

www.facebook.com/laanemaasa

Haapsalu 2022

Euroopa Liit
Euroopa
Regionaalarengu Fond

Eesti
tuleviku heaks

SISUKORD

Kliki peatükil

Eessõna	4	4.2.3. Vormsi Lasteaed-Põhikool	66
1. LÄÄNE MAAKOND	6	4.2.4. Läänemaa Ühisgümnaasium	66
1.1. Geograafia	6	4.2.5. Noarootsi Gümnaasium	69
1.2. Rahvastik	7	4.2.6. Haapsalu Kutsehariduskeskus	70
1.3. Maakondlik koostöö	10	4.2.7. Tallinna Ülikooli Haapsalu kolledž	74
1.3.1. SA Läänemaa nõukogu koosseis	10	4.2.8. Haapsalu Viigi kool	76
1.3.2. SA Läänemaa juures tegutsevad nõukogud ja komisjonid	12	4.3. Huviharidus	79
1.3.3. Teised maakondlikud katusorganisatsioonid	13	4.3.1. Läänemaa Spordikool	79
1.4. SA Läänemaa tegevus aastal 2021	14	4.3.2. C. Kreegi nim Haapsalu Muusikakool	80
1.5. Maakondliku arengu kavandamine	17	4.3.3. Haapsalu Kunstikool	83
1.6. Maakondade arengustrateegiate elluviimise toetusmeede	18	4.4. Noorsootöö	84
1.7. Kohaliku omavalitsuse programmi 2021. aasta taotlusvoorud	18	4.4.1. Noorsootöö Lääne-Nigula vallas	84
1.8. Maakonna tunnustused 2021	20	4.4.2. Noorsootöö Vormsi vallas	85
1.8.1. Läänemaa kauni kodu konkurss	20	4.4.3. Noorsootöö Haapsalu linnas	85
1.8.2. Aasta ema ja aasta isa konkurss	22	4.5. Tunnustamine haridusvaldkonnas	86
1.8.3. Tervise ja turvalisuse valdkonna tunnustused	25	4.5.1. Täiskasvanuhariduse valdkond	86
1.8.4. Noorsootöö valdkond	27	4.5.2. Läänemaa aasta õpetaja 2021	88
1.8.5. Sotsiaaltöö valdkond	28	4.5.3. Parimate õpilaste tunnustamine	93
1.8.6. Läänemaa sätinimesed	29	5. KULTUURIELU	94
1.8.7. Läänemaa vedur	30	5.1. Rahvakultuur Läänemaal	94
1.9. Detailplaneeringud maakonnas	30	5.2. Canzone sünnipäev	94
1.9.2. Lääne-Nigula detailplaneeringud 2019–2021	30	5.3. Kultuurivaldkonna tunnustused 2021	97
1.9.3. Haapsalu detailplaneeringud 2019–2021	34	5.4. Haapsalu Kultuurikeskus	101
2. KOHALIKUD OMAVALITSUSED	35	5.4.1. Haapsalu Kultuurikeskus	101
2.1. Vormsi vald	35	5.4.2. Kino	102
2.1.1. Vormsi rahvastik	35	5.4.3. Olulisemad üritused 2021. a Haapsalu Kultuurikeskuses	102
2.1.2. Vormsi arendusprojektid ja investeeringud	36	5.5. Lääne-Nigula valla kultuurielu 2021	104
2.1.3. Vormsi valla juhtimine ja valimised 2021	37	5.5.1. Asutused, töötajate arv, struktuur, töökorraldus	104
2.1.4. Vormsi valla tunnustused 2021	38	5.5.2. Lääne-Nigula valla kultuuritegijate tunnustamine 2021	105
2.1.5. Vormsi valla sündmused	38	5.5.3. Valik Lääne-Nigula valla kultuuri- ja spordisündmusi 2021	107
2.1.6. Vormsi valla asutused	39	5.6. Raamatukogud	108
2.2. Lääne-Nigula vald	40	5.6.1. Lühikokkuvõte	108
2.2.1. Lääne-Nigula rahvastik	40	5.6.2. Raamatukogude tegevus piirangute perioodil	110
2.2.2. Suuremad arendusprojektid ja investeeringud	41	5.6.3. Raamatukogude kogud ja teavikute komplekteerimine	111
2.2.3. Muudatused valla juhtimises	42	5.6.4. Lugejateenindus ja raamatukoguteenused	112
2.2.4. Valimised 2021	42	5.6.5. Raamatukoguteenuse turundus ja väljaanded	116
2.2.5. Lääne-Nigula valla aukodanikud 2021	43	5.7. Muuseumid	116
2.2.6. Lääne-Nigula valla teenetemärgi saajad 2021	44	5.7.1. SA Haapsalu ja Läänemaa Muuseumid	116
2.2.7. Lääne-Nigula valla aasta tegu	44	5.7.2. MTÜ Rannarootsi Muuseumi 29. tegevusaasta ülevaade	118
2.3. Haapsalu linn	45	5.8. EELK Lääne praostkond aastal 2021	121
2.3.1. Haapsalu rahvastik	45	5.9. Muinsuskaitseamet	122
2.3.2. Arendusprojektid, investeeringud	46	6. SPORDIELU	124
2.3.3. Valimised 2021	47	6.1. Spordist Läänemaal	124
2.3.4. Haapsalu tunnustused 2021	48	6.2. Koolispordiliit 2021	126
3. TERVISHOID JA SOTSIAALKAITSE	51	7. SISETURVALISUS	127
3.1. SA Läänemaa Haigla	51	7.1. Läänemaa turvalisuse nõukogu	127
3.2. Haapsalu Neuroloogiline Rehabilitatsioonikeskus (HNKR)	53	7.2. Kogukondliku turvalisuse taotlusvoorud 2021	129
3.3. Terviseameti ülevaade maakonnast, perearstid	56	7.3. Päästeamet	131
3.4. Haapsalu linna sotsiaalteenused	59	7.4. Politsei- ja Piirivalveamet	135
3.5. Lääne-Nigula valla sotsiaalteenused	59	8. RIIGIKAITSE – KL LÄÄNE MALEV	139
3.6. Vormsi valla sotsiaalteenused	60	9. KESKKONNAKAITSE	143
4. HARIDUSELU	61	10. TEED JA TRANSPORT	145
4.1. Lääne maakonna lasteaiad	61	10.1. Transpordiamet	145
4.1.1. Haapsalu linna lasteaiad	61	10.2. Maakonna ühistransport	146
4.1.2. Lääne-Nigula valla lasteaiad	62	11. TÖÖHÕIVE JA MAJANDUS	149
4.1.3. Vormsi Lasteaed-Põhikool	63	11.1. Eesti Töötukassa Läänemaa osakond	149
4.2. Lääne maakonna koolid	63	11.2. Maksu- ja Tolliamet	154
4.2.1. Haapsalu linna algkoolid ja põhikoolid	63	11.3. Põllumajanduse Registrite ja Informatsiooni Amet	155
4.2.2. Lääne-Nigula valla koolid	64	11.4. Ettevõtlus Läänemaal	158

SIHTASUTUS LÄÄNEMAA

IRENE VÄLI,
SA Läänemaa juhataja

Eessõna

Lääne maakond on rahvaarvult ja pindalalt Eesti 14. maakond. Statistikaameti andmetel elas 31. detsembril 2021. a siin 20 285 inimest. Maakonnas on jätkuvalt kolm oma-valitsust – saar, linn ja vald ehk Vormsi vald, Haapsalu linn ning Lääne-Nigula vald. Läänemaa aastaraamatus on kajastatud kõikide omavalitsuste kokkuvõtted 2021. a olulise-
matest tegevustest ning saavutustest.

2021. aasta oli jätkuvalt pandeemia ja sellega seotud piirangutega toimetulemise aeg – suvel olid keelud üsna leebed, kuid aasta lõpus taas levima hakanud viirus ei võimaldanud endiselt tavapärase elu juurde naasta. Regionaalsete, maakonnaülestest funktsioonide toimimine jätkus tänu tegusatele läänemaalastele. Maakondliku komisjoni abiga valiti Läänemaa 2020. aasta tublimaid ja toimus tunnustusüritus: tunnustati kultuuri-pärli, aasta ema ja isa, sädeinimest, sotsiaal- ja noorsootöötajaid, haridusvaldkonnas tugispetsialiste ning terviseedendajaid.

Töötati välja Lääne maakonna turismi arengustrateegia tegevuskava, mis aitab kaasa nelja eelisarendatava valdkonna eesmärkide saavutamisele. Toimus turisminõukoja kokkusaamine, kus aruteluteemadeks olid maakonna ja turvalisuse märgis, maakonna statistika ja turismi strateegia koos tegevuskavaga. Tavapärastel toimusid ka maakonna koostöökogu, turvalisuse nõukogu, liikluskomisjoni ning maakondliku kriisikomisjoni töökoosolekud. Paljud planeeritud kultuuriüritused ja ettevõtmised jäid ära või toimusid vähendatud ulatuses. Kultuurivaldkonna toimetamist ja arengut toetas maakonna kultuurinõukoda.

Foto: Silver Raidla

Irene Väli.

2021. aasta oli jätkuvalt pandeemia ja sellega seotud piirangutega toimetulemise aeg – suvel olid keelud üsna leebed, kuid aasta lõpus taas levima hakanud viirus ei võimaldanud endiselt tavapärase elu juurde naasta.

Tehti palju tööd Läänemaa raudteeühenduse taastamise nimel. Turba–Ellamaa–Risti lõigul telliti Ristil arheoloogilised uurin-
gud. Risti–Saunja lõigul telliti kaevude vee-
taseme mõõtmise mõjualauuring ja algas
ehituse projekteerimine.

2021 oli Eestis kohalike omavalitsuste vali-
mise aasta. Lääne maakonna kolme voli-
kogusse kandideeris 269 läänlast ja voli-
kogudesse valiti nendest 57 (Haapsalus 25,
Lääne-Nigulas 25 ja Vormsis 7). Valimis-
tejärgselt alustasid volikogudes ning linna-
ja vallavalitsustes tööd ettevõtlikud Lääne-
maa inimesed, kelle töö tulemuslikkusest
sõltub meie edasine käekäik.

Kokkuvõtlikult oli 2021. aasta sisukas ja tulemuslik. Kõiki sektoreid ning arenguvaldkondi tutvustava põhjaliku kokkuvõttega saab tutvuda käesolevas aastaraamatus.

Sarnaselt varasematele aastatele rajati maakonda mitmeid uusi ja olulisi ehitisi. Maakondade arengustrateegiate elluviimise toetusmeetme (MATA) eest ehitati Haapsalu linna aastaringselt kasutatav kunstmurukattega jalgpalliväljak, mis on Eestis teine taoline. Valmisid Risti bussijaama hoone, Nõva sadam, Österby sadamahoone ja palju muud. Kohaliku omaalgatuse programmi (KOP) toetuste eest soetati maakonda palju vajalikku kohaliku elu edendamiseks. Ettevõtete investeeringute abil valmis uus Linnamäe liha- tööstuse tootmishoone. Hotellitubade uuenduskuri ja kaks korda suurema vee- ja saunaspaa sai Hestia Hotel Haapsalu Spa (endine spaahotell Laine).

SA Läänemaa algatas maakonna arengustrateegia uuendamise protsessi, alates 2022. aastast avanevad uued Euroopa Liidu planeerimisperioodi tugiprogrammid ja meetmed. Arengustrateegia koos tegevuskavaga uuendatakse 2022. aasta lõpuks.

Kokkuvõtlikult oli 2021. aasta sisukas ja tulemuslik. Kõiki sektoreid ning arenguvaldkondi tutvustava põhjaliku kokkuvõttega saab tutvuda käesolevas aastaraamatus.

Täna kõiki, kes on panustanud käesoleva aastaraamatu koostamisse nii tekste kirjutas, pilte jagades kui ka nõu ja jõuga abiks olles! Heade partnerite ja kolleegidega on maakonna iga-aastase aastaraamatu koostamine põnev väljakutse. Loodetavasti on siin ka lugejale vajalikku ja huvitavat infot.

1. LÄÄNE MAAKOND

1.1. Geograafia

Lääne maakond on Eesti mandriosa läänepoolseim maakond, olles naabriks Harjumaale, Raplamaale, Pärnumaale ning üle mere Hiiu- ja Saaremaale. Lääne maakonda iseloomustab hõre asustus, ulatuslikud loodusmassiivid ja atraktiivne rannikuala. Lääne maakond asub küll Harjumaa naabruses, kuid jääb kõrvale Eestit läbivatest olulisematest rahvusvahelistest magistraalteedest. Samas läbib maakonda kaks kohaliku tähtsusega põhimaanteed: Ääsmäe–Haapsalu–Rohuküla ja Risti–Virtsu–Kuivastu–Kurressaare maantee, mille kaudu toimub peamine mandri ja Eesti suurimate saarte vaheline transport. Rohukülas asub siseriikliku tähtsusega reisi-, aga ka vähesel määral kaubasadam, mille kaudu toimub ühendus Hiiumaa ja Vormsiga.

Lääne maakonna rannajoone pikkus on umbes 415 km. Seda liigestavad lahed (Haapsalu, Matsalu, Rame laht) ja poolsaared (Noarootsi ja Puise poolsaar). Suuremad saared on Vormsi ja Osmussaar, neile lisandub ligi 300 Väinamere laidu (Pasilaid, Hobulaid, Rukkirahu, Sõmeri, Liialaid, Tauksi, Kumari). Saared hõlmavad maakonna territooriumist 4,2%. Maakonna pinnast 24% on kaetud soode ja rabadega.

Urmas Lauri (Lääne Elu 03.01.2021):

„Läänemaa kõrgeim punkt pole enam Pali-veres Pikajalamäel, vaid hoopis veel mõned aastad tagasi Harjumaale kuulunud Kuke külas. Maa-amet kaardistas Eesti kohalike omavalitsuste territooriumi kõrgeimad tipud. Lääne-Nigula vallas on selleks Ääsmäe–Haapsalu maanteel paiknev 55 m kõrgune Arjasilla mägi, mis asub Kuke külas. Haapsalu kõrgeimaks kohaks on Jõödres

Lääne maakonna lipp ja vapp.

Pindala: 1816 km² (2021)

Elanikke: 20 285 (01.01.2021)

Rahvastikutihedus: 11,2 in/km²

Lääne maakond asub küll Harjumaa naabruses, kuid jääb kõrvale Eestit läbivatest olulisematest rahvusvahelistest magistraalteedest.

asuv Turbrilinn (20,1 m), Vormsis Suuremõisa külas asuv 13,5 m kõrgune Hoitberge. Enne seda, kui Kuke küla Lääne-Nigula vallaga 2018. aasta algul liideti, oli pikka aega Läänemaa kõrgeimaks punktiks Pikajalamägi (51 m). Läänemaa 55 m kõrgusest kõrgeimast punktist vaid 800 m Tallinna poole, Kalda kruusakarjääri servas on kõrgeimaks punktiks 59,1 m. Läänerranna valla kõrgeim koht on Kanamardi külas asuv 46,3 m kõrgune Linnusemägi.“

Muinaslinnused Läänemaal

Ajaloolisel Läänemaal on suuremad muinaslinnused Soontagana, Lihula, Kullamaa, Hallimäe ja Vatla linnus ning Ridala Tubrilinn. Nendest tähistamata on vaid Tubrilinn.

2021. aasta kevadel paigaldati ja avati kombestikule kohase rituaaliga mälestuskivi Hallimäe muinaslinnuses; see toimus Kaitseliidu eestvõttel.

Foto: Urmas Saard

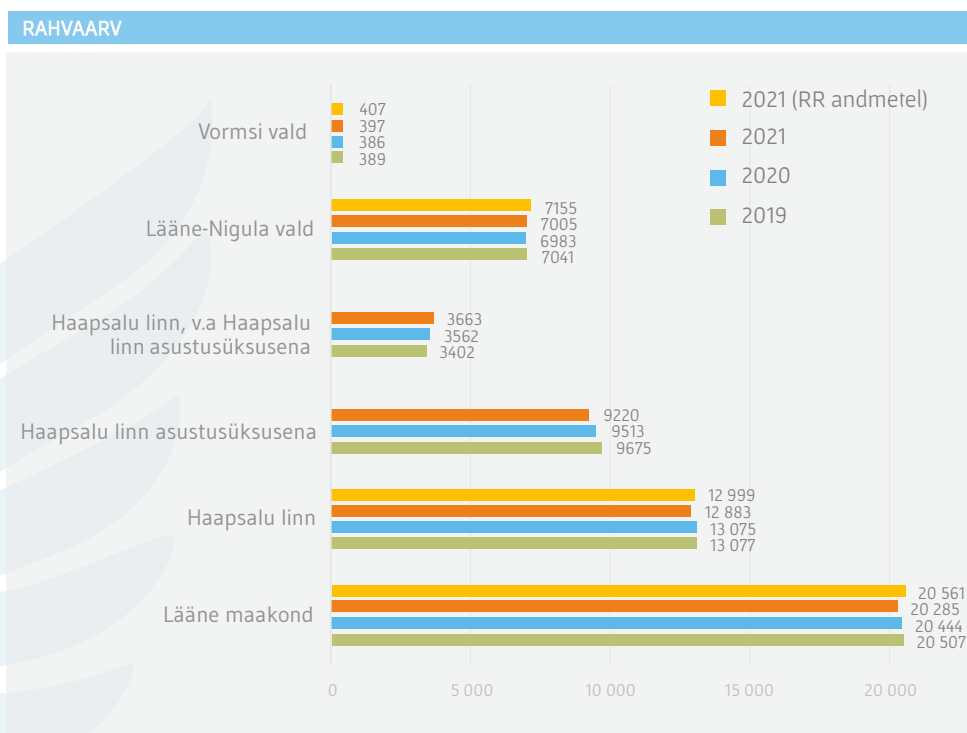
Mälestuskivi avamine Hallimäel.

Link artiklile Lääne maleva koduleheküljel: [Kaitseliit](#)

1.2. Rahvastik

Rahvastikuregistri andmetel elas Lääne maakonnas 2021. aasta 1. jaanuari seisuga 20 285 inimest. Kõige enam inimesi elab maakonnakeskuses Haapsalus ning kõige vähem Vormsi vallas.

Joonis 1.
Lääne maakonna rahvaarv
2019–2021.
Allikas: Statistikaamet,
Rahvastikuregister

Surmade arv on olnud kasvutrendis. Samuti on suurenemas 65+ ja vanemate elanike arv. Vähenenud on tööealiste osakaal. Elanike arvu kahanemisele on kaasa aidanud ka väljaränne, mis ületab sissetände (tabel 2).

Alla 15-aastaste elanike osakaal on tõusmas – see näitab, et sissetändajate hulgas on rohkem lastega peresid kui eakaid. Rändesaldo on olnud 2021. aastal positiivne.

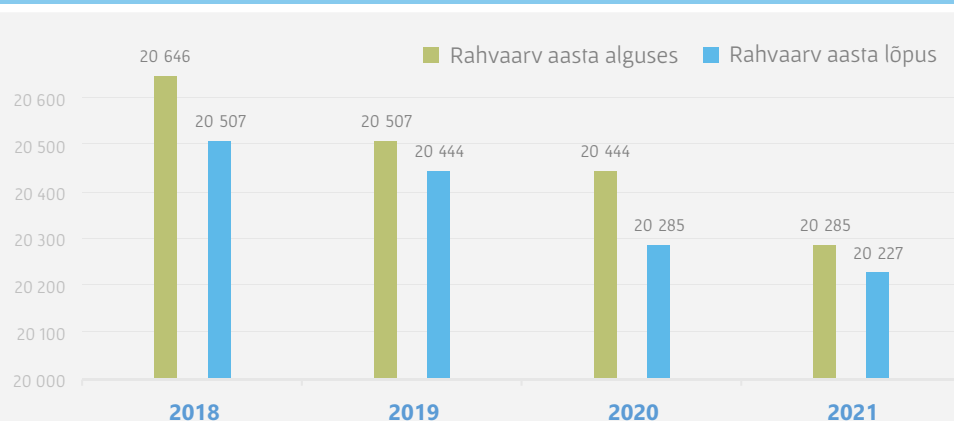

1. LÄÄNE MAAKOND

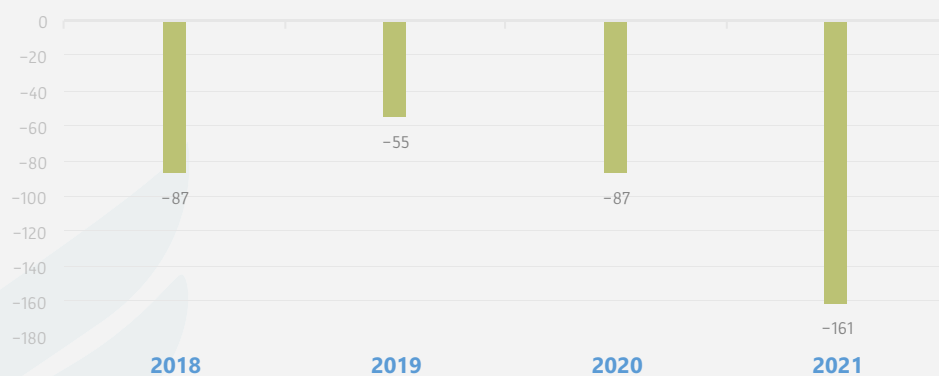
Joonis 2.

Lääne maakonna rahvastiku
muutuse põhinäitajad.
Allikas: Statistikaamet

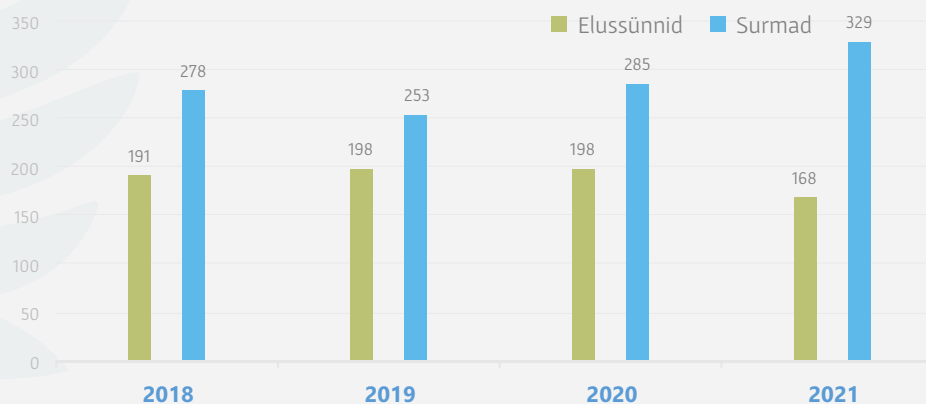
RAHVAARV

LOOMULIK IIVE

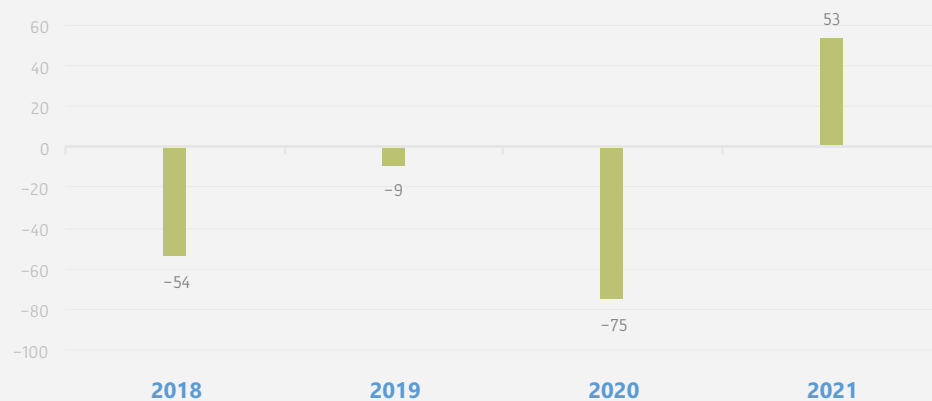
SÜNNID JA SURMAD

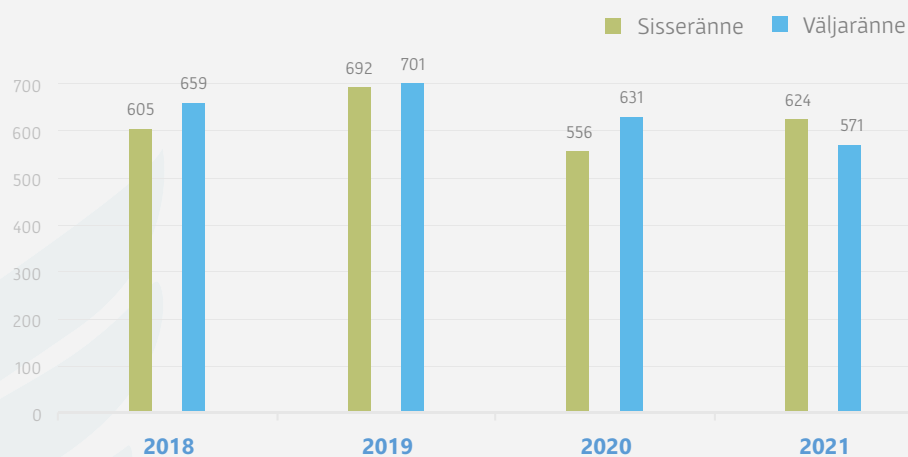

1. LÄÄNE MAAKOND

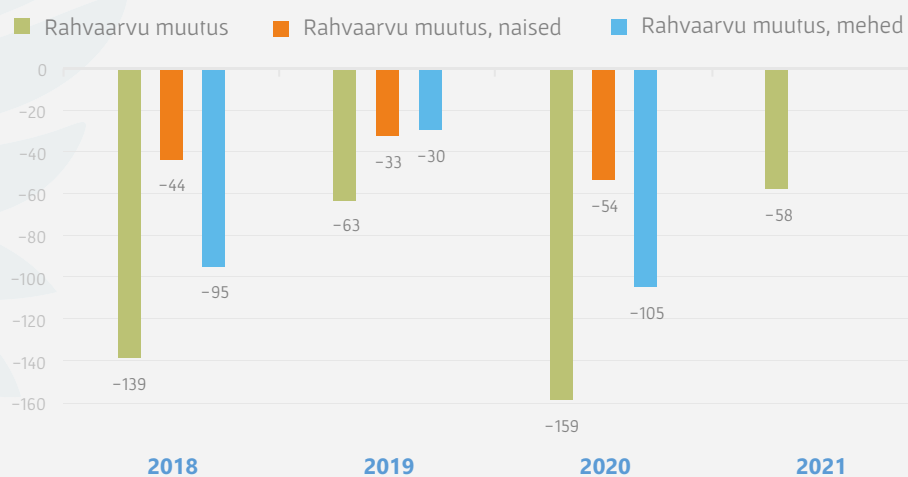
RÄNDESALDO

SISSE- JA VÄLJARÄNNE

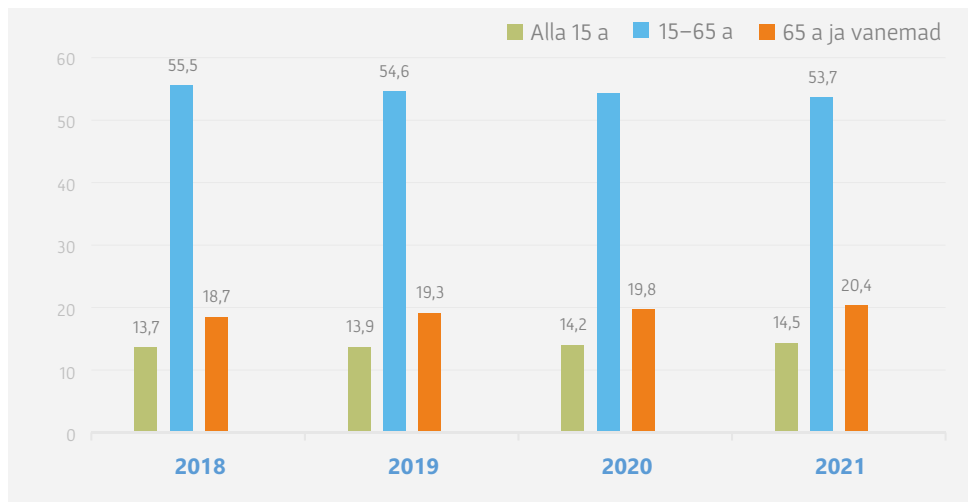

RAHVAARVU MUUTUS

RAHVASTIKU EALINE OSAKAAL

1.3. Maakondlik koostöö

2018. a 1. jaanuarist lõpetas tegevuse Lääne maavalitsus. Maakonnas tegutsevad edasi riigiasutuste maakondlikud bürood või esindused. Riigiasutuste koostöö korraldamise funktsioon on Rahandusministeeriumi regionaalhalduse osakonna Lääne talitusel (alates 2021. aasta lõpust üks ühine talitus Hiiu-, Saare-, ja Läänemaal).

Maakondlikku koostööd korraldab ja maakonda esindav katusorganisatsioon on

SA Läänemaa, mille kõrval eksisteerib juriidilise isikuna ka MTÜ Läänemaa Omavalitsuste Liit. Praktiliselt on SA Läänemaa ja LOVL juhtimine ühendatud, juhtorganid kattuvad, MTÜ-d kui juriidilist isikut kasutatakse vastavalt vajadusele. SA Läänemaa ülesanne on omavalitsuste ühishuvide esindamine, maakonna arendamine ja koostöö edendamine, maakonna esindamine suhetes kolmandate isikutega, maakonna lipu ja vapi hoidmine ja kasutamise korraldamine jms.

1.3.1. SA Läänemaa nõukogu koosseis

SA Läänemaa nõukogu on maakonna kõrgeim koostööorgan, kus saavad regulaarselt kokku maakonna omavalitsuste esindajad. Lisaks sihtasutuse nõukogule tegutsevad maakonnas mitmed nõukogud ja komisjonid, mille kaudu valdkondlikku koostööd korraldatakse. Nende tegevust korraldab ning tagab ka tehnilise toe SA Läänemaa.

SA Läänemaa nõukogu koosneb neljateistkümnest liikmest, kellest kuus nimetab Haapsalu linn, kuus Lääne-Nigula vald ning kaks Vormsi vald, arvestusega, et esindajate seas on kas vallavanem/linnapea või volikogu esimees.

2021. aasta alguses kuulusid SA Läänemaa nõukogusse:

Urmas Sukles	Haapsalu linnapea, SA Läänemaa nõukogu esimees
Jaanus Karilaid	Haapsalu linnavolikogu esimees, Haapsalu linna esindaja
Lauri Väli	Haapsalu linnavolikogu liige, Haapsalu linna esindaja
Martin Schwindt	Haapsalu linna finantsjuht, Haapsalu linna esindaja
Ants Ale	ettevõtja, Haapsalu linna esindaja
Jaanus Rankla	riigiametnik, Haapsalu linna esindaja
Ivo Sarapuu	Vormsi vallavolikogu esimees, Vormsi valla esindaja
Ene Sarapuu	Vormsi vallavanem, Vormsi valla esindaja
Mikk Lõhmus	Lääne-Nigula vallavanem
Neeme Suur	Lääne-Nigula vallavolikogu esimees
Einar Pärnpuu	Lääne-Nigula vallavolikogu liige, Lääne-Nigula valla esindaja
Hardi Rehkalt	Lääne-Nigula vallavolikogu liige, Lääne-Nigula valla esindaja
Aivo Hirmo	Lääne-Nigula vallavolikogu liige, Lääne-Nigula valla esindaja
Raina Jeeberg	Lääne-Nigula valla arendusjuht, Lääne-Nigula valla esindaja

2021. aasta lõpu seisuga, peale kohalike omavalitsuste valimisi 2021. aasta sügisel, on SA Läänemaa nõukogu koosseis järgmine:

Urmas Sukles	Haapsalu linnapea, SA Läänemaa nõukogu esimees
Jaanus Karilaid	Haapsalu linnavolikogu esimees, Haapsalu linna esindaja
Tõnu Parbus	Haapsalu aselinnapea, Haapsalu linna esindaja
Martin Schwindt	Haapsalu linna finantsjuht, Haapsalu linna esindaja
Ants Ale	ettevõtja, Haapsalu linna esindaja
Jaanus Rankla	riigiametnik, Haapsalu linna esindaja
Jaak Kaabel	Vormsi vallavolikogu esimees, Vormsi valla esindaja
Maris Jõgeva	Vormsi vallavanem, Vormsi valla esindaja
Mikk Lõhmus	Lääne-Nigula vallavolikogu esimees
Aivar Riisalu	Lääne-Nigula vallavanem
Einar Pärnpuu	Lääne-Nigula vallavolikogu liige, Lääne-Nigula valla esindaja
Hardi Rehkalt	Lääne-Nigula vallavolikogu liige, Lääne-Nigula valla esindaja
Jaanus Ratas	Lääne-Nigula vallavolikogu liige, Lääne-Nigula valla esindaja
Aivo Hirmo	Lääne-Nigula Vallavalitsuse liige, Lääne-Nigula valla esindaja

1.3.2. SA Läänemaa juures tegutsevad nõukogud ja komisjonid

(Koosseisud on kättesaadavad leheküljel www.laanemaa.ee)

Läänemaa koostöökoda: 15 liiget

Läänemaa koostöökodas arutatakse riiklike tähtpäevade tähistamist ja maakonnas toimuvaid üritusi erinevates valdkondades, maakondlikku koostööd sotsiaal-kultuurilises sfääris. Koostöökoda koguneb kord kvartalis. Maakondliku koostöökoja eripäraks on asjaolu, et kohalike omavalitsuste ja riigiasutuste esindajate kõrval kuuluvad sinna EELK Läänemaa praostkonna esindajad (6 liiget 15-nest). Sellega on koostöökoda ühendav lüli EELK, kohalike omavalitsuste ja riigiasutuse vahel. Koostöökoja esimees 2021. aastal oli SA Läänemaa juhataja **Anu Kikas**.

Läänemaa kultuuri nõukoda: 14 liiget

Läänemaa kultuuri nõukoda on maakonna kultuuritöötajate ja erinevate rahvakultuurivaldkondade edendajate ühendus, kelle huvi ja eesmärk on maakonna kultuurilase informatsiooni vahendamine, maakondlike ühisürituste tegevuse korraldamisele kaasaaitamine ning maakonna kultuuritraditsioonide säilitamise ja tugevdamise eest haseisimine. Nõukoja tööd koordineerib **Marju Viitmaa**, Eesti Rahvakultuuri Keskuse rahvakultuurispetsialist Lääne maakonnas.

Lääne maakonna laulu- ja tantsupeo korralduskomisjon: 7 liiget

Komisjon on moodustatud otseselt üleriiklikel laulu- ja tantsupidudel osalemise korraldamiseks. Korralduskomisjoni tööd juhib **Marju Viitmaa**.

Maakondlik turvalisuse nõukogu: 16 liiget

Turvalisuse nõukogu on moodustatud kogukonnakeskse turvalisuse mudeli ellurakendamiseks, mis seisneb selles, et igaüks mõistab oma rolli turvalisuse tagamisel ja on val-

mis panustama. Nõukogu loomine on määratud „Siseturvalisuse arengukava 2015–2020“ alaeesmärgi „Turvalisemad kogukonnad“ saavutamiseks, millega nähakse ette võrgustikutöö edendamist ja turvalisuse probleemide selgitamist riigiasutuste, kohaliku omavalitsuse, ettevõtete ja kogukondade koostöös. Nõukogu esimees 2021. aastal oli SA Läänemaa juhataja **Anu Kikas**.

Läänemaa liikluskomisjon: 10 liiget

Läänemaa turvalisuse nõukogu juurde on loodud maakondlik liikluskomisjon. Liiklusohutus on üks turvalisuse valdkonna teemasid, millega tuleb arvestada nii arengustrateegia koostamisel kui planeerimistegevuses ja ühistranspordi korraldamisel. Liikluskomisjon kui valdkonna spetsialistidest koosnev üksus kaardistab oma valdkonna ohukohti Lääne maakonnas ja pakub lahendusi ning teeb ettepanekuid investeeringuteks ja ennetustegevusteks. Liikluskomisjoni kuuluvad ka Transpordiameti esindajad. Komisjon koostab muuhulgas ka maakonna liiklusohutlike kohtade loetelu, mis on aluseks riiklike investeeringute taotlemisel, teede riiklikusse teehoiukavasse lisamisel, Transpordiameti maakondlike liiklusohutlike kohtade programmi investeeringute teostamisel jms. Liikluskomisjoni esimees on Haapsalu aselinnapea **Innar Mäesalu**.

Maakondlik kriisikomisjon: 11 liiget

Lääne maakonna kohalikud omavalitsused on moodustanud ühise maakondliku kriisikomisjoni, mille tegevus on reguleeritud tulenevalt hädaolukorra seadusest. Komisjon koordineerib kriisireguleerimist Lääne maakonna territooriumil ja esitab Lääne-Eesti regionaalsele kriisikomisjonile kord

aastas kokkuvõtte oma tegevusest ning järgmise aasta tööplaani.

Kriisikomisjoni peamised tegevused on liikmete järjepidev koolitamine ja koostöö harjutamine laua- või väliõppustel oma pädevuse piires erinevate kriiside lahendamiseks, samuti omavalitsuse suurusest sõltuvalt hädaolukorra plaani koostamine erinevateks kriisilukordadeks (nt pikem elektrikatkestus). Kriisikomisjoni esimees on Haapsalu linnapea **Urmas Sukles**.

Maakondlik turismi nõukoda: 10 liiget

Läänemaa turismi nõukoda töötab põhimõttel, et kõik turismindusega seotud osapooled oleksid kursis maakonna turismivaldkonnas toimuvaga. Samuti annab nõukoda sisendi SA Läänemaa turismiga seotud valdkonna tegijatele turismi arendamisel. Turismi nõukoja tööd koordineerib SA Läänemaa turismijuht.

1.3.3. Teised maakondlikud katusorganisatsioonid

MTÜ Kodukant Läänemaa

MtÜ Kodukant Läänemaa (KKLM) on küla- ja maaelu edendav kodanikeühenduste katusorganisatsioon Läänemaal. KKLM haldab ja vahendab maakonna LEADER programme. On koostatud piirkondlik LEADER-strateegia, mille abil jagatakse toetusi ja viiakse ellu

arenguprogramme. Tegutsetakse Lääne maakonna endistes piirides, kaasates ka Lõuna-Läänemaa. MTÜ Kodukant Läänemaa liikmeskonda kuulub 76 liiget, sealhulgas omavalitsused, mittetulundusühingud ja äriühingud. MTÜ juhatuses on üheksa liiget.

Kodukant Läänemaa üldkoosolekul 15. septembril 2020 valiti järgneva kolmeks aastaks uus 9-liikmeline juhatus:

Ene Sarapuu	Vormsi valla esindaja	<i>ene@vormsi.ee / 5665 3668</i>
Nele Sõber	Lääneranna valla esindaja	<i>nele.sober@gmail.com / 514 2992</i>
Kadi Paaliste	mittetulundusühingute esindaja	<i>kadi@las.ee / 5624 8565</i>
Tiina Ojamäe	mittetulundusühingute esindaja	<i>tiinaojamae@gmail.com / 5635 2591</i>
Elle Ljubomirov	mittetulundusühingute esindaja	<i>elle.ljub@gmail.com / 5615 9260</i>
Merle Mäesalu	(juhatuse esimees) ettevõtjate esindaja	<i>merle.maesalu@gmail.com / 517 1704</i>
Kaja Kivisalu	ettevõtjate esindaja	<i>kajakivisalu@gmail.com / 506 0620</i>
Elari Saar	(aseesimees), ettevõtjate esindaja	<i>elari27@msn.com / 502 1650</i>
Andres Tamla	ettevõtjate esindaja	<i>andrestamla@hotmail.com / 5650 1056</i>

SIHTASUTUS LÄÄNEMAA

1. LÄÄNE MAAKOND

MTÜ Lääne Maakonna Spordiliit Läänela

Maakonna spordikoostöö katusorganisatsioon on MTÜ Lääne Maakonna Spordiliit Läänela. MTÜ asutajateks ja liikmeteks on juriidilised isikud – maakonna spordiklubid ja -seltsid. 2021. aasta seisuga oli Läänelal 31 liiget.

Spordiliit Läänela juhatusse kuulusid 2021. a lõpu seisuga president **Urmas Koppe** ja juhatuse liikmed **Varje Paaliste, Tiit Koel, Heigo Hein, Meelis Nukki**.

Juhatusse koosseis kinnitati 13. märtsil 2018 ning valiti ametisse neljaks aastaks.

1.4. SA Läänemaa tegevus aastal 2021

Foto: Urmas Lauri

SA Läänemaa asutati 13. juunil 2017 sihtasutuse Läänemaa Arenduskeskus õigusjärglasena. Nimeks sai esialgu SA Lääne-Eesti Arenduskeskus, alates 13. juunist 2018 SA Läänemaa.

SA Läänemaa koondab enda alla nii endise Läänemaa Arenduskeskuse kui Läänemaa Omavalitsuste Liidu ja osaliselt endise Lääne maavalitsuse tegevused. Sihtasutuse ülesanne on Lääne maakonna identiteedi hoidmine, konkurentsivõime suurendamine ja kaasaaitamine säästlikule, jätkusuutlikule arengule.

SA Läänemaa asutajaliikmeteks on kõik Läänemaa kohalikud omavalitsused, mille esindajatest moodustub ka sihtasutuse 14-liikmeline nõukogu (kuus liiget on Haapsalu linna, kuus Lääne-Nigula valla ning kaks Vormsi valla esindajad). Sihtasutuse tööd juhib üheliikmeline juhatus.

2021. aasta IV kvartali seisuga töötas SAL-is töölepingu alusel seitse inimest ja käsunduslepingu alusel erinevate projektide jaoks (2021. aasta jooksul) 23 inimest. SAL-i peamised meediakanalid on koduleht www.laanemaa.ee, www.visithaapsalu.com ning Facebooki leht [Läänemaa SA](https://www.facebook.com/Laanemaa.SA).

Anu Kikas.

Vahetus SA Läänemaa juhataja. **Anu Kikas** (juhataja alates 2018. a) lahkus ametist augustis 2021, kohusetäitjaks määrati SAL arendusjuht Grete Kindel. Novembris kuulutati välja konkurss ning uueks juhatajaks sai **Irene Väli**, kes asus ametisse 7. detsembril 2021.

Sihtasutuse ülesanne on Lääne maakonna identiteedi hoidmine, konkurentsivõime suurendamine ja kaasaaitamine säästlikule, jätkusuutlikule arengule.

Sihtasutuse põhilised tegevussuunad maakonnas:

- ettevõtlus- ja mittetulundussektori nõustamine ja arendamine (algne arenduskeskuse tegevussuund);
- maakonna üldise arendus- ja koostöö korraldamine, sh arengustrateegia koostamine ja elluviimise koordineerimine (endine arenduskeskuse ja maavalitsuse tegevussuund);
- omavalitsuste koostöö korraldamine (endine omavalitsusliidu tegevussuund);
- haridus- ja kultuurikoostöö korraldamine (endine maavalitsuse tegevussuund);
- tunnustamise ja teiste ühisürituste (nt riiklikud tähtpäevad) korraldamine (endine maavalitsuse ja omavalitsusliidu tegevussuund);
- turismikoostöö korraldamine (endine Läänemaa Turism MTÜ tegevus);
- koostöö korraldamine turvalisuse tagamiseks (on maakonna kriisikomisjon ja turvalisuse nõukogu), (endine maavalitsuse tegevussuund);
- tervisedenduse tegevused TAI koostöölepingu raames (endine maavalitsuse tegevussuund);
- Euroopa Liidu maakondlikuks kontaktpunktiks olemine (endine maavalitsuse tegevussuund);
- muud lepingulised tegevused (nt korteriühistute nõustamine KredExi teenuste tarbimisel).

Sihtasutuse tegevus põhineb paljuski erinevatel programmidel ja sihtrahastustel. Üks suuremaid rahastusallikaid on PATEE programm – piirkondlikud algatused tööhõive ja ettevõtlikkuse edendamiseks. Seal on kolm põhilist tegevussuunda: Läänemaa haridusuuendus, maakonna turismi arendamine ja turundamine ning ettevõtluse arendamine laiemalt.

Läänemaa ettevõtete arengut ja kasvu suunavate tegevustena valmisid turundusvideod ja visuaalid, koostati piirkonnale turundustekste ja fotomaterjale ning viidi läbi turunduskampaaniaid.

Läänemaa noorte ettevõtlikkuse edendamiseks korraldati 2021. a kohtumisi ettevõtlusõpetajatega, toimusid arutelukoosolekud Läänemaa koolijuhtidega ja Andras täiskasvanuhariduse võrgustike koordineerimisega. Haridusprogrammiga Ettevõtlik Kool liitus Nõva kool. 2021. aastal toimunud tegevustes on osalenud kõik 18 Läänemaa haridusasutust.

Läänemaa ettevõtete arengut ja kasvu suunavate tegevustena valmisid turundusvideod ja visuaalid, koostati piirkonnale turundustekste ja fotomaterjale ning viidi läbi turunduskampaaniaid. Läänemaa peamisel turismivaldkonna kodulehel oli 2021. aasta lõpuks 224 168 unikaalset külastust. 2021. aastal valmis osaliselt Matsalu piirkonda tutvustav veebileht linnuriiik.ee; toimus üheksa infohommikut, milles osales kokku 885 inimest.

Koostöös ettevõtjatega kaardistati Uuemõisa tööstusala ja loodi eraldi veebileht, mis seotakse ka maakonna meediumiga.

Ettevõtlusteadlikkuse tõstmise programmi (EVTP) raames nõustati ettevõtjaid, viidi läbi alustava ettevõtja baaskoolitus ja korraldati teist aastat gurmeeturgu. Aidati noorte ettevõtlikkusel areneda erinevate eesmärgiga seotud tegevuste läbi. Turundati aktiivselt

Töötati välja Lääne maakonna turismi arengustrateegia tegevuskava, mis aitab kaasa nelja eelisarendatava valdkonna eesmärkide saavutamisele.

Läänemaa OMA märgist, loodi veebileht koos sisu- ja fotomaterjaliga ning osaleti ühiselt üritustel. Vabaühenduste valdkonnas nõustati vabaühenduste juhte ja liikmeid ning korraldati KOP-programmiga seoses kaks toetusvoor, et toetada tugevate ja omaalgatusel põhinevate kogukondade tekkimist ja püsimist. 2021. aasta veebruaris tunnustati valdkonnas silmapaistvaid vabaühendusi ning nendega seotud inimesi ja ettevõtmisi.

Kultuurivaldkonnas jäid COVID-19 tõttu paljud planeeritud üritused ja ettevõtmised ära või toimusid vähendatud ulatuses. Kultuurivaldkonna tegemisi ja arengut toetas maakonna kultuurinõukoda.

Haridusvaldkonnas jagati HTM toetusi, mille raames tunnustati ka õpetajaid ja õpilasi ning aidati kaasa olümpiaadide jms tegevuste koordineerimisele. Läänemaa õpetajate tunnustamise üritus toimus koos täiskasvanud õppijate tunnustamisega. Tegeleti õpilasfirmade programmi edendamiseks sh õpilasfirmade laatade korraldamisega. Esmakordselt tegeles SA Läänemaa Eurodeski raames Erasmus+ ja Euroopa Solidaarsuskorpuse propageerimisega maakonnas. Toimusid traditsioonilised seminarid koolijuhtidele ja õpetajatele, samuti edulugude konkurss, kus üle-eestiliselt sai Läänemaa kolm auhinnalist kohta. Haridus- ja Noorteameti programmi Edu ja Tegu uuringu kohaselt on Läänemaa silma paistnud aktiivse ettevõtliku kooli ja ettevõtlusõppe rakendamisega.

Valiti Läänemaa 2020. aasta tublimaid ja toimus tunnustusüritus: tunnustati kultuuripärlit, aasta ema ja isa, sädeinimest, sotsiaal- ja noorsootöötajaid, haridusvaldkonna tugispetsialiste ning terviseedendajaid.

Tegeleti siseturvalisuse ja rahvatervise parandamisega, mida toetas Tervise Arengu

Instituut ja Siseministeerium. Viidi ellu valdkonnaga seotud tegevusi ja projekte. Toimusid maakonna koostöökogu, turvalisuse nõukogu, liikluskomisjoni ning maakondliku kriisikomisjoni töökoosolekud.

2021. aastal kasutati maakondade arengustrateegiate elluviimise toetusmeetme (MATA) ressurss summas 366 757,50 eurot Haapsalu linna projektile „Multifunktsionaalse aastaringselt kasutatava kunstmuru kattega jalgpalliväljaku ja laohalli ehitamine ning hooldustraktori soetamine“.

Töötati välja Lääne maakonna turismi arengustrateegia tegevuskava, mis aitab kaasa nelja eelisarendatava valdkonna eesmärkide saavutamisele. Toimus turisminõukoja kokkusaamine, kus olid aruteluteemadeks maakonna ja turvalisuse märgis, maakonna statistika ja turismi strateegia koos tegevuskavaga.

2021. aastal liiguti jõudsalt edasi Läänemaa raudteeühenduse taastamisel. Turba–Ella-maa–Risti lõigul telliti Ristil arheoloogilised uuringud, mille lõpparuanne on kooskõlastamisel muinsuskaitseametis. Risti–Saunja lõigul telliti kaevude veetaseme mõõtmise mõjualauuring ja algas ehituse projekteerimine.

1.5. Maakondliku arengu kavandamine

Maakondliku arengu kavandamine toimub mitmel viisil.

- Riigi tasemel kehtestatud valdkondlike arengudokumentide alusel.
- Maakonna tasemel kokkulepitud, kooskõlastatud ja kehtestatud arendusdokumentide alusel. Nendeks on põhiliselt maakonna arengustrateegia kui kohaliku taseme kokkulepe ja maakonnaplaneering kui riiklik planeerimiskava. Maakonna arengustrateegia kehtestati esmakordselt aastal 2007, praegu kehtiv dokument 2019. a alguses. Kehtiv maakonnaplaneering jõustus 2018. aastal riigihaldusministri käskkirjaga. Arengudokumente viiakse ellu ja seiratakse nende juurde kuuluva tegevuskava kaudu.
- Maakondlikul tasemel on kehtestatud ka teisi valdkondlikke arengudokumente, Lääne maakonnas kehtivad veel:
 - maakonna terviseprofiil (koostatud 2019. a)
 - turismi arengukava (kehtestatud 2020. a)
 - maakonna spordi arengukava (kehtestatud 2021. a)
 - MTÜ Kodukant Läänemaa strateegia aastateks 2014–2020 ja järgnevad (kehtestatud 2015, viimati uuendatud 2021. a)
- Omavalituste tasemel kokkulepitud, kooskõlastatud ja kehtestatud arendusdokumentide alusel. Nendeks on põhiliselt omavalitsuste arengukavad ja üldplaneeringud.
- Asulate arengukavade alusel.
- Eraettevõtete arengudokumentide ja -plaanide alusel.

Maakondliku arengu elluviimine toimub kas riigieelarve, omavalitsuse eelarve, eraettevõtte või kodanikeühenduse rahaliste vahendite arvelt, vastavalt kokkulepetele ja võimalustele. Võimaluse ja suutlikkuse olemasolul taotletakse rahalist toetust kas vastavast siseriiklikust või Euroopa Liidu tugiprogrammist.

Maakondliku arengu elluviimine toimub kas riigieelarve, omavalitsuse eelarve, eraettevõtte või kodanikeühenduse rahaliste vahendite arvelt, vastavalt kokkulepetele ja võimalustele.

2021. aastal algatati SA Läänemaa poolt Läänemaa Arengustrateegia uuendamise protsess. Kuna alates 2022. aastast avanevad uued Euroopa Liidu planeerimisperioodi tugiprogrammid ja meetmed, on üleriiklikult võetud eesmärgiks uuendada kõik maakondlikud arengustrateegiate dokumendid ja nende tegevuskavad 2022. a lõpuks.

SA Läänemaa poolt algatati ja käivitati maakondliku energia- ja kliimakava koostamine.

Spordiliit Läänemaa üldkoosoleku poolt kehtestati Läänemaa Spordi arengukava.

1.6. Maakondade arengustrateegiate elluviimise toetusmeede

Maakondade arengustrateegiate elluviimiseks on Rahandusministeeriumi programm „Maakondade arengustrateegiate elluviimise toetusmeede“ (MATA) – see algatati 2019. aastal, mil liideti omavahel regionaalsete investeeringute ja jalgrattateede programm.

Programmi üleriigiline maht on ca viis miljonit eurot. Riigihaldusministri käskkirjaga jaotatakse rahalised vahendid maakondade vahel, võttes arvesse maakonna elanike arvu. Läänemaa on kasutanud MATA programmi vahendeid järgnevalt:

Tabel 1.
Läänemaa MATA toetuste jagunemise loetelu 2021. a seisuga.
Allikas: SAL

MATA TOETUSED			
Aasta	Taotleja	Projekt	Summa, €
2019	Haapsalu Linnavalitsus	Muusikakooli siseruumide rekonstrueerimine	96 715
2019	Lääne-Nigula Vallavalitsus	Österby sadama rekonstrueerimine ja kaasajastamine	146 715
2019	Vormsi Vallavalitsus	Vormsi üüri- ja sotsiaalmaja rekonstrueerimine	50 000
2020	Lääne-Nigula Vallavalitsus	Kullamaa Keskkooli hoone ja õppevara kaasajastamine	168 000
2020	Lääne-Nigula Vallavalitsus	Maakondliku tähtsusega ühistranspordi taristu arendamine Läänemaal	174 000
2021	Haapsalu Linna Spordibaasid OÜ	Multifunktsionaalse aastaringselt kasutatava kunstmuru kattega jalgpalliväljaku ehitamine ja sellele hooldustraktori soetamine	366 750

1.7. Kohaliku omaalgatuse programmi 2021. aasta taotlusvoorud

Kohaliku omaalgatuse programm (KOP) on siseriiklik tugirahastu kohaliku elu arendamiseks ja kodanikeühenduste tegevuste toetamiseks. Programm on maakondliku korraldusega. Igal aastal otsustatakse maakonna vahendite summa; SA Läänemaa korraldab kohaliku taotlusvooru läbiviimise, Riigi Tugiteenuste Keskus toetuse eraldamise.

Programmil on kaks meedet: „Kogukonna areng“ ehk nõ „pehmed tegevused“, kus maksimaalne toetussumma on 2500 eurot, ja „Investeeringud ja kogukonnateenuste arendamine“, maksimaalse toetusega 4000 eurot.

Toetust saavad taotleda mittetulundusühingud ja sihtasutused, kus ei osale liikmena

1. LÄÄNE MAAKOND

omavalitsus ega riik, ja mille liikmetest äriühingud ei moodusta rohkem kui pool. Omafinantseering peab olema 10% projekti kogumaksumusest. Taotlemine toimub elektrooniliselt Riigi Tugiteenuste Keskuse e-toetuse keskkonnas

<https://etoetus.struktuurifondid.ee>.

Toetust saavad taotleda mittetulundusühingud ja sihtasutused, kus ei osale liikmena omavalitsus ega riik, ja mille liikmetest äriühingud ei moodusta rohkem kui pool.

Läänemaa KOP hindamiskomisjoni koosseis:

Ebekai Härm	Külaliikumise Kodukant esindaja
Merike Plaas	Külaliikumise Kodukant esindaja
Maire Vilbas	Haapsalu Linnavalitsuse esindaja
Maila Pardla	Lääne-Nigula Vallavalitsuse esindaja
Ahti Allik	Vormsi Vallavalitsuse esindaja

Tabel 2.

KOP toetus Läänemaale
2021. aastal.
Allikas: SAL

KOP TOETUSED

Taotleja	Projekt	Summa, €
<i>Kevadvoor (maht 24 220 eurot)</i>		
Liivi Kogukonnamaja	Varjualune Liivi Kogukonnamaja aeda	2250,00
Linnamäe Arenguselts	Lavapoodiumite soetamine kogukonna kultuuritegevuste läbiviimiseks	2630,23
MTÜ NS Archery Club	Seikluslik spordipäev	1400,00
MTÜ Nuckõ kogukond	Noarootsi rulapargi ehitus	3960,00
MTÜ Pusku Külaselts	Pusku Kogukonnakool II	2250,00
MTÜ Rõude muuseum	Rõude muuseumi aknad tuule- ja külmakindlaks ning ruumide sisekliima nõuetele vastavaks	3969,57
MTÜ Risti Huvi	Risti-rästi läbi Risti	2500,00
MTÜ Risti Huvi	Vihma eest varju	1650,00
Võnnu Noorte Selts	Võnnu seltsimaja küljeustele uued uksekilbid	1602,25
Ühendus Asuküla Selts	Asuküla Seltsimaja veesüsteemi uuendustööd	3067,20
<i>Sügisvoor (maht 15 329,75 eurot)</i>		
Piirsalu Küla Selts	Katusesild Piirsalu rahvamajale	1017,58
MTÜ Risti Huvi	Saaks kino	2689,26
EELK Ridala Püha Maarja-Magdaleena Kogudus	Ridala kogukonnatelk	2885,00
Liivi Kogukonnamaja	Kogukonnamaja köök töökorda ja saali filmipäevad	4000,00
MTÜ Lääne-Eesti Vabatahtlik Reservpäästerühm	Mereohutusalase ennetusteenuse edendamine	3512,54
MTÜ Rõude muuseum	Rõude muuseumi välisuks tuule- ja külmakindlaks ning sisenemine turvaliseks	1225,37

SIHTASUTUS LÄÄNEMAA

1.8. Maakonna tunnustused 2021

1.8.1. Läänemaa kauni kodu konkurss

Vabariigi President tunnustas 2021. aastal kauni kodu tiitliga nelja Läänemaa kodu, neist kolm asuvad Haapsalu linnas, üks Vormsi saarel. Valitud laureaatidele saatis

Eesti Vabariigi President tunnustused ja kingitused posti teel, sest koroonaviiruse leviku tõttu pidulikku vastuvõttu ei toimunud.

LÄÄNEMAA KAUNIS KODU 2021

Meeli Kastepõld ja Sulev Saareväli,
Väike-Viigi 4 kodu Haapsalu linnas

Fotod: SA Läänemaa

Väike-Viigi 4 kodu Haapsalu linnas.

Lummav paradiisiaed, kus lopsakad lilleamplid rõdul ning heledates toonides püsikud eeshoovis püüavad juba eemalt pilku. Privaatses tagahoovis võib leida perenaisele südamelähedasi ümaraid põõsavorme, mida ta ise hinge ja armastusega loob. Rohelusse

lisavad aktsenti heledates toonides roosid ning lillad lavendlipuhmad.

Perenaisel jagub jõudu ja energiat ka oma koduõuelt kaugemale – ta hooldab majaesist viigikallast, et tagada avalikus linnaruumis kaunis ja hoolitsetud haljasala.

LÄÄNEMAA KAUNIS KODU 2021

Rutt Veide ja Toomas Sarve,

Metsavahi talu Suuremõisa külas Vormsi saarel

Metsavahi talu.

Aastaid tagasi Inglismaal elanud pere naasis kodumaale ja soetas 1931. aastast pärit suvekodu Vormsile. Kui alguses oli vana talumaja peitunud kreegi- ja õunapuu tihnikusse, siis tänaseks on talukohast kujunenud oma-moodi kollektsioonaaed. Vormsil on elupaiga leidnud sellised haruldused nagu tšiili arau-

kaar, harilik tulbipuu, hiidsekvoia, trompetipuu, valge mooruspuu jne. Lisaks on perel käsil lavendlikasvatuse arendamine. Metsavahi talus on igal taimehuvilisel palju uudistamist ning pererahval varuks nipid, kuidas ühte või teist taime kasvatada.

LÄÄNEMAA KAUNIS KODU 2021

Marika ja Rein Viilma,

Kooli 9 kodu Panga külas

Viilmade pere on Panga külas paarkümmend aastat elanud ning selle aja jooksul on perenaine kogunud kuulsust osava rohenäpunä. Viilmade aeda astudes jäävad esimesena silma lopsakad peenrad, mitmed viljapuud ja põnevalt kujundatud ilupuud ja -põõsad. Perenaise Marika juurde tõttavad ikka hüva nõu küsima need, kes hädas ühe või teise tai-

mega, mis kuidagi kasvada ei taha. Ka perenaine ise on mitmel korral pidanud oma elutööd uuesti alustama, näiteks siis kui paigaldati maakütet ja kogu hoov tuli üles kaevata. Kuid ootamatused ei ole perel aianduse isu võtnud ja läbi raskuste on saadud uusi kogemusi ning teadmisi, mida teistega jagada.

SIHTASUTUS LÄÄNEMAA

1. LÄÄNE MAAKOND

Kooli 9.

1.8.2. Aasta ema ja aasta isa konkurss

LÄÄNEMAA AASTA EMA 2021

Terje Konsap

Foto: YouTube kuvatõmmis

Tiitli Läänemaa aasta ema andmise eesmärk on väärtustada emadust ja perekonda ning tunnustada ema rolli laste kasvatamisel. Tiitli saab ema, kes on eeskujuks teistele kodu ja perekonna väärtustamisel ning laste kasvatamisel. Sihtasutus Läänemaa, esindades Lääne maakonda ja selle kohalikke omavalitsusi, tunnustab aunimetuse saajat te-

Tiitli Läänemaa aasta ema andmise eesmärk on väärtustada emadust ja perekonda ning tunnustada ema rolli laste kasvatamisel.

maatilise meenega. Varasemalt on Läänemaa aasta ema tiitli saanud **Vivian Hallik, Ingrid Danilov, Silvi Tarang, Rita Lai, Lia Salumäe, Aile Nõupuu, Urve Kabel.**

Läänemaa aasta emaks 2021 valiti Haapsalu põhikooli inglise keele õpetaja Terje Konsap. Kokku esitati aasta ema tiitlile kaheksa kandidaati. Terje esitasid kandidaadiks tema tütreid. Haapsalus elaval Terjel on tiitli pälvimisel kolm tütart: Piret (37),

Mari (34) ja Anni (33) ning kolm tütre tütar: Eleanora (8), Katariina ja Arabella (3 aastat ja 8 kuud).

Tütred iseloomustavad ema kui sooja, sõbralikku, ennastunustavalt lahket ning abivalmis inimest. Kui vaja, on Terje kriitiline, kui vaja, siis hingehoidja. Tütred kirjeldavad ema kui tõelist usaldusisikut – ta kuulab, ei mõista hukka, ja annab nõu, kui seda soovid, surumata peale oma arvamust.

Terje hoiab oma peret, oma lapsi, oma lapselapsi kogu hingest. Ühe käega mängib lastega ja teisega valmistab perele ühe järjekordse hõrgutise õhtusöögiks. Ja pärast seda kõike jaksab õpetada suuri ja väikeseid, küpsetada heategevuseks pirukaid, lugeda ette pimedatele, tutvustada väliskülalistele Haapsalu värvi ajalugu ja toimetada aias.

Terjel on koos Urmasega tunnustamise hetkel seljataga 38 aasta pikkune abielu, mille jooksul on üles kasvatatud kolm tütart. Nende abielu on eeskujuks paljudele. Koosolemist nii väiksemas kui suuremas pereringis on alati väärtustatud ning antud edasi ka järgmistele põlvkondadele. Mitte kellelegi ei jää Terje uks suletuks. Lapsed ja lapselapsed tahavad alati Haapsalusse Terje ja Urmas juurde tulla ning sealt ära minek on sageli raske ja emotsionaalne.

Lisaks oma lastele ja lastelastele jätkub tal aega ja tähelepanu ka paljudele teistele. Ta on olnud klassijuhataja rohkem kui sajale õpilasele ning õpetanud inglise keelt sadadele lastele ja noortele, rääkimata keeleoskust lihvida soovivatest täiskasvanutest. Tal on oskus leida kontakti ning õpilasi mõis-

Lisaks ema ja vanaema tähtsale rollile oli Terje 2021. aastal ainuke ingliskeelne giid Haapsalus ning Haapsalu Lions klubi Valge Daam aktiivne liige.

ta. Terjest kui hinnatud õpetajast räägitakse ka aastaid pärast kooli lõpetamist. Õigupoolest temast mitte ainult ei räägita, vaid tema õpilased suhtlevad temaga ja käivad tal ka külas.

Lisaks ema ja vanaema tähtsale rollile oli Terje 2021. aastal ainuke ingliskeelne giid Haapsalus ning Haapsalu Lions klubi Valge Daam aktiivne liige. Ta armastab väga raamatuid ja lugemist ning on lugenud raamatuid linti ka pimedate raamatukogu jaoks. Terje kodune raamatukogu on muljetavaldav ning häid lugemissoovitusi on ta ka alati hea meelega valmis jagama – neid tuleb tal nagu varrukast.

2021. aasta kevad oli koroonahoo tõttu tunnustusürituse korraldamiseks ebasoodus. Haapsalu linnapea **Urmas Sukles** ja Läänemaa aasta ema konkursi korraldamise eest vastutav SA Läänemaa projekti juht **Ege Tatarmäe** käisid Läänemaa aasta emal külas teda õnnitlemas. Aasta ema sai kingituseks hõbedast graveeringuga tordilabida. **Eduard Laur** jäädvustas vestlused aasta ema ja tema perega ning külaskäigu [videosse](#).

Aunimetuse Läänemaa aasta isa andmise eesmärk on väärtustada tublisid Läänemaa isasid.

Aunimetuse Läänemaa aasta isa andmise eesmärk on väärtustada tublisid Läänemaa isasid. Tiitli saab isa, kes väärtustab pere ja kodu ning paistab silma ka ühiskondlikult. Kandidaat peab olema Eesti Vabariigi kodanik ja Läänemaa elanik. Varasemalt on Läänemaa aasta isa tiitli saanud **Kalle Orumaa, Toomas Räli, Tiit Seiton, Hannes Smitt, Andres Paju, Maanus Jõevee, Ülo Loorens** ning **Talis Gilden**. 2021. aastal otsustas tunnustuskomisjon valida Läänemaale koguni kaks aasta isa: **Jaanus Tameri** ja **Arvo Alliku**.

LÄÄNEMAA AASTA ISA 2021

Jaanus Tameri

Haapsalus elavat Jaanust iseloomustavad lapsed kui kindlust, inimest, kellele saab igas olukorras loota. Tema lapsed ja lapselapsd peavad teda ka imeliseks vanaisaks.

Lapsed on öelnud, et neil on Jaanusega alati lõbus ja huvitav – ta on meeletult tark inimene ja oskab arutleda väga paljudel eri teemadel ning alati on tal mingi tarkus edasi anda. Ta loeb palju, õpib palju, täiendab end ja hoiab end eri valdkondadega kursis. Lapsed kinnitavad, et on temalt palju õppinud. Ka seda, kuidas ise olla hea vanem oma lastele.

Jaanus on olnud missioonidel Afganistanis ja Kosovos. Täna peavani töötab ta kaitseväes ja on Lääne malevas hinnatud inimene.

Jaanuse lapsed on öelnud, et võikski rääkima jääda, kui imeline nende isa on ning, et nende peres on aasta isa tiitel talle igaveseks garanteeritud.

LÄÄNEMAA AASTA ISA 2021

Arvo Allik

Foto: Elen Freivald

Arvo Allik koos lapselapse Aaroniga.

Arvo on Vormsi kauaaegne elanik, kes suunati pärast Jänedä Sovhoostehnikumis õppimist Vormsile. Seal võlus noore agronoomi ära kohalik saarepiiga Leili, kellega Arvo on nüüdseks olnud abielus 40 aastat. Abielu kroonideks on kaks poisslast – Ahti ja Ahto, lisaks on Arvo Allik vanaisa viiele lapselapsele.

Arvo on esimene ja viimane isik, keda Vormsile tulijad Sviby sadamasillal märkavad – ta võtab vastu praamiga Sviby sadamasse saabuvat saarekülalised ja saadab nad ka Rohuküla poole teele. Arvo on justkui Vormsi sümbol – iga ilmaga kohal, jagamas naeratuse ja käeviipega kõigile tervitusi. Arvo on ka Vormsi liinibussi juht. Saare külalised toimetatakse hooliva ja isaliku hoolega õigesse kohta.

Arvo kohta võib öelda, et tema perekond ei ole piiritletud ainult omaenda perekonnaga – tema hoolivust on tunda üle kogu saare. Arvo on alati abivalmis, aktiivne ja toetav. Tema poole pöördudes saab kindel olla, et abipalve on täidetud kiiresti ja delikaatselt, hea tuju ja väikesaare huumori saatel.

Arvo on kuulunud Vormsi Vallavalitsuse koosseisu ja sai ka viimastel valimistel rekordilise häälesaagiga volikokku – kohalikud hindavad tema pikaaegset panust siin-ses väikeses keskkonnas.

1.8.3. Tervise ja turvalisuse valdkonna tunnustused

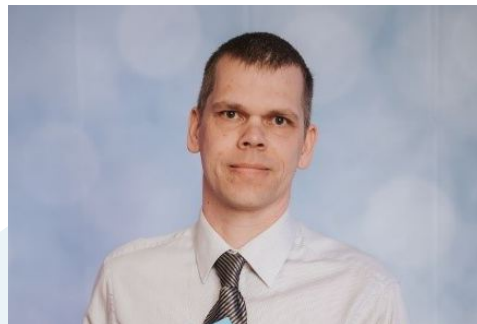
Tunnustamiseks otsiti tervise ja/või turvalisuse edendajat ning tervise ja/või turvalisuse tegu. Tunnustamisettepanekuga laekus kümme kandidaati. Tunnustatavad valis välja Läänemaa turvalisuse nõukogu liikmetest selleks puhuks spetsiaalselt moodustatud viieliikmeline komisjon, kuhu kuulusid Andrei Taratuhin, Andres Välli, Andres Kaljura, Ege Tatarmäe, Marju Lepmets. Valimine toimus põhjaliku arutelu tagajärjel. Kuna Läänemaa turvalisuse edendaja kategoorias oli kaks

väga tugevat kandidaati, otsustati ühiselt selles kategoorias erakorraliselt tunnustada kahte inimest. Läänemaa turvalisuse edendajateks valiti **Janno Osa** ning **Joel Tammet**, terviseedendajaks **Mailis Tammeveski**, terviseeto tiitli pälvis Haapsalu-Österby avaveeujumine. Sihtasutus Läänemaa korraldusel tänaati laureaate 24. märtsil 2022 Haapsalu kultuurikeskuses toimunud tunnustusüritusel „Läänemaa tunnustab“.

LÄÄNEMAA TURVALISUSE EDENDAJA 2021

Janno Osa

Fotod: Silver Raidla / „Läänemaa tunnustab“ üritusel

Janno Osa on pikaajaseks ja silmapaistvalt töötanud päästesüsteemi heaks. Nii kutselise kui vabatahtlikuna on ta rohkesti panustanud, et kogukonnas oleks turvalisem. Ta on suutnud tööle panna Eesti päästesüsteemi mõistes väga huvitava koosluse, kus valmis-

olekut tagavad igapäevaselt ühiste valvete Nõva tuletõrjeseltsi vabatahtlikud ja Nõva päästekomando kutselised päästjad. Koos reageeritakse erinevatele päästeoperatsioonidele ja viiakse läbi ennetustööd, et kogukonnas oleks elu turvalisem. Kõik see saab aga toimida ainult läbi pideva kogukonna kaasamise ja inimestega suhtlemise, millele on Janno oma pere kõrvalt väga palju aega panustanud. Lisaks osaleb ta ka ise aktiivselt vabatahtliku päästjana ühisvalvetes. Just Janno on see inimene, kelle kohta võib ütelda, et tänu temale on Eestis turvalisem, ja kes on teistele suur eeskuju.

LÄÄNEMAA TURVALISUSE EDENDAJA 2021

Joel Tammet

Joel Tammet on pikaajase panustanud Läänemaa turvalisusesse mereohutuskoolituste korraldamisega. Lastele mõeldud mereohutuskoolituste eesmärgiks on anda lastele esmaseid teadmisi merel valitsevatest ohtudest ning arusaama, kuidas neid vähendada ja nendega toime tulla.

Räägitud on päästevahenditest, märguannetest (kehakeel, kehamärgid, säratuled, suits, raketid), jagatud teadmisi, kuidas pääseda,

kui on vette kukutud (kehahoid, temperatuuri säilitamine, otsuste tegemine) jne. On tehtud ka näitlikke õppetunde vees, etendades ning läbi mängides reaalseid situatsioone. Demonstreeritud on päästetehnikat, käidud suuremate ja väiksemate kaatriatega merel, teostatud otsinguid. Õpitud on, kuidas vees olles sooja säilitada, uuritud esmaseid navigeerimisnippe, räägitud sidevahenditest jpm. Lisaks mereohutusele on lapsed saanud esmased teadmised ka sellest, kuidas toime tulla vigastustega, kuidas aidata hädas kaaslast ning lisaks ka lihtsamaid looduses toimetulemise teadmisi ja nippe.

Joel ise on kirjutanud nii: „Kui ka kas või ühel koolitusel käinud lapsel õigel ajal õiged asjad meelde tulevad, on kogu see ettevõtmine ennast kuhjaga ära tasunud.“

LÄÄNEMAA TERVISEEDENDAJA 2021

Mailiis Tammeveski

Mailiis õpetab Tallinna Ülikooli Haapsalu kolledžis tervisedenduse õppekava tudengeid, kelle tagasiside oma õpetajale on suurepärase. Lisaks õpetamisele on ta ka kohalikus kogukonnas tunnustatud toitumisharjutaja ning treener. Oma eeskuju ja kaasamisega on ta sütitanud paljusid läänemaalasi, kes tunnevad end täna rõõmsama ja tervema kogukonna liikmena.

LÄÄNEMAA TERVISETEGU 2021

Haapsalu-Österby avaveeujumine

Haapsalu-Österby avamereujumise idee algataja ja üks peamine korraldaja Aleks Kivinuk.

Haapsalu-Österby avamereujumise idee algataja ja üks peamine korraldaja oli avamereujumisega tegelev **Aleks Kivinuk**, kes oma vanavanemate kaudu on tihedalt seotud Elbiku külaga Lääne-Nigula vallas. Läänemaa esimene avamereujumise võistlus tõi kohale lisaks harrastajatele oma ala tippetegi-

jad kogu vabariigist. Avaveeujumine sai teoks paljude osapoolte koostööprojektina, millesse panustasid Lääne-Nigula Vallavalitsus, Haapsalu Linnavalitsus, Kaitseliit, Päästeamet, vabatahtlikud merepäästjad, SA Läänemaa, Rannarootsi muuseum ja mitmed ettevõtjad. Haapsalu-Österby avamereujumise eesmärk on ujumise propageerimine, tervise tugevdamine ja tervislike eluviiside propageerimine. Üritus leidis positiivse üleriigilise meediakajastuse ja rohkearvulise vaatajaskonna mõlemal kaldal. Haapsalu-Österby avamereujumisest on plaanis teha iga-aastane traditsioon, mis tõstab kogu maakonna atraktiivsust ja toob kohale hulgaliselt spordientusiaste ja turiste.

1.8.4. Noorsootöö valdkond

LÄÄNEMAA NOORSOOTÖÖ VALDKONNA TEGU 2021

Halja Veersalu

Läänemaa tunnustab maakondliku või riikliku mastaabiga noorsootöö tegusid ja projekte, mis on omas valdkonnas silma paistnud ja täitnud seatud eesmärgid ning pälvinud seetõttu ka erinevatelt osapooltelt tunnustust.

Läänemaa aasta noorsootöö tegu on EELK Lääne praostkonna lastelaagri „Rõõm vabadusest“ korraldamine. Tiitli sai laagri vabatahtlikuna (oma põhitööülesannete kõrvalt) korraldamise eest Halja Veersalu.

Lastelaagris „Rõõm vabadusest“ osalesid lapsed Läänemaalt, Tallinnast ja Hiiumaalt. Ühisel jõul ja nõul said lapsed kolmel päeval osa erinevatest tegevustest. Neile õpetati ellujäämist nappides oludes ja aja sisustamist rühmatöödega.

AASTA NOORSOOTÖÖ TEGIJA 2021

Reelika Ender

Läänemaa tunnustab noortega tegelevat inimest, kes on aasta jooksul silmapaistvalt tegutsenud, teinud noorte seisukohast märkimis-

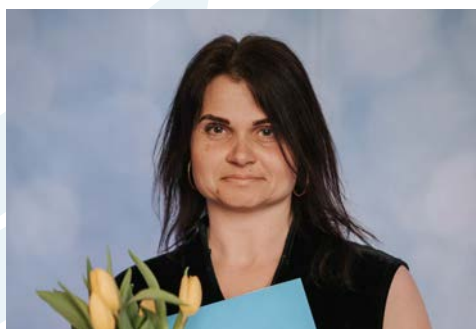
väärset ja olulist tööd ning aidanud kaasa kohaliku noorsootöö arendamisele.

Läänemaa aasta noorsootöö tegija on Reelika Ender. Oma töös paistab ta silma järjepideva noorte kaasamise ja arendamisega; tema poolt juhitud noortekeskused osalevad ka rahvusvahelistes projektides ja toetavad noori, kes ei õpi ega tööta. Tema eestvedamisel on Haapsalu linnas noorsootöö korraldatud süsteemselt ja laiahaardeliselt, tihti maakonnaüleselt.

1.8.5. Sotsiaaltöö valdkond

LÄÄNEMAA SOTSIAALVALDKONNA EDENDAJA 2021

Hanna-Brett Lepplaid

Läänemaa tunnustab aasta sotsiaaltöö tegijat, kes on oma tegemistega eeskujuks ning on koostööle, võimalustele ja lahendustele orienteeritud.

Läänemaa aasta sotsiaaltöö tegija on SA Haapsalu Hoolekandekeskuse juhataja Hanna-Brett Lepplaid. Ta on töökas, ääretult pühendunud ja motiveeritud. Talle on oluline, et hoolealused tunneksid ennast hästi ja ta pingutab selle nimel. Mitte keegi ei peaks tundma ennast üksi. Lisaks oma põhitööle on ta võtnud südameasjaks tõsta inimeste teadlikkust noorte vaimse tervise teemadel.

1.8.6. Läänemaa sädeinimesed

Läänemaa tunnustab inimest, kes on tuntud ja kellel on autoriteet Läänemaa kodanikuühenduste hulgas, ning kes on aktiivselt oma tegevusega toetanud ja kaasa aidanud kodukoha või maakonna positiivsele arengule. Läänemaa aasta

sädeinimene on oma tegemistega eeskujuks ning on koostööle, võimalustele ja lahendustele orienteeritud.

Läänemaa sädeinimese tiitleid anti välja kaks.

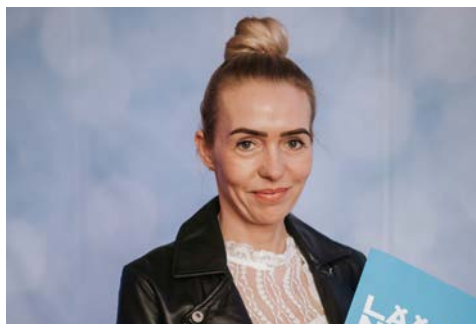

SIHTASUTUS LÄÄNEMAA

1. LÄÄNE MAAKOND

LÄÄNEMAA SÄDEINIMENE 2021

Liina Jutt

Liina on naine, kes liigutab mägesid ja ühendab kogukondasid. Tema tegevustes on lusti ja heatahtlikkust, ta panustab küla- ja kogukonnaellu ning on algatanud uusi ja tervislikke valikuid toetavaid ettevõtmisi.

LÄÄNEMAA SÄDEINIMENE 2021

Elle Ljubomirov

Foto: LAS

Elle on viimased viis aastat juhtinud kogukonna arendustegevust Linnamäe Arenguseltsis, tänases Oru osavallas. Tema panus Läänemaa arengusse on aga kaugelt laiem ja märgilisem kui vaid üks kogukond. Tema igapäevategevused arendustöötajana hõlmavad nii kauneid kunste kui keerukaid ja tehnilisi ehitusobjekte. Ta teab, kuhu on vaja jõuda, ja selles suunas ta ka tegutseb.

1.8.7. Läänemaa vedur

Läänemaa tunnustab silmapaistvat projekti, objekti, sündmust või teenust, mis on eelneva aasta jooksul tõusnud esile, olnud uuenduslik, originaalne, maakonnale vajalik.

Tunnustatakse tegevust, mis on jätkusuutlik ja kuhu on kaasatud erinevaid partnereid ning millest on saanud kasu märkimisväärne hulk inimesi.

LÄÄNEMAA VEDUR 2021

Silma Õpikoda

Foto: Urmas Lauri

Läänemaa vedur 2021 auhind.

Viimane keeruline aasta on pannud looduskooli välja mõtlema uusi lahendusi ja tegevusi. Silma Õpikoda on korraldanud väikesetele gruppidele piknikke looduses ning muid füüsilist ja vaimset tervist toetavaid tegevusi. Silma Õpikoja tegevusi on lisaks Läänemaale märgatud ka üle-eestiliselt.

1.9. Detailplaneeringud maakonnas

Detailplaneeringute hulk maakonnas iseloomustab ehitustegevuse aktiivsust.

1.9.1. Vormsi detailplaneeringud 2019–2021

Algatatud kolm detailplaneeringut, kehtestatud planeeringuid ajavahemikus 2019–2020 ei ole.

Tabel 3.
Vormsi detailplaneeringud
2019–2021.
Allikas: vallavalitsus

VORMSI DETAILPLANEERINGUD		
Detailplaneeringu algatamise/kehtestamise õigusakt	Õigusakti pealkiri	Detailplaneeringu eesmärk
Vallavalitsuse korraldus nr 2-1-K/6/2020	Detailplaneeringu algatamine 2020 Saxby sadam katastriüksusel 90701:001:0424	Olemasoleva muuli rekonstrueerimise ja laiendamise ehitusõiguse ja hoonestustingimuste määramine, slipile juurdepääsuks süvendatava ala planeerimine.
Vallavalitsuse korraldus nr 2-1-K/6/2021	Detailplaneeringu algatamine Rumpo Epasta katastriüksusel 90701:001:0727, KSH mittealgatamine	Rajada üksikelamu ja abihooned koos vajalike tehnovõrkude ja ligipääsuteega.
Vallavalitsuse korraldus nr 2-1-E/27/2021	Detailplaneeringu algatamine Borby külas, Keskkonnamõju strateegilise hindamise (KSH) mittealgatamine	Katastriüksuste liitmine, maa sihtotstarbe määramine, üksikelamu, abihoonete, vajalike tehnovõrkude ning ligipääsutee asukoha määramine.

1.9.2. Lääne-Nigula detailplaneeringud 2019–2021

Hara sadama detailplaneeringu kehtestamine

Lääne-Nigula Vallavalitsuse 26.08.2021 korraldusega nr 2-3/21-344 kehtestati Hara sadama detailplaneering asukohaga Hara külas / Hargas. Planeeringuala hõlmab Lääne-Nigula valla munitsipaalomandis olevat kinnisasja nr 2290632, mis koosneb järgmistest tootmismaa sihtotstarbega katastriüksustest: Hara sadam (52001:003:0083, pindala 5097 m²), Muuli (52001:003:0084, pindala 4545 m²), Kaiotsa (44101:001:0574, pindala 28 m²) ja Muuliotsa (544101:001:0575, pindala 646 m²).

Detailplaneering näeb ette Hara sadama maaüksusele kuni kolme hoone ehitusõiguse ehitisealuse pinnaga kokku 150 m² ja Muuli maaüksusele ühe hoone ehitusõiguse ehitisealuse pinnaga kuni 20 m² ning hoonete hoonestustingimused, Muuli katastriüksuse heakorrastamise ja sinna suplus- ja puhkekoha rajamise. Planeeritud on juurdepääsud Muuli katastriüksusele ja kallasrajale ning servituutide vajadused.

Detailplaneering vastab Noarootsi valla üldplaneeringule; keskkonnamõju strateegilise hindamise kohustus puudub.

**Katastriüksuse 52001:001:1862
detailplaneeringu kehtestamine**

Lääne-Nigula Vallavalitsuse 10.08.2021 korraldusega nr 2-3/21-329 kehtestati katastriüksuse 52001:001:1862 detailplaneering asukohaga Spithami külas / Spithamnis. Planeeringu ala hõlmab katastriüksust tunnusega 52001:001:1862 (pindala 2263 m², maatulundusmaa). Detailplaneering näeb ette katastriüksusele elamumaa sihtotstarbe määramise ning krundile kahe hoone ehitusõiguse ja hoonestustingimused, määratud on juurdepääsutee asukoht, kommunikatsioonilahendused ja servituutide vajadus.

Detailplaneeringud vastavad Noarootsi valla üldplaneeringule; keskkonnamõju strateegilise hindamise kohustus puudub.

**Smithsbacken katastriüksuse
detailplaneeringu kehtestamine**

Lääne-Nigula Vallavalitsuse 10.08.2021 korraldusega nr 2-3/21-328 kehtestati Smithsbacken katastriüksuse detailplaneering asukohaga Spithami külas / Spithamnis. Planeeringu ala hõlmab Smithsbacken katastriüksust (katastritunnus 52001:001:1850, pindala 2253 m², maatulundusmaa). Detailplaneering näeb ette katastriüksusele elamumaa sihtotstarbe määramise ning krundile kahe hoone ehitusõiguse ja hoonestustingimused, määratud on juurdepääsutee asukoht, kommunikatsioonilahendused ja servituutide vajadus.

Detailplaneeringud vastavad Noarootsi valla üldplaneeringule; keskkonnamõju strateegilise hindamise kohustus puudub.

**Milgardens katastriüksuse
detailplaneeringu kehtestamine**

Lääne-Nigula Vallavalitsuse 27.07.2021 korraldusega nr 2-3/21-314 kehtestati Milgardens katastriüksuse detailplaneering asukohaga Spithami külas / Spithamnis. Pla-

neeringu ala hõlmab Milgardens katastriüksust (katastritunnus 52001:001:1861, pindala 6784 m², maatulundusmaa). Detailplaneering näeb ette planeeringualale kolme elamumaa sihtotstarbega ja ühe transpordimaa sihtotstarbega katastriüksuse moodustamise, igale elamumaakrundile kahe hoone ehitusõiguse ja hoonestustingimused, määratud on juurdepääsutee asukoht, kommunikatsioonilahendused ja servituutide vajadus.

Detailplaneering vastab Noarootsi valla üldplaneeringule; keskkonnamõju strateegilise hindamise kohustus puudub.

**Evas katastriüksuse detailplaneeringu
kehtestamine**

Lääne-Nigula Vallavalitsuse 27.07.2021 korraldusega nr 2-3/21-313 kehtestati Evas katastriüksuse detailplaneering asukohaga Spithami külas / Spithamnis. Planeeringu ala hõlmab Evas katastriüksust (katastritunnus 52001:001:4463, pindala 5531 m², maatulundusmaa). Detailplaneering näeb ette planeeringualale kahe elamumaa sihtotstarbega ja ühe transpordimaa sihtotstarbega katastriüksuse moodustamise, igale elamumaakrundile kahe hoone ehitusõiguse ja hoonestustingimused, määratud on juurdepääsutee asukoht, kommunikatsioonilahendused ja servituutide vajadus.

Detailplaneering vastab Noarootsi valla üldplaneeringule; keskkonnamõju strateegilise hindamise kohustus puudub.

**Julia kinnistu detailplaneeringu
kehtestamine**

Lääne-Nigula Vallavalitsuse 01.06.2021 korraldusega nr 2-3/21-224 kehtestati Julia kinnistu detailplaneering asukohaga Spithami külas / Spithamnis. Planeeringu ala hõlmab Julia katastriüksust (katastritunnus

52001:001:1581, pindala 8546 m², maa-
tulundusmaa).

Detailplaneering näeb ette planeeringualale
nelja elamumaa sihtotstarbega katastri-
üksuse moodustamise, igale krundile kahe
hoone ehitusõiguse ja hoonestustingimused,
määratud on juurdepääsutee asukoht, kom-
munikatsioonilahendused ja servituutide
vajadus.

Detailplaneering vastab Noarootsi valla üld-
planeeringule; keskkonnamõju strateegilise
hindamise kohustus puudub.

Suveresidentsi katastriüksuse detailplaneeringu kehtestamine

Lääne-Nigula Vallavolikogu 21.01.2021 otsu-
saga nr 3 kehtestati Suveresidentsi katastri-
üksuse detailplaneering asukohaga Paslepa
külas / Pasklepis (katastritunnus 52001:
004:0780, pindala 4,6 ha, hoonestatud).

Detailplaneeringu eesmärk on luua Paslepa-
Viigi sadamast kompaktse hoonestusega
kaasaegne väikesadam. Planeering näeb
ette planeeringualal olevate hoonete asu-
kohtadesse uute hoonete ehitusõiguse, hoo-
nestusalade ulatuses ehituskeeluvööndi vä-
hendamise, olemasoleva kai rekonstrueeri-
mise ja pikendamise, kallasrajale juurde-
pääsu tagamise ümber sadamaala. Katastri-
üksuse uueks sihtotstarbeks on planeeritud
90% tootmismaa ja 10% ärimaa.

Detailplaneering muudab Noarootsi valla
üldplaneeringut, sest vähendati ehituskeelu-
vööndi ulatust. Planeeringule koostati kesk-
konnamõju strateegilise hindamise eelhin-
nang, täismahus hindamise vajadus puudus.

Umbaia detailplaneeringu kehtestamine

Lääne-Nigula Vallavalitsuse 14.04.2020 kor-
raldusega nr 2-3/20-184 kehtestati Umbaia
detailplaneering asukohaga Österby külas

(katastriüksused tunnustega 52001:005:
0388 ja 52001:005:2552, pindala kokku
19,3 ha).

Planeering näeb ette planeeringualale 15
pereelamu maa (elamumaa sihtotstarbega
krundid pindalaga 9680–16680 m²) krundi,
ühe teemaa (transpordimaa sihtotstarve)
krundi ja ühe puhkerajatise maa ja loodus-
liku haljasmaa (üldkasutatava maa sihtots-
tarve) krundi moodustamise, igale elamu-
maale ühe elamu ja kuni kahe abihoone ehi-
tusõiguse ja hoonestustingimused, määra-
tud on kommunikatsioonide lahendused,
servituutide vajadus ja seatud keskkonna-
tingimused.

Detailplaneering ei muuda Noarootsi valla
üldplaneeringut. Keskkonnamõju strateegi-
lise hindamise kohustus puudub.

Kullens, Ljungs ja Flinta kinnistute detailplaneeringu kehtestamine

Lääne-Nigula Vallavalitsuse 26.11.2019 kor-
raldusega nr 2-3/19-519 kehtestati Kullens,
Ljungs ja Flinta kinnistute detailplaneering
asukohaga Spithami külas / Spithamnis
(katastritunnused 52001:001:3420, 52001:
001:3430 ja 2001:001:3440, pindala kokku
1,5 ha).

Planeering näeb ette Kullens katastriüksust
läbiva vallatee alusele maale eraldi trans-
pordimaa sihtotstarbega katastriüksuse
moodustamise; ülejäänud katastriüksus-
tele elamumaa sihtotstarbe määramise;
igale krundile ühe eluhoone ja ühe abihoone
ehitusõiguse ning hoonestustingimused;
määratud on kommunikatsioonilahendu-
sed, servituutide vajadus ning seatud kesk-
konnatingimused.

Detailplaneering ei muuda Noarootsi valla
üldplaneeringut. Keskkonnamõju strateegi-
lise hindamise kohustus puudub.

Alvari katastriüksuse ja selle lähiala detailplaneeringu kehtestamine

Lääne-Nigula Vallavolikogu 21.11.2019 otsusega nr 61 kehtestati Alvari katastriüksuse ja selle lähiala detailplaneering asukohaga Einbi külas / Enbys (katastritunnus 52001:005:2181).

Planeering näeb ette katastriüksusele kuni 15 majakesega puhkeküla rajamise. Katastriüksuse sihtotstarve muudetakse osaliselt ärimaaks ja ehituskeeluvööndi ulatust vähendatakse kuni looduskaitsealadest tuleneva piirini. Määratud on maaüksuse ehitusõigus ja hoonestustingimused, kommunikatsioonilahendused, juurdepääsutee asukoht, servituutide vajadus ning seatud keskkonnatingimused.

Detailplaneering muudab Noarootsi valla üldplaneeringut. Keskkonnamõju strateegilise hindamise kohustus puudub.

Kesk-Rahnu kinnistu detailplaneeringu kehtestamine

Lääne-Nigula Vallavolikogu 17.10.2019 otsusega nr 57 kehtestati Kesk-Rahnu kinnistu detailplaneering asukohaga Dirhami külas / Derhamnis (katastritunnus 52001:001:0617, pindala 12 927 m²).

Planeering näeb ette katastriüksuse jagamise kaheks elamumaa sihtotstarbega krundiks; kummalegi krundile ühe eluhoone ja ühe abihoone ehitusõiguse ning hoonestustingimused; ette on nähtud ühise puurkaevu rajamine ja kanalisatsioonilahendusena kinnised reoveemahutid; määratud on servituutide vajadus ning seatud keskkonnatingimused.

Detailplaneering muudab Noarootsi valla üldplaneeringut. Keskkonnamõju strateegilise hindamise kohustus puudub.

Lovisa kinnistu detailplaneeringu kehtestamine

Lääne-Nigula Vallavalitsuse 09.07.2019 korraldusega nr 2-3/19-321 kehtestati Lovisa kinnistu detailplaneering asukohaga Spithami külas / Spithamnis (katastriüksus 52001:001:1793; pindala 0,1 ha, elamumaa sihtotstarve).

Planeering näeb ette Lovisa katastriüksusele eluhoone ja abihoone ehitusõiguse ning hoonestustingimused, määratud on kommunikatsioonilahendused, servituutide vajadus ning seatud keskkonnatingimused.

Detailplaneering on vastavuses Noarootsi valla üldplaneeringuga; keskkonnamõju strateegilise hindamise kohustus puudub.

Paali-Kastani kinnistu detailplaneeringu kehtestamine

Kehtestada Paali-Kastani katastriüksuse detailplaneering asukohaga Perakülas (kinnistusregistriosa nr 1881132, katastritunnus 53101:001:0103, pindala 2,92 ha). Elamumaa.

Maali detailplaneeringu kehtestamine

Lääne-Nigula Vallavalitsuse 23.10.2018 korraldusega nr 2-3/18-592 kehtestati Maali kinnistu detailplaneering asukohaga Linna-mäe külas (katastriüksus 55201:001:0394; pindala 5877 m²). Planeering näeb ette Maali katastriüksuse jaotamise kolmeks krundiks. Üks krunt moodustatakse olemasolevale tegevus- ja teenusekeskusele, teine krunt korterelamule ja kolmas krunt üksik- või kaksikelamule (sihtotstarve: elamumaa; ühiskondlike hoonete maa).

Tajaali kinnistu ja lähiala detailplaneering

Lääne-Nigula Vallavalitsuse 31.03.2020 korraldusega nr 2-3/20-162 kehtestati

1. LÄÄNE MAAKOND

Tajaali kinnistu ja lähiala detailplaneering Lääne-Nigula valla Saunja külas. Planeering näeb ette väljaspoole Taebla jõe ehituskeeluvööndit elamu, abihoone ja tiigi rajamist. Planeeringuala suurus on ca 1,7 ha. Sihtotstarve elamumaa.

Karjamaa kinnistu detailplaneeringu kehtestamine

Lääne-Nigula Vallavalitsuse 30.06.2020 korraldusega nr 2-3/20-285 kehtestati Karjamaa kinnistu detailplaneering asukohaga Oru küla (53101:001:0103, pindala 2,92 ha, sihtotstarve elamumaa 9 krunti ja 1 krunt transpordimaa).

Koolimetsa detailplaneeringu kehtestamine

Lääne-Nigula Vallavalitsuse 19.03.2019 korraldusega nr 2-3/19-129 kehtestati Koolimetsa kinnistu detailplaneering asukohaga Vedra küla. Sihtotstarve elamumaa 8 krunti, 1 krunt transpordimaa, 1 krunt üldmaa.

Altmäe katastriüksuse ja lähiala detailplaneering

Lääne-Nigula Vallavolikogu kehtestas 21.11.2019.a. otsusega nr 62 Altmäe katastriüksuse ja lähiala detailplaneeringu Allikmaa külas (pindalaga 3,5 ha, sihtotstarve sotsiaalmaa).

1.9.3. Haapsalu detailplaneeringud 2019–2021

Tabel 4.
Haapsalu
detailplaneeringud
2019–2021.
Allikas: linnavalitsus

HAAPSALU DETAILPLANEERINGUD

Kehtestamise aeg	Nimetus	Eesmärk	Pindala
27.02.2019	Kalda tn 27, 29, Haapsalu linn	Kinnistu jagamine kaheks elamukrundiks	1580 m ²
06.03.2019	Herjava tee 1, Herjava küla	Ärihoone rajamine	4640 m ²
03.04.2019	Tallinna mnt 80, Uuemõisa alevik	Tootmis-/ärihoone laiendamine	7111 m ²
03.05.2019	Võnnu tn 30, Haapsalu linn	Elamu ja abihoone püstitamine	938 m ²
25.09.2019	Niine tn 49, Haapsalu linn	Hoone lubatud kõrguse suurendamine	2597 m ²
30.12.2019	kinnistu reg nr 12663350, Mäeküla	Elamurajooni arendamine	3,35 ha
15.04.2020	Lõokese tn 9, Haapsalu linn	Kinnistu jagamine kaheks elamumaa krundiks	3158 m ²
24.04.2020	Sadama tn 16, Haapsalu linn	Rehabilitatsioonikeskuse laiendamine	13 555 m ²
14.09.2020	Lossi tn 4 ja Masti tn 7, Uuemõisa alevik	Jalgpallihalli rajamine	30 000 m ²
24.09.2020	Haava tn 12, Haapsalu linn	Kinnistu jagamine kolmeks elamumaa krundiks	1839 m ²
25.09.2020	Holmi tn 7 ja Westmeri tn 6, Haapsalu linn	Ellinguhoone ümberehitamine ja laiendamine	3171 m ²
23.02.2021	Lõokese tn 7, Haapsalu linn	Kinnistu jagamine kaheks elamumaa krundiks	2941 m ²
07.04.2021	Kinnistu reg-osa nr 188632, Mäeküla	Elamurajooni arendamine	9,03 ha

SIHTASUTUS LÄÄNEMAA

Foto: Egon Erkman

2. KOHALIKUD OMAAVALITSUSED

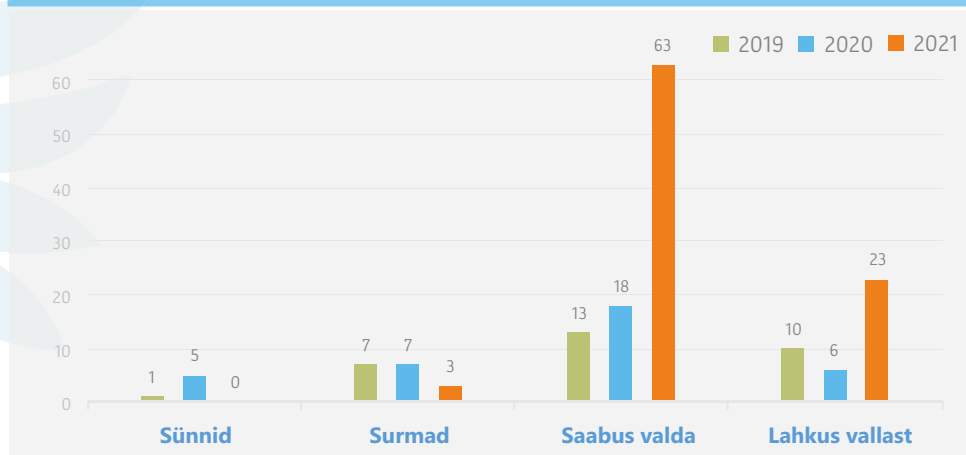
2.1. Vormsi vald

2.1.1. Vormsi rahvastik

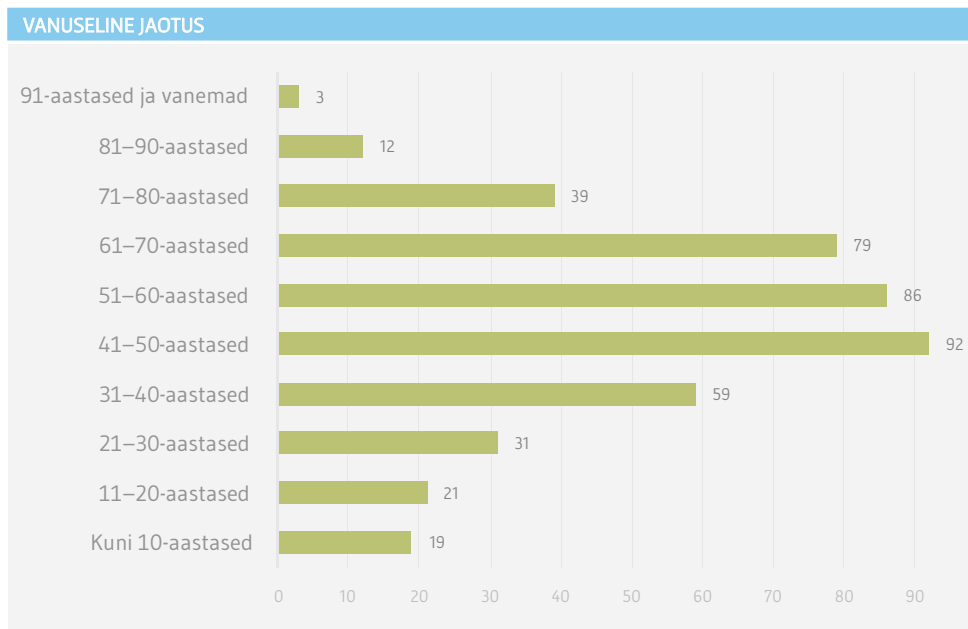
01.03.2022 seisuga oli Vormsil
elanikke 441, kellest mehi 262,
naisi 179.

Joonis 3.

RAHVASTIKU MUUTUS 2019–2021

Joonis 4.
Rahvastiku vanuseline
jaotus 01.03.2022
seisuga

2.1.2. Vormsi arendusprojektid ja investeeringud

2021. aastal ühtegi detailplaneeringut ei kehtestatud. Mõned arendusprojektid ja investeeringud, mis lõpetati 2021, algasid juba 2020. aastal.

- Staadioni rajamine Vormsi kooli juurde.
Rahastus: väikesaarte programm

- Vormsi lasteaiahoone energiatõhusaks muutmine.
Rahastus: KIK

- Vormsi Hullo tsentraalküttesüsteemi lahendamine (maakütte rajamine).
Rahastus: COVID 2020 toetus

- Solhemi elamu fassaadi renoveerimine.
Rahastus: COVID 2020 toetus

- Teeäärte korrastustööd.
Rahastus: COVID 2021 toetus

Foto: Egon Erkman

Vormsi staadioni avamine 10.07.2021.

- Hullo poe remonditööd.
Rahastus: COVID 2021 toetus
- Lasteaia mänguväljaku renoveerimine.
Rahastus: COVID 2021 toetus
- Hajaasustuse programmi raames toetati Vormsi vallas kahe puurkaevu rajamist.

2.1.3. Vormsi valla juhtimine ja valimised 2021

Foto: Silver Raidla

Maris Jõgeva.

Kuni omavalistuste valimiseni 17. oktoobril 2021 oli Vormsi vallavolikogus üheksa liiget: **Ivo Sarapuu, Arvo Allik, Kaido Valm, Mikk Varblane, Gert Kanarbik, Sven Rammul, Algor Streng, Tanel Viks** ja **Madli Tarjus**. Volikogu esimees oli **Ivo Sarapuu**, kes oli selles ametis 16 aastat (2005–2021).

Vallavanem oli **Ene Sarapuu**, kes on selles ametis olnud kolm korda: 1993–1996, 2005–2008 ja 2018–2022.

Vormsil oli Eesti kõrgeim valimisaktiivsus

Kohalike omavalitsuste valimistel 17. oktoobril 2021 kandideeris Vormsi volikokku 32 kandidaati. Valimisõigus oli 404 inimesel, kellest käis hääletamas 82,7%, mis on Eesti kõrgeim valimisaktiivsus.

Võitis valimisliit Avatud Vormsi, mis sai seitsmeliikmelises volikogus neli kohta; oma toetuse andis neile 55,7% Vormsi valijatest. Keskerakonna nimekiri sai 29% häälest ja kaks kohta volikogus; valimisliit Tasakaalus Arenev Vormsi 15,3% häälest ja ühe koha volikogus.

Vormsi vallavolikogu uus koosseis on seitsmeliikmeline

Valimisliit Avatud Vormsi koosseis: volikogu esimees **Jaak Kaabel, Algor Streng, Kata Varblane, Madli Tarjus**. Eesti Keskerakond: **Arvo Allik, Ivo Sarapuu**. Valimisliit Tasakaalus Arenev Vormsi: **Heino Paulus**.

Vormsi uus vallavanem

Volikogu 17. detsembri 2021 istungil kinnitati häälteenamusega uueks vallavanemaks **Maris Jõgeva**. Maris on Vormsiga seotud olnud enamuse elust ja tema esimene töökoht oli Vormsil. Vallavanemana soovib ta kokku tuua erinevad osapooled, et oleks võimalik leida ühisosa ja koos edasi liikuda; samuti

käivitada vajalikud arendustegevused ja muuta kogu vallajuhtimine senisest enam näoga kodaniku poole. Uuel vallavanemal on suured kogemused kogukondade ühendajana, juhina; ta on avatud, hea suhtlemis- ja esinemisoskusega.

Maris Jõgeva astus ametisse 7. jaanuaril 2022, kui Vormsi volikogu kinnitas vallavalitsuse koosseisu.

30 aastat Vormsi valla taasloomisest

19. detsembril tähistati Vormsi rahvamajas valla aastapäeva. Koroonaepideemia piirangud jätsid oma jälje ning pidulikke kontsert-aktust ei korraldatud. Sellele vaatamata said vormsilased osa sünnipäevast – nad võisid rahvamajast läbi astuda endale sobival ajal, et maitsta sünnipäevakooki. Pidupäevaks valmis ka Vormsi valla vapi kujuline rinnamärk.

Vormsi valla ajalugu on 153 aastat pikk. Nõukogude võim tegi sellesse 41-aastase katkestuse – siis oli Vormsil külanõukogu. Taastatud Eesti Vabariigis kaotati külanõukogud ning loodi uuesti vallad.

Vormsi vald taastati 19. detsembril 1991. Valladokumentide ametlik üleandmine Vormsil toimus aga alles 15. mail 1992 – mälestuste järgi olid talvel rasked jääolud ja kehv praamiühendus.

2.1.4. Vormsi valla tunnustused 2021

Vormsi vald tunnustab oma inimesi iseseisvuspäeval 24. veebruaril. Eesti Vabariigi 103. aastapäeval anti välja kolm tänukirja. Aasta lõpus tunnustati vormsilasi ka väljastpoolt.

Vormsi valla tänukirja saajad

- **Rachel Sarapuu** – väga heade õpitulemuste eest, lõpetas Läänemaa Ühisgümnaasiumi kuldmedaliga.
- **Karmen Pöder** – väga heal tasemel omandatud kutseoskuste eest, lõpetas Tallinna Ehituskooli kiitusega.
- **Jüri Pajuste** – alati abivalmis töötaja.

Teised tunnustused Vormsi vallas

- Läänemaa aasta isa 2021 – **Arvo Allik**. SA Läänemaa väljaantud aunimetuse.
- Läänemaa kaunis kodu 2021 – **Rutt Veide ja Toomas Sarve** Metsavahi talu Suuremõisas. SA Läänemaa väljaantud tunnustus.

2.1.5. Vormsi valla sündmused

Kultuuritegevuse Vormsi saarel saab jagada kolmeks: pärimuskultuuri toetavad sündmused ja tegevused, meelelahutuslikud üritused ning traditsiooniliste tähtpäevade tähistamised.

Kogukonna ja vormsirootsi pärimuskultuuri pidupäevaks on 29. juulil peetav olavipäev. 2021. a tähistati seda Vormsi Püha Olavi kirikus ansambel „Rondelluse“ kontserdiga, millele järgnes ühine supisöömine kirikuaias. Traditsiooniliselt kostitas pärast kirikusündmuseid Vormsi Kodukandi Ühing enda juures Vormsi talumuuseumis külalisi kohvi ja koo-giga. Pidustused kestsid kolm päeva, mille ajal toimusid kontserdid ja laat. 31. juulil lõpetas olavipäeva tähistamise vormsirootsi pilli talharpat (hiu kannel) mängiv ansambel „Puuluup“. Vormsi rahvamaja õuele kogunes rekordarv kuulajaid.

Pärimuskultuuri sündmusteks olid ka Diby jaanituli, Rälby laat, kalapäev ning loomulikult talharpa pilliõppelaager. Külalisele on suveperioodil oluline koht Vormsi talumuuseumis.

Vormsi sai programmist „Teater maale“ toetust kolme teatrietenduse jaoks: „Kuldkalake“, „Eestlane ei igavle“ ning „Tiit ja Tõnu“.

seum, kus lisaks kultuuriloole saab infot ka saare elu-olu kohta, mida külaline vajab.

Vormsi sai programmist „Teater maale“ toetust kolme teatrietenduse jaoks: „Kuldkalake“, „Eestlane ei igavle“ ning „Tiit ja Tõnu“. Vormsi rahvamaja regulaarsetel kinoõhtudel on filme nii nooremale kui vanemale publikule, keskmiselt näidatakse kaks filmi kuus ning sageli peetakse sammu esilinastuvate filmidega.

Suvistest kontsertidest olid suurima publikumenuga Tõnis Mägi kontsert perekond Talli õues Suuremõisas 27. juunil ja perekond Lunge mereteemaline kontsert Mag-nushofi külalistemajas.

2021. aasta Läänemaa maakaitsepäeva tähistati Vormsil. Tänu Kaitseliidu ning Pääste-, Politsei- ja Piirivalveameti osalusele oli võidupüha ja jaanitule tähistamine suurejooneline. Jaanitulel oli esinejaks noortebänd „Arcane“.

10. juulil peetud Vormsi traditsioonilisel kodukohvikute päeval oli praam välja müüdnud ning saarel ringlesid külalised, kes püüdsid osa saada 16 erineva toidukoha menüüst.

Uue algatusena toimus saarel 17. juulil esmakordselt koguperepäev Vormsi Vaib, mis täitis tüüne ja suvise meeleoluga kauni päeva, kus külalised said osa päevasest laadast ja õhtustest kontsertidest.

Sportlikest üritustest peeti 2. augustil Vormsi maraton ja 7. augustil rattakross Marimetsa Kapp. Lastele ja noortele oli suvel jalgpallilaager. 2021. aasta hilissügisel avati Vormsi Lasteaed-Põhikooli juures uus staadion, mis kohapealseid sportimisvõimalusi parandab.

2.1.6. Vormsi valla asutused

Vallas on kolm asutust: **Vormsi Vallavalitsus**, **Vormsi Lasteaed-Põhikool** ja **Vormsi Raamatukogu**.

2021. a oli vallas tööl täis- või osalise ajaga 12 inimest, neist 7 ametnikku. Vallavanema moodustatud vallavalitsuses oli 7 liiget.

Vormsi Lasteaed-Põhikoolis töötas 16 inimest. 2020/2021. õppeaastal oli koolis 27 õpilast ning lasteaia käis üheksa last. Põhikoolis oli neli lõpetajat. 1. septembril 2021

*Sportlikest üritustest
peeti 2. augustil Vormsi
maraton ja 7. augustil
rattakross
Marimetsa Kapp.*

Aastaringelt on avatud Vormsi noortetuba Vormsi rahvamaja rõdualal. Rahvamaja suures saalis on eelneval kokkuleppel võimalik mängida lauatennist, rõdualal piljardit, koroonat ja mõlkkit. Rahvamaja saab kasutada sünnipäevadeks ja teiste tähtpäevade tähistamiseks.

Vormsil on rahvatantsuringid nii lastele kui täiskasvanutele, hiiu kandle õppetunnid, keraamikastuudio, meisterdamisring. Koolis juhendatakse matkaringi, lüha võimlemist ja moderntantsu. Riiklike toetuste ja projektide toel on saadud 2021. aastal huvitegevust täiendada just Vormsi pärimuspilli talharpa õpetamises.

alustas koolis 25 õpilast ja lasteaia üheksa last. Lasteaed-põhikoolis oli kokku 16 töötajat.

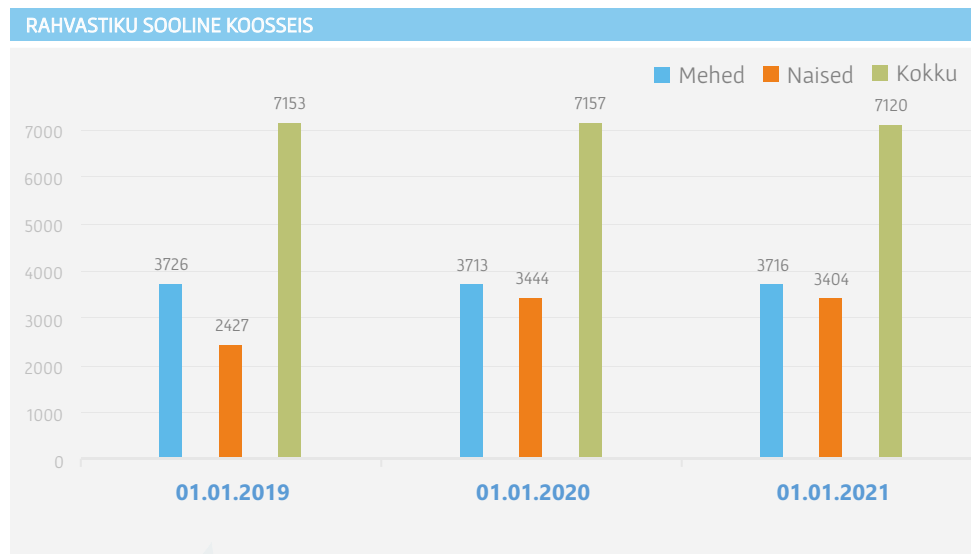
Vormsi Raamatukogus on üks töötaja ning kogus on 10 454 raamatut. 2021. aastal külastas raamatukogu 1602 inimest. Raamatute laenutajaid oli 125 ja laenutati 1925 raamatut. Toimus üheksa lasteüritust ja näha sai kuute näitust-väljapanekut. Eriti aktiivne aeg on suvi, mil elanike arv on saarel tunduvalt suurem.

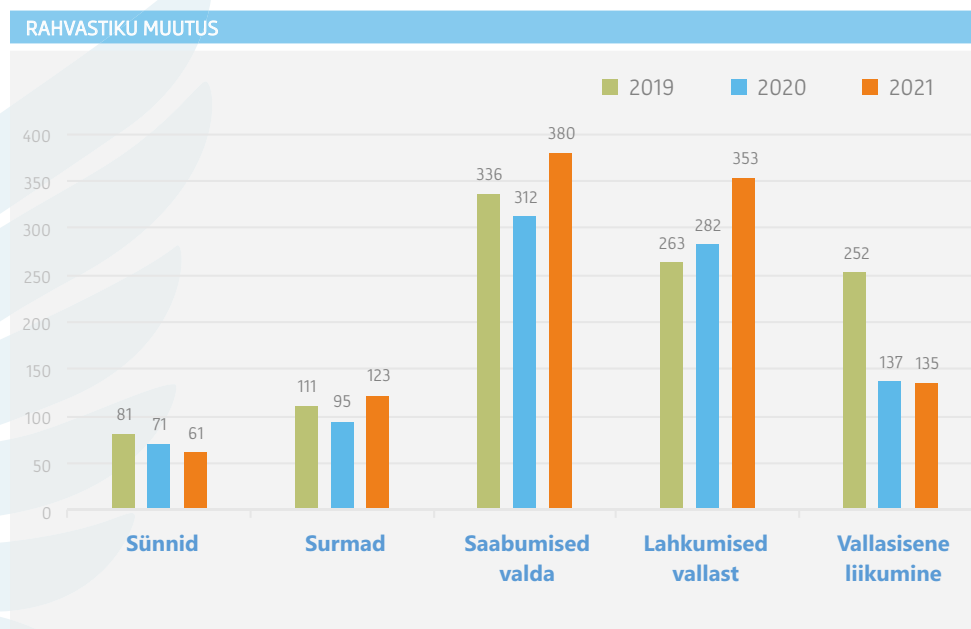
2.2. Lääne-Nigula vald

2.2.1. Lääne-Nigula rahvastik

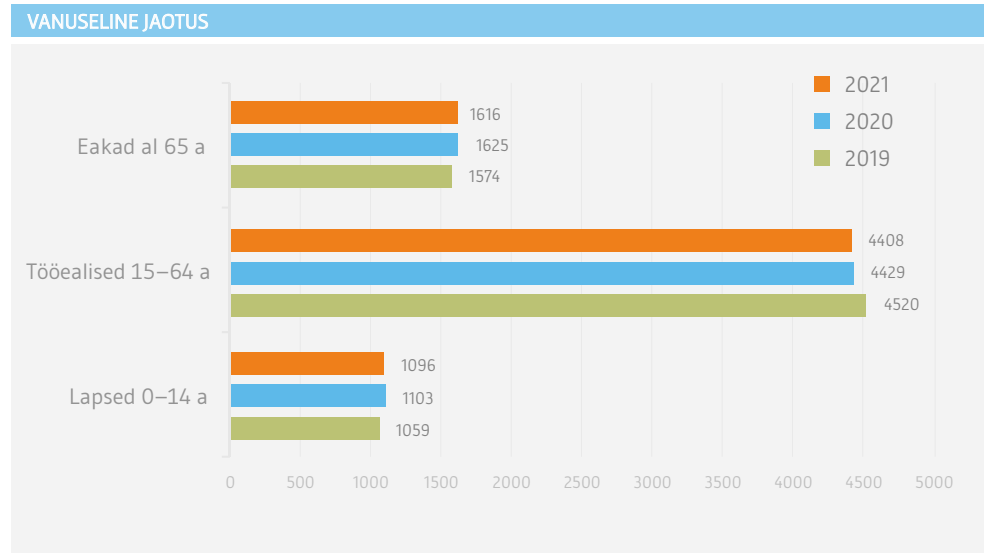
Joonis 5.
Lääne-Nigula valla
rahvastiku andmed.
Allikas:
LN vallavalitsus

Joonis 6.

Joonis 7.

2.2.2. Suuremad arendusprojektid ja investeeringud

- Risti uus bussijaam valmis 2021. a lõpus. Hoone ehitati projekti „Maakondliku tähtsusega ühistranspordi taristu arendamine Läänemaal” toel, rahastati MATA meetmest.
- Nõva sadama ehitustööd algasid 2021. a, tööd jätkuvad. Projektid „Nõva sadama rekonstrueerimise I etapp” ja „II etapp” on saanud toetuse meetmest „Kalanduspiirkonna kohaliku arengu strateegia rakendamine”.
- Kullamaa keskkoolis mindi 2021. a alguses üle täisautomaatsele küttelahendusele.
- Kullamaa koolihoone soojustamine ja ehitustööd valmisid 2021. a sügisel. Projekt „Kullamaa Keskkooli hoone ja õppevara kaasajastamine” sai toetuse MATA meetmest.
- Österby sadamahoone valmis 2021. a alguses, hoone ehitust toetati MATA meetmest.
- Oru kultuurisaal valmis 2021. aastal.
- Oru hooldekogu ümberehitus algas 2021. aastal, tööd on käimas. Projekt „Oru hooldekodu rekonstrueerimine energiatõhusaks” on saanud toetust hooldekodudes energiatõhususe ja taastuvenergia kasutuse edendamise toetusmeetmest.
- Taebla vana koolihoone sai 2021. a Muinsuskaitseametilt toetust katuse restaureerimiseks, tööd algasid 2022. aastal ja jätkuvad.
- Taebla kooli võimla rekonstrueerimiseks ja soojustamiseks on projekt tehtud, 2022. a suvel algavad ehitustööd. Projekti „Taebla Kooli võimla energiatõhusaks muutmine” toetatakse meetme „Energiatõhususe ja taastuvenergia kasutuse edendamine avaliku sektori hoonetes” vahenditest.
- Nõva sadamas lammutati 2021. a KredExi toetusel vanu hooned.

2.2.3. Muudatused valla juhtimises

Joonis 8.
Lääne-Nigula valla
uued ja vanad
osavallad.
Allikas: LN vallavalitsus

**Elanike jaotus piirkondade kaupa
seisuga 12.01.2021**

Kullamaa	886	Risti	889
Martna	754	Taebla	1563
Noarootsi	858	KOV täpsus	112
Nõva	339	Kokku	7170
Oru	980		
Palivere	789		

Vallavanema tagasiastumine

2021. aasta märtsis teatas Lääne-Nigula vallavanem **Mikk Lõhmus**, et astub ametist tagasi. Aprillikuisel volikogu istungil kinnitas vallavolikogu ühehäälselt vallavanemaks senise Martna osavallavanema **Janno Randmaa**.

Osavaldade lisandumine

2021. aastal moodustati Lääne-Nigula vallas juurde neli osavalda. Kui seoses haldusreformiga ühinesid 2017. aastal Lääne-Nigula, Kullamaa, Martna, Noarootsi ja Nõva vallad, jäid Kullamaa, Martna, Noarootsi ja Nõva osavaldadeks. 16. septembril 2021 otsustas Lääne-Nigula Vallavolikogu moodustada osavallad lisaks ka 2013. aastal liitunud valdades. Moodustati juurde neli osavalda: Oru, Risti, Palivere ning Taebla osavallad.

2.2.4. Valimised 2021

2021. aastal kinnitas Lääne-Nigula Vallavolikogu 28.06.2021 otsusega nr 37 järgmise koosseisu liikmete arvuks 25. Kohalike omavalitsuste valimistel osales 2021. aastal kolm erakonda ning kaks valimisliitu.

Valimistulemuste väljakuulutamisel registreeris valla valimiskomisjon Lääne-Nigula vallavolikogu liikmed, kelle volitused algasid 10. novembril 2021, järgmiselt: Hardi Rehkalt; Mikk Lõhmus, Andres Kampmann, Jaanus Ratas, Neeme Suur, Aivo Hirno, Risto Roomet, Tenno Laanemets, Kaido Rehkalt, Lea Lai, Aivar Oruste, Einar Pärnpuu, Elvo Leppmaa, Lauri Lilleoks, Ago Kirsipuu, Elle Ljubomirov, Argo Kliss, Oliver Tammemägi, Kadri Lukk, Kadi Paaliste, Gertu Lorents,

Foto: Urmas Lauri

Vallavanemaks valiti Aivar Riisalu.

Marek Topper, Ülle Heinleht, Erlend Kotkas, Arvo Ninn.

Uus volikogu koosseis kinnitas oma 18. novembri 2021 istungil komisjonide esimehed ning aseesimehed järgmiselt:

Komisjon	Esimees	Aseesimees
Arendus- ja eelarvekomisjon	Tenno Laanemets	Kadi Paaliste
Majandus- ja planeerimiskomisjon	Marek Topper	Arvo Ninn
Sotsiaalkomisjon	Hardi Rehkalt	Aivar Oruste
Hariduskomisjon	Jaanus Ratas	Oliver Tammemägi
Külaelukomisjon	Risto Roomet	Lauri Lilleoks
Kultuuri- ja spordikomisjon	Kadri Lukk	Kaido Rehkalt
Revisjonikomisjon	Neeme Suur	Jaanus Ratas

Ühtlasi valiti ka revisjonikomisjon koosseisus: esimees **Neeme Suur**, aseesimees **Jaanus Ratas**.

Lääne-Nigula vallavanema ametikoha täitmiseks otsustati välja kuulutada konkurss, kuhu laekus kuus sooviavaldust. Konkursi läbiviimiseks moodustatud komisjon viis kandidaatidega läbi dokumendi- ning vestlusvooru. Komisjon otsustas volikogule vallavanema kandidaati mitte esitada. Peale seda seati vallavanema kandidaadid üles 22. detsembril 2021 toimunud Lääne-Nigula Vallavolikogu istungil. Kandidaatideks esitati **Merle Mäesalu** ning **Aivar Riisalu**. Peale sala-

jast hääletust sai poolthääle enamusel vallavanemaks valitud **Aivar Riisalu**.

Lääne-Nigula Volikogu kinnitas 20.01.2022 ametisse kaheksaliikmelise vallavalitsuse eesotsas vallavanem Aivar Riisaluga. Vallavalitsuse liikmeks kinnitati seitse osavallavanemat: **Jüri Bachman, Aivo Hirno, Kadi Paaliste, Janno Randmaa, Katrin Viks, Rein Kruusmaa ja Merilin Saska**.

Peale vallavalitsuse ametisse kinnitamist toimus volikogu ja komisjonide liikmete hulgas veel isikkoosseisu muutusi. Lõplikud nimekirjad on üleval valla kodulehel.

2.2.5. Lääne-Nigula valla aukodanikud 2021

Foto: Aivi Heinleht

Aukodaniku tiitli üleandmine Viive Ernesaksale tema kodutalus Perakülas, 27.03.2021.

- **Viive Ernesaks** – Nõva kandi kultuuri-tegevuse pikaajalise eestvedamise, positiivse maine kujundamise ning Peraküla Teatri loomise ja arendamise eest.
- **Aili Nõupuu** – sotsiaalvaldkonnas pühendumise ja hoolivusega tehtud elutöö eest.
- **Laine Belovas** – Noarootsi Gümnaasiumi arendamise, valla hea maine kujundamise ning Eesti Vabariigi haridustöötaja elutööpreemia pälvimise eest.
- **Jaanus Mägi** – pikaajalise tulemusliku töö eest Taebla Kooli direktorina, Lääne-Nigula valla ning Läänemaa haridusvaldkonna arendamisel.

2.2.6. Lääne-Nigula valla teenetemärgi saajad 2021

- **Ülle Schönberg** – pikaajalise pühendunud töö eest rannarootsi kultuuri- traditsioonide arendamisel ning Noarootsi kultuurielu korraldamisel.
- **Eve Tamm-Hinno** – Oru piirkonna kogukonnaelu arendamise, ajaloomaterjalide kogumise ning talletamise eest.
- **Ülle Heinleht** – pikaajalise Nõva kandi eakate vabaajategevuste korraldamise eest.
- **Tiina Proosväli** – tänuväärse pühendunud töö eest perearstina Noarootsi ja Nõva piirkonnas.
- **Maiu Kallas** – Palivere piirkonna ettevõtluse ja kogukonnaelu edendamise eest.
- **Hiie Tiisler** – tänuväärse pühendunud töö eest perearstina Martna ja Kullamaa piirkonnas.
- **Villu Jerve** – pikaajalise pühendunud töö eest elamumajanduse valdkonnas Taebla piirkonnas.
- **Mati Kallemets** – pühendunud ja sihi-kindla töö eest Palivere Turismi- ja Spordikeskuse arendamisel.
- **Toivo Paas** – pikaajalise ettevõtluse arendamise eest Palivere piirkonnas.
- **Kalle Saar** – tänuväärse töö ja isikliku eeskuju eest Taebla piirkonna arendamisel.
- **Indrek Loorens** – Linnamäe Liha-tööstuse eduka laiendamise ja arendamise eest.
- **Silvi Rehkalt** – pikaajalise Ohtla kogukonna koostöö eestvedamise eest.
- **Meelis Tomson** – olulise panuse eest täiskasvanute vabaaja tegevuste mitmekesistamisel.
- **Helve-Marge Ütsik** – pikaajalise rahvusliku käsitöövaldkonna edendamise eest.

2.2.7. Lääne-Nigula valla aasta tegu

LÄÄNE-NIGULA VALLA AASTA KULTUURITEGU 2021

Kontsertetenduse „Aasa Riiki õuebluus” korraldamise eest, Holster Klubi, **Vahur Lauri**.

LÄÄNE-NIGULA VALLA AASTA HARIDUSTEGU 2021

Innovaatilise mänguvahendi „Puuto” leiutamise eest, Taebla lasteaia leiutajad, juhendaja **Helle Ilumäe**.

LÄÄNE-NIGULA VALLA AASTA NOOR 2021

Isikliku eeskuju ja pühendunud tegevuse eest Noarootsi gaidide juhendajana, **Sandra Piir**.

LÄÄNE-NIGULA VALLA AASTA SPORDITEGU 2021

Pikaajalise traditsiooniga spordiürituse Martna Matt korraldamise eest, Spordiklubi Martna, **Tiit Seiton**.

LÄÄNE-NIGULA VALLA AASTA ETTEVÕTJA 2021

Olulise tegevuse eest kaubandustegevuse korraldamisel maapiirkonnas, **Aivar Oruste**.

LÄÄNE-NIGULA VALLA AASTA TEGU 2021

Taebla uue koolihoone rajamise eest, Taebla Kool, **Jaanus Mägi**.

TÕNU PARBUS,
Haapsalu aselinnapea

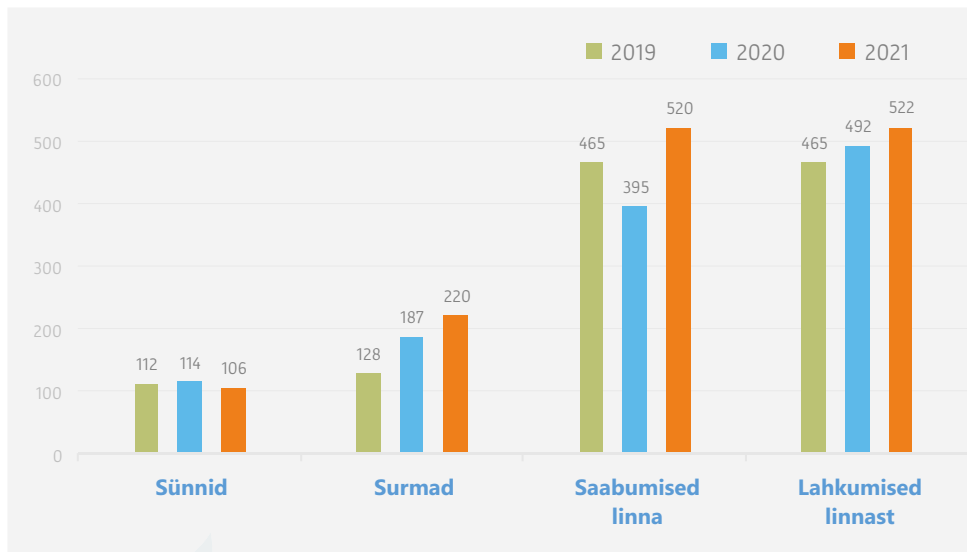
2.3. Haapsalu linn

2.3.1. Haapsalu rahvastik

01.01.2021 seisuga oli Haapsalu
linna elanike arv 13 000.
Keskmine vanus 45,64 aastat.

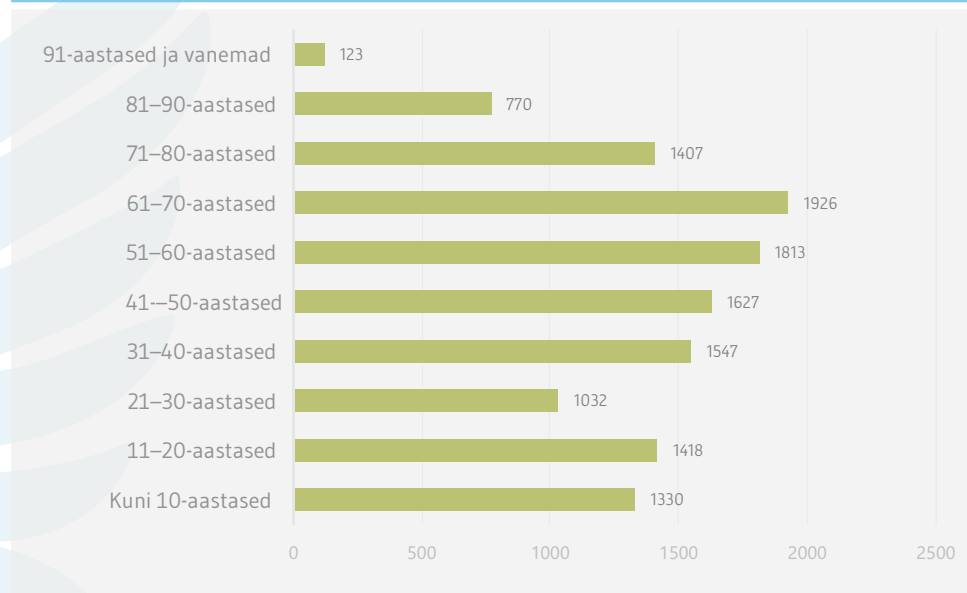
Joonis 9.

RAHVASTIKU MUUTUS

Joonis 10.
Haapsalu elanike
vanuseline jaotus

RAHVASTIKU VANUSELINE JAOTUS

2.3.2. Arendusprojektid, investeeringud

Koostamisel on Haapsalu üldplaneering.

Kvaliteetse teenuste pakkumisel on üheks prioriteediks e-registrite, ühtsete digitaalsete andmebaaside, e-teenuste arendamine ning töökindluse tagamiseks infotehnoloogilise baasi täiustamine. Ülioluline on turvalisus. Linna teeb tihedat koostööd politsei ja päästeametiga ning toetab vabatahtlike päästeorganisatsioonide tegevust.

Nüüdisaegse ja kaasava õpikeskkonna arendamine on linna prioriteet. **2021. aastal alustati Haapsalu Linna Algkooli hoone restaureerimist ja juurdeehituse rajamist**, rekonstrueeriti Haapsalu C. Kreegi nim. Muusikakooli saal, valmis Uuemõisa jalgpallihall.

2021. aasta on olnud kultuuri- ja spordivaldkonnas seoses koroonaviiruse leviku ja sellega seotud piirangutega keeruline. Ära jäid suuremad festivalid nagu Itaalia muusikafestival, Augustibluus, Joogafestival, American Beauty Car Show ja veel väga paljud väiksemad sündmused ning spordivõistlused. Suvi, mis on Haapsalu külastatavuse poolelt tipphooaeg oli sellel aastal aga tavapärasest vaiksem. Väliürituste korraldamisel kehtis piirang kuni 2000 inimest. Linnavalitsuse eestvedamisel toimusid suvistel nädalalõppudel erinädalavahetused, kus koondati ettevõtjate pakkumised ning reklaamiti neid ühiselt. Toimusid Itaalia nädalavahetus, Lilleline laupäeva Haapsalus, Imperaatorlik kuuort, Ameerikapärane nädalavahetus, vana linn oli liikluseks suletud ja Karja tänaval mängis muusika või olid organiseeritud muusikud. Kuna reisimine oli piiratud ja väliskülastajate arv praktiliselt olematu, võeti eesmärgiks panustada enam ja kasvatada siseturismi. Valmisid Haapsalut ja Läänemaad tutvustavad visuaalid „Puhka Põhja-

maade Veneetsias“, „Haapsaluutselt romantiline“, „Eesti oma Rootsi“. **Spordivaldkonna suurim tegu oli Uuemõisa jalgpalli sisehalli ehitamine ja valmimine.**

2021. aastal valmis üürimaja (Niine tn 49), kuhu on koondatud suur osa sotsiaalkorterid. SA Hoolekandekeskust arendatakse järjekindlalt lastele ja peredele tugiteenuseid pakkuvaks teenuskeskuseks. Kastani tn kõrvuti kinnistutel asuvad SA Hoolekandekeskus ja Haapsalu Sotsiaalmaja on muutumas terviklikus sotsiaalteenuseid pakkuvaks kvartaliks. Sotsiaalteenuse vajadused on enamasti juhtumipõhised ja nii püütakse sotsiaalhoolekandeteenuseid juhtumipõhiselt, paindlikult ja teenuseid integreerides pakkuda. Kaasatud on koostööpartnerid nõustamis- ja rehabilitatsiooniteenuste osutamiseks, stabiilselt tehakse koostööd vabaõhendustega ning otsitakse koostöövõimalusi teiste maakonnade omavalitsustega.

Jätkati vanema tänavavalgustuse asendamist kaasaegse, ökonoomse LED-tehnoloogial baseeruva tänavavalgustusega. Teede ja tänavate remont ja rekonstrueerimine on oluline prioriteet. **Suuremahuliseimateks töödeks oli Posti tänava rekonstrueerimistööde alustamine, Metsa tänava Tallinna mnt–Nurme tn lõigu rekonstrueerimine.** Munitsipaalomandi, sh muinsuskaitsete korrashoid ja arendamine on pidev tegevus. Olulised muudatused on toimunud Bürgermeistri holmi arendusplaanides. **RKASi ja Haapsalu linna vahel sõlmiti vahetustehing, millega senine riigikaitsemaa hulka kuulunud Bürgermeistri sadama kinnistu anti üle Haapsalu linnale.** Haapsalu linn andis RKASile üle

munitsipaalmaa, kuhu planeeringu kohaselt on ette nähtud elamukvartal. Bürgermeistri-holmil asuv munitsipaalmaa, kuhu oli planeeritud puulaevasadam, planeeritakse ümber elamukvartaliks.

Haapsalul on üks munitsipaalsadam – Puise sadam, mida iga aastaselt arendatakse, vas-

tavalt EL kalandusprogrammide võimalus-tele. 2021. a. süvendati Bürgermeistri holmil kalurite tarbeks lautrikoht.

[Majandusaasta aruanded -
Haapsalu Linnavalitsus](#)

2.3.3. Valimised 2021

Kuni kohalike omavalitsuste valimiseni oli Haapsalu linnavolikogus 25 liiget.

Volikogu esimees oli **Jaanus Karilaid** (Keskerakond) ja aseesimees **Ülo Kalm** (Haapsalu ja Ridala valimisliit HARI).

Linnapea oli **Urmas Sukles**, kes oli ametis ka 1993–2002 ja taas alates 2009. aastast.

Haapsalul oli 4 aselinnapead: **Kaja Rootare**, **Helen Rammu**, **Tõnu Parbus** ja **Innar Mäe-salu**.

2021. a toimunud KOV valimistel oli esinda-tud 7 nimekirja 110 kandidaadiga. Valijaid Haapsalu linnas oli kokku 10 688. Hääleta-mas käis 6004 inimest ehk 56,2 protsenti.

Nimekirjadest olid esindatud Valimisliit HARI, Eesti Keskerakond, Eesti Konservatiivne Rahvaerakond, Eesti Reformierakond, Erakond Eesti 200, Erakond Eestimaa Rohe-lised ja üksikkandidaat Sander Aido.

Valimisliit HARI sai valimistel 15 mandaati, Eesti Keskerakond 5, Eesti Konservatiivne Rahvaerakond 3 ja Eesti Reformierakond 2 mandaati.

Koalitsiooni moodustasid Valimisliit HARI ja Keskerakond. Volikogu esimeheks valiti **Jaa-nus Karilaid** ja aseesimeheks **Kalju Aigro**.

Volikogu on 25-liikmeline ning volikokku valiti Malle Õiglas, Julia Prokoptšuk, Jaanus Karilaid, Mariliis Olenko, Peeter Vikman, Urmas Sukles, Siim Saareväli, Andrei Tšere-panov, Tõnu Parbus, Riho Lepp, Kalju Aigro, Ilona Aasvere, Ülo Kalm, Virge Tiik, Mati Seppi, Lauri Väli, Vendo Jugapuu, Mati Hunt, Arnold Juhans, Andri Meriloo, Toomas Valli-mäe, Martin Judanov, Ille Palusalu, Roger Tibar ja Lauri Luik.

Linnapeaks valiti **Urmas Sukles**. Aselinnapead jäid samaks.

2.3.4. Haapsalu tunnustused 2021

Tunnustamise eesmärk on esile tõsta 2021. aastal haridus-, kultuuri-, sotsiaal- ja noorsootöö valdkonda panustanud ning valdkonda edendanud inimesi ja organisatsioone

ning silmapaistvamaid algatusi, millel on oluline mõju kohalikul, maakondlikul või üleriigilisel tasandil. Tänuõhtu toimus 16. juunil 2022.

HAAPSALU AASTA LASTEIAÕPETAJA 2021

Rita Pärn

Rita võtab tööd kui väljakutset, sest iga päev on isemoodi ning pooled neist kurnavalt rasked. Edusammud laste arengus on visad tulema, kuid seda suurem on rõõm pisikeste asjade üle. Kõik see nõuab aga rahulikku meelt ja suurt kannatlikkust. Temast lausa kiirgab vanaemalikkust armastust oma rühma laste vastu. Ta on suutnud luua rühmas mõ-

nusalt rahuliku ja koduse keskkonna, kuhu lapsed tulevad rõõmuga. Edu võti peitub ka koostöös rühma töötajate ja tugispetsialistide vahel. Ritat saab iseloomustada sõnadega: rõõmsameelne, positiivse ellusuhtumisega, tasakaalukas ning vaimset pinget taluv.

HAAPSALU HARIDUSELU EDENDAJA 2021

Haapsalu Hariduse Tugiteenuste Keskuse spetsialistid

Keiu Barndök, Kirsi Rank, Mirjam Tinno

Need kolm inimest on erialaselt laiapõhjaliste ning kaasaegsete teoreetiliste teadmistega. Teoreetilisele pagasile annab lisaväärtuse mitmekülgne praktiline kogemus ning koostööine hoiak nii laste, nende vanemate, haridusasutuste töötajate kui kolleegidega mujal asutustes. Nad teevad oma igapäevast

tööd põhjalikult, osavõtlikult, mitmekülgsest ning laiahaardeliselt. Igaüks neist vastavalt oma eriala spetsiifikale aitab igapäevast kaasa laste ja noorte elus tekkida võivate probleemide ennetamisele ning juba tekkinud muredele lahenduse leidmisele.

HAAPSALU KULTUURITEGIJA 2021

Aide Leit-Lepmets

Kõige rohkem on tähelepanu saanud tema illustatsioonid Anne Rekkaro raamatus „Muinasjutte Haapsalust“ – need on romantilised ja detailirohked segatehnikas valminud pildid. Enne raamatu ilmumist esitles ta oma illustatsioonid isikunäitusel „Haapsalu kui muinasjutt“.

Haapsalu Kunstiklubi esimehena korraldab näitusi ja osaleb neil, tema toel toimus Ants Roosi 80. juubeli mälestusnäitus Haapsalu Kunstikooli majagaleriis.

Aide tööd olid ka 2021. aasta suvel üleval Wiigi kohvikus näitusel „Väikesed armulood Haapsalus“.

HAAPSALU SÄRAVAIM KULTUURISÜNDMUS 2021

„Hingede aeg“, Tiiu Randmann-Mihkla ja Antti Kammiste poolt korraldatud installatsioon

Installatsioon oli eriline nii idee, teostuse kui inimesteni jõudmise kontekstis. See kõnetas, pakkus võimalust iseendaga olemiseks (lause teraapilises vormis), jättis jälje ja kajas Haapsalust väljapoolegi. Installatsioon oli oma originaalsuses ja inimesteni jõudmises aasta kultuurielu tipus.

Lisaks sellele, et installatsiooni erilisse ruumi (loodud maailma) oli võimalik siseneda n-ö tavakülasena, pakkusid kunstnikud võimalusi ka nendega kohtumiseks ja viia seal läbi näiteks erilisi koolitunde.

HAAPSALU AASTA SOTSIAALTÖÖ TEGIJA 2021

Kätlin Kroon

Kätlin on suurepärane hooldustöötaja, kes tegeleb klientidega nende vajadustest lähtuvalt. Kui on mured, siis räägib, küsib võimalike lahenduste kohta ja teeb palju selleks, et abi oleks hästi läbimõeldud. Lisaks sotsiaaltoetusele on ta tugiisik erihooldekandeklientidele, kellega suudab kehtestada oma piire, tagada abi ja ka seista nende eest. Ta on klientide poolt väga hinnatud ja korduvalt

kiidetud. Ta on ka usaldusväärne kolleeg, kes võimalusel pakub enda abi, on hea seltsiline ja nõuandja ning toetuspunkt teistele. Tal on alati hea koostöö lähedastega ja oskus luua kokkuleppeid üheselt mõistetava abi pakkumiseks. Ta on hinnatud kolleegide, klientide ja lähedaste poolt, teeb oma tööd naerulsi ja suure südamega.

HAAPSALU AASTA SOTSIAALVALDKONNA EDENDAJA 2021

Anneli Lepp

Läbi paljude aastate on Anneli olnud toeks igale uuele töötajale sotsiaalmajas. Ta aitab inimesi kõiksugustes küsimustes. Ta on justkui kande sein Haapsalu sotsiaalmajale ja

kõigile klientidele. Anneli on teinud oma tööd suure südamega ja panustanud väga palju.

HAAPSALU AASTA NOORSOOTÖÖ TEGIJA 2021

Mikk Pärt

Mikk on väga tähelepanelik ja korrektne oma töös nii laste kui vanematega. Tema tege-lused on mängulised ja neis on kord, mille ta on saavutanud oma isikliku eeskujuga. Tihti jagavad lapsed oma rõõme ja muresid, Mikk on tähelepanelik iga lapse suhtes. Ta õpetab ka olema sõbralik, hooliv, arvestav.

Oma tegevusega Haapsalu linna lasteaedades on ta võitnud üldsuse lugupidamise.

Suvelaagrid, jalgpallipäevad, trennid on positiivselt mõjutanud Haapsalu linna laste-aialaste spordialast arengut.

Ta on saavutanud ka suurepäraseid tulemusi erahuvikoolis Kratila, kus pakub mitmekülgseid ja arendavaid treeninguid, mille läbi kasvatatakse häid jalgpallureid ning tublisid ja sportlikke inimesi.

HAAPSALU AASTA NOORSOOTÕ KOOSTÕÖ/SÜNDMUS 2021

Läänemaa Ühisgümnaasiumi poolt korraldatud muusikal „Kuidas kuningas kuulsaks kippus“, lavastaja Kai Tarmula, produtsent Mairi Grossfeldt, lauluõpetajad Karin Lükk-Raudsepp, Ilona Aasvere

Muusikal haaras väga paljusid Läänemaa Ühisgümnaasiumi noori (alustades lavatagusest meeskonnast kuni näitlejateni – kokku 53 õpilast). Protsess sisaldas tihedat koostööd ka paljude Haapsalu ettevõtete, firmade ja inimestega. See ühendas kogukonda.

Kogu täiskasvanutest koosnev lavastusmeeskond väärib erilist tunnustust, sest nad suutsid kohati täiesti võimatus näivas olukorras seda protsessi juhtida ja noori innustada.

HANSALVERI PREEMIA 2021

Reeli ja Aron Kuhi-Thalfeldt

2022. aastaks on ettevõtlik Haapsalu perekond rajanud endale kauni kodu ja Haapsalu linn saanud tagasi Õhtu kalda äärses maa-märgi – värvi- ja detailirohke puithistoristliku ajaloolise villa, aadressil Õhtu kallas 15. Villa

Doepp asub Haapsalu vanalinna muinsuskaitseala kaitsevööndis ning tegemist on 20. sajandi algul rajatud Õhtu kalda kalda-puiestee piirkonna säilinud esinduslikuma ajaloolise hoonega.

SA LÄÄNEMAA HAIGLA

Läänemaa haigla lipud.

Fotod: SA Läänemaa Haigla

3. TERVISHOID JA SOTSIAALKAITSE

3.1. SA Läänemaa Haigla

Regionaalhaigla kontserni kuuluv SA Läänemaa Haigla on 20 000 elanikuga piirkonda teenindav HVA (haiglatevõrgu arengukava) üldhaigla, kus osutatakse statsionaarset ja ambulatoorset eriarstiabi ning erakorralist meditsiinilist abi. Haigla koosseisu kuuluvad aktiivravi osakond, õendushooldus osakond, operatsiooniplokk koos III astme võimekusega intensiivraviosakonnaga ning ööpäevaringselt avatud erakorralise meditsiini osakond. Ööpäevaringselt on tagatud ka radioloogia- ning laboriteenuste osutamine. Lisaks on haigla omanduses 36-kohaline hooldekodu De la Gardie mõisahoones.

2021. aasta ravitööle avaldas sarnaselt eelmise aastaga märkimisväärselt suurt mõju

COVID-19 pandeemia. Pandeemia esimese laine ohjamiseks ajutiselt rajatud lüüsid ning COVID-osakond leidsid asjakohast kasutust ka pandeemia teise ja kolmanda laine tõrjumisel.

COVID-osakond oli Läänemaa haiglas avatud 08.12.2020–25.05.2021 (Londoni laine). Ravil viibis sel perioodil 104 patsienti. Kolmandaks (Delta) laineks avati osakond 19.10.2021 ja suleti 09.12.2021. Osakonnas oli sel perioodil ravil 64 patsienti.

Ambulatoorse töö raames lisandus uue tegevusena COVID-19 vastase vaktsineerimise läbiviimine. SA Läänemaa Haigla ja SA Haapsalu Neuroloogiline

Rehabilitatsioonikeskus lõid koostöös Läänemaa vaktsineerimiskabineti. Lisaks Läänemaa elanike vaktsineerimisele kaitsepoogiti ka haigla oma töötajaid ning De la Gardie hooldekodu elanikke.

Oluline muudatus haigla igapäevases töövoos toimus 4. veebruaril, mil Läänemaa haiglas võeti kasutusele kontserni emahaigla kliinilised infosüsteemid.

Hea koostöö on olnud 2020. a lõpus emahaigla koosseisu läinud laboriga – töökorralduslikke tõrkeid pole kordagi esinenud ning teenus on toiminud laitmatult.

2021. aastal tehti ära vajalikud tehnilised ning dokumentatsiooni puudutavad eeltööd, et saaks 2022. a alguses anda sisse taotlus SA Põhja-Eesti Regionaalhaigla verekeskuse välislao rajamiseks SA Läänemaa Haigla pinnale.

Aasta jooksul pöörati palju rõhku patsiendi ohutusele – mitmesse osakonda soetati uued jälgimismonitorid, intensiivraviosakonnas vahetati välja kõik hingamisaparaadid ning operatsioonituppa soetati videolarüngoskoop.

Muus osas on ravitöö ja sellega seonduvad taustateenused toimunud muudatusteta. Haiglas on jätkuvalt 103 voodikohta: 40 aktiivravi, 50 iseseisva statsionaarse öendusabi, 5 intensiivravi ja 8 päevaravi voodikohta.

Ambulatoorsed vastuvõetud toimuvad 21 erialal ning osa erialaarstide vastuvõttudest on kaetud Regionaalhaigla arstidega. Uue meetodina eriolukorra tingimustes teostati ka Läänemaa haiglas kaugvastuvõtte. Hästi töö-

De la Gardie loss.

Oluline muudatus haigla igapäevases töövoos toimus 4. veebruaril, mil Läänemaa haiglas võeti kasutusele kontserni emahaigla kliinilised infosüsteemid.

tasid sellised konsultatsioonid psühhiaatria ning kliinilise psühholoogia erialadel. Positiivseks küljeks oli mõlemapoolselt võidetud aeg ja mugavus.

Erakorralise meditsiini osakond on avatud ööpäevaringselt ning majas on korraga valves minimaalselt kaks arsti. Lisaks EMO arstidele on maja- või väljakutsevalves ka kirurg, anestezioloog ning sisehaiguste arst. Ööpäevaringses väljakutsevalves on ka laboritöötajad, radioloogiatehnikud ja operatsioonibrigaad. Aasta vältel tuli sõltuvalt patsientide arvust periooditi rakendada ka eraldi COVID-valvearsti.

Lisaks eelmainitule rendib haigla ruume dialüüsiga tegelevale ettevõttele ning kuu-ele perearstiteenuse osutajale.

Foto: HNRK

TOOMAS DANNEBERG,
HNRK juhatuse liige

3.2. Haapsalu Neuroloogiline Rehabilitatsioonikeskus (HNRK)

HNRK põhitegevus oli 2021. aastal oluliselt mõjutatud koroonaviiruse levikust ning sellega toimetulekuks vajalikest tegevustest. Aastale andis värvi vajadus panustada elanikkonna vaksineerimisse, mida teostas Eesti Haigekassa Läänemaa vaksineerimiskabinet, ning patsientide ja töötajate ohutuse tagamisse tavapärasest karmimate nakkustõrjereeglite rakendamisega. Kuna ametlikku eriolukorda ei kehtestatud, töötas haigla täisvõimsusel, mis tähendas patsientide ja töötajate haigestumise tingimustes tavatut ajakulu planeerimisele ja teenuste korraldusele. HNRK lähtub oma tegevuses EQUASS (European Quality in Social Services) kvaliteedistandardist. Sertifikaat uuendati 2019. aastal kaheks aastaks. 2021. aastal asuti valmistuma auditiks, et taas sertifikaati taotleda. Audit toimub 2022. a maikuus.

2021. aastal muutus HNRK juhtimine, alates juulikuust kuuluvad kaheliikmelisse juhatusse **Kadri Englas** ja **Toomas Danneberg**. Alates septembrikuust panustab Toomas Danneberg juhatuse esimehena tegevjuhtimisse täiskoormusega ja Kadri Englas jätkab osakoormusega järjepidevuse tagamiseks.

HNRK 2021. aasta tulud olid kokku 5,1 miljonit eurot. Taastusravi- ja rehabilitatsiooniteenuseid osutas HNRK statsionaarselt 2194, ambulatoorselt 1488 ja päevaravi 70 haigusjuhul. Kokku mahus 4 507 606 eurot. Põhitegevus, taastusravi teenuste müük Eesti Haigekassale, moodustas 2021. aasta laekumisest 85,7% (2020. aastal 83,3%).

Skeem 1.
HNRK toimeskeem
Allikas: HNRK veebileht

Voodipäevade arvestuses osutati raviteenuseid haiglas kokku 27 096 voodipäeval, millest Eesti Haigekassa rahastas 24 811 ehk 91,57%. Tulenevalt HNRK arengukavast on haigla jaoks olulised intensiivsel taastusravil viibivad patsiendid. Nende voodipäevade osakaal on viimastel aastatel tõusnud ehk HNRK ravib aina rohkem raskemas seisus patsiente. 2021. aastal nende patsientide osakaal järelgi mõnevõrra tõusis, olles 49,16% kõikidest haigekassale osutatud voodipäevadest. Laste taastusravi voodipäevade osakaal oli 2021. aastal 20,38%. Toetava taastusravi ehk kroonilises seisundis inimeste taastusravi voodipäevade osakaal oli 30,27%. Ravitöö on jätkuvalt korraldatud diagnoosipõhiste meeskondadena, mis on end õigustanud. 2021. aastal viidi läbi 1491 meeskonnatööd, mida on läbi aegade kõige rohkem. Meeskonnatööde üheks eesmärgiks on püstitada patsiendikeskseid eesmärke, mis on sihitatud patsiendi igapäevase toimetuleku ning sotsiaalse osalemise parendamiseks. Nii haigla personal, seadmed ja ruumid kui ka üldine majanduslik olukord võimaldavad jätkuvalt pakkuda kaasaegsel tasemel kvaliteetset taastusravi- ja rehabilitatsiooniteenust.

Nii haigla personal, seadmed ja ruumid kui ka üldine majanduslik olukord võimaldavad jätkuvalt pakkuda kaasaegsel tasemel kvaliteetset taastusravi- ja rehabilitatsiooniteenust.

Kõrgtehnoloogiliste vahendite kasutamine ravitöös on HNRK teenuste osutamisel lisaväärtuseks ja teenuste eripäraks. Nende vahendite kasutamist korraldatakse ja jälgitakse igapäevaselt ning nende rakendamisagedus on aasta-aastalt tõusnud. 2021. aastal olid kõrgtehnoloogilised vahendid kasutuses võrreldavalt nn tava-aastatega. 2021. aastal kasutati erinevaid kõrgtehnoloogilisi vahendeid kokku 16 713 korral.

Haapsalu Neuroloogilises Rehabilitatsioonikeskuses oli seisuga 31.12.2021 kokku 163 töötajat. Lisaks rakendati 23 vabatahtlikku. 2021. aasta suvel oli kaasatud üks abiarst, kaks abiõde ning kaks arst-residenti. Personali hulgas oli 31.12.2021 seisuga kuus töötajat mõnest Euroopa Liidu riigist ja üks

väljastpoolt EL-i. HNRK personal on panustanud valdkonnapõhisesse ühiskondlikku ja koolitustegevusse: aasta vältel on kaks haigla töötajat olnud seotud taastusravi ja rehabilitatsiooni valdkonna erialaseltside juhatuse tööga, osaletud on valdkonna infopäeval ja aruteluseminaridel. Haigla töötajad panustasid mitmetesse arendustegevustesse väljaspool HNRK-d: viidi läbi üks Funktsionaalse Sõltumatus Skaala (FIM) virtuaalne koolitus Ida-Tallinna Keskhaigla taastusraviosakonna töötajatele, hooldustöö koolitus Haraka Kodule, koolitus „Neurorehabilitatsiooni põhiprintsiibid ja taastumise toetamise võimalused õendus-hooldustegevuses“ Tartu Ülikooli Kliinikumile ja selle satelliithaiglatele, kaks eesmärgiseade-koolitust jne. Ühtekokku sooritati 13 väljapoole haiglat suunatud tegevust. 2021. aastal osales HNRK referentsasutusena taastusravi teenuste ja hindade kaasajastamises. HNRK oli kaasatud mitme õppeasutuse õpetamistegevusse. Nimelt toimus HNRK praktika baasina 67 õppurile, kellest eestlasi oli 58 ja välismaalasi 9. Kokku juhendati tudengeid 2021. aastal 9781 tundi (2020. aastal 9087, 2019. aastal 13 223 ja 2018. aastal 13 568 tundi). HNRK osaleb aktiivselt Tartu Ülikooli ja Tallinna Ülikooli Haapsalu Kolledži ning Haapsalu Kutsehariduskeskuse õppekavade täitmisel.

Personalitöö on jätkuvalt üks olulisem ja aasta-aastalt keerukam väljakutse HNRK juhtimises. HNRK personalitööd iseloomustab avatud suhtumine – oluline on töötajatelt saadud tagasiside. 2021. aasta töötajate rahulolu on jätkuvalt valdavalt hea või väga hea – rahulolu-uuringu keskmiseks hindeks kujunes 3,38 skaalal 4. Kõrgemaid hinnanguid said väited: „Olen teadlik HNRK missioonist, visioonist, eesmärkidest ja tulemustest“, „Tean hästi, mida minult minu töö-

kohal oodatakse“, „Tunnen uhkust HNRK üle ja olen rahul, et kuulun siia ettevõttesse“ ning „Usun, et HNRK on hästi juhitud“ ja „Olen rahul oma positsiooniga“.

Aasta kõige märkimisväärsimaks tunnustuseks võib pidada massöör **Valentina Viljamäele** elutööpreemia (60 aastat massöörina HNRK-s) üleandmist. See oli kahtlemata erilise tähendusega sündmus keskuse

*Aasta kõige
märkimisväärsimaks
tunnustuseks võib pidada
massöör Valentina
Viljamäele elutööpreemia
(60 aastat massöörina
HNRK-s) üleandmist.*

63-aastasest ajaloost. HNRK-s on alati olulisel kohal töötajate motiveerimine ja heaolu.

Patsientide tagasiside küsitluse läbiviimine ja analüüsimine on toiminud vastavalt plaanidele. 2021. aastal oli 2194 statsionaarset juhtu, neist tagasisidet andis 983 (võrreldes eelmise aastaga +16,7%), mis on 44,80% (võrreldes eelmise aastaga -1,03%) kõigist juhtudest. Patsientide rahulolu on väga kõrge haiglas osutatud teenustele ja eriala esindajate tegevustele. Ühe patsiendi kommentaar: „Valdav on jaa-meelsus, mitte ei-meelsus. Ehk kõik on siin võimalik. Kõikidele muredele ja probleemidele leiti kiire ja toimiv lahendus. Ja milline suhtumine patsientidesse – super! 99% töötajatest naeratavad, nagu endal muresid poleks. Aitäh teile teie suure töö eest!“

3.3. Terviseameti ülevaade maakonnast, perearstid

LEA KIIS,
Terviseameti
vaneminspektor

2021. aastal jätkus COVID-19 pandeemia ja Terviseameti enamik tegevusi on olnud sellega seotud või sellest mõjutatud. Terviseameti Lääne regionaalosakonna Läänemaa esindus töötab kaks inimest.

Vaktsineerimine

Seoses 2020. aasta algusest kestva COVID-19 haiguse pandeemiaga on kogu Eestis ja ka Läänemaal jätkuvalt alla soovitusliku taseme 2-aastaste laste hõlmatus kõikide immuni-seerimiskava vaktsineerimistega. Samas on suudetud siiski hoida hõlmatus taset üle 90%. See on perearstide tubli töö tulemus keerulistes pandeemia tingimustes.

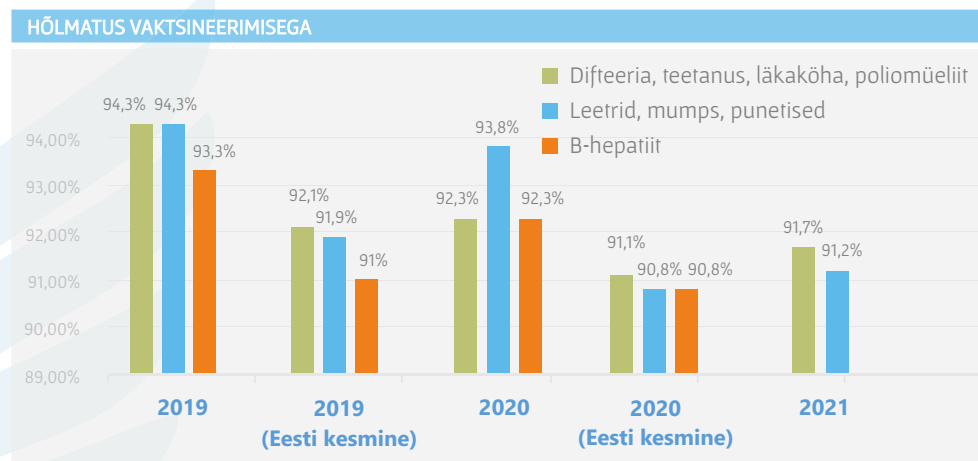
Nakkushaigused

2021. aastal registreeriti Lyme'i tõbe ehk puukborreliosi 86 ja puukentsefaliiti 4 juhtu. Haigestumine Lyme'i tõppe püsib Läänemaal stabiilselt kõrge tasemel.

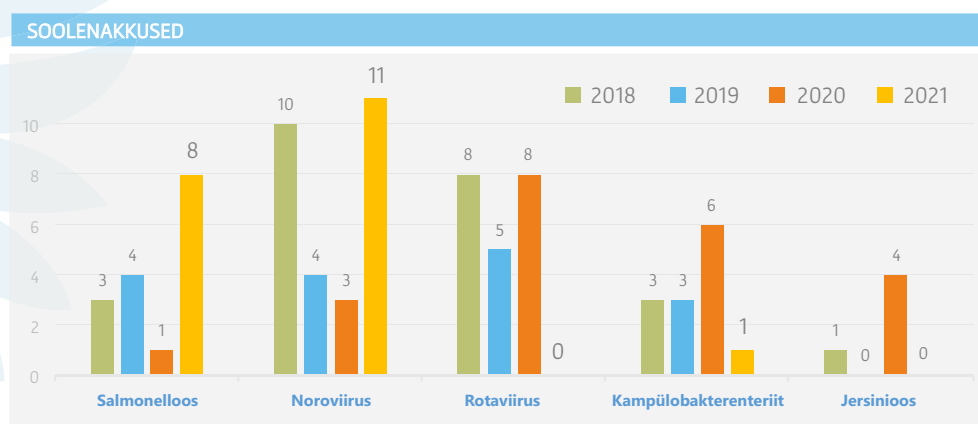
Andmed nakkushaiguste esinemise kohta on leitavad:

- <https://www.terviseamet.ee/et/nakkushaigusedmenuu/tervishoiutootajale/nakkushaigustesse-haigestumine>
- <https://www.terviseamet.ee/et/koroonaviirus/koroonaviiruse-andmestik>

Joonis 11.
2-aastaste laste
hõlmatus
vaktsineerimisega
2019–2021 aastal

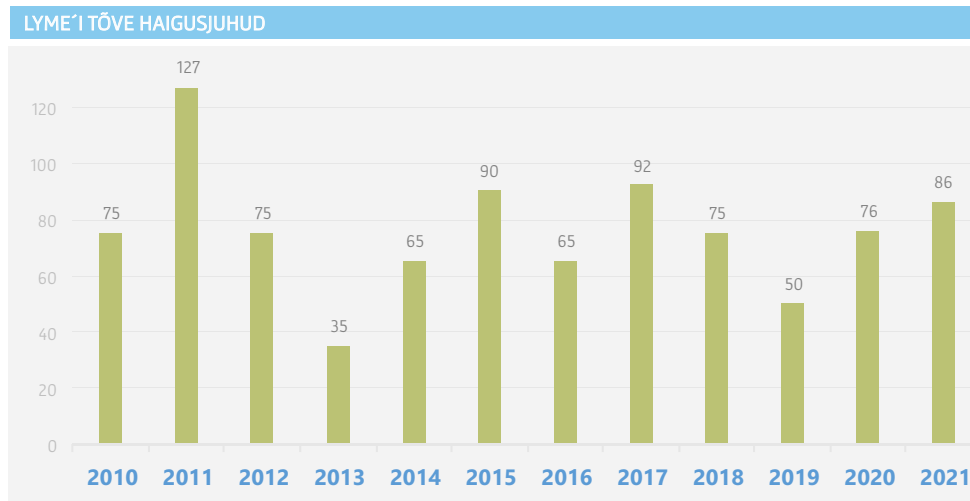

Joonis 12.
Soolenakkuste
registreerimine Läänemaal
2018–2021

Joonis 13.
Registreeritud Lyme'i tõve
haigusjuhud Läänemaal
2010–2021

COVID-19 pandeemiaga seotud tegevused

Kui 2020. aasta kohta võisime öelda, et haigestumine COVID-19 haigusesse oli Lääne maakonnas suhteliselt madalal tasemel võrreldes Eesti teiste piirkondadega, siis 2021. aasta lõpupoole hakkas ka meie maakonnas haigestumine tõusma.

2021 oli fookuses COVID-19 vastane vaktsineerimine. 31.12.2021 seisuga oli vaktsineerimisega hõlmatus Lääne maakonnas kogu rahvastikust: ühe doosiga 63,86%, täiskasvanute seas 73,68%; ja kahe doosiga (täiskasvanute seas) 72,3%. Alustati ka üle 12-aastaste laste COVID-19 vastast vaktsineerimist. Aasta lõpuks oli Läänemaal vaktsineeritud ühe doosiga 52,5% (Eesti keskmine 57,4%) ja kahe doosiga 49,8% (Eesti keskmine 54,4%) lastest.

On jätkunud hea koostöö PPA-ga. Tehti ühisreide meelelahutus- ja toitlustuskohtadesse, et kontrollida kehtivatest piirangutest kinnipidamist. Terviseameti menetlejad on teinud ka iseseisvaid sarnaseid reide ning samuti on kontrollitud inimeste maskikandmise kohustuse täitmist bussides, toitlustuskohtades ja kauplustes. Üldine mulje oli rahuldav; alustati ühe menetlusega kohvikus, kus ei peetud kinni koroonatõendi kontrollimise nõudest

*31.12.2021 seisuga oli
COVID-19 vastase
vaktsineerimisega hõlmatus
Lääne maakonnas kogu
rahvastikust: ühe doosiga
63,86%, täiskasvanute seas
73,68%; ja kahe doosiga
(täiskasvanute seas) 72,3%.*

ning määrati sunniraha. PPA on teinud väga head tööd koroonahaigete isolatsiooni- nõuetest kinnipidamist kontrollides; sunniraha määras Terviseamet ühele inimesele.

Lisaks COVID-19 positiivsete ja nende lähikontaktsete väljaselgitamisele ning isolatsiooni määramisele on tulnud palju suhelda ka erinevate asutustega – sealgi on olnud vajadus inimesi isolatsiooni määrata. Koolides ja lasteaedades on isolatsiooni saadetud nii rühmi, klasse kui ka haridusasutusi tervikuna. Asutused on vajanud nõustamist ja suunamist ning enamik on teinud head koostööd, eriti koolid ja lasteaiad ning KOV-id. Terviseamet aitas korraldada testimist koolides, väljastades sealsetele

tervishoiutöötajatele PCR-teste. Perearstidele ja hooldekodudele väljastati antigeeni kiirteste. TA Läänemaa esindus tellis asutustele laustestimisi, kõige rohkem vajasis seda hooldekodud. TA Läänemaa esindusel on tulnud pidevalt vastata inimeste ja ettevõtjate paljudele küsimustele COVID-19 haiguse piirangute teemadel.

2021. a viidi läbi sihtuuring desinfitseerivate ainete nõuetekohasuse kontrollimiseks. Kontrolliti kahte tootjat ja ühte hulgimüüjat. Juhiti tähelepanu leitud puudustele ning need kõrvaldati. Kontrolliti ka kahte hooldekodu, kus oli olnud COVID-19 haiguse puhang – kontrollikäik puudusi ei tuvastanud.

Perearstid

Läänemaal oli 2021. aastal 12 tegutsevat perearsti nimistut. Nimistute andmed on leitavad terviseameti kodulehelt:

<http://mveeb.sm.ee/avaleht/>. Andmeid uuendatakse regulaarselt. Pandeemia ajal oli terviseametil tõhus koostöö ka perearstidega.

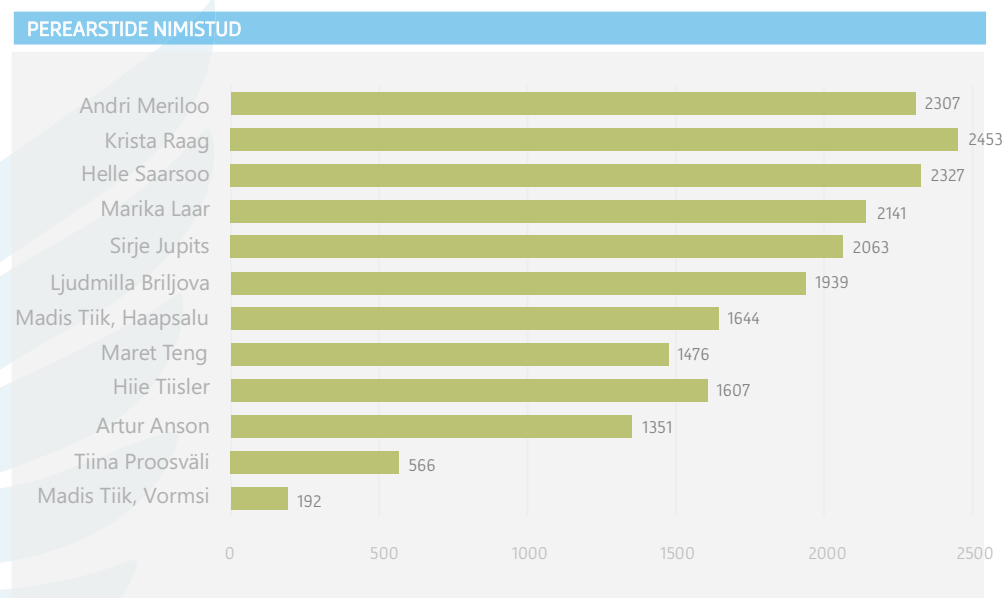
Suplusvesi

2021. aastal hinnati proovide alusel merevee kvaliteet supluskohtades järgmiselt:

- Paralepa rand – väga hea
- Vasikaholmi – hea
- Roosta rand – väga hea

Suvel tuvastati Paralepa rannas ka sinivetikaid, ranna külastajatele oli väljas ujumist mittesoovitav teave.

Joonis 14.
Lääne maakonna perearstide
nimistud seisuga 07.03.2022

3.4. Haapsalu linna sotsiaalteenused

Sotsiaalhoolekannet korraldavad maakonnas kohalikud omavalitsused ja riigiasutused. Haapsalu Linnavalitsus osutab sotsiaal-osakonna, Haapsalu Sotsiaalmaja ja teiste partnerite vahendusel

- nõustamis-, eluaseme-, kodu-, hooldus- ja erihoolekandeteenuseid, asendus- ja järelhooldusteenuseid, turvakodu-, varjupaiga- ning muid tugiteenuseid;
- lastekaitset ja -hoolekannet vanemliku hoolitsusest ja abivajavatele lastele.

Koostööd tehakse sotsiaalvaldkonnas tegutsevate ühendustega: Läänemaa Puuetega Inimeste Koda, Läänemaa Invaühing, Läänemaa Invaspordiklubi, Läänemaa Vaegkuuljate Ühing, Läänemaa Kurtide Ühing, Läänemaa Nägemisvaegurite Ühing, Läänemaa Puuetega Laste Vanemate Ühing, Läänemaa Lasterikaste Perede Liit, Läänemaa Pensionäride Ühingu Haapsalu osakond, Eesti Punase Risti Läänemaa Selts jt.

2021. aastal valmis üürimaja Niine tn 49, kuhu on koondatud suur osa sotsiaalkortereid. Sihtasutust Hoolekandekeskus arendatakse järjekindlalt lastele ja peredele tugiteenuseid pakkuvaks teenuskeskuseks. Kastani tänaval kõrvuti kinnistutel asuvad SA Hoolekandekeskus ja Haapsalu Sotsiaalmaja on muutumas terviklikuks sotsiaalteenuseid pakkuvaks kvartaliks. Sotsiaalteenuse vajadused on enamasti juhtumipõhised ja nii püütakse sotsiaalhoolekannet sellekohaselt paindlikult ja teenuseid integreerides pakkuda. Kaasatud on koostööpartnerid nõustamis- ja rehabilitatsiooniteenuste osutamiseks, stabiilselt tehakse koostööd vabaühendustega ning vajadusel teiste maakonna omavalitsustega.

Haapsalu sotsiaalmaja

Haapsalu sotsiaalmaja on Haapsalu linna hallatav asutus, mis osutab sotsiaalteenuseid Haapsalu linna elanikele. 2021. aastal oli sotsiaalmajas keskmiselt 41 töötajat, taandatud täistööajale.

3.5. Lääne-Nigula valla sotsiaalteenused

Lääne-Nigula vald pakub ise või korraldab sotsiaalteenuseid: koduteenus, tugiisiku ja isikliku abistaja teenus, täisealise isiku hooldus, sotsiaaltransport, võlanõustamine, väljaspool kodu osutatav üldhooldus, lapsehoid, eluruumi tagamise, turvakodu ja varjupaiga teenus, asendushooldus-, järelhooldus- ja häirenuputeenus.

2021. aastal Lääne Nigula vallas:

- Vastavalt Sotsiaalkindlustusameti suunistele töötati välja uus „Koduteenuse osutamise tingimused ja kord Lääne-Nigula vallas“, määrus võeti vastu 28. juunil 2021. a.

<https://www.riigiteataja.ee/akt/403072021011>

- Koostöös Haapsalu linnaga osaletakse Sotsiaalkindlustusameti pilootprojekti „Isikukeskse erihoolekande teenusmudeli rakendamine kohalikus omavalitsuses“. Teenusmudeli sihtrühmaks on raske, sügava või püsiva kuluga psüühilise erivajadusega isikud.
- Koostöös Tervise Arengu Instituudiga jätkus tõenduspõhine vanemlusprogramm „Imelised aastad“ Oru ja Kullamaa piirkonnas. Üks koolitustükk koosneb 16 kohtumisest.
- Lääne-Nigula vald võttis osa Sotsiaalministeeriumi meetme tegevusest „Puuetega inimeste eluaseme füüsiline kohandamine“, mille raames rahuldati kaheksa taotlust. Kuulutati välja uus toetusvoor, mille raames said toetuse kolm kodukohandust.
- Maksti ravimitoetust, ühekordseid toetuseid ja ööpäevaringse üldhooldus-teenuse kohatasude maksmise toetuseid.
- 28. juunil tegi volikogu otsuse Oru hooldekodu renoveerimiseks ning tulevikus (kevadel 2022) Risti ja Oru hooldekodude ühendamiseks ühtse juhtimise alla. Vt Lääne-Nigula Vallavolikogu 28.06.2021 otsus nr 30: „Laenu võtmise koostööstamise ja valla hooldekodude struktuuri ümberkorraldamine“.

Sotsiaalse kaitse valdkonnas töötab Lääne-Nigula vallas 38 inimest.

3.6. Vormsi valla sotsiaalteenused

Valla sotsiaalpoliitika on laiemas plaanis välja kujunenud ja toimub koostöös vallavalitsuse, volikogu ja sotsiaalkomisjoniga. Väikeses vallas on sotsiaaltöötajal iga inimeseni jõudmine kergem ja probleemid lahendatakse juhtumipõhiselt. 2021. aastal jätkus senine praktika.

Toimetulekutoetust saab vallas üks inimene ja hooldaja külastas regulaarselt nelja eakat. Vormsi valla sotsiaalelamispinnal elab viis inimest. Valla poolt pakutavaid sotsiaaltoetusi on teisigi – koolitoetust võivad saada mandril õppivad saare lapsed; pensionäridele ja õpilastele antase abi kalapüügiloo ostmiseks. Külamajas on võimalik käia duši all ja pesta pesu – mõlemat teenust kasutati aktiivselt kogu aasta vältel.

Sotsiaaltöö on Vormsi vallas suuresti ennetuspõhine. Eakate arv vallaelanike seas on proportsionaalselt kaalukas, mistõttu on ka enamus sotsiaalteenuseid mõeldud neile. Suurpered saavad enamuses hästi hakkama. Eakad on loonud oma seltsingu, 2021. aastal oli seltsitegevus COVID-19 tõttu piiratud.

Sotsiaaltranspordi korraldamiseks ja hooldaja sõiduvahendiks on saarel elektriauto, mis toimib hästi väikesaarte tingimustes, kus vahemaad on lühikesed. 2022. aastal on plaanis üle vaadata sotsiaalhoolekandelse abi andmise kord, et see ajakohastada ning kirjeldada kõiki seadustest tulenevate kohustuslike teenuste pakumisi. Tähelepanu pööratakse olemasolevate teenuste kvaliteedi hoidmisele ja tõstmisele.

4. HARIDUSELU

4.1. Lääne maakonna lasteaiad

4.1.1. Haapsalu linna lasteaiad

Tabel 5.
Haapsalu lasteaedade
koondinfo

HAAPSALU LINNA LASTEAIAD

	KOV	Juht	Personal	Lapsi
Haapsalu Vanalinna Lasteaiad	Haapsalu linn	Merily Loderaud (direktori kohusetäitja)	53 (17 pedagoogiline personal, 34 abipersonal)	193 (Tõruse majas 89, Päikeseljänku majas 104)
Programmid:	- Tervist Edendav Lasteaed - Tervist Edendav Töökoht - Erasmus+ toetusprogrammi rahvusvaheline projekt „Õpime õues!”			
Oluline muudatus või märkus:	- Haapsalu Vanalinna Lasteaiad on asutatud Haapsalu Lasteaed Tõruse ja Haapsalu Lasteaed Päikeseljänku ühinemisel 01.09.2019. - Lasteia struktuuri kuulub kaks õppehoonet – Päikeseljänku maja (Endla 9) ja Tõruse maja (Wiedemanni 12) –, milles on kohti 209-le lapsele. - Lasteia muudavad eriliseks pikaajalised traditsioonid. Õppehoone-põhiselt tähistatakse traditsioonilisi rahvakalendri tähtpäevi ja riiklikke pühi. Mõlemal õppehoonel on välja kujunenud oma tugev eripära: Päikeseljänku maja – tervisedendus; Tõruse maja – pärimuskultuur.			
Haapsalu lasteaed Pääsupesa	Haapsalu linn	Maarika Aru	25	104 (6 rühma)
Programmid:	- Kiusamisest Vaba Lasteaed - Tervist Edendav Lasteaed			
Oluline muudatus või märkus:	Esimest korda on võetud tööle õpetaja assistent ühes rühmas. Personal: - õpetaja – 11,45 kohta - assistent – 1 koht - õpetaja abi (söögitädi) – 6 kohta - õppealajuhataja – 0,5 kohta - eripedagoog – 1 päev lasteaias - muusikaõpetaja – 0,5 kohta - liikumisõpetaja – 0,5 kohta			
Haapsalu lasteaed Tareke	Haapsalu linn	Riima Velbre	26	107
Programmid:	- Kiusamisest Vaba Lasteaed - Tervist Edendav Lasteaed			
Oluline muudatus või märkus:	Lasteia eripäraks on mitmekultuurilisus. Rääkides lastele Eesti kultuurist, näitavad õpetajad lugupidamist ka teiste kultuuride tavade, tähtpäevade, keele vastu. Ollakse valmis muukeelsete laste vastuvõtuks. Alates 2014. a sügisest alustas tegevust prantsuse keele ring.			

4. HARIDUSELU

HAAPSALU LINNA LASTEAIAD				
	KOV	Juht	Personal	Lapsi
Haapsalu lasteaed Vikerkaar	Haapsalu linn	Sirje Mänd	23	115
Programmid:	- Kiusamisest vaba lasteaed - Vaikuseminutid - Robootika - Tervisekasvatuse kampaania „Suukool võitleb suukollidega“ - Projektimatk Silmale „Koduloomad“ (koolieelikud) - Keskkonnaameti „Lotte loodusmäng“			
Oluline muudatus või märkus:	Haapsalu lasteaias Vikerkaar kõik rühmad toetuvad õppe- ja kasvatustegevuses Hea Alguse metoodikale.			
Haapsalu Lasteaed-Algkool	Haapsalu linn	Maia Tohver	12	42
Programmid:	- Tervist Edendav Kool - KIK			
Ridala Põhikooli lasteaed	Haapsalu linn	Milve Viigand	11	35
Programm:	Kiusamisest Vaba Lasteaed			

4.1.2. Lääne-Nigula valla lasteaiad

Lääne-Nigula vallas on kaheksa lasteaeda – neist kuus on iseseisvad asutused ja kaks tegutsevad ühendatud lasteaed-põhikoolina.

Lääne-Nigula vallas 2021. aastal :

- Lasteaiatoit on valla lasteaedades käivatele Lääne-Nigula lastele tasuta.
- Valla struktuuris on olemas lasteaedade õppe- ja arenduskoordinaatori ametikoht.
- Magistrikraadiga lasteaiatõpetaja palk on võrdsustatud üldhariduskooli õpetaja palgaga.
- Psühholoogi teenus on kättesaadav kõigis lasteaedades.
- Spetsialisti puudumise tõttu ei ole eripedagoogiteenus kättesaadav Noarootsi ja Palivere lasteaias.
- Spetsialisti puudumise tõttu logopeediteenust lasteaedades hetkel ei pakuta.

- Uuendati Risti lasteaias mänguväljakut.
- Toimus hoolekogu liikmete koolitus INNOVE programmi toel.
- Koostöös SA Läänemaa ja PPA-ga valmis infovoldik lasteaedade töötajatele – abivajava lapse märkamiseks ja edasisteks tegevusteks kontaktide leidmiseks.
- Võeti kasutusele lasteaedade infosüsteem ELIIS ja lasteaiajärjekordade süsteem ARNO.
- Paliveres ja Kullamaal on ühendatud lasteasutuste köögid. Nõval ostetakse laste toitlustamine sisse.
- Lähtuvalt Taebla ja Oru piirkonna laste arvu kasvust alustati 2021. a ettevalmistusi 2022. a II poolest Taebla lasteaias ühe lisarühma avamiseks.

4. HARIDUSELU

Kullamaa Lasteaed	<i>kullamaa.lasteaed@laanenigula.ee</i>
Linnamäe Lasteaed	<i>linnamae.lasteaed@laanenigula.ee</i>
Martna Lasteaed	<i>martna.lasteaed@laanenigula.ee</i>
Noarootsi Kool	<i>lasteaed@ng.edu.ee</i>
Nõva Kool	<i>nova.kool@laanenigula.ee</i>
Palivere Lasteaed	<i>palivere.lasteaed@laanenigula.ee</i>
Risti Lasteaed	<i>risti.lasteaed@laanenigula.ee</i>
Taebla Lasteaed	<i>taebla.lasteaed@laanenigula.ee</i>

4.1.3. Vormsi Lasteaed-Põhikool

Vormsi Lasteaed-Põhikoolis omandavad lapsed alusharidust ja põhiharidust. 2020/2021. õppeaastal oli koolis 27 õpilast, põhikooli lõpetas neist 4. 1. septembril 2021 alustas kooliteed 25 õpilast. Lasteaias töötab liitühm ja lasteaia nimekirjas oli 2020/2021. õppeaastal 9 last.

Lasteaed-põhikoolis oli 2021. aastal kokku 16 töötajat: õpetajaid 8, kellest 6 täiskohamuse, ning koolijuht, kes annab ka osaliselt tunde. Lisaks lasteaia 1 õpetaja ja 2 õpetaja abi, 2 osakoormusega kokka ning kooliteenija.

2021. aastal tehtud investeeringud:

- Staadioni rajamine Vormsi kooli juurde. Projekti rahastas väikesaarte programm.
- Vormsi lasteaiahoone energiatõhusaks muutmine. Projekti rahastas Kesk-konnainvesteeringute Keskus.
- Lasteaia mänguväljaku renoveerimine. Projektid said teoks tänu riigipoolsele COVID 2021 toetusele.

4.2. Lääne maakonna koolid

4.2.1. Haapsalu linna algkoolid ja põhikoolid

Tabel 6.
Haapsalu algkoolide
ja põhikoolide
koondinfo

HAAPSALU LINNA ALGKOOID JA PÕHIKOOID				
	KOV	Juht	Õpilaste arv	Programmid
Haapsalu Linna Algkool	Haapsalu linn	Malle Õiglas	278	• Ettevõtlik Kool • Liikuma Kutsuv Kool • Tervist Edendav Kool • Kiusamisest Vaba Kool • Hea Kool • Väärtuskasvatuskool
Uuemõisa Lasteaed-Põhikool	Haapsalu linn	Maia Tohver	145	Ettevõtlik Kool, Tervist Edendav Kool, VEPA, Euroopa solidaarsuskorpuse programm, KIK, Üleeuroopaline programmeerimisnädal Code Week, HAKOLA, Peakokad koolis, Maailmakoristuspäev, Üleeuroopaline teaduskampaania „Euroopa otsib nurmenukke“ (Looking for Cowslips). Osalemine HTM-i ja OECD rahvusvahelisel hariduse globaalfoorumil.

4. HARIDUSELU

HAAPSALU LINNA ALGKOOID JA PÕHIKOOID

	KOV	Juht	Õpilaste arv	Programmid
Haapsalu Põhikool	Haapsalu linn	Anne Mahoni	671	- Tervist Edendav Kool - Keelekümbelprogramm - Eesti Õpilasesinduste Liit - Koostöö Kaitseliiduga - KEAT – kaitse end ja aita teist
Ridala Põhikool	Haapsalu linn	Milve Viigand	132	Eesti Olümpiakomitee pilootprojekt „Sport koolis”

4.2.2. Lääne-Nigula valla koolid

LÄÄNE-NIGULA VALLA KOOLID

Kool	Direktor	Õpilaste arv (01.09.2021)
Kullamaa Keskkool	Kaidi Uuetoa	110
Martna Põhikool	Tiit Aedmäe	50
Noarootsi Kool	Signe Matteus	98
Nõva Kool	Kädly Künnap	5
Oru Kool	Andres Kampmann	161
Palivere Põhikool	Karin Rand	85
Risti Põhikool	Tiina Puusalu	85
Taebla Kool	Jaanus Mägi	130

Tabel 7.
Lääne-Nigula valla
koolid

2021. aastal Lääne-Nigula valla koolides:

Investeeringud:

- Valmis sai Kullamaa Keskkooli välisfassaadi soojustamine ja ventilatsioon.
- Martna Kool sai pelletiküttel katla.
- Nõva Koolis suleti 3. kooliaste.
- Alustati Palivere staadioni rekonstrueerimisega.
- Alustati Taebla Kooli võimla renoveerimisega.
- Alustati Taebla vana koolimaja katuse renoveerimisega.
- Pürksis valmis 2021. a väljõuväljak koolihoone juurde.

Programmid, milles osaletakse:

- Kiusamisvastase Kooli programmiga liitumised: 2018 Taebla Kool; 2019 Kullamaa Keskkool, Noarootsi Kool; 2020 Risti Põhikool.
- VEPA käitumisoskuste programmiga on liitunud Oru Kool ja Palivere Põhikool.
- Ettevõtlusõpe toimib Oru, Taebla, Palivere ja Risti koolides.
- Kullamaa Keskkool on ettevõtlus-suunaga kool.
- Noarootsi, Oru ja Palivere koolid osalevad Ettevõtliku Kooli programmis.

4. HARIDUSELU

Tugiteenused:

- Koolipsühholoogi teenus oli tagatud kõigis koolides ja lasteaedades, sotsiaalpedagoog on Taebla Koolis ja Kullamaa Keskkoolis. Lisaks on sotsiaalpedagoogi teenus kättesaadav Noarootsi Kooli õpilastele (ei ole valla koosseisus).
- Eripedagoogi teenus on tagatud viies koolis.
- Logopeediteenus on kahes koolis: Paliveres ja Taeblas.
- Vallavalitsus maksab õpetajatele ja

tugispetsialistidele sõidukompensatsiooni ning katab töölase täiendkoolituse kulud.

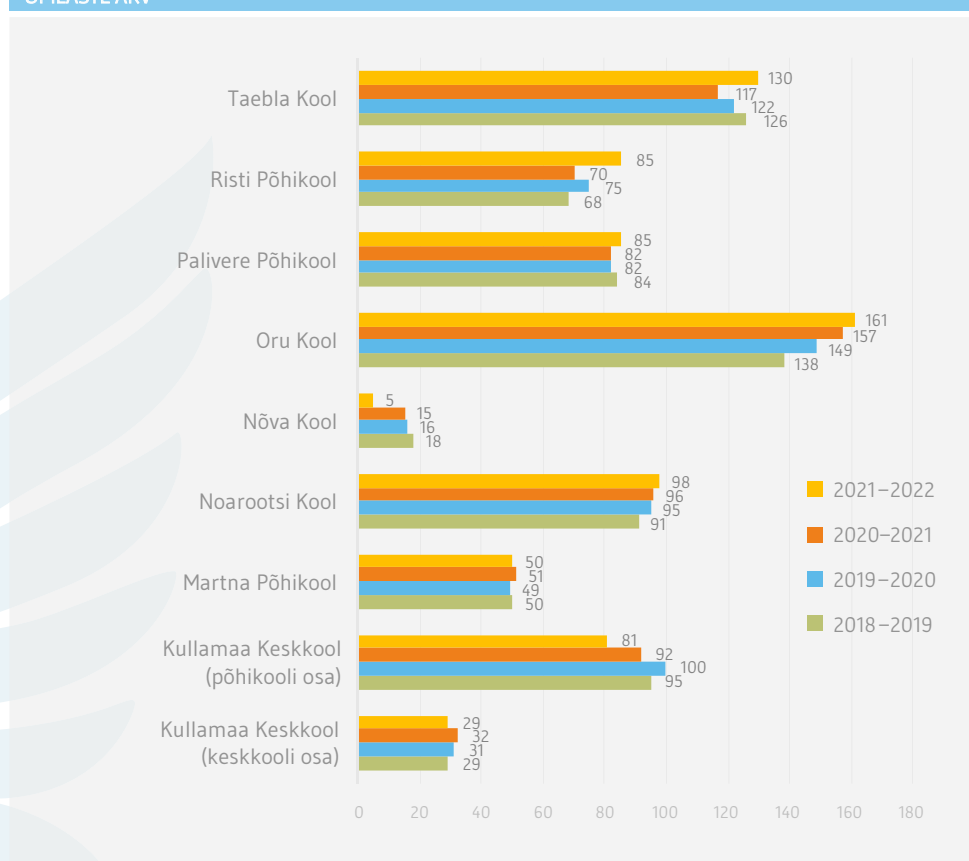
- Tugispetsialiste koolitatakse võimalusel keskselt.

Koolikorraldusest:

- Valla koosseisus töötab alates 2021. a kevadest haridustehnoloog, kes teeb koostööd nii koolide kui lasteaedadega.
- Kullamaa Keskkoolil valmis uus koduleht. Ettevõtlusõppe suund on uuendamisel ja sellele järgnevad teavitustegevused.

Joonis 15.

Õpilaste arvu muutumine
Lääne-Nigula valla koolides
2018–2021.
Allikas: EHIS

ÕPILASTE ARV

4.2.3. Vormsi Lasteaed-Põhikool

Vormsi Lasteaed-Põhikoolis omandavad lapsed alusharidust ja põhiharidust. 2020/2021. õppeaastal oli koolis 27 õpilast, põhikooli lõpetas nendest 4. 1. septembril 2021 alustas kooliteed 25 õpilast. Lasteaias töötab liitühm ja lasteaia nimekirjas oli 2020/2021. õppeaastal 9 last.

Lasteaed-põhikoolis oli 2021. aastal kokku 16 töötajat: õpetajaid 8, kellest 6 täiskohalolekul, ning kooli juht, kes annab ka osaliselt tunde. Lisaks lasteaia 1 õpetaja ja 2 õpetaja abi, 2 osakoormusega kokka ning kooliteenija.

2021. aastal ja 2021/2022. õppeaastal on kooli sisutegevuste fookuses olnud sisehindamine, õppetöö sujuv korraldamine

muutuvates tingimustes, kus olid erinevad piirangud seoses koroonaviiruse leviku tõkestamisega.

Aasta varem valmis kooli arengukava ja täiendati õppekava distantsõpet puudutava osaga. Vormsi kooli õppetöös on jätkuvalt oluline võimalikult sujuv ja tõhus töö hõbe- ja hõbe-õppegruppidega: liitklassid, klassiruumis ja ekraani vahendusel õppijad. Igapäevast õppetööd toetavad õppekäigud. Vormsi kooli lapsed osalevad olümpiaadidel. Jätkub koostöö eripedagoogiga kontakt-nõustamissessioonidega kohapeal ja veebi teel.

Huvitegevusteks on hiiu kandle õpe, tantsuring ja matkaring.

4.2.4. Läänemaa Ühisgümnaasium

Direktor:

Ain Iro

Kool:

Riigikool

Õpilaste arv:

273 (01.09.2021 seisuga)

Õppesuunad ja

õpilaste arv:

- humanitaarsuund: 80
- loodus-reaalsuund: 59
- sotsiaalsuund: 39
- majandussuund: 95

Tunnustused/saavutused

Nii nagu 2020. aastal, mõjutasid Läänemaa Ühisgümnaasiumi ka 2021. aastal COVID-19 piirangud ning sellega kaasnenud distantsvõi hübriidõpe, eriti aasta esimesel poolel. Piirangute tõttu jäid ära mõned kooliüritused – olulisemate seas näiteks „Mingi muusika üritus“, kus võivad astuda lavale kõik, kellel laulupisik sees. Osad üritused, nagu näiteks õpilaste firmade laad, sai korraldatud veebis. Õnneks paljud sündmused toimusid ning õppetöö jätkus ühel või teisel moel kõigest hoolimata. 2021. aastat võibki pidada igati edu-

kaks õppetöö läbiviimise seisukohast, seda nii kevadisel distantsõppe perioodil kui sügisel, mil õnnestus säilitada kontaktõpe.

Olulisteks saavutusteks olid ka traditsiooniliste suurürituste elluviimised. 18. novembril leidis aset tantsu- ja muusikavõistlus Playback Gala ning 21. detsembril jõuluball pealkirjaga „Sinuga maailma teise otsa“. Suurüritustest äratas enim avalikkuse tähelepanu koolimuusikal „Kuidas kuningas kuulsaks kippus“, mis esietendus Haapsalu Kultuurikeskuses 8. juunil. Koolimuusikali

SIHTASUTUS LÄÄNEMAA

Foto: Arvo Tarmula

Stseen LÜG-i
koolimuusikalist „Kuidas
kuningas kuulsaks kippus”,
juuni 2021.

edukat väljatoomist koroonavintsutustest hoolimata võib samuti pidada üheks aasta tähtsaimaks kordaminekuks.

2021. aastal olid Läänemaa Ühisgümnaasiumi õpilased edukad paljudel erinevatel üleriigilistel konkurssidel ja võistlustel. Häid tulemusi saavutati näiteks fotomuuseum Fotografiska korraldatud loovkirjutamise konkursil, Rakvere Reaalgümnaasiumi stsenariumikonkursil, Vikerraadio keelemeemide konkursil, Ernst Enno etlus- ja omaloomingukonkurssidel, Eesti Mälu Instituudi ja Postimehe kirjavõistlusel, JA Eesti õpilasfirmade võistlusel, Luuleprömmil ning mitmetel erinevatel spordivõistlustel. Edukalt osaleti ka aineolümpiaadidel.

Ka Läänemaa Ühisgümnaasiumi enda poolt organiseeriti erinevaid võistlusi ja konkursse, kus õpilased said end proovile panna. Jätkati näiteks traditsiooniliste mälumängudega, osaleti edukalt ka üleriigilistel mälumängudel ja viktoriinidel. Veebruaris korraldati Hei-

*Koolimuusikali edukat
väljatoomist koroonavintsutustest hoolimata võib
samuti pidada üheks aasta
tähtsaimaks kordaminekuks.*

no Noore kõnevõistlus. Toimusid ka mitmed spordipäevad ja -võistlused.

Jätkati ka teiste iga-aastaste üritustega – tähistati sõbrapäeva, vastlapäeva ning vabariigi aastapäeva. Kooliaasta lõpus peeti tutipidu ning uue kooliaasta alguses tähistati õpetajate päeva, toimusid sinilinnunädal ning monarhi valimisnädal. Õppetöö oli läbi aasta mitmekesine ja põnev – korraldati suunapäevi ja õppekäike, võimalusel kutsuti tundidesse külalisesinejaid. Ajaloo tundide raames osaleti üleriigilisel ajaränakul aastasse 1991.

LÜG Playback Gala,
november 2021.

Foto: Markus Sein

Projektides osalemine

Rahvusvahelised projektid, millest Läänemaa Ühisgümnaasium on osa võtnud, olid 2020. aastal ning 2021. aasta alguses COVID-19 piirangute tõttu pausil. 2021. aasta teisel poolel oli aga osaliselt võimalik nende projektide elluviimisega jätkata. 11.–15. oktoobril külastasid Läänemaa Ühisgümnaasiumi õpilased Nordplus projekti „Immigration and minority awareness“ raames Odsherred'i gümnaasiumit Taanis ning 6.–10. detsembril külastati sama projektiga ka Tampere gümnaasiumit Soomes.

Huviharidus

2021. aastal jätkasid LÜG-is lähtuvalt piirangutest ehk vahelduva eduga tegutsemist erinevad huviringid – rahvatants, noortekoor, võrkpalliring, draamaring, koolibänd, meediaring ja jooga. Õpilasesindus VÕLV tegi kevadel kokkuvõtteid möödunud õppeaastast ja alustas sügisel hoogsalt uue õppeaasta ettevõtmiste planeerimise ja korraldamisega.

LÜG medalistid 2021

- 12H **Marie Keldrima**, kuld
- 12H **Leelo Sula**, kuld
- 12M **Lisanna Maasikas**, kuld
- 12M **Erko Puskar**, kuld
- 12M **Birgitta Vare**, kuld
- 12M **Aliis Vatku**, kuld
- 12S **Aaria Lee Troost**, kuld
- 12H **Rasmus Kuslap**, hõbe
- 12H **Joosep Plamus**, hõbe
- 12M **Linda Naudi**, hõbe
- 12M **Fiona Eliis Protas**, hõbe
- 12M **Marko Suitsberg**, hõbe
- 12M **Martin Vatku**, hõbe
- 12M **Veiko Vilta**, hõbe
- 12S **Liisa Lehtla**, hõbe
- 12S **Veronika Rotberg**, hõbe

4.2.5. Noarootsi Gümnaasium

Direktor:	Laine Belovas
Kool:	Riigikool
Õpilaste arv:	144
Õppesuund:	Rootsi keel ja Põhjamaade kultuur

Tunnustused/saavutused

Ajaloo olümpiaad:

- Islam ja Araabia maailm kesk- ja uusajal – osales **Frank Oliver Niiholm** 12. klassist, kes saavutas piirkondlikus voorus I koha ja üleriigilises lõppvoorus XI–XII koha;
- II maailmasõda – osales **Kristo Tsarents** 11. klassist, kes saavutas piirkonna-voorus III koha;
- Eesti 18. sajandil – osales **Laura Kranich** 10. klassist, kes saavutas piirkonna-voorus III koha.

Emakeeleolümpiaadi piirkonnavaor teemal „Suuline keel kõnes ja kirjas“:

- **Merlin Sepp** 11. klassist saavutas III–IV koha 11. klasside arvestuses ja IV–V koha 11.–12. klasside arvestuses;
- **Simona Treialt** 11. klassist saavutas VII koha 11. klasside arvestuses ja XIV koha 11.–12. klasside arvestuses;
- **Nora Urbas** 11. klassist saavutas VIII koha 11. klasside arvestuses ja XVI–XVII koha 11.–12. klasside arvestuses;
- **Kerstin Pöldmaa** 11. klassist saavutas X koha 11. klasside arvestuses ja XIX koha 11.–12. klasside arvestuses;
- **Laurits Meinson** 11. klassist saavutas XI koha 11. klasside arvestuses ja XX koha 11.–12. klasside arvestuses.

Bioloogiaolümpiaadi piirkondlik voor:

- **Kaur Kirsimäe** 12. klassist saavutas IV–V koha;
- **Aiki-Kerlin Paap** 12. klassist saavutas VII koha.

16.03.2022 toimusid Läänemaa koolide 10.–12. klasside vahelised võrkpallivõistlused, kokku oli NG esindatud nelja tiimiga.

- I koht NG tüdrukud I tiim
- I koht NG poisid I tiim
- NG II tiimi poisid ja tüdrukud saavutasid IV koha.

15.12.2021 toimusid Läänemaa Kooli Spordi Liidu meistrivõistlused korvpallis.

- I koht NG tüdrukute esindustiim
- II koht NG poiste tiim

Huviharidus

Noarootsi Gümnaasiumi huviringid 2021/2022. õppeaastal: võrkpall, korvpall, jooga, rahvatants, keraamika, autokool, muusikal, noortekoor.

Toimunud üritused:

Rebaste ristimine, Rojal Tälent Nait, jõuluball, Kuninglik pulm, Playbox, teatrikülastused.

4.2.6. Haapsalu Kutsehariduskeskus

Direktor:	Ingrid Danilov
Kool:	Riigi kutsekool
Õpilaste arv:	895, neist 52 Astangu Kutser rehabilitatsiooni Keskuses (koostööpartner)
Vastuvõetud:	630 (31 Astangul), kooli lõpetas 335 õpilast (19 Astangul)
Lõpetajate arv:	335 (19 Astangul)
Töötajate arv:	102, neist 60 õpetajat

Kutsekeskharidust omandavad noored moodustasid õppijaskonnast 35%, täiskasvanud õppijad 65%, neist 8% moodustasid üldharidusosakonna täiskasvanud.

Vastuvõtt

2021. aastal asus Haapsalu Kutsehariduskeskusesse õppima 630 inimest.

Lõpetamine

Haapsalu Kutsehariduskeskuse lõpetas 2021. aastal kokku 335 õpilast.

Talvisel lõpuaktusel said lõputunnistused 47 täiskasvanud õppijat järgmistel erialadel:

- tegevusjuhendaja
- hooldustöötaja
- kaldkatuseehitaja
- puhastusteenindaja
- bürootöötaja

Bürootöötaja eriala lõpetas 1. lend.

Suvel anti lõputunnistused kätte 176 tublile koolilõpetajale järgmistel erialadel:

- abikokk
- kutsevaliku õpe
- bürootöö
- üldehitus
- ehitusviimistlus
- IT-süsteemide noorempetsialist (üks kiitusega)
- kokk
- turismiettevõtte teenindaja

- tisler
- toitlustuskorraldus
- bürootöötaja
- IT-süsteemide noorempetsialist
- tekstiilkäsitöö
- lapsehoidja
- mööblirestauraator
- puittoodete tehnoloog
- raamatupidaja
- tegevusjuhendaja

Lõputunnistused said kätte ka üldhariduse osakonna 1 põhikooli ja 9 gümnaasiumi lõpetajat.

Mitmed õppegrupid sooritasid kutseeksami 100%-liselt. Näiteks kõik bürootöö, turismiettevõtte teenindaja, tegevusjuhendaja, bürootöötaja, lapsehoidja ning tekstiilkäsitöö eriala õppegrupis õppijad said lõputunnistusele lisaks erialase kutsetunnistuse.

Sügisel anti lõputunnistused 93 täiskasvanud õppijale järgmistel erialadel:

- plaatija
- IT-tehnik
- hooldustöötaja
- pehme mööbli valmistaja
- pagar
- loodusgiid
- kokk

Fotod: HKHK

Tähtsamad saavutused

Eesti kutsemeistrivõistlustel töid HKHK õpilased koju mitmeid auväärsed poodiumikohti:

- Koka eriala 2. kursuse õpilane **Daniil Pahalin** sai AEHT korraldatud Euroopa hotelli- ja turismikoolide erialavõistlusel Decathlon oma tiimiga pronksmedali.
- IT õpilane **Kert Vassar** saavutas IT-süsteemide spetsialisti kutsemeistrivõistlusel Noor Meister 2021 III koha.

Projektid

2021. aastal jätkus Erasmus+ programmi rahastamisel õpilaste ja töötajate õpirände projekt „Head oskused annavad ameti“, mis oli COVID-19 ja reisipiirangute tõttu pidanud tegevusi edasi lükkama. 2021. aasta suvel/sügisel sai alustada esimeste õpirännetega üle pika aja. HKHK-s oli Erasmus+ õpirände projekte 2021. aastal käsil kaks – lisaks eelpool nimetatule ka „Head oskused II“. Ühtekokku on nende kahe projektiga võimalus Euroopasse praktikale ja stažeerima saata 119 õpilast ning 56 õpetajat. Projektid algasid 2018. ja 2020. aastatel ning lõpevad 2022. ja 2023. aastal.

COVID-olukorra tõttu sai edasi lükatud kõikide Erasmus+ koostööprojektide lõpptähtaegu ning projektitööga jätkati paindlikult, suheldes partneritega veebikeskkondade kaudu. 2021. aastal lõpetati niimoodi kaks 2018. aastal alanud koostööprojekti. HKHK poolt koordineeritud täiskasvanuharidust käsitlev projekt „Adult Education – It's Never too Late to Learn“ (AdELE) jäi veebi kuni projekti lõpetamiseni 2021. aasta märtsikuus. Projektis osalenud täiskasvanuharidust pakuvad koolid ja ettevõtted Itaaliast, Kreekast, Horvaatiast ja Hollandist said täiesti uue kogemuse välisprojektide korraldamisel.

Veidike õnnelikumas olukorras oli 2018. aastal alanud Erasmus+ rahvusvaheline koos-

Noor Meister 2021. Kert Vassar (pildil vasakult teine) saavutas III koha.

tööprojekt, „Re-Evaluating Digital Technology to Enhance Learning“ (RED). Selle projekti kaks viimast üritust oli võimalik 2021. aasta sügisel ka päriselt ellu viia ning õpiränne Türgi ja projekti lõppkohtumine liriimaal viisid projektipartnerid tagasi harjumuspärase töökorralduse juurde. Projekti-tegevused lõppesid 2021. aasta lõpus ning koostöö tulemusel koostati erinevatest õpimeetoditest veebipõhine metoodikate kogumik.

HKHK-s oli Erasmus+ õpirände projekte 2021. aastal käsil kaks – lisaks eelpool nimetatule ka „Head oskused II“. Ühtekokku on nende kahe projektiga võimalus Euroopasse praktikale ja stažeerima saata 119 õpilast ning 56 õpetajat.

4. HARIDUSELU

HKHK koordineeritud Erasmus+ koostööprojekt „Flexible Tailored Learning Pathway for Everyone” (FlexLearn) tegi samuti oma esimesed sammud veebi vahendusel ning HKHK eestvedamisel toimus veebipõhine projekti tutvustamine kõigile partnerkoolide õpetajatele Iirimaa, Soomes ja Hollandis. Projekt sai ellu kutsutud, et jagada partnerkoolidega parimaid praktikaid erinevatest õppevormidest ja leida uudseid viise, kuidas kõikide õppijateni jõuda ning neid õppetöösse kaasata. Terve 2021. aasta on projektiga lootusrikkalt veebis toimetatud ja projekti teemasid arutatud.

Partneritena alustati 2021. aastal ka kolmes uues Erasmus+ koostööprojektis. Kõik need on pidanud alustama tegevusi veebikohtumiste kaudu. Erasmus+ KA229 „Digital Treasure Box” kasvas välja 2016–2018 toimunud Erasmus+ KA229 toitlustusteemalisest projektist „Culinary Trip through Europe” ning keskendub koka- ja teeninduserialade õpilaste ja õpetajate digitaalsete oskuste arendamisele. Projekti juhib toitlustus- ja teeninduskool Austriast, partneriteks sarnased koolid Ungarist, Itaaliast, Soomest ja Leedust.

Erasmus+ KA2 projektis „Juggle – Creative ways to develop key competencies of lifelong learning” (Juggle), mida juhib Soome kooli LIVE, tegeldakse loominguliste viiside leidmisega elukestva õppe võtmepädevuste arendamisel. Projekti tulemusena antakse välja erinevaid loomingulisi võtmepädevusi käsitlev ülesannetekogu.

Erasmus KA2 projekt SIVE keskendub keskkonnahoiu ja ökoloogilise eluviisi teemadele, kus vaatluse alla võetakse eri riikide kutseõppeasutuste keskkonnahoidu ja -säästlikust puudutavad käitumismustrid ja harjumused. Projekti juhib St John's College Iiri-

Osakonnajuhataja Enna Kallasvee (pildil paremalt kolmas) osalemas Digital Treasure Boxi projektkohtumisel Austrias.

Õpilaste jõulupidu.

maalt ning partneriteks on kutseõppeasutused Saksamaalt, Leedust, Hispaaniast ja Türgist.

2021. aastal käisid rahvusvaheliste projektide ja muude õpikäikude raames Euroopa riikides praktilisel, projektikohtumistel, õpilähetustes, võistlustel ja õppekäikudel 11 õpilast ja 14 õpetajat. Projektipartneriteks olid kutseõppeasutused ja koostööpartnerid Soomest, Prantsusmaalt, Inglismaalt, Portugalist, Itaaliast, Austriast, Slovakiast, Taanist, Islandilt, Rootsist, Poolast, Saksamaalt, Iirimaa, Suurbritanniast, Hispaaniast, Kreekast ja Horvaatiast.

Aasta jooksul võeti vastu kuus väliskülast Iirimaa, Prantsusmaalt ja Portugalist, nende hulgas oli kaks õpetajat ning neli õpilast, kes osalesid koostööprojektide tegevustes või praktiseerisid Läänemaa ettevõtetes.

Täienduskoolitused

2021. aasta oli koolitusmaastikul heitlik. HKHK-s viidi läbi 30 täienduskoolitust ning õppe lõpetas 292 õppijat (seda on võrreldes varasemate aastatega oluliselt vähem). Suur hulk koolitusi täiendati hübriid- või veebi-õppe võimalustega.

Enamus koolitustest on finantseeritud läbi ESF programmi „Täiskasvanuhariduse edendamine ja õppimisvõimaluste avardamine“. Osalesid ka Eesti Töötukassa koolituskaardiga õppijad.

Tasuta tööalastel koolitustel osales töötukassa koolituskaardiga kaks õppijat ning töötaja tasus õppijate eest 67 korral. Õppekavarühmadest olid populaarsemad sotsiaaltöö ja nõustamine, arvutikasutus, majutamine ja toitlustamine ning materjalide töötlemine (klaas, paber, plast, puit).

Töötajate tunnustamine

AASTA ÕPETAJA 2021

Liis Rüü

AASTATE ÕPETAJA 2021

Mehis Ehanurm ja Villu Vapper

AASTA TÖÖTAJA 2021

Tiia Tiisler, Maarika Kuik, Boris Norkin

AASTATE TÖÖTAJA 2021

Küllike Hüdsi, Marika Jõgi

AASTA RÜHMATÖÖTAJA 2021

Reet Saareväli

AASTAPRAKTIKAJUHENDAJA 2021

Mario Metshein

AASTA DIGIMEISTER 2021

Margit Ojaots

Töötajate ränuüritus. Vasakult: aasta õpetaja 2021 Liis Rüü, aasta töötajad Tiia Tiisler ja Maarika Kuik.

AASTA ÕPPIJA 2021

Liis Umda, Annika Möls,
Annika Armipaik-Nukki

AASTA KOLLEEG 2021

Margus Krips ja Ülle Tuur

LÄÄNEMAA

AASTA KUTSEÕPETAJA 2021

Liis Rüü

LÄÄNEMAA AASTA KOOLITAJA 2021

Airi Aavik

Huviringid

Haapsalu Kutsehariduskeskuses sai 2021. aastal osaleda järgmistes huviringides:

- võrkpall
- korvpall
- jalgpall
- saalihoki
- kunstistuudio
- nutinõustamise töötuba

Õpilased on aktiivsed õppetöövälises tegevuses. Õpilasesindus korraldab kooliperele mitmeid ühisüritusi, nende seas ka jõulupidu.

4.2.7. Tallinna Ülikooli Haapsalu kolledž

Juht:	Heli Kaldas
Kool:	Ülikool
Õpilaste arv:	242
Õppesuunad ja õpilaste arv:	• käsitöötehnoloogiad ja disain: 15 • liiklusohutus: 18 • rakendusinformaatika: 22 • tervisejuht: 22

Tunnustused/saavutused

- Transpordiamet tunnustas Haapsalu kolledžit kui head koostööpartnerit liiklusohutuse kategoorias.
- Eesti Täiskasvanute Koolitajate Assotsiatsioon Andras tunnustas projekti „Täiskasvanuhariduse edendamine ja õppimisvõimaluste avardamine“ raames Haapsalu kolledži koolitajat **Airi Aavikut** tunnustusega Läänemaa aasta koolitaja 2021.
- Tallinna Ülikooli päeval tunnustas Tallinna Ülikooli rektori kohusetäitja Priit Reiska Haapsalu kolledži disaini lektorit **Arvo Pärensoni**. Tunnustuse tõi osalemine käsitöötehnoloogiate ja disaini õppekava loomisprotsessis, pikaajaline õppekava kureerimine ja suurepärase lektoritöö.

Projektides osalemine

- „Tarkade tootmistehnoloogiate õpetamine ja rakendamine tootearendusega seotud õppeprojektide läbiviimisel käsitöötehnoloogiate ja disaini õppekaval“ on Haapsalu kolledži käsitöötehnoloogiate ja disaini õppekava arendusprojekt.

Rahastus: Hariduse Infotehnoloogia Sihtasutus (HITSA).

Aeg: 01.06.2020–31.07.2021.

Projekti eesmärgiks on suurendada võimekust õpetada käsitöötehnoloogiate ja disaini

erialal tootearendus- ja disaini valdkonna aineid, rakendades erialal omandatud digipädevusi tootearendusprojektides, mille teostamiseks on kaasatud tarku tootmistehnoloogiaid ning ettevõtteid regionaalselt ja üleriigiliselt.

Projekti käigus töötati välja uued prototüüpimisele ja tootearendusele orienteeritud õppeained ning e-õppe materjalid, töötatakse välja uued ainekursused. Lisaks hõlmab projekt ka tootearendussuunaliste täienduskoolitusprogrammide väljatöötamist, sh ettevõtetele teenuse pakkumiseks vajaliku toote prototüüpide 3D mudelite loomise ja tootejooniste tootmiseks ettevalmistamise kursust. Loodavad õppematerjalid on digitaalselt kättesaadavad ka avalikule sektorile, mis omakorda loob soodsa pinnase tootearenduslabori kaudu pakutavatele teenustele.

- „Hõbemajadust soosiv ühiskond – innovatsioon, haridus ja tehnoloogilised lahendused“.

Rahastus: European Commission under the programm Erasmus+.

Aeg: 01.12.2020–30.11.2022.

Inimeste eeldatav eluiga pikeneb kogu maailmas, suurendades seeläbi eakate arvu elanikkonnas. See esitab omakorda väljakutse kogukondadele ja kohalikele

omavalitsustele – kuidas tagada eakatele võimalikult pikaks ajaks iseseisvus ja aktiivsus. On väga tõenäoline, et inimesed, kes on praegu eakad, ja inimesed, kes on eakad 20 aasta pärast, vajavad erinevaid tervishoiu- ja sotsiaalteenuseid ning elukorraldust.

Erinevates Euroopa riikides on väga erinevaid tavasid, mis keskenduvad eakate füüsilise, vaimse ja sotsiaalse heaolu parandamisele ja säilitamisele. Neid tavasid saab projekti raames jagada, õppida ja uusi lahendusi arendada. Loodud lahendused on sisend õpetamiseks haridusasutustele, tervishoiu- ja sotsiaalteenuste strateegiliseks kavandamiseks omavalitsustes ning uuenduslike teenuste/toodete väljatöötamiseks ettevõtetes. Projekt on suunatud eakate inimeste kaasamiseks ja nende elukvaliteedi tõstmiseks, luues innovaatilisi lahendusi eakate hoolduseks.

Projekti käigus töötatakse välja uus õppeaine, mille piloteerimise käigus disainivad tudengid uusi teenuseid/tooteid vanemaelastele, ning üks heade praktikate kogum partnerriikidelt.

Projekti partnerid: Norras Møre og Romsdal fylkeskommune ja Leedus Vilniaus kolegija.

- **Projekt „Tervisedenduse ja rehabilitatsiooni valdkonna arendamine – ettevõtluse toetamine läbi uurimistöö rakendamise ning kodumaise ja rahvusvahelise koostöö edendamise”** (projekti nr 2014-

On väga tõenäoline, et inimesed, kes on praegu eakad, ja inimesed, kes on eakad 20 aasta pärast, vajavad erinevaid tervishoiu- ja sotsiaalteenuseid ning elukorraldust.

2020.5.04.19-0372) on Tallinna Ülikooli Haapsalu kolledži Tervisedenduse ja Rehabilitatsiooni Kompetentsikeskuse (TERE KK) jätkutegevuste projekt.

Rahastus: Euroopa Liidu Euroopa Regionaalarengu Fond. Projekti omafinantseeringu tagavad Tallinna Ülikool, Haapsalu Neuroloogiline Rehabilitatsioonikeskus ja Haapsalu linn.

Aeg: 01.01.2020 – 31.08.2023

Tervisedenduse ja Rehabilitatsiooni Kompetentsikeskus jätkab projektiperioodil 2020–2023 valdkondliku teadmuse koondamist, kaasajastamist, teabe vahendamist liikumis- ja tegevusvõime ning ravimuda ja muu daravi suunal. TERE KK tegevused on suunatud keskuse teaduspõhise baasi ning siseriiklike ja rahvusvaheliste partnervõrgustike koostöö tugevdamisele.

Projekti tulemusena arendatakse koostöös ettevõtjatega uuenduslikke tervisetooted ja -teenuseid lähtuvalt valdkonna vajadustest.

Fotod: Haapsalu Viigi kooli kroonika materjal

4.2.8. Haapsalu Viigi kool

Direktor:	Kristi Kivipuur
Kool:	Riigikool
Õpilaste arv:	93 (seisuga 01.09.2021)
Programmid:	• Ettevõtlik Kool • Tervist Edendav Kool

Haapsalu Viigi Kool on põhikool, kus õpitakse põhikooli riikliku (30 õpilast), lihtsustatud (36 õpilast), toimetuleku (22 õpilast) ja hool-dusõppekava (5 õpilast) alusel.

Peale põhikooli lõpetamist on lihtsustatud ja toimetuleku õppekavaga õpilastel võimalus jääda aastaks lisaõppele. Lisaõppel kinnis-tatakse sotsiaalseid ja praktilisi oskusi ning valmistatakse kutseõppeks. Lisaks õppetöö-le tutvutakse Haapsalu Kutsehariduskesku-ses ehitusviimistluse, toiduvalmistamise, puhastusteeninduse, puidutöö jt erialadega. Saadud kogemuste ja soovitude põhjal on õpilaste valik edasiõppimiseks teadlikum.

Haiglaõpe Haapsalu Neuroloogilises Reha-bilitatsioonikeskuses annab ravil viibivatele

Haiglaõpe Haapsalu Neuroloogilises Rehabilitatsioonikeskuses annab ravil viibivatele õpilastele võimaluse omandada teadmisi Viigi kooli aineõpetajate juhendamisel.

õpilastele võimaluse omandada teadmisi Viigi kooli aineõpetajate juhendamisel.

Erivajadustega laste toetamiseks ja arenda-miseks on olemas tugiteenused: logopeed, eripedagoog, psühholoog, sotsiaalpeda-goog, ravivõimlemine, muusikateraapia, ratsutamisteraapia, füsioteraapilised prot-seduurid (massaaž, mullivann, tervisekap-sel, osokeriit), õpilaskodu.

Tunnustused/saavutused

- Haridusprogrammi Ettevõtlik Kool raa-mes tunnustati kooli tegevust baastase-me kvaliteetmärgisega.

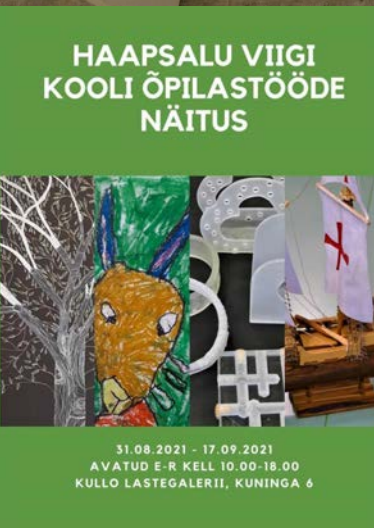

SIHTASUTUS LÄÄNEMAA

4. HARIDUSELU

Õpetajate tööde näitus „Naised“
Haapsalu Kunstikooli galeriis.

Õpilastööde näitus Tallinna Kullo Lastegaleriis.

Kaja Kasemaa, Kai Jeeberg, Larissa Ulm,
Ene Normak, Sveta Malken eksponeerisid
keraamikat, maale, sõejoonistusi, fotosid ja
taimseid skulptuure.

- Haridusprogrammi Ettevõtlik Kool üle-eestiliste edulugude konkursil „Õppimine on põnev“ saavutati III koht videolooga „Kõndides mööda vanu radu“.
- Õpetajate Ülle Ehala ja Ruth Randoja juhendamisel valmis endiste õpilaste ja töötajate mälestustel põhinev videolugu „Kõndides mööda vanu radu“, millega tähistati kooli 60. aastapäeva. COVID-19 piirangutest tulenevalt ei olnud algselt kavandatud traditsioonilise näidendi esitamine võimalik ja nii valmiski videolugu, mille vaatamine veebis oli kõigile kättesaadav.

Viigi kooli õpetajad ja õpilased on loomingulised. Nii õpilaste kui ka töötajate tööd on esindatud näitustel Haapsalus ja ka mujal Eestis.

- Õpilastööde näitus Tallinna Kullo Lastegaleriis.
- Seekord oli tegemist töö- ja kunstõpetuse tundides loodu ülevaatenäitusega. Eksponeeriti sadakond tööd, mis on valminud aastate jooksul kümme-kümne õpetaja käe all.

4. HARIDUSELU

Projektides osalemine

- KIK projekt koostöös Silma Õpikoja ja Tarvo Valkeriga. Viie õppekäigu planeerimisel arvestati jõukohasuse printsiipi: tutvuti lindudega, Läänemere probleemidega, karstialadega jms.
- Erasmus+ projekti „Art is for all” raames toimus õpilasvahetust ettevalmistav kohtumine Lätis Kuldiga lähedal asuvas Viduskurzeme põhikool-arenduskeskuses. Lepiti kokku töötubade läbiviimises ja muudes projektitegevustes.
- Ettevõtliku Kooli projekti raames toimusid jõululaat, rohenäppude taimepäev ja teised üritused.
- Aktiivselt ja edukalt osaleti õpetajate **Eda Proosi** ja **Mehis Ehanurme** eestvedamisel Eriolümpia Eesti Ühenduse ettevõtmistes. Suuremad võistlused toimusid Viljandis (kergejõustik), Kiigemetsas (jooksukross) ja Otepääl (talimängud). Viigi kooli õpilased olid väga tublid ja saavutasid hulgaliselt medaleid.

Huviharidus

Koolis on mitmed õpilasi arendavad huviringid: kabe jm lauamängud, liikumismängud, loovusring, rahvapill, spordiringid noorematele ja vanematele õpilastele, rahvatants, tantsu-, draama- ja liikumisringid, robotika, liiklusring, taimeseade. Esineti põhiliselt kooliüritustel ning Eriolümpia Eesti Ühenduse võistlustel. COVID-19 piirangutest tulenevalt ei olnud võimalik osaleda väljaspool kooli toimuvatel üritustel.

Viigi kool tänab oma koostööpartneid Creditinfo Eesti AS-i ja Holm Pank AS-i, kes soetasid üheksale õpilasele kodudesse arvutid.

Traditsiooniliselt toetari Vilkla loomade varjupaika õpilaste poolt kogutud kingitustega.

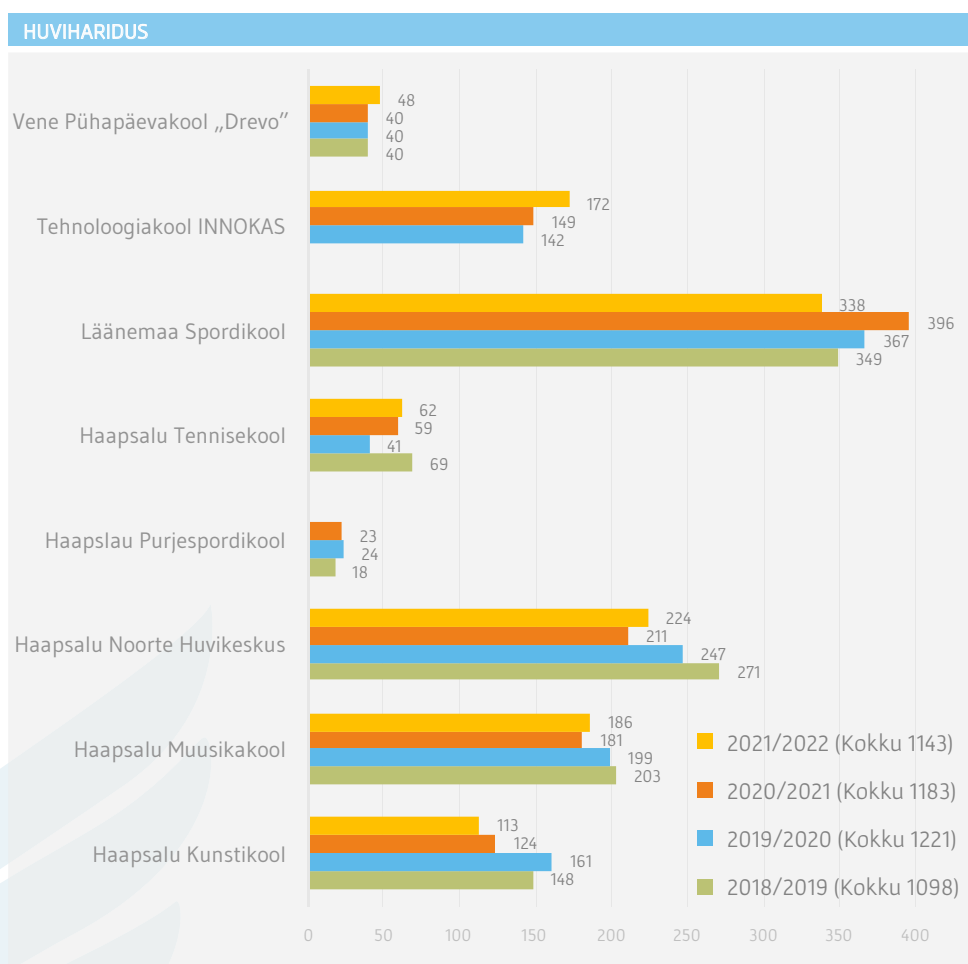

4.3. Huviharidus

Huvihariduseks loetakse õppekava alusel huvikoolis antavat haridust. EHIS-es registreeritud huvikoolid on järgmised:

Joonis 16.
Huviharidus Läänemaa
huvikoolides.
Allikas: EHIS

4.3.1. Läänemaa Spordikool

Tabel 8.
Läänemaa Spordikoolis
töötab 19 treenerit

TREENERID						
	Kokku	Treeneri kutsetase				
		VII	VI	V	IV	III
Vehklemine	4	2	1	1		
Kergejõustik	2		1	1		
Korvpall		1	1			1
Laskmine	2	1	1			
Ujumine	1			1		
Lauatennis	2	1				1
Jalgpall	3		2	1		
Võrkpall	2					2
KOKKU	16	5	6	4		4

4. HARIDUSELU

Foto: Läänemaa Spordikool

Spordikooli töötajad on direktor ja treenerid. Spordikooli õppenõukogu liikmeteks on direktor ja kõik treenerid. Õppenõukogu funktsiooniks on õppe-kasvatustegevuse analüüsimine, juhendamine ja parendamiseks vajalike otsuste tegemine.

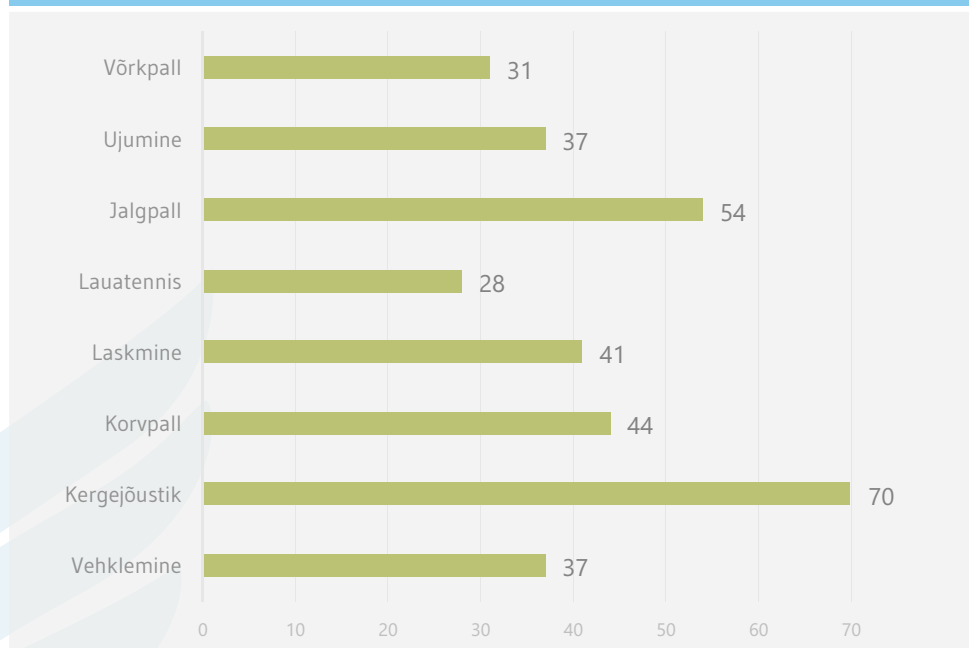
Läänemaa Spordikoolis tegutseb seitsmel spordialal kokku üle 350 lapse, neist 90% on Haapsalu linnast.

Prantsusmaal Euroopa U17 Karikaetapil saavutas Oliver Laasik 223 osavõtja hulgas kõrge VI koha ning on Euroopa reitingus IV kohal.

Joonis 17.
Õpilaste arv Läänemaa
Spordikooli erialades
01.09.2021.

SPORDIKOOLI ERIALAD

4.3.2. C. Kreegi nim Haapsalu Muusikakool

Foto: Haapsalu Muusikakool

2021. aasta konkurss-festivalide ning võistumängimiste tulemused

2021. a sügisel on mitmed Haapsalu Muusikakooli õpilased edukalt astunud üles erinevatel konkurss-festivalidel ja võistumängimistel.

- Rannalõõts 2021. Karmoškade võistumängimise võitjaks osutus **Morten Pirk**. **Oliver Merilo** pälvis Heino Tartese eripreemia. Õpetajaks oli **Enrik Visla**.

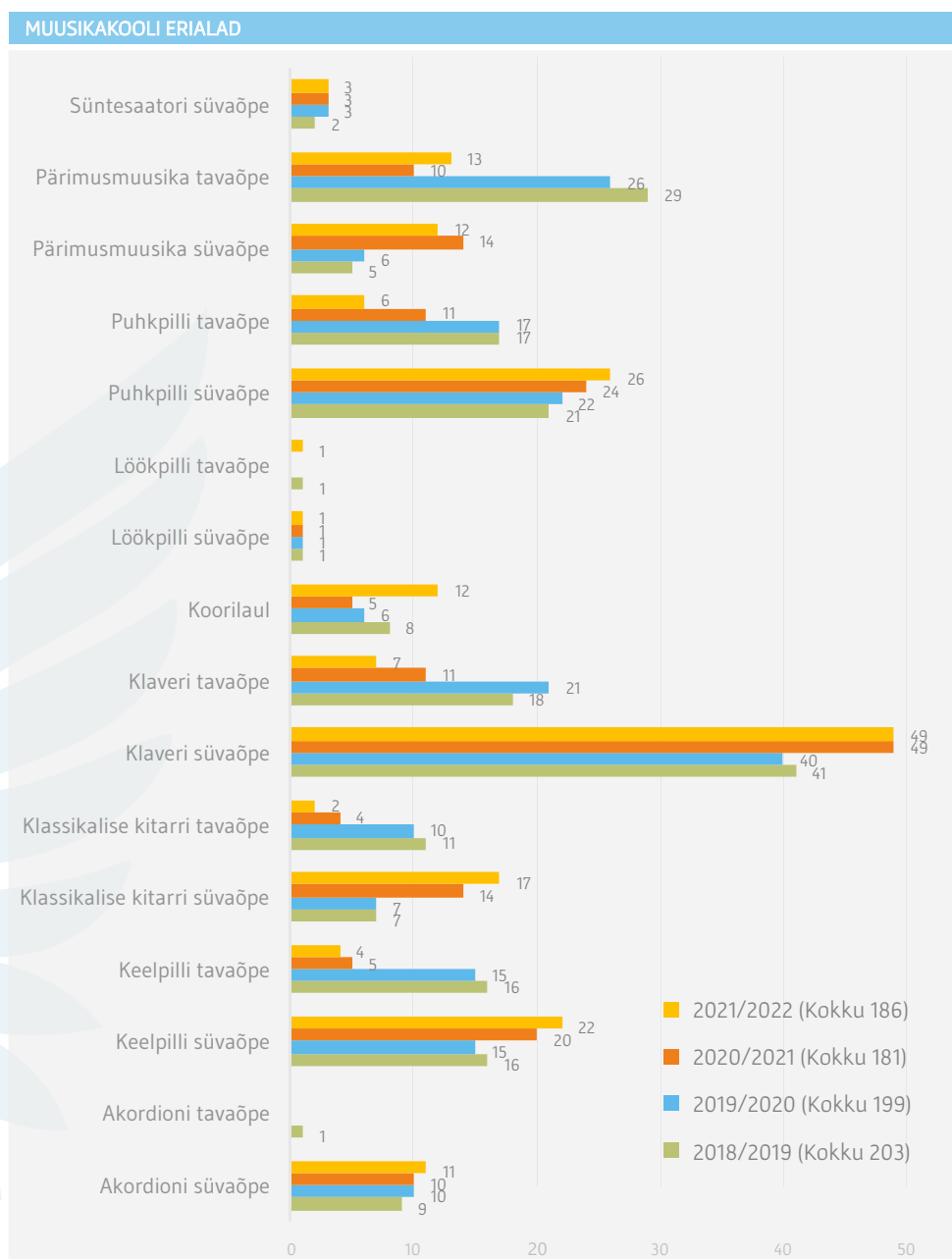
Loode-Eesti regiooni muusikakoolide tšelloõpilaste videokonkursil saavutas Erika Eichenbaum I vanuserühmas I koha. Õpetaja Ingrid Arro, kontsertmeister Zhanna Andreevskaya.

4. HARIDUSELU

- 39. Pärnu Akordionimuusika Festivalil saavutas A2 kategoorias II koha **Rasmus Kuhi-Thalfeldt**. Konkursil oli osalejaid nii Eestist, Lätist kui Leedust. Rasmust juhendas **Sirje Roogla**.
- Loode-Eesti regiooni muusikakoolide ansamblite festivalil sai tunnustuse Haapsalu muusikakooli klaveriansambel silmapaistva esinemise eest. Osalesid **Liisa Väli, Ariina Kuldmeri, Saskia Laanemaa**, neid juhendasid õpetajad **Bogdana Smagol ja Zhanna Andreevskaya**.
- Samal festivalil sai tunnustuse ka pärimusmuusikute ansambel silmapaistva esinemise eest. Osalesid **Kata Karlis, Marjette Andrea Tederov, Kertu Mintel ja Karola Puskar**, neid juhendas õpetaja **Viive Marleen**.

Joonis 18.
Õppurite arv Haapsalu
muusikakoolis aastate ja
erialade kaupa.
Allikas: EHS

SIHTASUTUS LÄÄNEMAA

4. HARIDUSELU

Foto: Haapsalu Muusikakool

Haapsalu Muusikakooli töötajad 30.08.2021.

Foto: Silver Raidla

Haapsalu muusikakooli lõpetajad 2021.

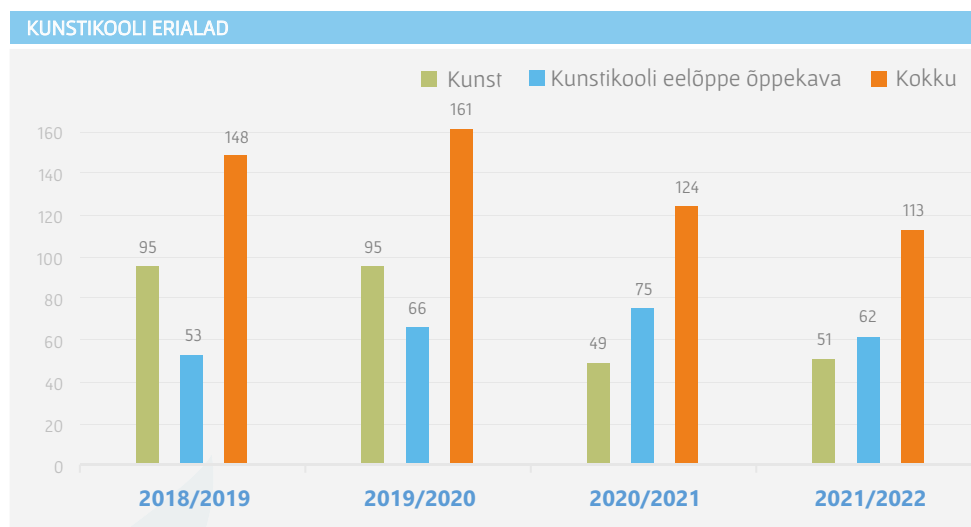

4.3.3. Haapsalu Kunstikool

Haapsalu Kunstikool pakub kunstialast enesetäiendamise võimalust nii lastele kui täiskasvanutele. Lapsed saavad õppida eelkooli ja põhikooli astmes ning osalise õppeajaga. Täiskasvanud saavad osaleda huvikoolitusel.

Haapsalu Kunstikooli galeriis on vaatamiseks mitmekülgsed näitused nii kooli enda õpilastelt kui väljastpoolt tulevatelt kunstnikelt.

Joonis 19.
Haapsalu kunstikooli õpilaste
arv perioodil 2018–2021.
Allikas: EHS

Õpperühmad lastele:

Kunstiring – lapsed vanuses 6–8 eluaastat
Ettevalmistuskursus – lapsed vanuses 9–11 aastat

I–IV kursus

I kursusele võetakse sisseastumiskatsete alusel vastu lapsed alates 12. eluaastast.

I–II kursusel toimub õppetöö 11 tunnil nädalas, õppeaineteks on joonistamine, maalimine, kompositsioon, vormiõpetus.

III–IV kursusel toimub õppetöö 14 tunnil nädalas, õppeaineteks joonistamine, maalimine, kompositsioon, vormiõpetus ja kunstiajalugu.

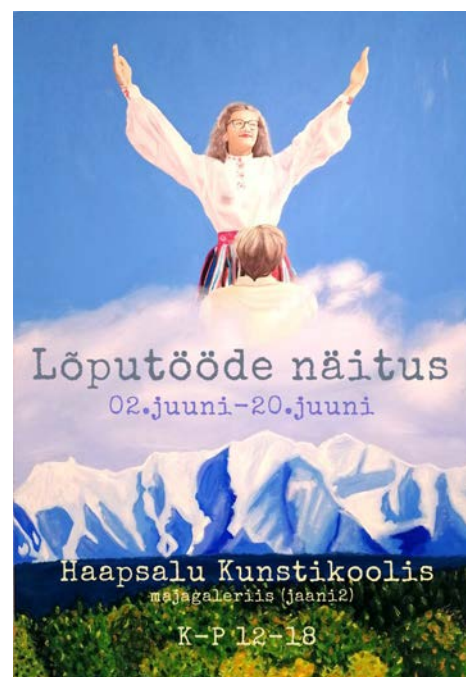
Maalimine I–IV kursus

Joonistamine I–IV kursus

Vormiõpetus I–IV kursus

Õpperühmad täiskasvanutele:

Maalimine, joonistamine, keraamika I, keraamika II, metallehistöö.

2020/2021. õppeaastal kaitses oma lõputööd kaheksa Haapsalu Kunstikooli õpilast.

4.4. Noorsootöö

4.4.1. Noorsootöö Lääne-Nigula vallas

Kõik noortekeskused lähtuvad oma töös avatud noorsootöö põhimõtetest ning pakuvad 7–26-aastastele noortele võimalust osaleda vabatahtlikkuse alusel noortekeskuse tegevustes ning seeläbi uute teadmiste ja oskuste saamist. Kõikides noortekeskustes toimuvad huviringid.

Valdkondliku tegevuse korraldamisel lähtutakse Lääne-Nigula huvihariduse ja huvitege-

vuse 2021. a kavast:

[Lääne-Nigula valla huvihariduse ja huvitegevuse kava 2021–Riigi Teataja](#)

Lääne-Nigula Vallavalitsuse hallatav Lääne-Nigula valla Noortekeskus loodi 2015. aastal. Noortekeskuse struktuuriüksusteks on viis piirkondlikku noortekeskust, mis asuvad Paliveres, Taeblas, Nigulas, Linnamäel ja Ristil.

Tabel 9.
Lääne-Nigula valla
piirkondlikud
noortekeskused

LÄÄNE-NIGULA VALLA NOORTEKESKUSED

Noortekeskus	Avatud	Sotsiaalmeedia
Risti Noortekeskus	E–N 14–19, R 14–20	FB: Risti Avatud Noortekeskus, Instagram: ristinoortekeskus
Palivere Noortekeskus	E–N 13–20, R 13–18	FB: Palivere Noortekeskus, Instagram: paliverenoortekeskus
Nigula Noortekeskus	E–N 13–20, R 13–17	FB: Nigula Noortekeskus, Instagram: nigulanoortekeskus
Taebla Noortekeskus	E–N 13–19	FB: Taebla Noortekeskus, Instagram: taeblandoortekeskus
Linnamäe Noortekeskus	E–N 13–19	FB: Linnamäe Avatud Noortekeskus, Instagram: linnamäe_noortekeskus
Martna Noortekeskus	T–R 13–19	
Kullamaa Noortekeskus	E–N 13–18	
Sutlepa Vabaajakeskus	E–R 14–20	FB: Sutlepa Vabaajakeskus
Pürksi Vabaajakeskus	E–N 15–20	FB: Pürksi Vabaajakeskus, https://www.laenenigula.ee/noorsootoo

Lääne-Nigula valla Noortekeskuse noorsootöötajad osalesid 2021. a kevadel Transpordiameti noortega töötajatele suunatud liikluskoolitusel. Koolitustükkel toimus peamiselt veebis, algas märtsis ja lõppes mai lõpus praktilise päevaga Maanteemuuseumis.

Õpitu rakendamiseks korraldati koos noortega mai lõpus Taeblas liiklusohutuse teema-

line üritus. Eelkõige käsitleti kergliikuritega seotut, toimusid erinevad vestlusringid, töötoad ja võistlused, mida korraldasid ning viisid läbi Taebla noored, Transpordiamet, Haapsalu Politseijaoskond ja Hawaii Express. Avatud oli ka limonaadikohvik ning sõita sai elektritõukeratastega, silmas pidades enda ja teiste ohutust.

4.4.2. Noorsootöö Vormsi vallas

Vormsi Noortetuba tähistas 11. märtsil 2021. aastal enda kaheaastast sünnipäeva. Noortetoas on võimalik mängida, korraldada kinoõhtuid ning noortetoa tegevuste raames toimuvad meisterdamise töötoad või laste-üritused.

Vormsi Noortetuba on toiminud eeskätt noorte vaba aja veetmise kohana, noortetoa ruume ning rahvamaja esimese korruse köögiala saab kasutada sünnipäevadeks ja muude tähtpäevade tähistamiseks. Noorte-

toas on 56 laua-, väli- ja kaardimängu ning erinevad meisterdamise võimalused. 2021. aastal korraldati laste ja noorte töötubasid; programmi „Teater maale” toel etendusid kaks laste ja noorte teatrietendust: „Kuld-kalake” ja „Eestlane ei igavle”.

Rahvamaja tööga seotult toimusid jätkuvalt rahvatantsuringid nii lastele kui täiskasvanutele, keraamikastudio ja suvised meisterdusringid. Tänu riiklikele toetustele populariseeriti 2021. aastal talharpa õpet.

4.4.3. Noorsootöö Haapsalu linnas

Haapsalu linna noorsootöö 2021. aastal:

- Avatud noorsootöö teenuseid pakub Haapsalu Noorte Huvikeskus, mille all tegutseb neli avatud noortekeskust (Wiedemanni ANK, Kastani ANK, Panga ANK, Jõõdre noortetuba).
- Planeeritakse projekte ja programme noortele ning osaletakse koostöös noortega linnaülestes noortesündmuste korraldamises ning kohalikes ja rahvusvahelistes projektides.
- Toimib koostöö Kaitseliidu Lääne Maleva noorteorganisatsioonidega (Noorkotkad, Kodutütred, Naiskodukaitse), Lääne Skautide Maleva noorte skautidega, MTÜ-ga Võnnu Noorte Selts, MTÜ-ga Ühendus Asuküla Selts, kiriku koguduste noortega jt.
- Korraldatakse laste projektlaagreid ja suviseid töölaagreid.
- Haapsalu linna noortel on võimalik osaleda otsustusprotsessides noortevoli-

kogu ja erakondade noortekogude töö kaudu. Noorte osaluskogudena tegutsuvad õpilas- ja üliõpilasesindused kõigis linna üldhariduskoolides ning Haapsalu Kutsehariduskeskuses.

- Haapsalu Noortevolikogu tegutseb linnavolikogu juures.
- Noorte Tugila spetsialist tegeleb NEET-noortega, huvikeskuse juures töötavad mobiilsed noorsootöötajad, toimib noortegarantii tugisüsteem.

Haapsalu Noorte Huvikeskus

Direktor: Reelika Ender

Huviringid:

- Käsitöö
- Võimlemiskool „Kirke”
- Laste kunstiring
- Kunstistudio
- Automudelism
- Beebikool
- Loovtants
- Loovus- ja draamaring „Mäng”

SIHTASUTUS LÄÄNEMAA

4. HARIDUSELU

- Pilliring Džembe
- Rularing
- Enesekaitse
- Malering

Suuremad sündmused ja projektid

2021. aastal:

- Noorte vabaaja laager „Noored ja meri 5”
- Südamerännak 14.02.2021
- Läänemaa noorte vaimse tervise nädal 17.–21. mail 2021
- Euroopa mäng
- Perepäev 5. juunil 2021
- Noortelaat Perepäeva raames
- Töölaager 2021, osales 70 noort

Fotod: HNH

Südamerännak.

Perepäev, 5. juuni 2021.

4.5. Tunnustamine haridusvaldkonnas

4.5.1. Täiskasvanuhariduse valdkond

Täiskasvanuhariduses tunnustatakse valdkonda panustajaid ja täiskasvanud õppijaid Läänemaa täiskasvanuhariduse võrgustiku, Haridus- ja Teadusministeeriumi ning ETKA Andras poolt.

Aasta koolitaja on isik, kes toetab täiskasvanud inimeste enesearengut, tegeleb ise süstemaatiliselt enesetäiendamisega ja panustab täiskasvanuhariduse valdkondlikku arengusse.

LÄÄNEMAA AASTA KOOLITAJA 2021

Airi Aavik

Fotod: Silver Raidla

Airi on positiivne, suurepäraste teadmistega, inimlik, kannatlik, rahulik, hea eneseväljendusoskusega. Ta on tõeline oma ala fanaatik – haridustehnoloogia ja kõik sellega seonduv paneb tal silmad särama ja innustab teda oma oskusi ja teadmisi ka teistele jagama. Tema loengutele tullakse rõõmuga ja ära minnakse rahulolutundega.

LÄÄNEMAA AASTA ÕPITEGU 2021

**Koostööprojekt „Tööharjutus Asukülas” ja
koostööpartner Eesti Töötukassa Läänemaa osakond**

Evelin Kullison ja Imbi Sildaru.

Aasta õpiteod on teod, mille käigus on täiskasvanud kohalikes omavalitsustes toimunud kogukondlike ettevõtmistega saanud julgustust osalemiseks elukestvas õppes, ning mis koostöös partneritega on aidanud kaasa teadlikkuse tõstmisele õppimisvõimalustest.

Eriliseks teeb õpiteo see, et koostööprojekt toimus kogukonna inimestega koos töötades, töövõtteid õppides ning õpetades. Tulemus valmistab suurt rõõmu kõigile.

Eesti Töötukassa Läänemaa osakonna, Haapsalu Linnavalitsuse ja MTÜ Asuküla Seltsi koostööprojekt „Tööharjutus Asukülas” algas augustis 2020 ning vältas kuus nädalat. Oli rõõm näha, kuivõrd südamega ja tõsiselt suhtusid projektis osalejad kogukonna heaks tehtavatesse töödesse.

LÄÄNEMAA ÕPPIJASÕBRALIK TÖÖANDJA 2021

Haapsalu Sotsiaalmaja

Annaliisa Täht.

Õppijasõbralik tööandja on ettevõtte, kus toetatakse ja innustatakse töötajaid õppima, luuakse tööpraktika võimalusi ja jagatakse kogemusi.

Sotsiaalmajas toetatakse süstemaatiliselt töötajate arengut ja innustatakse kõiki pidevalt õppima, seda ka majasiseste koolituste kaudu. Korraldatakse koostööpartneritega erinevaid koolitussarju ja projektipõhiseid täienduskoolitusi.

Viimaste aastate tegevused on väga palju parandanud asutuse üldist kvaliteeti. Teised piirkonna asutused tahavad tihti Haapsalu Sotsiaalmajast õppida ja eeskuju võtta.

LÄÄNEMAA AASTA ÕPPIJA 2021

Kristel Tereping

Aasta õppija on inimene, kelles on õppimine kaasa toonud positiivse muutuse töö- ja perekonnavalus ning ühiskondlikus tegevuses, kes on

leidnud tänu õpingutele uue väljakutse teisel tegevusalal, kes on julgenud ja tahtnud täiskasvanuna oma elus teha muutusi ja ellu viia oma unistusi.

Kunsti- ja eesti keele õpetaja Kristel ei ole õppinud kunstiõpetajaks, kuid on pideva enesetäiendamise saavutanud uue kvalifikatsiooni. Tema tundides valitseb positiivne ja rahulik töömeeleolu. Mitmete koolituste lõputöödega on osalenud 13 näitusel Läänemaal ja välja andnud trükiseid.

4.5.2. Läänemaa aasta õpetaja 2021

Fotod: Silver Raidla

LÄÄNEMAA AASTA LASTEIAÕPETAJA 2021

Katrin Vaino

Lasteaias käib rohkesti lapsi, kelle emakeel ei ole eesti keel. Katrini prioriteediks on lastele eesti keele õpetamise arendamine ja eestvedamine, et kooliminekuks saavutaksid nad hea keeleoskuse. Individuaalselt tegeleb ta lastega niivõrd süvenenult, nagu oleksid nad oma lapsed, ta on erakordselt oskuslik.

LÄÄNEMAA AASTA KLASSIÕPETAJA 2021

Karin Kaljuvere

Karin on mitmekülgne ja loominguline õpetaja, kes teeb oma tööd mõistmise ja südamega. Ta oskab säilitada õpilastes koolirõõmu, tuues välja nende tugevad küljed ning luues eduelamusi. VEPA metoodikat kasutades on Karin suutnud luua ühtehoidva ning tegusa õpilasarühma.

LÄÄNEMAA AASTA KLASSIJUHATAJA 2021

Liisa Lints

Liisa arendab kriitilist ja loovat mõtlemist läbi erinevate külalistundide, põnevate koolituspakkumiste. Ta räägib oma õpilaste eesmärkide seadmise olulisusest, koos püütakse leida põhjuseid, mille nimel pingutada. Liisa on särav ja värvikas inimene!

LÄÄNEMAA AASTA PÕHIKOOLI AINEÕPETAJA 2021

Margit Ülevaino

Margit on pühendunud õpetaja, kelle õpilaste ainealased teadmised võimaldavad edukalt jätkata õpinguid gümnaasiumis ja tulla õpilaskonkurssidel riiklikul tasemel I–III kohale.

LÄÄNEMAA AASTA GÜMNAASIUMIÕPETAJA 2021

Heli Mäe

Heli on aktiivne, uuendusmeelne ning lapsest lähtuv kaasaegne õpetaja, kelle jaoks pole ükski ülesanne võimatu. Ta juhendab ajakirjandusringi ja uurimustöid, suunab õpilasi osalema erinevatel konkurssidel ja konverentsidel ning on sel teekonnal neile toeks; julgustab argumenteerima, arvamust avaldama. Täiendab ennast koolitustel.

LÄÄNEMAA AASTA KUTSEÕPPEASUTUSE ÕPETAJA 2021

Liis Rüü

Liis on äärmiselt kohusetundlik ja uuendusmeelne õpetaja, kes rakendab inglise keele tundides väga loovalt erinevaid digitaalseid õppemeetodeid ning arendab end rahvusvahelistes projektides.

SIHTASUTUS LÄÄNEMAA

4. HARIDUSELU

LÄÄNEMAA AASTA HUVIALAÕPETAJA 2021

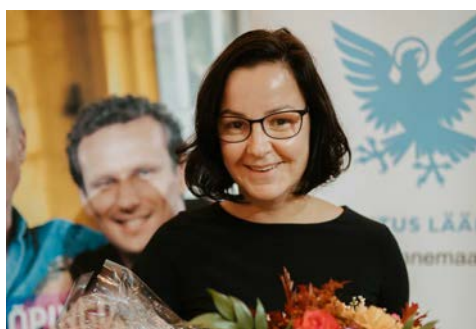
Margit Mald

Keraamikaõpetaja, kelles on nii loomingulisust kui metoodilisust, nii rõõmsat mängulisust kui professionaalset kohusetunnet, ning kes annab oma väärtusi edasi õpilastele. Ta oskab edukalt tööle rakendada erivajadustega õpilased, et nad saaksid saviga tegeledes keskenduda ja hinge mõnusa rahuga.

LÄÄNEMAA AASTA TUGISPETSIALIST 2021

Kärt Lusmägi

Kärt on tugispetsialist, kes toetub oma töös tõenduspõhiste strateegiatele nagu nt VEPA metoodika, olles ise ka selle eestvedajaks oma vallas. Kärt arendab koostööd koolide ja lasteaedade vahel, soodustades sujuvat üleminekut lasteaiast kooli. Ta aitab lastel ja õpetajatel tegeleda suhetega klassikollektiivis, et ennetada kiusamist ja tugevdada tolerantsust ja empaatiat.

LÄÄNEMAA AASTA ÕPPEASUTUSE JUHT 2021

Mare Tereping

Mare inspireerib ja väärtustab nii õppureid, kolleege kui kogukonnaliikmeid. Ta on professionaalne, uuendusmeelne ja ettevõtlik koolijuht, kelle juhtimise all on kool kasvanud kokku üheks pereks.

LÄÄNEMAA AASTA HARIDUSE SÕBER 2021

Maret Kuuskla

Maret toetab Haapsalu Viigi Kooli õpilaste õpipädevusi, kinkides õpilastele personaalsed arvutid ning organiseerides mitmesuguseid heategevuslikke projekte. Tema eestvedamisel on kahel aastal toimunud õpi- ja jõuluüritused. Ühisüritused õpilastega olid emotsionaalsed ja südamlikud.

LÄÄNEMAA AASTA HARIDUSTEGU 2021

Õppealajuhatajate XII vabariiklikud koostööpäevad, Kersti Arov

Edita Luik, Kersti Arov, Taimi Sarapuu, Kaja Rüütel.

Läänemaa õppealajuhatajate ühise koostöö sümbioosis viidi läbi haridusteemalisi töötubasid, kus õppealajuhatajad said parimaid praktikaid oma tööks ja professionaalseks arenguks.

RIIKLIK HARIDUSTÖÖ ELUTÖÖPREEMIA 2021

Villu Baumann, Haapsalu Viigi kool / nominent

Täname aastatepikkuse panuse eest Läänemaa ja Eesti haridusse!

LÄÄNEMAA AASTATE ÕPETAJA 2021

Larissa Ulm

Larissa on õpilaskodu kasvatajana üle 40 aasta tulemuslikult töötanud hariduslike erivajadustega õpilastega. Ta on loonud mõistva ja usaldusliku õhkkonna, kus iga õpilane oma probleemide ja rõõmudega on oluline. Märkab, kui lastel on mure või vajatakse tunnustamist; on õpilastele rohkem kui ema eest.

LÄÄNEMAA AASTATE ÕPETAJA 2021

Laine Küttim

Laine on läbi aastate olnud aktiivne kooli ja maakonna spordiürituste korraldaja; ta on aktiivne ideede genereerija, energiline, rõõmsameelne ja optimistlik. Oma tööaastate jooksul on ta motiveerinud ja innustanud väga paljusid õpilasi ja kindlasti on tänu temale paljudes positiivne suhtumine aktiivsesse eluviisi.

LÄÄNEMAA AASTATE ÕPETAJA 2021

Taimi Sarapuu

Taimi on Uuemõisa Lasteaed-Algkoolis haridusliku erivajadustega õpilaste õppe koordinaator. Ta oskab märgata abivajajaid ning

neile eraldi tähelepanu pühendada, suunab oskuslikult õpilasi osalema olümpiaadidel ning kooli huvialaprojektides. Tema järjekindlus ja põhjalikkus on motiveerinud nii õpilastele kui ka kolleegidele. Innustab ja läheb kaasa laste algatatud ürituste korraldamisega. Projekti „Ettevõtlik kool” raames osaleb oma klassiga projektipäevadel. Aastate jooksul on aidanud korraldada ülelinnalist projektipäeva Haapsalu linna koolide algklassidele.

LÄÄNEMAA AASTATE ÕPETAJA 2021

Lehte Jõe

Lehte on energiline, usaldusväärne, uuendusmeelne, väga hea organiseerimisvõime ning suure töövõimega elukestvat õpet väärtustav õpetaja ja õppealajuhataja. Lehte on suurte teadmiste ja oskustega ning jagab meelsasti oma häid kogemusi kolleegidega. Ta jõuab kõike ning sageli teeb rohkem, kui temalt oodatakse.

LÄÄNEMAA AASTA ÕPETAJA 2021

Karin Kaljuvere

Karin on mitmekülgne ja loominguline õpetaja, kes teeb oma tööd mõistmise ja südamega. Ta oskab säilitada õpilastes koolirõõmu, tuues välja nende tugevad küljed ning luues eduelamusi. VEPA metoodikat kasutades on Karin suutnud luua ühtehoidva ning tegusa õpilasarühma.

SIHTASUTUS LÄÄNEMAA

4. HARIDUSELU

Läänemaa aasta õpetaja ja täiskasvanuhariduse tänuüritus 2021
Silver Raidla | raidla.net

Läänemaa aasta õpetaja ning täiskasvanuhariduse tunnustusüritus toimus 6. oktoobril 2021 Oru kultuurisaalis.

Foto: Silver Raidla

4.5.3. Parimate õpilaste tunnustamine

Traditsiooniliselt tunnustatakse maakonna parimaid õpilasi kevadel, kui õppeaasta tulemused on selgunud. Parimate nimekirja koostab vastav komisjon koostöös koolidega. Korraldatakse tunnustusüritus, kus tublimaid õpilasi ning nende juhendajaid tänatakse tunnustuskirja ning meenega.

2021. aastal seoses COVID-19 levikuga traditsioonilist pidulikku vastuvõttu ei toimunud. Tunnustused määrati maikuus ja toimetati õpilastele kätte koolide vahendusel. Täna oli olümpiaadidel ja konkurssidel osalejaid ja ainetundjaid. Kokku sai tunnustuse 157 õpilast erinevates kategooriates.

Parimate õpilaste nimekiri on kättesaadav
SA Läänemaa koduleheküljel
www.laanemaa.ee

5. KULTUURIELU

5.1. Rahvakultuur Läänemaal

MARJU VIITMA,
Läänemaa
rahvakultuurispetsialist

2021. aastal tegutses Läänemaal 140 kollektiivi 2309 harrastajaga. Kõige rohkem tegeletakse rahvatantsu ja koorilauluga. Maakonnas on 40 koori 853 lauljaga, 57 rahvatantsurühma 832 osalejaga.

Aasta oli rahvakultuuri kollektiivide jaoks väga keeruline, sest juba teist aastat ei saadud viiruse tõttu proove teha ja üritusi korraldada. Eesti Harrastusteatri Liit jättis ära kõikide vanuseastmete vabariiklikud teatritefestivalid ja ei toimunud ka maakondlikku teatritefestivali. Seoses piirangutega ei olnud võimalik korraldada ka Läänemaa tantsu-

pidu. 19. oktoobril toimus Uuemõisa valges saalis Eesti Rahvusringhäälingu ETV saatesarja „Tähtede lava“ maakonna voor „Läänemaa laululind“. Võisteldi neljas vanuserühmas. Lauluvõistluse juhendi järgi sai maakonnast järgmisesse vooru edasi saata ühe laulja igast vanuserühmast.

XIII noorte laulu- ja tantsupidu „Püha on maa“ toimub 30.06–02.07.2023 Tallinnas. Peole registreerumine toimus 2021. aasta sügisel, Läänemaalt registreerus 56 kollektiivi.

5.2. Canzone sünnipäev

2021. aastal oli ka rõõmsaid sündmusi – tütarlastekoor Canzone tähistas 20. aastapäeva.

Canzone alustas oma tegevust Haapsalus 2001. aastal. Koori asutajaks oli **Ulrika Grauberg**. Nüüdseks on kasvanud nii lauljate hulk kui nendega tegelev meeskond. Canzones on aegade jooksul laulnud ligi 200 neidu. Praegu on kooril kolm koosseisu: ettevalmistuskoor, tütarlastekoor ja neidudekoor. Käesoleval hooajal laulab Canzone erinevates koosseisudes kokku 70 lauljat. Neidudekoori võib nimetada ka vilistlaste kooriks, seal laulavad noored, kes on gümnaasiumi lõpetanud ning jätkavad õpinguid erinevates koolides. Kõrgkooli kõrvalt pidevalt Haapsalus proovis käia pole võimalik, repertuaar õpitakse selgeks laululaagrites. Kõigil lauljatel on võimalus osaleda kooristuudios hääleseade, nooditõpetuse ja instrumendiõpetuse tundides.

Canzone alustas oma tegevust Haapsalus 2001. aastal. Koori asutajaks oli Ulrika Grauberg. Nüüdseks on kasvanud nii lauljate hulk kui nendega tegelev meeskond.

Ulrika Grauberg on Canzone peadirigent, abidirigendi ja kontsertmeistrina on tema kõrval **Eneken Viitmaa**. Vaheldumisi ollakse klaveri taga kontsertmeistri rollis ja koori ees dirigeerimas. Ulrika Graubergi tütar, koori vilistlane **Teele Takjas**, tegeleb ettevalmistuskooriga ja oskab lastega imearmsalt toimetada.

SIHTASUTUS LÄÄNEMAA

Tütarlastekoor Canzone.

Foto: Canzone galerii

Kahekümne aasta jooksul pole lauljatel kirk muusika vastu kuhugi kadunud, vastupidi, see läheb aastatega aina tugevamaks. Väikeses kohas on muusikaga tegeleda küll keerukam kui suurlinnas, kuid mitte võimatu. Pikade tegevusaastate võti on uudne lähene mine, ajas kohanemine ja järjepidevus. Lauljatele annavad ühtsustunde laululaagrid Roostal.

Canzone on andnud kontserte Soomes, Rootsis, Taanis, Saksamaal, Hispaanias, Itaalias, Hiinas, Kreekas ja erinevates Eesti paikades.

Canzone neidudekoor on Eesti Naislaulu Seltsi liige ja osaleb aktiivselt ENLS-i poolt korraldatud kontsertidel, kontsertreisidel. Ühis kontserte on antud Rootsis, Soomes, Peterburis.

Canzonel on toredaid saavutusi:

- 2007. a juuni – II Soome-Eesti laulupeo raames toimunud Eesti ja Soome kooride võistulaulmine, I kategooria ja valiti kümne parima koori hulka.

- 2011. a oktoober – rahvusvaheline koorikonkurss „In Canto sul Garda“, folkloori kategoorias laste- ja noortekooride hulgas I koht, kulddiplom.
- 2012. a oktoober – rahvusvaheline koorikonkurss „1-st Xinghai Prize International Choir Championship“ Guangzhou, Hiinas; folkloorikategoorias II koht, kulddiplom.
- 2013. a september – laste- ja noortekooride festivalil „Eurotreff 2013“ osalemine Hispaania helilooja David Azurza ateljees.
- 2014. a oktoober – rahvusvaheline koorikonkurss „Canta al mar 2014“ Hispaanias, noortekooride kategoorias I koht, kulddiplom.
- 2015. a aprill – ENLS-i korraldatud nais- ja neidudekooride konkurss, B-kategooria neidudekooride I koht, kohustusliku laulu parima esituse preemia ja dirigendipreemia (Ulrika Grauberg).

5. KULTUURIELU

- 2015. a oktoober – II rahvusvaheline pop/jazzkooride konkurss-festival „Laulu-ragin“ Valgas, II koht, Eesti kooriühingu eripreemia.
- 2016. a august – noortekooride festival Usedomis, Saksamaal, osalemine Hispaania dirigendi ja muusiku Basilio Aztu-leze ateljees.
- 2017. a aprill – rahvusvaheline koori-konkurss Tallinn 2017, noortekooride kategooria III koht.
- 2017. a oktoober – rahvusvaheline koori-konkurss „Kalamata 2017“ Kreekas, laste- ja noortekooride kategooria I koht, kulddiplom, folkloori kategooria II koht, kulddiplom.
- 2018. a suvi – osavõtt rahvusvahelisest koorifestivalist Europa Cantat 2018 Tal-linnas, osalemine Bob Chilcotti ateljees.
- 2018. a sügis – osalemine INTERKULTUR-i poolt korraldatud koorikonkursil „2nd International Choir Festival-cometition Corfu 2018“, noortekooride kategooria I koht ja kulddiplom, Sacred (vaimuliku muusika) kategooria II koht, kulddiplom.
- 2019. a sügis – „Eurotreff 2019“, Can-zone laste- ja neidudekoori osalemine laste- ja noortekooride festivalil Saksa-maal, Wolfenbüttelis. Canzone laste-koori koosseis Leslie Peetersi (Prantsus-maa) ateljees, neidudekoori koosseis Luigi Leo (Itaalia) ateljees.

Koroona-aeg on mitmetele reisidele ja esi-nemistele kriipsu peale tõmmanud ning proovide tegemine on olnud keeruline. Repertuaari õppimiseks on kasutatud ka veebilahendusi. Päris esinemisteta pole juubeliaasta siiski möödunud. Augustis andis Canzone öökontserdi Haapsalu toom-kirikus, oktoobris toimus juubelikontsert „Laula elu ilusaks“ ja 27. novembril toom-kirikus advendikontsert „Vaikuslaul“.

5.3. Kultuurivaldkonna tunnustused 2021

*Eesti Kultuurkapitali
Läänemaa ekspert-
grupi tunnustused.*

KULTUURIPÄRL

Tiiu Randmann-Mihkla

Loomingulise tegevuse ja kunstihariduse edendamise eest.

Eesti Kultuurkapitali Läänemaa ekspertgrupp koostöös Sihtasutusega Läänemaa valis Läänemaa kultuuripärliks Tiiu Randmann-Mihkla.

Veebruaris 2021 oli Haapsalu Kultuurikeskuse kohvikus avatud Tiiu fotonäitus „Aken aeda“, kus fotodele olid jäädvustatud tema koduaias toimetavad sulelised. Septembris oli Haapsalu kultuurikeskuse fuajees Haapsalu kunstistuudio õpilaste näitus „Aeg“, kus ta oli õpilaste juhendajaks ja õpetajaks. Hingedepäeval avati Haapsalu linnagaleriis installatsioon „Hingede aeg“. Koos näitusega

esitles Tiiu ka luuleraamatut „Taevased lood“. Raamatut kaunistavad tema enda fotod. Väheoluline pole ka fakt, et ta rikastab linnaruumi oma kunstipärase maja ning koduaiaga. Tiiu on koostööaldis, põnevate ideedega kaasamõtlev, kel mõte kappab pegasusel, ent jalad suudavad siiski maad puudutada. Ta on särav isiksus, energiline, avatud ja (kunsti)kriitilise meelega. Samas suudab ta korraldada nii enda, oma õpilaste kui ka üle-eestilisi näitusi, taotledes toetusi ning pidades läbirääkimisi nt linnaruumi kasutamiseks. Teda saab pidada ka kunsti-kriitikuks, kelle analüüse erinevatest näitustest ja kohalikul kunstimaastikul toimuvast saab lugeda ajalehe Lääne Elu veergudel.

ELUTÖÖPREEMIA

Tarmo Tuisk

Pikaajalise pühendunud tegevuse eest Läänemaa spordielu edendamisel.

Tarmo õppis Tallinna Pedagoogilises Instituudis kehakultuuri. Peale lõpetamist sai temast Taebla Keskkooli kehalise kasvatuse õpetaja ja samas ka hingega korvpallitreeningud. Kooli sportlased jõudsid paari aastaga Eesti noorte paremikuks.

Aastal 1986 lisandus spordikooli juhtimine. Tarmo initsiatiivil sai spordikool lõpuks ka oma päris kodu Haapsalu spordihoone näol.

Sealtpeale on pidevalt täiendatud ja uuendatud Haapsalu spordirajatisi.

90-ndatel oli ta Eesti Koolispordi Liidu üks loojatest ja Eesti Korvpalliliidu minikorvpalli eestvedaja.

2002. aastast alates on OÜ Haapsalu Linna Spordibaasid juht. Aastatepikkusesse tegevusse on kuulunud uute spordibaasi objektide ehituste omaniku järelevalve, projektide koostamine, ehitusküsimused jpm.

AASTAPREEMIA

Eve Tamm-Hinno

Ajaloolise pärandi kogumise ja jäädvustamise eest.

Tänaseks on veebiarhiivi Topoteek talletatud üle 6000 ühiku aja- ja kultuurilugu. Kaugest minevikust on talletatud suur osa nii materiaalsest kui vaimset kultuuripärandit ning pikkamööda jõutud tänapäeva. Topoteeki

lisatakse pidevalt juurde ka vahetult toimunud sündmuste fotosid, filmilõike, sest varsti on seegi ajalugu. Topoteegist on saanud noortele igapäevane kodulooline digiõpik.

AASTAPREEMIA

Anne Heimann

„Risti raamat 3. Hariduselust“ koostamise ja väljaandmise eest.

Anne on koduloohuviline Risti põhikooli õpetaja, kes alustas Risti aleviku ajalugu käsitleva koguteose koostamist aastal 2016. Koguteose kolmanda osa („Hariduselust“) puhul on ta peamine autor. Ta otsis üles endised õpetajad ja kogus ning pani kirja nende

mälestusi, samuti kooli vilistlaste meenutusi. Tema uurimus hõlmab vahemikku 1921–2020, sisaldab Risti koolis töötanud õpetajate ja selle kooli lõpetanud õpilaste nimekirju, statistikat, nime- ja asukohtade dünaamikat.

AASTAPREEMIA

Mai Aavasalu

Pikaajalise panuse eest Läänemaa kunsti- haridusse ning loomingulise tegevuse eest.

Mai on Haapsalus elav kunstnik ja kunstiopetaja. Ta teeb tarbekeraamikat, aga tema tuntumad tööd on pigem skulpturaalsed objektid ja nukud, mis pakuvad vaatajale tõelist kunstielamust. Peale savi ja portselani kasu-

tab ta taieste kujundamisel ka nahka ja metalli.

Väga populaarne oli näitus „Väikesed unenäod, variatsioonid kahele“ kunstikooli majagaleriis.

AASTAPREEMIA

Jaan Saviir

Spordiürituste korraldamise eest Läänemaal.

Jaan on vaieldamatult üks tõsisemalt võetavamaid spordiürituste korraldajaid Läänemaal. Tema eestvedamisel toimus 2021. aastal rattasari „Marimetsa kapp“. Koos Läänemaa meeskonnaga aitas ta kaasa ka

Haapsalu raudteejaama vahetus läheduses peetud Tandem Kaubandus Eesti meistri- võistlustel *cyclo-cross*’i raja ettevalmistustöödega. Abivalmis, hea nõuandja.

AASTAPREEMIA

Mikk Pärt

Laste liikumisharrastuste edendamise eest Läänemaal.

Ta on treeninud Läänemaa ja Haapsalu linna JK Kratid jalgpallipoisse mitmeid aastaid. On suurepärase treener, kes peale jalgpalli ju-

hendamise õpetab ka olema sõbralik, hooliv, üksteisega arvestav. Propageerib sportlikke ja tervislikke eluviise ning toitumist.

TUNNUSTUSREEMIA

Maarja Moppel

Muusikaelu järjepideva ja pikaajalise edendamise eest Läänemaal.

Maarja on töötanud Haapsalu muusikakoolis 48 aastat. On juhendanud ka muusikakooli keelpilliansamblit. Tema dirigendikäe all Haapsalu meeskooris ja sotsiaalmaja naiskooris Netty on laulnud palju Haapsalu ja

Läänemaa muusikaharrastajaid; need koorid on osalenud nii Läänemaa laulu- ja tantsupidudel kui ka üldlaulupidudel Tallinnas.

TUNNUSTUSREEMIA

Triin Reeman

Ilon Wiklandi elu ja loomingu uuendusliku interpreteerimise eest kaasaegse tantsukeele kaudu.

Triin on Ilon Wiklandi isiku ja kunsti tutvustamiseks teinud suurepärase tööd lastele ja peredele suunatud haridusprogrammide loomisel ja läbiviimisel, kasutades ainulaadse ja värskena mõjuva meetodina kaas-

aegse tantsu elemente ning erinevaid liikumismänge. Oskuslikult põimib ta kujutava kunsti, kirjanduse, muusika ja tantsu nauditavaks tervikuks. Tantsukeele kasutamine muuseumihariduses on väga uuenduslik mitte ainult Eestis, vaid ka rahvusvahelisel tasemel.

TUNNUSTUSREEMIA

Indrek Jets

Isikunäituse „Unund barbaarsuse lumm” eest.

Tema looming liigub mõtterännul läbi kultuuriloo hämaramate, obskursemate radade. Siin kohtuvad muinas- ja varakeskaegne ornamentika, baroksed vormid, juugendlik joon, müütilis-fantastiline õhustik, punk-

kultuuri kompromissitu agressioon ja dändilik elegants. Mitmete teoste lähtepunktiks on olnud arheoloogilised leiud, mille ornamentikasse on kätketud peidetud koodina müüte ja lugusid.

TUNNUSTUSREEMIA

Krista Kumberg

„Risti raamat 3. Hariduselust“ koostamise ja toimetamise eest.

Krista on heade nõuannetega toetanud Risti raamatute sarja kolmanda osa koostamise ja väljaandmise protsessi. Risti aleviku põlis-

elanikuna on ta olnud abiks materjali kogumisel ja valimisel, üles kirjutanud mälestuskilde, suhelnud artiklite autoritega.

TUNNUSTUSREEMIA

Jürgen Kusmin

„Risti raamatule“ loodud digitaalse fotopanga ja käsikirjade tehnilise toimetamise eest.

Ta on alates aastast 2016 digitaliseerinud ja süstematiseerinud „Risti raamatu“ jaoks rohkem kui 1200 fotot, valmistanud tehni-

liselt ette raamatu käsikirja. Kogu tehniline töö arvuti taga on olnud asjatundlik ja pühendunud.

TUNNUSTUSREEMIA

Kristjan Kosk

Läänemaa aasta noortetreener.

Kristjan on aastaid silma paistnud hea ja tulemusliku noortetreenerina. Oma õpilaste seas on ta populaarne ja noortepärane, samas väga lugupeetud. Tema õpilased on 2021. aastal saanud mitmel tugeva tasemega võistlusel Eestis häid tulemusi. Juunis

alustati suvehooaja mänguliste vabaõhu liikumistreeningutega. Kristjan korraldab mängulisi ujumistunde 4–6-aastastele ja algtreeninguid 6-aastastele ja vanematele lastele.

TUNNUSTUSREEMIA

Kaili Leht

Liikumisharrastuste edendamise eest

Läänemaal.

Kaili on Haapsalu ja Läänemaa joogaõpetaja, ta aitab inimestel tugevdada füüsilist ja vaimset tervist. On korraldanud joogapäevi, laste

suvepäevi, Noarootsi joogahommikuid looduses ja Noarootsi virtuaalliikumise 40-päevase väljakutse.

TUNNUSTUSREEMIA

Heikki Sool

Lauatennise edendamise eest Läänemaal.

Heikki on lauatennisetreener alates 2001. aastast. Lisaks tavapärasele treeningutele on ta oma õpilastele organiseerinud treeninglaagreid teistes lauatennisekeskustes.

Osaleb aktiivselt oma õpilastega Eesti erinevate vanuserühmade karikasarjades. Kõik see on andnud 2021. aastal arvukalt medaleid ja auhinnalisi kohti.

TUNNUSTUSREEMIA

Angeli Korjus ja Mart Veski, Aakos A.K. OÜ

Villakultuuri pärandi edasiarendamise eest.

Aastaid pole kohalikul käsitöömaastikul olnud villavabrikut, rääkimata lõngatööstusest. Täna ollakse kaasaegsete Itaalia ketrusmasinate omanikud ja toodanguvalikust leiab erinevaid lõngu sokkide, rätide jm jaoks. Villa hankimisel eelistatakse Läänemaa lambakasvatajaid. Villale leitakse ka lisaväärtusi – ömmeldakse villatekke, -patju, hobustele sadulaaluseid tekke ehk valtrappe, punutakse villavaipu ja osaletakse kohalikel käsitöölaatadel.

TUNNUSTUSREEMIA

Andres Kase

Muusikaelu järjepideva ja pikaajalise edendamise eest Läänemaal.

Andres on olnud muusikakooli pikaajaline direktor, klaveriõpetaja ja klaverisaatja. Lisaks muusikakooli tööle oli ta palju aastaid

rahvusvahelise Haapsalu keelpillifestivali ja rahvusvahelise keelpillikursuse korraldaja.

5.4. Haapsalu Kultuurikeskus

5.4.1. Haapsalu Kultuurikeskus

GÜLNAR MURUMÄGI,
Haapsalu Kultuurikeskuse
direktor

Haapsalu Kultuurikeskus on asutatud 1945. aastal ja järjepidevalt töötanud tänapäevani. Kultuurikeskus on kohaliku omavalitsuse kultuuriasutus, mille põhiülesanded on professionaalse kultuuri vahendamine, festivalide, massipidustuste, kontsertide, teatrietenduste, seminaride, kursuste, konverentside, näituste, näitusmüükide ja teiste kultuuriprojektide korraldamine; paikkondliku kultuuri edendamine, klubide ja huviringide tegevuse korraldamine ja nende nõustamine, kultuurialane koostöö linnas asuvate mittetulundusühingute, seltside, sihtasutuste, koolide huviringide ning äriühingutega, vähekindlustatud elanikkonna kultuuriprotsessis osalemise võimaldamine jne.

<http://www.kultuurimaja.ee/pohimaarus/>

Kultuurikeskuses on 25 töötajat.

2021. aasta planeeritud eelarve oli 780 100 eurot, eelarve täitmine 737 508 eurot. Eelarve täitmist mõjutasid eelkõige koroonapiirangud, mistõttu vähenes omatulu osakaal.

Koroonapiirangute tõttu jäid ära kultuurikeskuse korraldatavad Haapsalu vanalinna Vene laat, Šoti pidu, Itaalia veinipidu. Märtsi- ja aprillikuus oli kultuurikeskus suletud.

Kultuurikeskuses külastas teatrietendusi 5900, kontserte 4600 ja muid sündmusi 4500 inimest.

5.4.2. Kino

Kinokülastuste arv oli 2021. aastal koroona-tingimustes suures languses: külastajaid 8077; linastus 101 filmi, toimus 337 seanssi.

Vaadatuimad filmid olid:

1. „Eesti matus“, 708 külastajat
2. „Jahihooaeg“, 483 külastajat
3. „Luca“, 376 külastajat
4. „Jõulumuinasjutt“, 367 külastajat
5. „Vee peal“, 308 külastajat

Lisanduvad HÖFF-i külastused – 2500.

5.4.3. Olulisemad üritused 2021. a Haapsalu Kultuurikeskuses

2021. aasta üritustest tuleb kindlasti esile tuua uus Valge Daami lavastus

Valge Daami suveteater sai 2021. aastal valmis 17. versiooni Valge Daami legendist ja see kandis nime „Viirastus“. Publiku tagasiside oli imeliselt positiivne, kuigi seekordne lavastus läks armastatud klassikalisest kurvast armastusloost siiski väga kaugele. Parafraseerides Mrožekit, ei ole lihtne teha teatrit midagi täpselt nii nagu eile, aga täiesti teistmoodi. Tundub, et loometiim, samuti professionaale ja harrastajaid ühendav näitetrupp ning pühendunud tehniline meeskond said sellega hakkama keeruliste aegade, muutuva piirangute ja kehva ilma kiuste. Tore, et loomemeeskond omavahel haakus. Margo Teder on teinud varem koostööd Indrek Harglaga, samuti Kaspar Jancisega, produtsent ja laulutekstilooja Anneli Aken on musitseerinud koos Tõnu Timmiga, aga Timmi ja Tederi koostöö oli teatris esmakordne.

Koos abilistega töötas „Viirastuse“ ettevalmistamise ja etendamise heaks 90 inimest, neist üle poole nooremad kui 30 a.

Näidend: **Indrek Hargla**

Lavastaja: **Margo Teder**

Kunstnik: **Kaspar Jancis**

Muusika: **Tõnu Timm**

Laulutekstid: **Anneli Aken**

Osades: Karin Rask, Meelis Põdersoo, Mari Anton, Elmo Meijel, Indrek Pangsepp, Rivo Reinsalu, Raivo Kabur, Annabel Triebstock, Janari Schvede, Jasper Klippberg, Aivar Rannus, Aron Urbas, Eimar Sikmann, Hannes Loss, Hugo Juurik, Jan Rääli, Kaarel Kiivit, Kermo Ilau, Kristjan Tokko, Mart Villem Kelner, Mart Veski, Reio Ilau, Rihhard Adamson, Ron Rääli, Sander Kaur, Vello Suman, Arabella Lillepuu, Diana Vahtra, Elisabeth Sild, Hele-Mai Viitmaa, Inna Schvede, Kaie Jaaniste, Karlote Karm, Kata Karlis, Katrin-Dagmar Ling-Loss, Laurel Vali, Mariliis Remmel, Raina Soosaar, Riina Manni, Sigrid Veske, Sophie Helena Aken
Ridala ratsakeskuse hobused: Caikors, Priston, Zhutakor, Damerette
Ratsanikud: Aune Sullakatko, Iida Sullakatko, Jette Marii Jahhu, Jonne Bel Jahhu

Tuletantsijad: duo Schokokaboom ehk Helena Ehrenbusch ja Ulrike Jäger
Viirastused: Betti Kaljuvere, Hetty Tamm
Avaklipi näitlejad: Annabel Triebstock, Karmo Einmann, Siim Jürise, Reio ja Kermo Ilau
Lõpudialoog: Gustav Reinop, Andres Urb

Teine kaalukas sündmus: TAFF:fest 2021

TAFF:fest 2021 toimus 16.–17. juulil. Esinesid Anett, Petteri Hasa ja sõbrad, Kalle Pilli kvintett, Groove`n`Jazz Kaire Vilgats ja Dagmar Oja, Ivo Linna & Politsei- ja Piirivalveorkestri Big Band, Joel Rimmel Trio feat. Liisi Koikson ja Aleksander Paal, Susanna Aleksandra „Tribute to Nancy Wilson“, Kadri Voorand ja Mihkel Mälgand, Nils Landgren ja Raivo Tafenau ansambel.

Festivali peaesineja oli Rootsist pärit maailmakuulus ja kõrgelt hinnatud trombooni-mängija, laulja ja helilooja Nils Landgren.

TAFF:fest on muusikafestival, mis keskendub kvaliteetsele eesti muusikale ja tipptegijatest muusikutele. Eesti jazz-muusikud vajavad rohkem esinemisväljundeid ja motivatsiooni keskenduda omaloomingu kirjutamisele ning esitamisele.

2021. aasta programmis olid väga olulisel kohal just noored eesti muusikud ja nende värske loomingu toomine Haapsalu publiku ette.

Teine, laiem eesmärk oli publiku meelitamine Haapsallu ja jazz'i traditsioonide jätkamine. Eesti helikunsti seisukohalt on oluline jazz-muusika sündmuse sünd, eesti muusikutele võimaluse andmine oma muusikat tutvustada ja esinemisvõimaluste pakkumine. Festivali tulemuseks on see, et laieneb publiku juurdepääs jazz-muusika kontsertidele, suureneb jazz'i kuulajate ja kontsertidel osalejate arv.

Haapsalu Linnagalerii

2021. aastal täitis Haapsalu Linnagaleriil 30 tegevusaastat.

Haapsalu Linnagalerii jätkas oma senist tegevust professionaalse näitusegraafikuga galeriina. On suudetud säilitada senine tase tänu Eesti Kultuurkapitali, Haapsalu Linnavalitsuse ja Haapsalu Kultuurikeskuse ühisele panusele. Jätkati aktiivsete kunstnike kaasaegse loomingu näitamist. Samuti olid kavas ka näitused Eesti Kunstiakadeemiast ja Haapsalu Graafilise Disaini Festivali, mis on kujunenud publikumagnetiks ja toimus vaatamata keerulisele ajale seekordki.

Galeriis on 1,5 ametikohta – on 0,5 kohaga kuraator ja täiskohaga galerii perenaine. Loomulikult ei ole piiranguteaeg jätnud puutumata ka näitusegraafikut, kuid näituse ärajätmise asemel prooviti need lükata edasi järgmisele hooajale.

Linnagalerii näitused 2021:

- jaanuaris – **Mihkel Ilus**
- veebruaris – **Lembe Ruben**
- märtsis – **Urmal Lüüs** (lükkus koroonapiirangute tõttu järgmisele hooajale)
- aprillis – **Läänemaa Gümnaasium ja Haapsalu Kunstikool** (lükkus järgmisele hooajale)
- mais – **Johanna Mudist**
- juunis – **Haapsalu Graafilise Disaini Festivali näitus „Isikupära“**, teema: absurd, ja kollektsioon „Eesti kultuuriplakat 2021“
- juulis – **Mare Saare, Kristiina Uslar ja Kazushi Nakada**
- augustis – **Kadri Jäätma, Kadi Pajupuu, Heigo Jelle**
- septembris – **Eve Kiiler**
- oktoobris – **Jaan Toomik**
- novembris – **Tiiu Randmann-Mihkla ja Antti Kammiste**
- detsembris – **EKA graafika**

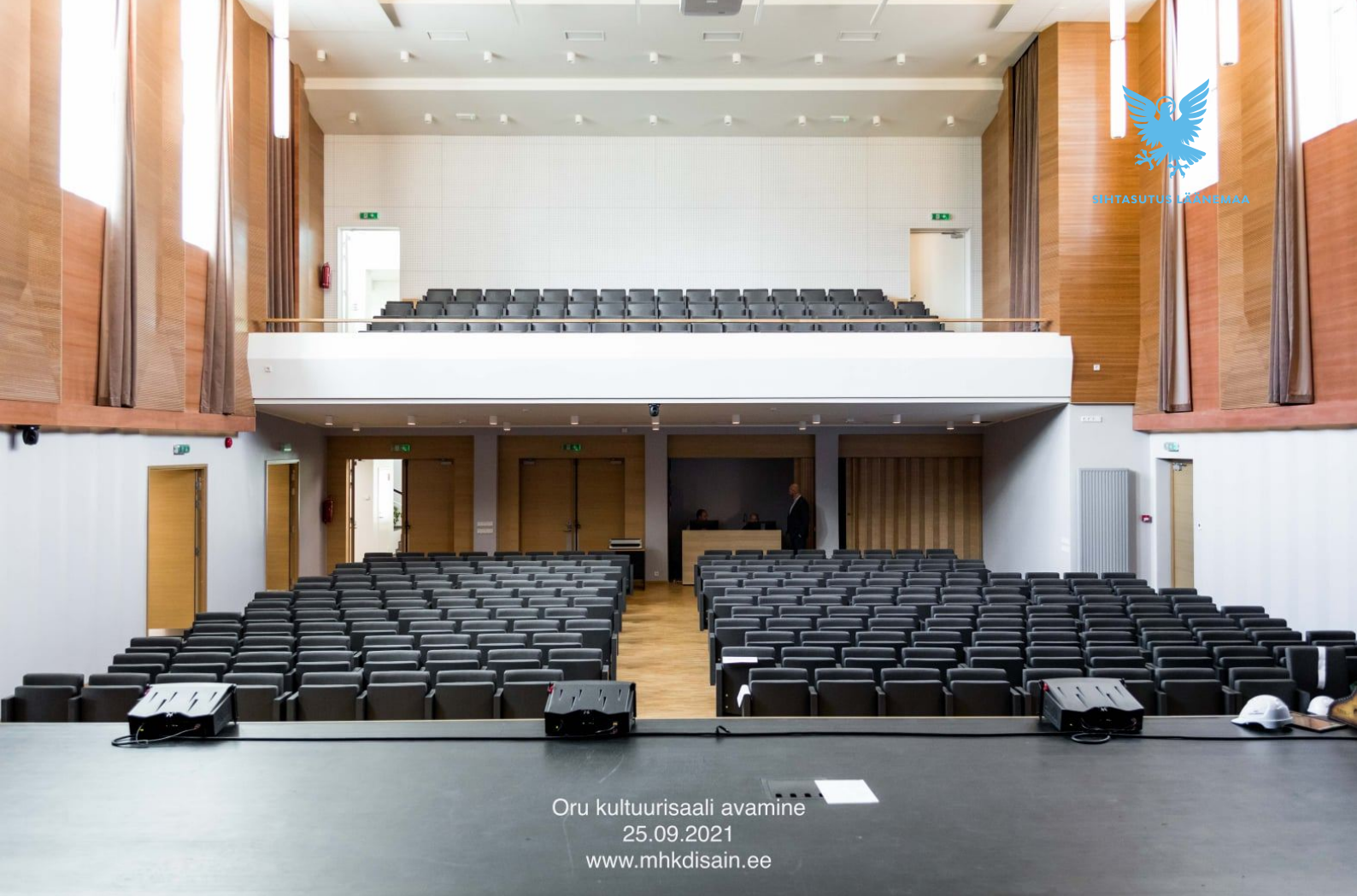
5.5. Lääne-Nigula valla kultuurielu 2021

5.5.1. Asutused, töötajate arv, struktuur, töökorraldus

Tabel 10.
Lääne-Nigula valla
kultuuriasutused.
Allikas: Lääne-Nigula vald

LÄÄNE-NIGULA VALLA KULTUURIASUTUSED

	Töötajate arv	Struktuur	Töökorraldus
Kullamaa kultuurimaja	direktor 1,0	Kullamaa osavalla allasutus	Kultuurisündmuste ja huvitegevuse korraldamine, kultuurimaja saal on kasutusel ka Kullamaa keskkooli aulana
Pürksi kultuurimaja	kultuuri- ja sporditöö spetsialist 1,0	Noarootsi osavalla allasutus	Kultuurisündmuste ja huvitegevuse korraldamine, kultuurimaja saali kasutavad ka Noarootsi koolid
Lääne-Nigula valla raamatukogu	direktor 1,0	Lääne-Nigula valla allasutus	Raamatulaenutus, avalik internetikasutus, postipunkt, sündmuste ja näituste korraldamine
Risti haruraamatukogu	raamatukogu töötaja 1,0	Lääne-Nigula valla raamatukogu allasutus	Raamatulaenutus, avalik internetikasutus, postipunkt, sündmuste ja näituste korraldamine
Palivere haruraamatukogu	raamatukogu töötaja 1,0	Lääne-Nigula valla raamatukogu allasutus	Raamatulaenutus, avalik internetikasutus, sündmuste, näituste korraldamine
Oru haruraamatukogu	raamatukogu töötaja 1,0	Lääne-Nigula valla raamatukogu allasutus	Raamatulaenutus, avalik internetikasutus, postipunkt, sündmuste ja näituste korraldamine
Nõva haruraamatukogu	raamatukogu töötaja 1,0	Lääne-Nigula valla raamatukogu allasutus	Raamatulaenutus, avalik internetikasutus, postipunkt, sündmuste ja näituste korraldamine
Martna raamatukogu	direktor 0,75	Martna osavalla allasutus	Raamatulaenutus, avalik internetikasutus, postipunkt, sündmuste ja näituste korraldamine
Rõude haruraamatukogu	raamatukogu töötaja 0,5	Martna raamatukogu allasutus	Raamatulaenutus, avalik internetikasutus, postipunkt, sündmuste ja näituste korraldamine
Noarootsi raamatukogu	direktor 1,0	Noarootsi osavalla allasutus	Raamatulaenutus, avalik internetikasutus, sündmuste ja näituste korraldamine
Sutlepa haruraamatukogu		Noarootsi raamatukogu allasutus	Raamatulaenutus, avalik internetikasutus
Kullamaa raamatukogu	direktor 1,0	Kullamaa osavalla allasutus	Raamatulaenutus, avalik internetikasutus, sündmuste ja näituste korraldamine
Liivi raamatukogu	direktor 1,0	Kullamaa osavalla allasutus	Raamatulaenutus, avalik internetikasutus, sündmuste ja näituste korraldamine

Oru kultuurisaali avamine
25.09.2021
www.mhkdisain.ee

Foto: mhkdisain.ee

Oru kultuurisaali
avamine 25.09.2021.

5.5.2. Lääne-Nigula valla kultuuritegijate tunnustamine 2021

LÄÄNE-NIGULA VALLA AASTA TEGU 2021

Priitahklikud Pritsumehed MTÜ

Palivere pitsikuuri renoveerimise eest.

LÄÄNE-NIGULA VALLA AASTA TEGU 2021

Oru Kultuurisaal / nominent

Eesti Rahvamajade Ühingu tunnustuskategooria „Aasta tegu” nominent oli OÜ Oru Kultuurisaal.

2021. a septembris valmis uue kultuuriasutuse Oru kultuurisaal, kus saab nautida 300-kohalises rõduga saalis hea akustikaga kontserti, imetleda valgus-show'd, vaadata toimuvat veebist otseülekande teel. Kõik, mis

ühe kultuurisaali tegutsemiseks vajalik, on olemas.

Kultuurisaali arhitekt on **Tiit Trummal**, saali akustilise lahenduse projekteeris **Leida Madalik**, ehitas OÜ Lasten. Oru kultuurisaali ehituse ja haldamisega tegeleb OÜ Oru Kultuurisaal.

LÄÄNE-NIGULA VALLA NOOR TEGIJA 2021

Kadi Paaliste / nominent

Eesti Rahvamajade Ühingu tunnustuskategooria „Noor tegija” nominent oli Kadi Paaliste.

Kadi on Oru piirkonna kultuurielu eestvedaja, tema algatatud on neli aastat toimunud Linnamäe kontsertide päev, ta korraldab

SIHTASUTUS LÄÄNEMAA

5. KULTUURIELU

Oru kultuurisaali avamine 25.09.2021.

Lääne-Nigula aasta teod 2021.

erinevaid spordi- ja meelahutussündmusi, oskab hästi kaasata erinevaid koostööpartnereid ja ei tee kunagi allahindlusi kvaliteedis. Kadi juhtimisel renoveeriti 2018. aastal aastakümneid tühjalt seisnud vana kooli-

hoone (Linnamäe Arenguseltsi maja), millest sai kohe piirkonna keskus ja arenguveldur. 2021. aastal tegeles ta projektijuhina Oru kultuurisaali tehnilise sisustamise ja kultuurivaldkonna sisutöö käivitamisega.

LÄÄNEMAA AASTA RAAMATUKOGUTÖÖTAJA 2021

Janet Kärp

Rõude haruraamatukogu töötajat Janet Kärpi tunnustati 2021. aastal Läänemaa aasta raamatukogutöötaja tiitliga.

Rõude raamatukogu kohta ütlevad kohaliku kogukonna inimesed, et see on küla süda, ja tegelikult mõtlevad nad selle all Janetit.

Janet laenutab raamatuid, ajalehti, peab postipunkti. Külaseltsi liikmena toimetab käsitöötoas, korraldab majutus- ja peakor-

ralduse teenust, tegeleb kogukonna laste ja noortega, ja kui vaja, müüb ka jäätist.

2021. aastal läbis Janet Eesti Rahvusraamatukogus kutsekoolituse ning omandas raamatukoguhoidja kutse VI taseme. Ta korraldas Rõude raamatukogu remondi ja ümberkolimise.

Hea näitena kogukonna vajadustega arvestamisest on see, et Rõude raamatukogu on avatud ka laupäeviti.

LÄÄNE-NIGULA VALLA AASTA SPORDITEGU 2021

Palivere discgolfi klubi MTÜ

Palivere disc golf'i pargi rajamise ja spordisündmuste korraldamise eest.

LÄÄNE-NIGULA VALLA AASTA KULTUURITEGU 2021

MTÜ Oma Lava

Loominguline ühendus MTÜ Oma Lava suvelavastus „Üksikud heledad laigud“ Ants Laikmaa muuseumis.

5.5.3. Valik Lääne-Nigula valla kultuuri- ja spordisündmusi 2021

Võrkpalliturniir Linnamäe öövolle 2021

Linnamäe öövolle turniir kasvas välja viis aastat tagasi tekkinud ideest ning mitmeid aastaid korraldatud Lehtre öövollest. Kuna idee oli uudne ja lahe, läks huviliste ring aina suuremaks ja enam ei olnud võimalik ühe talu heinamaal võistlust läbi viia. Linnamäele rajatud kvaliteetse murukatte ja kaasaegse valgustusega spordiväljak sai võistluste uueks asukohaks. Öövollel ei ole vanuse- ega osavõtjate piiri, kuid ürituse hiline toimumis- aeg on sihtgrupi enamasti kinnistanud.

Võrkpalliharrastajaid kogunes nii Lääne- maalt kui mujalt, osales kümme võistkonda. Uus spordiväljak ja hea asukoht tõid kohale ka rohkearvulise publiku, kes nautis võrk- palliööd koos sportlastega varaste hommi- kutundideni.

Haapsalu-Österby avamereujumine ja merepäevad

Avaveejumise võistlused toimuvad ena- masti Lõuna-Eesti järvedes, kuna Eesti klii- mas on see kindlam variant. Põhjarannikul on selliseid võistlusi üsna riskantne korral- dada, aga Haapsalu Tagalaht sobib suure- päraselt ja veetemperatuurid on ujumiseks head. Haapsalu-Noarootsi esimeste mere- päevade raames leidis aset suur avamere- ujumise ja mereaerutamise võistlus, mis tõi kohale nii harrastajad kui ka oma ala tipp- tegijad. Lisaks efektsele ja sportlikule vaate- mängule merel seoti merepäevad kohaliku rannarootsi kultuuriga Rannarootsi muuseu- mis, Haapsalu jahisadamas Grand Holm Marina ja Noarootsis Österby vastavatud sadamakohvikus.

Maal elamise päev

Lääne-Nigula vald on osalenud Maal ela- mise päeval erinevate kogukondadega kõigil kolmel aastal. 2021. aastal olid külastuskohad avatud Rõudes, Kullamaal, Liivil ja Linnamäel, kokku 12 erinevat kohta, kodu, ettevõtet, sündmust. Eriliselt tooks sel korral välja Liivi kandi, kus kogukonnajaja ehk vanasse koolimajja leidis tee 140 külas- tajat. Kogu päeva jooksul loendati kokku 821 külastust.

Kui esimesel korral, 2019. aastal oli rõhu- asetus vaba kinnisvara ja töövõimaluste tutvustamisel, et kohale meelitada võimali- kult palju külastajaid kaugemalt, siis iga järgneva aastaga on sellest päevast saanud oma piirkonna, küla, kodukandi tutvusta- mine nii kaugemalt tulijatele kui omadele.

„Ma ei teadnudki, et oma külas, oma tänaval selline vahva ettevõtmise on!“ oli kohalike külastajate üsna sage emotsioon. Või siis: „Kuidas ma ikka lähen teise õue peale uudistama, aga kui üle Eesti selline avatud päev on välja kuulutatud, on palju julgem minna“.

Kui inimesed ise kogukonnana oma elu üle uhked on, tajuvad seda ka külalised. Maal elamise päev on koosloome sündmus nii val- lal kui kogukondadele. Koostööst sündiv positiivne energia on motiveeriv korralda- jatele ja kandub edasi ka osalejatele.

Talvine turupäev Ristil.

Foto: Heili Laul

Risti taluturg

2021. aasta üks edumeelsematest ettevõtmistest oli MTÜ Risti Huvi poolt juuli lõpus ellukutsutud taluturg. Risti taluturu mõtteks on propageerida kohaliku eestimaise tooraine tarbimist, tuua puhas toit otse tarbijani ja toetada kodumaiseid ettevõtteid. Müüjate

seas on väikeettevõtjatest toidutootjaid, talunikke ja käsitöölisi nii Läänemaalt kui kogu Eestist. Kauplejad ja ostjad on taluturu kenasti omaks võtnud ja see on tekitanud huvi sarnase asja korraldamiseks ka teistes piirkondades.

5.6. Raamatukogud

5.6.1. Lühikokkuvõte

*Lääne maakonna
rahvaraamatukogude 2021. aasta
tegevus.*

ILME SEPP,
Lääne Maakonna
Keskraamatukogu direktor

Lääne maakonnas oli 2021. aastal seitse munitsipaalraamatukogu, üheksa haruraamatukogu, üks teeninduspunkt.

Haapsalu linnas: Lääne Maakonna Keskraamatukogu ja harukogud Asukülas, Ridalas, Uuemõisas, teeninduspunkt Haapsalu Sotsiaalmajas.

Lääne-Nigula vallas: Lääne-Nigula valla Raamatukogu Taeblas ja harukogud Pali-veres, Ristil, Orul, Nõval; Noarootsi osavallas: Noarootsi raamatukogu ja harukogu Sutlepas; Kullamaa osavallas: Kullamaa ja Liivi raamatukogud; Martna osavallas: Martna raamatukogu ja harukogu Rõudes.

Vormsi vallas: Vormsi raamatukogu.

Lääne maakonna rahvaraamatukogude tegevuse eesmärk on pakkuda kvaliteetset raamatukoguteenust. Aktiivselt tegeleti laste lugema suunamisega. Koroonaviiruse laialdane levik piiras avalike ürituste korraldamist ja seepärast ei tähistanud Haapsalu raamatukogu 155. tegevusaastat, Asuküla raamatukogu 100. ja Asuküla kooliseltsimaja 125. tähtpäeva ning Kullamaa hariduselu 170. aastapäeva.

Palivere raamatukogu pidas 100. juubelit sünnipäevanädalaga.

Lääne Maakonna Keskraamatukogu korraldas septembris muinasjutukonverentsi „Muinasjutuvägi“ seitsmendat korda, see kandis alapealkirja „Miks mets kohiseb?“. Keskraamatukogu reklaamis koduteenindust ja raamatukappi, mis tagasid lugejate hea teenindamise koroonapiirangute perioodil. Suvel ja sügisel jätkati kasutajakoolitusi iseseisva teavikuotsingu ja reserveerimise või järjekorda panemise teemal, individuaalseid arvuti- ja otsingukoolitusi erinevate mäluasutuste andmebaasidest. 2021. aastal lükkus noorte kirjandusklubi käivitamine hilissügisel ja muutus kontaktivabaks eesti haikude kirjutamise omaloominguvõistluseks „Minu Haapsalu“; kokkuvõtete tegemise aeg võimaldas siiski kohtuda noortega juba raamatukogus. Lasteosakond püüdis programmiga „Lugemisisu“ raamatututvustustega jõuda Haapsalus nende klassideni, kus oli keskmisest vähem lugejaid. Jätkus koostöö Haapsalu Linna Algkooliga „Raamatu reede“ raames, lasteaedadesse viidi raamatukaste. Koostöös Eesti Lastekirjanduse Keskusega korraldatati maakondlikud eelvoorud 3.–4. klasside kirjandusmängule ning 4. klasside ettelugemisvõistlusele. Esimest korda korraldati luulevõistluse Luuleprõmm Läänemaa eelvoor.

”

Meedias oli märgata teemat „raamatukogu“, nt seoses COVID-tõendiga ja televisiooni mälumängudes. ETV saates „Eesti mäng“ oli küsimus: mis leheküljel on raamatukogu raamatutel tempel?

Koostöös maakonna raamatukogudega valmistati ette ja viidi läbi Suvelugemise programm. Jätkati lugemisele innustavate sündmuste korraldamist.

Raamatukogudes toimunud sündmusi toetasid Kultuurkapitali Läänemaa ekspertgrupp ja teised sihtkapitalid, Läänemaa Vabadusvõitlejate Ühendus, Naiskodukaitse Lääne ringkond, Europe Direct Läänemaa, Eesti Raamatukoguhoidjate Ühing, Poola Suursaatkond Eestis, HÖFF-i meeskond.

Meedias oli märgata teemat „raamatukogu“, nt seoses COVID-tõendiga ja televisiooni mälumängudes. ETV saates „Eesti mäng“ oli küsimus: mis leheküljel on raamatukogu raamatutel tempel?

Vikerraadios oli saatesari „Raamatuhooldaja“ Eestimaa eriilmelistest raamatukogudest. Lääne Maakonna Keskraamatukogu lasteosakonnas käis juulis külas Klassikaraadio ajakirjanik Lisete Velt, „Raamatuhooldaja“ lasteraamatukogust kõnelev saade oli eetris 31. juulil ning on järelkuulata.

5.6.2. Raamatukogude tegevus piirangute perioodil

Kultuuriministeeriumi raamatukogunõuniku vahendusel teavitati raamatukogusid koroonaviiruse levikut piiravatest juhistest ja käitumisreeglitest kultuuriasutustele. Raamatukoguteenuseid osutati vastavalt juhistele, tagati elanikele vaba ja piiramatult juurdepääs informatsioonile avalike arvutite kasutamisega. Lisandus COVID-tõendi väljaprintimise teenus.

Keskraamatukogu töötajad tõdesid, et digimaailma ja e-teenuste laienemine nõudis raamatukoguhoidjatelt järjest enam kasutajate abistamist ja koolitamist avalikes arvutites, seda eelkõige vanemaealiste seas.

11. märtsist 3. maini teenindasid kõik Läänemaa raamatukogud lugejaid kontaktivabalt. Lugejad tellisid soovitud kirjanduse ette e-posti või telefoni teel, samuti lugeja.ee keskkonnast. Keskraamatukogu osakondadest sai soovitu kätte Cleveroni raamatukapist; lasteosakonnast, Asuküla, Ridala, Uuemõisa raamatukogudest ka raamatukogu ukse juures asuvalt laualt. Raamatuid sai tagastada raamatukogude juures asuvasse tagastuskastidesse. Lisaks pakuti koduteenindust ja keskraamatukogu saatis raamatud pakiautomaatidesse üle Eesti; vastati päringutele, telliti raamatuid RVL-i teel, ka paljundatud koopiad edastati kontaktivabalt või e-posti kaudu. Avalikule internetiarvutile oli juurdepääs kõigis raamatukogudes, välja arvatud Haapsalu kultuuri keskuse hoones.

Lääne Maakonna Keskraamatukogul Haapsalu linnas on maakonna ainus Cleveroni raamatukapp. Näiteks märtsikuise piirangu ajal kasutati kappi 477 korral.

Keskraamatukogu vahetas riistvarahangega välja 11 avalikku arvutit, uued võeti kasutusse aastateks 2021–2024.

Kõigil vallaraamatukogudel on raamatutagastuskastid. Rõude raamatukogu soetas uue printeri, millega COVID-tõendeid printida.

Raamatuid sai tagastada raamatukogude juures asuvasse tagastuskastidesse. Lisaks pakuti koduteenindust ja keskraamatukogu saatis raamatud pakiautomaatidesse üle Eesti.

Taebla, Risti, Oru ja Nõva raamatukogud ei kasutanud sel perioodil postiteenust. Rõude ja Martna raamatukogud väljastasid postipakke väljaspool raamatukogude tööruume kokkuleppel raamatukogu töötajaga.

Vormsi raamatukogu töös muutusi ei olnud, jälgiti kultuuriministeeriumi poolt saadetud soovitusi, siseruumides kanti maske. Soovi korral oli võimalik laenutada kontaktivabalt.

Alates 9. augustist vähenesid koroonapiirangud veelgi. Ürituste ajal kontrolliti külastajate (v.a alla 18-aastased ja erivajadusega inimesed) COVID-19 tõendeid. Lääne maakonna raamatukogudes järgiti kõiki reegleid.

5.6.3. Raamatukogude kogud ja teavikute komplekteerimine

Lääne maakonna rahvaraamatukogud komplekteerisid 2021. aastal teavikuid summas 121 036 eurot, mille eest osteti raamatuid, auviseid jt teavikuid kokku 3074 nimetust 8077 eksemplariga. Kultuuriministeeriumi toetus 2021. aastal oli teavikute ostusummast 38%. Väärtkirjandust osteti kokku 21 539,53 euro eest. Kultuuriperioodika arved maksti välja omavalitsuste eelarvest. Lääne maakonda osteti 2021. aastal lisa-eelarvega eraldatud 6688 euro eest rohkem väärtkirjanduse eksemplare.

Kogude täiendamisel oli prioriteediks Eesti riiki, ajalugu ja kultuurilugu käsitlevate väljaannete, lastekirjanduse, teatme- ja teabekirjanduse, koduloolise kirjanduse, seejärel tõlkelise väärtkirjanduse ja tarbekirjanduse ostmise. Ilukirjanduse puhul eelistati eesti autorite ja kirjandusauhindu saanud raamatuid. Komplekteerimine toimus vastavalt piirkonna lugejate soovidele ja nõudlusele. Kõige rohkem taheti vallaraamatukogudest ilu- ja lastekirjandust.

Vallaraamatukogudesse telliti 2021. aastal juurde 3818 eksemplari raamatuid, mida oli pisut vähem kui 2020. aastal (3894 eks.). Uusi nimetusi saabus 820 (2020. aastal 871). Seega iga tellitud nimetust jõuab maaraamatukogudesse keskmiselt 4,7 eksemplari.

Teavikute ostu mõjutas hinna kallinemine (eriti teisel poolaastal), mida küll riigipoolne lisarahastus veidi leevendas. Maaraamatukogudele uute teavikute komplekteerimiseks määratud summa suurenes 2021. aastal 49 052,50 euron. Maaraamatukogudesse saabunud teavikutest hõlmas ilu- ja lastekirjandus 82,5% (2020. a 81%).

Kogude täiendamisel oli prioriteediks Eesti riiki, ajalugu ja kultuurilugu käsitlevate väljaannete, lastekirjanduse, teatme- ja teabekirjanduse, koduloolise kirjanduse, seejärel tõlkelise väärtkirjanduse ja tarbekirjanduse ostmise.

Lääne Maakonna Keskraamatukogule osteti 2021. aastal 3129 eksemplari teavikuid. Keskmiselt telliti ühte nimetust 1,3 eksemplari. Raamatu keskmiseks hinnaks kujunes 12,45 eurot (2020. a 11,93).

Lääne Maakonna Keskraamatukogus ilu- ja lastekirjanduse osakaal langes ostetud teavikute koguhulgast 63%-ni (2020. a 75%), mis on seotud ilmunud teabekirjanduse osakaalu kasvuga. 2021. aastal ilmus rohkem ja osteti raamatukogule rahanduse, psühholoogia, eritoitumise ja ka vaimse tervise (ärevus, depressioon, autism) teemalisi raamatuid.

Lasteosakonda osteti 2021. a 503 nimetust (2020. a 490) 833 eksemplaris (2020. a 797) raamatuid. Uutest raamatutest 60,4% telliti rohkem kui ühes eksemplaris.

Annetusena lisandus Lääne maakonna raamatukogudesse kokku 1363 teavikut, sh maakonna keskraamatukokku 503 teavikut. Raamatuid võeti inimestelt vastu eelneval kokkuleppel ja väikestes kogustes. Lisaks saadi raamatuid

Hoiuraamatukogust, Haapsalu linnavalitsusest ja endisest Lääne maavalitsusest. Soomekeelseid raamatuid annetas kohaliku hosteli omanik. Hea annetaja oli Liivi raamatukogu töötaja, kellelt saadi tema lugejate poolt annetatud uusi krimiromaane. Üks lugeja annetas tegevusteraapia alast õppekirjandust, kuna oli ise eriala lõpetanud. Üks lugeja tõi eriti heas seisukorras nõukogudeaegset kirjandust, mille hulgast asendati keskraamatukogus katkisi ja määrdunud eksemplare. Lasteosakond ja vallaraamatukogud said programmi „Lugemisisu“ kaudu raamatuid nõ annetusena, tasuta.

Maakonnaraamatukogu komplekteerimisosakond töötles teavikud raamatukogunduslikult, kandis teavikukirjed programmi Urram, et kogude komplekteerimise finantsarvestust ja statistikat pidada, sh Lääne-Nigula valla RIKS raamatukogude kohta. RIKS programmi lisisid need raamatukogud teavikukirjed ise, et teostada elektroonilist laenutustegevust.

Lääne maakonna raamatukogudesse telliti 2021. aastaks perioodikat 22 032 euro eest: 259 aastakäiku ajakirju, 101 aastakäiku ajalehti. Annetati 40 nimetust ajakirju. Mõned vallaraamatukogud tellisid hinnatõusu tõttu vähem perioodika nimetusi.

Peamised perioodika vahendajad on KE Ajakirjanduse OÜ ja Ekspressmeedia. Eriti hea koostööpartner on KE Ajakirjanduse OÜ, kes hangib kiiresti saamata jäänud numbrid, teavitab ajakirjade ilmumise lõpetamisest, informeerib tasaveldustest.

Lääne Maakonna Keskraamatukogu tellis lisaks paberajakirjandusele digiõiguse Juridicale, Äripäevale ja Postimehele. Tasuta ajakirju tuli 12 nimetust. Tasuta hakati saatma ajakirja Sotsiaaltöö, mida varem tuli osta. Tasuta pakuti raamatukogudele ka MTÜ Loodusajakiri väljaandeid Eesti Loodus ja Horisont, kuid pakkumise ajaks olid ajakirjad juba tellitud ja makstud.

Annetusena lisandus Lääne maakonna raamatukogudesse kokku 1363 teavikut, sh maakonna keskraamatukokku 503 teavikut. Raamatuid võeti inimestelt vastu eelneval kokkuleppel ja väikestes kogustes.

5.6.4. Lugejateenindus ja raamatukoguteenused

Raamatukogu põhiteenused olid raamatute, ajalehtede ja ajakirjade kohal- ja kojulaenus, raamatukogude vaheline laenus (RVL), koduteenindus, tagastamine tagastuskasti väljaspool raamatukogu tööaega, Haapsalus Cleveroni raamatukapi ja üle Eesti pakiautomaati saatmise teenus. Teavikute otsinguid sai teha portaalist lugeja.ee ja Riksweb. Samuti oli kõigile kättesaadav päringutele

vastamine, lugejakoolitustel osalemine, avaliku arvuti kasutamine, printimine, paljundamine, skaneerimine ning tasuta osalemine erinevatel kirjandus- ja teemaüritustel, näituste ja väljapanekutega tutvumine. 2021. aasta märtsikuust sai portaali lugeja.ee siseneda TARA autentimisega, registreerida lugejaks ja tellida teavikud Cleveroni raamatukappi või laenusletti.

5. KULTUURIELU

Tabel 11.

Raamatukogude kasutamise statistika 2021. aastal

RAAMATUKOGUDE KASUTAMINE

Raamatukogu	Lugejad 2020	Lugejad 2021	Muutus (+/-)
Läänemaa	5706	5387	-319
sh keskkogu Haapsalus	3897	3716	-181
Haapsalu, harukogudeta	3455	3104	-351

Tabel 12.

Raamatukogude külastamise statistika 2021. aastal

RAAMATUKOGUDE KÜLASTAMINE

Raamatukogu	Külastused 2020	Külastused 2021	Muutus (+/-)	Virtuaal-külast. 2020	Virtuaal-külast. 2021	Muutus (+/-)
Läänemaa	92 342	89 098	-3244	49 153	48 507	-646
sh keskkogu Haapsalus	65 683	67 019	+1336	43 615	45 082	+1467
Haapsalu, harukogudeta	50 609	53 825	+3216	37 782	39 104	+1322

Raamatukappi Haapsalus kasutati 2089 korral. 1023 korda ehk ligi pool kapilaenutuse kordadest langes perioodi 11. märts–2. mai, mil keskraamatukogu oli lugejatele viiruse leviku tõttu suletud.

Tasulist Omniva pakiautomaadi teenust, mida pakub keskraamatukogu, kasutati kahel korral. 2021. aastal kallinesid kõigi pakiautomaatide saatmiskulud ja ilmselt otsitakse võimalust saada soovitud raamat muul moel, nt osta see järelturult saatekulu hinnaga endale päriseks.

Keskraamatukogu tutvustab oma veebilehel Tallinna Keskraamatukogu e-teavikute lugemise keskkondi.

Lääne maakonnas oli 2021. a kokku 20 575 elanikku (133 elanikku vähem kui 2020. a), neist oli raamatukogude lugejaid 5387 (319 lugejat vähem kui 2020. a). 2021. aastal kasutas 26,2% elanikest raamatukogude kojulaenutamisteenust.

Külastusi oli maakonna rahvaraamatukogudes kokku 89 098. Vallaraamatukogude külastatavuse vähenemist põhjendatakse elanikkonna vähenemisega. Laste külastuste vähenemine oli tingitud haiguspuhangutest,

Külastusi oli maakonna rahvaraamatukogudes kokku 89 098.

Vallaraamatukogude külastatavuse vähenemist põhjendatakse elanikkonna vähenemisega.

näiteks lapsed ei saanud raamatukokku Kullamaal, Noarootsis, Paliveres. Keskraamatukogu külastatavus tõusis.

Virtuaalkülastuste arvestamisega on segadus, kuna ühel aastal arvestati raamatukogude Facebooki kontosid, teisel aastal mitte. Samas on väiksemate raamatukogude jaoks see sageli ainus võimalus enda tööst infot jagada. Näiteks Vormsi raamatukogu Facebooki lehe jälgijate arv oli 158, aastaga lisandus 62 jälgijat. Lääne maakonnas registreeriti 48 507 virtuaalkülastust, sh keskraamatukogus 39 104. Virtuaalkülastusi loetakse raamatukogude veebilehtedelt, blogidest, programmist RIKS ja Urram. Arvestuses ei ole valdade veebilehete raamatukogude lehekülgi ja Facebooki.

5. KULTUURIELU

Tabel 13.
Raamatukogude
laenutamise statistika
2021. aastal

RAAMATUTE LAENUTAMINE						
Raamatukogu	Laenutused 2020	Laenutused 2021	Muutus (+/-)	Infopäringud 2020	Infopäringud 2021	Muutus (+/-)
Läänemaa	154 501	153 528	-973	2398	2076	-322
sh keskkogu Haapsalus	115 756	116 107	+351	2203	1904	-299
Haapsalu, harukogudeta	88 986	80 009	-8977	1723	1459	-264

Tabel 14.
Laste ja noorte
lugejateeninduse
statistika 2021. aastal

LASTE JA NOORTE LUGAJATEENINDUS									
Raamatukogu	Lugejad 2020	Lugejad 2021	Muutus (+/-)	Külastused 2020	Külastused 2021	Muutus (+/-)	Laenutused 2020	Laenutused 2021	Muutus (+/-)
Läänemaa	1967	1928	-39	28 384	25 602	-2782	29 386	29 362	+24
sh keskkogu Haapsalus	1408	1420	+12	18 965	18 767	-98	24 526	25 218	+692
Haapsalu, harukogudeta	1196	1206	+10	13 792	13 751	-41	20 354	21 653	+1299

2021. aastal laenutas üks lugeja aasta jook-sul keskmiselt 28 raamatut/ajakirja ja külas-tas raamatukogu aastas keskmiselt 17 kor-da.

Lääne maakonnas oli laste laenutusi kogu-arvust 21,5%, kõrgeim Vormsil – 33,8%. Vormsi raamatukogu asub kooliga ühes ma-jas ja raamatukoguhoidja teeb head koos-tööd emakeeleõpetajaga ning korraldab ka iseetellugemisi jm.

Lääne-Nigula valla raamatukogude (Taeb-la, Oru, Palivere, Risti, Nõva kogud) laste külas-tuste arv oli maakonna keskmisest kõrgem, aga laste laenutuste protsent kogu laenu-tuste arvust oli vaid 10,2%. Nõva, Oru, Risti raamatukogud asuvad koolimajas ja Pali-vere, Taeb-la raamatukogud lasteaias. Liivil, kus pole ei lasteaeda ega kooli, oli laenutusi koguarvust üle 8% ning Martnas 8,1%, kuigi seal on kool ja lasteaed.

Risti raamatukogus olid meisterdamise ja jutukuulamise kolmapäevad. Raamatutun-nid toimusid hommikuti enne raamatukogu avamist. „Lugemisisu“ kolmanda hooaja lõ-petas 21 Risti koolilast (alustas 35), projektis osales kaks rühma Risti lasteaiast, lõpetas üks rühm.

Paliveres osales raamatukogutundides 3.–4. klass, mängiti kahooti, pandi kokku tükki-dest luuletusi ja järjekorrastati raamatuid raamatukogu reeglite järgi.

Lugemisharjumuse kujundamiseks ja aren-damiseks viidi läbi raamatutunde nii raa-matukogudes, koolides kui ka lasteaedades. Nende tundide mõju avaldus otseselt laenu-tuste ja külastuste arvus.

15. mail 2021 toimus üleriigilise 3.–4. klas-side õpilastele suunatud kirjandusmängu finaali. Omavahel võtsid mõõtu paikkondlike eelvoorude võitjad Zoomi keskkonnas, kok-ku oli esindatud 14 maakonda ning Tallinna ja Tartu linn. Kirjandusmäng leidis aset juba viiendat korda, et tekitada ja toetada noor-tes lugemishuvi. Osalejad lugesid mänguks

2021. aastal laenutas üks lugeja aasta jook-sul keskmiselt 28 raamatut/ajakirja ja külastas raamatukogu aastas keskmiselt 17 korda.

valmistudes uuemast lastekirjandusest 12 raamatut, mille valisid välja lastekirjanduse eksperdid Eesti Lastekirjanduse Keskusest. Finaalis osalesid kolmeliikmelised võistkonnad. Esimesele kohale tulid noored lugejad Lääne-Virumaa võistkonnast Tapa gümnaasiumist. Teise koha sai Võrumaa võistkond Kääpa põhikoolist. Kolmandale kohale tuli Läänemaa võistkond Kullamaa keskkoolist.

Maapiirkonnas on lasteüritusi lihtsam korraldada neil raamatukogudel, kellel on lähedal kool või lasteaed ja raamatukoguhoidjatel tihe koostöö õpetajatega. Probleem ei seisne selles, et raamatukoguhoidja ei soovi üritusi korralda, vaid et lihtsalt ei ole osalejaid. Virtuaaltegevuste juures ei ole see aga enam takistus. Näiteks keskraamatukogu Asuküla raamatukogus hakati lastega koroonapiirangute ajal tegelema veebis ja osavõtjaid jätkus.

Eesti Lastekirjanduse Keskuse poolt algatatud programmis „Lugemisi” osalesid Haapsalu, Oru, Palivere, Risti, Rõude raamatukogud.

Lääne-Nigula valla raamatukogude üritused lastele

12. augustil toimus Taeblas Kinobussi töötuba koostöös Taebla Noortekeskusega ning

Maapiirkonnas on lasteüritusi lihtsam korraldada neil raamatukogudel, kellel on lähedal kool või lasteaed ja raamatukoguhoidjatel tihe koostöö õpetajatega.

välikino „Eesti matus”. Septembris ja detsembris näidati Taebla raamatukogus filmi „Vee peal”.

Palivere raamatukogus käis veebruaris lugemiskoer Piia. 18.–21. oktoobril oli Palivere raamatukogu sünnipäevanädal kogukonnale. 21. oktoobril vaadati ühiselt filmi „Vee peal”. Jutuvestmise tuuril käis Piret Päär. Tema suvises kolmepäevases muinasjutulaagris osalesid ka raamatukoguhoidjad ise.

Keskraamatukogu lasteosakonna töötajate eestvedamisel või kaasabil toimus kokku 56 üritust, neist 52 lasteraamatukogus ja selle hoovis, üks veebis, üks Promenaadil, üks Aafrika rannas ja üks Kodanike torni laval. Osales 893 last ja 319 täiskasvanut.

5.6.5. Raamatukoguteenuse turundus ja väljaanded

Foto: Rõude külaselts

Maakonna raamatukogude uudised ja teated ilmusid valla veebilehtedel, raamatukogude blogides ja kohalikus ajalehes Lääne Elu. Facebookis jagavad infot Haapsalu, Taebla, Asuküla, Kullamaa, Risti, Vormsi, Oru, Martna, Rõude ja Nõva raamatukogud. Blogisid peavad Liivi, Lääne-Nigula valla ja Ridala raamatukogud. Uuemõisa raamatukogul on Instagrami konto.

Sündmusi reklaamiti omatehtud plakatitega raamatukogudes, koolides, Haapsalu kaubanduskeskuste tasuta kuulutustetahvlitel. Lugejatele jagati flaiereid laenutuslettides.

Lääne maakonna keskraamatukogu saatis välja üle 20 pressiteate. Lääne Elu paberlehes ilmus aasta jooksul 11 artiklit raamatukogust ja raamatukogu mainiti veel 12 artiklis, lisaks kajastati kahel korral koroonaeget töökorraldust. Lasteraamatukogu tegevust kajastati ajalehes Lääne Elu. Bibliograaf K. Kumbergi arvustusi ning artikleid kir-

Läänemaa aasta raamatukogutöötaja Janet Kärp.

janduse ja kultuuri teemadel ilmus nii kohalikus kui üleriigilistes väljaannetes. Uuemõisa raamatukogu koostas lugejatele teenuseid tutvustava voldiku.

5.7. Muuseumid

5.7.1. SA Haapsalu ja Läänemaa Muuseumid

ANTON PÄRN,
sihtasutuse Haapsalu ja
Läänemaa Muuseumid
juhataja

Sihtasutusel Haapsalu ja Läänemaa Muuseumid (SALM) on kaks asutajat – Kultuuri-ministeerium ja Haapsalu Linnavalitsus. Sihtasutuse hallata on Haapsalu linnus ja rae-koda, Iloni Imedemaa, Raudtee- ja sidemuuseum ning Ants Laikmaa muuseum. Sihtasutuse tütarettevõtte on SA Rannarootsi Muuseum. SA Rannarootsi Muuseumi asutajad on SALM ja Haapsalu Linnavalitsus.

Täistööajale taandatult oli 2021. aastal sihtasutustes (SALM ja Rannarootsi Muuseum) kokku 35 töötajat (2020. aastal 37).

Võrreldes 2020. aastaga võeti 2021. aastal viiruspuhangust tingitud muuseumide sulgemist juba kui paratamatust. Töökatkestus 03.03.–03.05.2021 tähendas kevadhooajaks kavandatud tegevuste seiskumist. Taas sai asutusele esmaseks eesmärgiks säilitada töökohad, hoida kokku rahalist ressursi, et oleks tagatud asutuse jätkusuutlikkus aasta lõpuni.

Sarnaselt 2020. aastaga keskenduti tegevustele, mis olid suunatud külastajatele. Neist olulisemad olid:

5. KULTUURIELU

- Ilon Wiklandi illustratsioonide näituse ettevalmistamine Tampere Muumimuseumile. (Näitus oli Tampere üleval aprillist septembrini).
- Linnusemuuseumis valmis külastajatele 12-keelne (eesti, inglise, vene, soome, poola, hispaania, itaalia, rootsi, saksa, prantsuse, läti ja leedu keel) audiogiidi arendus.
- Raudtee- ja sidemuuseumis ning Ants Laikmaa muuseumis valmisid uued püsiekspositsiooni kontseptsioonid.
- Raekoja muuseum avas linnapea Hans Alveri isikunäituse „Dr. Hans Alver, Haapsalu patrioot ja visionäär” 14.06.2021, mis oli ühtlasi juuniküüditamise 80. aastapäeva näitus.

Linnusemuuseum valiti Euroopa aasta muuseumi (European Museum of the Year Award 2021) žürii poolt üheks kuuest äramärgitud muuseumist. Samuti sai linnusemuuseum nominatsiooni Euroopa Liidu Mies van der Rohe kaasaegse arhitektuuri preemiale 2022. aastal.

Kokkuvõttes kujunes muuseumide suvehooaeg kevadise koroonakriisi järgselt piirangutevaba perioodina väga lühikeseks. Alates augustist kehtestati esimesed külastajate piirangud ruumides ning sellele järgnes koroonatõendi esitamise nõue. Muuseumide lahtiolekuks vajalikud turvaabinõud tähendasid samas külastajate arvu vähenemist. Külastajaid käis aasta jooksul 49 024, algselt arvestati aga 60 000-ga. Võrreldes 2019.

aastaga (82 054 külastajat) oli vähenemine ca 60%, võrreldes 2020. aastaga oli vähenemine 14 850 külastajat ehk ca 23%. Tänu Kultuuriministeeriumi kriisiabimeetme toetusele, Töötukassa kahe kuu töötasu hüvitamise meetmele ja rangele kokkuhoiule tagati asutuse tõrgeteta toimimine. Tööjõukulude kokkuhoidmiseks töötasid Raekoja muuseum ja Ants Laikmaa muuseum suvehooajal sügis-talvise ehk viiepäevase töögraafikuga tavapärase seitsmepäevase lahtiolekuaja asemel. Samuti ei opereeritud ka 2021. aasta suvel aurupaati „Kallis Mari”.

Vaatamata keerulisele olukorrale oli aasta edukas arendustegevuste osas. Lisaks näitusele Tampere Muumimuseumis algasid läbirääkimised näituste koostamiseks Hannoveris (Wilhelm Busch – Deutsches Museum für Karikatur und Zeichenkunst) 2022–2023 ja Stockholmis (Prins Eugens Waldemarsudde Museum) 2024. aastal. Kokku koostati 2021. aastal sihtasutuse muuseumides 15 näitust (sama 2020).

Ehkki 2021. aasta majandustegevus ei peatanud koroonakriisist tulenenud külastavuse langust, võidi siiski prognoosida 2022. aastaks järk-järgulist taastumist. Selleks annab lootust 2021. aasta ürituste ja ekskursioonide suurem arv – kokku 397 (vrdl 2020. aastal 360). Ent ikkagi kahe koroonaaasta kogemusele tuginedes tuleb järgneval paaril aastal keskenduda eelkõige neile sammudele, mis toetavad muuseumide külastuskeskkonna parendamist, tõstavad sisutegevuste kvaliteeti ning hoiavad kollektiivi ühtsena.

SIHTASUTUS LÄÄNEMAA

Rannavaip 2. Näitus Eesti
majas Stockholmis.

Foto: erakogu

5.7.2. MTÜ Rannarootsi Muuseumi 29. tegevusaasta ülevaade

ÜLO KALM,
MTÜ Rannarootsi
Muuseum juhatuse liige

Muuseumi esimeseks suuremaks ürituseks oli veebruari alguses juba traditsiooniks saanud Pere talvapäev, mis osutus väga populaarseks. Tänavune talv võimaldas Pere talvapäeva korraldada jääl. Kuna oli ka piisavalt lund, ehitati Haapsalu Linnahoolduse lumehaigla abiga lumest korralik kelgumägi, talvapäeva tegevust juhtis jõuluvana. Meeleolukat lõõtsamuusikat mängis Endrik Visla. Muuseum soetas kümme tõukekelku, millega peeti põnevaid kelguvõistlusi kogu perele; hiljem sai neid talve jooksul iseteeninduses välja rentida. Olid jääkarussellid, kaks raketisvetelpäästekoera sõidutasid lapsed kelkudega, Politsei- ja Piirivalveamet sõidutas huvilisi mootorsaaniga jääl. Vabatahtlik merepäästeüksus korraldas näitliku õppuse, kui-

das tegutseda läbi jää vajumise korral, ja demonstreeris võimsat hüdrokepterit. Motoklubi Müristaja motomeeste jäärjaskõit mootorrattastega oli erutav vaatamäng, millele lisasid ägedust Unimoto demonstratsioonsõidud. Muuseumi neljapäevamemmed koos vabatahtlike ja muuseumitöötajatega korraldasid vabaõhukohviku, kus pakuti nt friteeritud kilu ja räime, moosiga pannkooke, vastlakukleid ja muud maitsvat. Üritust toetas Haapsalu Linnavalitsus.

Kaks aastat tagasi alustasid muuseumi neljapäevamemmed koos grupi käsitööhuviliste eestirootslastega projekti „Rannavaip 2“. Olemasolevale piltvaibale lisaks

tikiti jätkuvaip, mis jutustab teise maailmasõja järel Eestisse jäänud eestirootslaste saatusest. Stockholmis tikkisid eestirootslased vaipa, mis jutustab Rootsimaale randa jõudnud eestirootslaste saatusest. Vaipade esmaesitlus toimus 2021. a oktoobris Stockholmis Eesti Majas. Rannavaiba kujundas muuseumi kuraator **Jorma Friberg**.

2021. aasta kevadel (01.03–03.05) oli muuseum seoses COVID-19 piirangutega külastajatele suletud ja töötajad suunatud kodukontoris.

Piirangute lõppemisel maikuu korraldas muuseum kevadise jääraime teemapäeva. Juunis toimus tuulekala teemapäev, mis ühildati Vanasadama turupäevaga. Juunikuusse mahtus ka pärimusmuusika kontsert „Ruhnu lood ja laulud“ muuseumi õuel.

Muinsuskaitseamet alustas juunis vastavalt Muuseumiseadusele järelevalvet muuseumikogude korralduse üle. Muuseumi peavarahoidja **Anu Raagmaa** suhtles komisjoniga ja vastas esitatud küsimustele. Järelevalve kokkuvõtte saadi 28.09.2021 – muuseumikogu korraldus on rahuldaval tasemel. Inventuur viidi läbi 2021. aasta detsembris.

Juulikuus oli külas Viljandi Laste- ja Noorteteater REKY suvelavastusega „Jussikese seitse sõpra“; muuseum korraldas vabaõhukohvik.

Augustis osaleti oma programmiga Haapsalu-Noarootsi merepäevadel. Muuseumi õuel toimus Vanasadama turg, suitsutati kala ja avatud oli õuekohvik. Sai vaadata Viljandi Laste- ja Noorteteater REKY etendust „Kunksmoor ja kapten Trumm“. Õhtul andsid vabaõhukontserdi Haapsalu kohalikud muusikud Indrek Kalda ja Marek Lamp. Merepäevad lõpetas ilutulestik Haapsalu lahe mõlemal kaldal.

Stockholmis tikkisid eestirootslased vaipa, mis jutustab Rootsimaale randa jõudnud eestirootslaste saatusest. Vaipade esmaesitlus toimus 2021.

Eestirootslaste laulu- ja tantsupeol oli muuseumi ülesandeks kaasa aidata peo korraldamisel. Muuseumi kanda oli lauljate ja tantsijate toitlustamine peaproovis, lava kaunistamine kaskedega, telkide paigaldamine, muuseumi meenete müük ja pealepäeva lõppu platsi koristamine, mis vabahtlike ja neljapäevamemmede abiga sai edukalt tehtud. Muuseum korraldas koostöös Rootsi Suursaatkonnaga ja Eestirootslaste Kultuuriomavalitsusega ka lauljate ja tantsijate järelepeo muuseumi õuel. Õhtu Haapsalu tagalahe kaldal oli mõnusalt soe ja päevase laulupeo emotsionaalseid meenutusi jätkus kogu õhtuks.

Augustikuusse jäi ka Hara sadama kaluritepäeval osalemine, muuseumi kuraator Jorma Friberg tegi ülevaatliku ettekande Hara küla ajaloo.

Kevadeks planeeritud Ruhnu Muuseumi Korsi talu talgud lükkusid sügisesse ja 13. septembril sõideti muuseumitöötajatega Ruhnu. Nelja talgupäeva jooksul said tehtud järgmised tööd:

- vanas ja uues laudas asunud esemed tõsteti välja, pesti ja puhastati ning kasutati osaliselt riide- ja toiduainade ekspositsioonide täiendamisel, ülejäänud esemed hoiustati samades hoonetes paremini;

5. KULTUURIELU

- taastati humala tapuaed;
- maakeldri renoveerimise eeltöödena puhastati kelder prahist ja pinnasest, võlv-lagi toestati edasise varisemise tõkestamiseks, eemaldati liivakividest esisein ja ladustati kivid (kasutamiskõlbulikud kivid taaskasutatakse keldri renoveerimisel);
- suitsusauna juurde ehitati saunaliste riide- ja küttepuude tarvis puidust katusealune.

Tänavu osales Korsi talu talgutel koos muuseumi töötajatega 12 inimest ja tehtud sai kõik planeeritu.

Muuseumi paadikogu täiendavad nüüd kaks erineva kujuga puidust Haapsalu kalapaati, mille omanikud muuseumile kinkisid. Paadid on ehitatud 1980-ndate lõpus ja 1990-ndate alguses ning on viimased analoogsed säilinud eksemplarid.

Muuseumi kuraator Jorma Friberg taastas muuseumile soetatud Vormsi julla.

Ruhnus Korsi talus planeeriti renoveerida maakelder. Tööde maksumus on 15 360 eurot, millele lisandub omaniku ja muinsuskaitse järelevalve hind 1152 eurot. Töid rahastab Sihtasutus Kuningas Gustav VI Adolfi rootsi kultuuri fond 100 000 rootsi

krooniga. Puudujääva summa 6683 eurot eraldas täiendavalt Kultuuriministeerium. (Kelder valmis 2022. a kevadel.)

Kultuuriministeerium eraldas 2021. aastal Rannarootsi muuseumile remonditöödeks 15 000 eurot. Teostati järgmised tööd: värviti näitusemaja Sadama 32 fassaad, akendele paigaldati UV-kiirguse kaitsekiled, rajati kööginurk külaliste tubadele, õuele paigaldati tänavakivid. Hange tulemusel selgus, et tööd kallinevad kokku 1387 euro võrra. Puudujäänud summa osas esitati Kultuuriministeeriumile lisataotlus, mille ministeerium rahuldab.

Kultuuriministeeriumi COVID-19 kriisitoetuse meetmele esitati toetuse saamiseks taotlus summas 24 000 eurot, eraldati 4072 eurot. Kevadel arvestatud omatulu suur vähenemine õnneks ei osutunud tõeks.

Nagu varasematel aastatel olid selgi suvel muuseumis abiks vabatahtlikud Ove Knekt Soomest, Rainer Åkerblom Ahvenamaalt ja Tiiu Poolamäe Eestist. Tänu vabatahtlikele sai suvel muuseumi külastajatele avatud hoida kõikidel nädalapäevadel.

Sel keerulisel aastal leidsid tee Rannarootsi muuseumi peamiselt kodumaised külastajad. Muuseumi erinevate üritustega on suudetud omatulu teenida summas, mis tagab muuseumi normaalse tegevuse.

5.8. EELK Lääne praostkond aastal 2021

KÜLLIKE VALK,
EELK Lääne
praostkonna abipraost

EELK Lääne praostkonda kuulub 16 kogudust. Üheksa kogudust (Haapsalu, Kullamaa, Lääne-Nigula, Martna, Noarootsi, Nõva, Piirsalu, Ridala ja Vormsi) asuvad Lääne maakonnas Haapsalu linna, Lääne-Nigula ja Vormsi valla territooriumil. Kuus kogudust (Hanila, Karuse, Kirbla, Lihula, Mihkli ja Varbla) asuvad Pärnu maakonnas Lääneranna vallas. Üks kogudus (Märjamaa) asub Rapla maakonnas Märjamaa vallas.

Lääne praost **Kaido Saak**, Lihula ja Karuse koguduste õpetaja, valiti ametisse 28. märtsil 2019. a. Abipraost **Küllike Valk**, Ridala ja Martna koguduse õpetaja, valiti ametisse 1. oktoobril 2020. Praostkonna sekretäri ülesandeid täidab **Illimar Toomet**, Märjamaa ja Kirbla koguduste õpetaja.

Koguduste liikmeannetajate arv oli 2021. aastal 1115, mis on 22 inimese võrra suurem kui 2020. aastal. Koguduseliikmeid kokku oli 7592, mis on võrreldes 2020. aastaga 448 inimese võrra vähem. Ristiti 41, konfirmeeriti 32, maeti 125 inimest, laulatati 11 paari. Abielu registreerimise õigus on praostkonnas kahel vaimulikul: õpetaja **Kristo Hüdsil** ja õpetaja **Küllike Valgul**.

Tähelepanuväärne on koostöö kohalike omavalitsustega. Lääne-Nigulas ning Läänerannas on toimunud regulaarsed omavalitsuse ja seal asuvate koguduste esindajate kohtumised, kus on arutatud kõikvõimalikke koostööküsimusi. Omaette unikaalne nähtus on Läänemaa Koostöökoda, kus kord kvartalis on ühise laua taha kutsutud

EELK Lääne praostkonna kogudusi oli teenimas kokku 14 vaimulikku, neist üks piiskop, kaheksa õpetajat, kolm vikaarõpetajat ja kaks diakonit:

Tiit Salumäe	Piiskop	Haapsalu koguduse õpetaja
Kaido Saak	Praost	Lihula ja Karuse koguduste õpetaja
Küllike Valk	Abipraost	Martna ja Ridala koguduste õpetaja
Ants Rajando	Preester	Vormsi koguduse õpetaja
Leevi Reinaru	Preester	Lääne-Nigula, Nõva ja Noarootsi koguduste õpetaja
Lembit Tammsalu	Preester	Hanila ja Varbla koguduste õpetaja
Illimar Toomet	Preester	Märjamaa ja Kirbla koguduste õpetaja
Kari Andero Tynkkynen	Preester	Kullamaa, Piirsalu ja Mihkli koguduste õpetaja
Kristel Engman	Preester	EELK vikaarõpetaja
Kristo Hüdsil	Preester	Praostkonna vikaarõpetaja
Aarne Lätte	Preester	Praostkonna vikaarõpetaja
Arvo Orav	Preester	Praostkonna vikaarõpetaja
Meelis Malk	Diakon	Karuse, Lihula ja Mihkli koguduste diakon
Lev Lekarkin	Diakon	Lääne-Nigula, Nõva ja Noarootsi koguduste diakon

2020. aastal siirdus pensionile Nõva ja Piirsalu koguduste õpetaja Peeter Krall.

kõigi maakonna olulisemate organisatsioonide – kaitseliidu, päästeteenistuse, politsei, muinsuskaitse – ja kultuurivaldkonna ning koguduste esindajad. Hea koostöö jätkumine omavalitsustega on väga oluline kindlasti ka tulevikus.

Koroona-aasta piiras oluliselt koguduste tavapäraseid tegevusi, olemata jäid laulukooride proovid ja kontserdid. Praostkondlikult tähistati Eesti Vabariigi taasiseseisvumise 30. aastapäeva nädalapikkuse üritustesarjaga. Toimus lastelaager, peeti noorteõhtuid, rännati bussi, autode, jalgratastega ja jalgsi. 20. augustil tegid mootorratturid lipusõidu läbi Haapsalu linna. 21. augustil toimusid Haapsalus perepäev, MISSIO Lääne-

Koroona-aasta piiras oluliselt koguduste tavapäraseid tegevusi, olemata jäid laulukooride proovid ja kontserdid.

maa 2021 konverents ja tänujumalateenistus. EELK Misjonikeskuse eestvedamisel korraldatud üritused hõlmasid lisaks EELK kogudustele ka teiste konfessioonide kogudusi.

Lääne-Nigula kogudus jagab oma ruume noortekeskusega.

5.9. Muinsuskaitseamet

KALLI PETS,
Muinsuskaitseameti
Läänemaa spetsialist

Muinsuskaitse valdkond 2021. aastal

Läänemaal oli üsna sündmustevaene aasta. Uusi mälestisi kaitse alla ei võetud, samuti ei ole jõutud edasi arvelolevate kultuurimälestiste nimekirjade kriitilise ülevaatamisega. Viimane oleks väga tarvilik ettevõtmine, sest paraku on kaitse all mitmeidki objekte, mille puhul tegelikult polegi enam midagi hoida. Kindlasti on järgnevatel aastatel sellekohane inventuur plaanis.

Väga mahukatest töödest mälestistel raporteerida ei ole, puudus riigipoolne rahaline toetus.

Muinsuskaitseameti tähtajalise taotlusvooru ehitiste (ehitismälestised ja hoonetest ajaloomälestised) restaureerimiseks laekus üle Eesti taotlusi pea kuue miljoni euro ulatuses (5 934 884), toetusi jagus umbes kolmandikule ehk jagati 1 889 861 eurot. Esialgu jäi Läänemaa hoopis ilma, kuid kuna 2021. aastasse kanti üle 2020. aastal kasutamata

jäänud vahendid, siis sai toetust Taebla vana koolimaja katuse osaliseks vahetuseks. Rohkem taotlusi Läänemaalt ei rahuldatud, välja jäi ka väga kurvas seisus oleva Noarootsi pastoraadi aida juurdeehituse katuse avariitoestamine.

Teine tähtajaline taotlusvoor oli pühakodade restaureerimiseks. Läänemaalt ei saanud taas keegi toetust. Sooviti abi Jaani kiriku tornikiivri jaoks, Martna kiriku tornikiivri tõrvamiseks ja Kullamaa kiriku käärkambri, kooriruumi ja osaliselt pikihoone katuse restaureerimiseks. Kokku oli taotlusi selles voorus 3 583 660 euro ulatuses, eraldati 722 175 eurot.

Muinsuskaitsealade ehitiste restaureerimise taotlusvoorst saadi Läänemaale rahastus Linda tn 3 keldrite väliseks konserveerimiseks (82 228 €) ja Suur-Lossi 12/12a katuse, korstnate ja vihmaveesüsteemi renoveerimistöödeks (39 898 €). Vahendeid

ei jätkunud Linda tn 3 keldrite sisemiseks konserveerimiseks. Laekunud taotlusi oli 1 419 731 euro ulatuses, jagamisele läks 393 573 eurot.

Projektide koostamiseks Läänemaalt taotlusi kahjuks ei laekunud. Eelarvest jagus projekteerimiseks 98 845 eurot, taotleti umbes kolm korda suuremas summas. Ka eraldi väärtuslike detailide restaureerimiseks Läänemaalt taotlusi ei küsitud, aga nende vahel, kes taotlesid, jagati 148 846 eurot.

Lisaks eeltoodutele toimus ka täiendav tähtajaline taotlusvoor ehk omandireformi reservfond (ORF). Sellest jagus toetust Haapsalu Jaani kiriku tornikiivri restaureerimiseks (10 000 eurot), ilma jäi aga Vormsi kirik (katusekatte vahetus). Kokku oli eelarves 839 552 eurot, laekunud taotluste summa aga 3780 840.

Ajaloomälestiste korrastamiseks oli eelarves ca 30 000 eurot, Läänemaa sai toetust Haapsalu vana kalmistu avariilise müüriõigu (Surnuaia tänava ääres, umbes 12 m) (2772 €), samal kalmistul asuvate De la Gardiede graniidist hauatähist (2129 €) ja Kullamaa kirikuaias ühe kiviristi (Walter ja Marie Morgenschildt) (620 €) restaureerimiseks. Sellest voorust sai rahuldatud päris suur osa taotlusi (37 117-st 29 896 €). Kahjuks ei jagunud seekord toetusraha Noarootsi kiri-

Kunsti- ja tehnikamälestiste realt said positiivse lahenduse mõlemad Läänemaalt laekunud taotlused – Ridala kiriku altarimaali (1500 €) ja Nõva kiriku J. Preisbergi maal-epitaafi (1395 €) jaoks.

kuaias ohtlike puude eemaldamiseks. Loodetavasti leiame abi reservi jäävatest vahenditest.

Kunsti- ja tehnikamälestiste realt said positiivse lahenduse mõlemad Läänemaalt laekunud taotlused – Ridala kiriku altarimaali (1500 €) ja Nõva kiriku J. Preisbergi maal-epitaafi (1395 €) jaoks. Kokku taotlusi 37 117 euro ulatuses, toetati 29 896 euroga.

Kindlasti tuleb ära märkida Haapsalu vana linna muinsuskaitsealal Ehte tn 14 Haapsalu Linna Algkooli suured restaureerimistööd. Loodetavasti saavad lapsed vähemalt 2022. aasta septembriks värskest remonditud ja laiendatud väarikasse koolimajja tagasi kolida.

SPORTIIVUS LÄÄNEMAA

Olümpiavõitja Katrina Lehis saabumas koos treenerite Nikolai Novosjolovi ja Kaido Kaabermaga rahvarohkele tervitusüritusele Haapsalu lossiplatsil.

Foto: Arvo Tarmula

ÜLLE LASS,
Lääne Maakonna
Spordiliidu Läänela
tegevjuht

6. SPORDIELU

6.1. Spordist Läänemaal

Läänemaa sportimistingimused täienesid 2021. aastal mitmete uute rajatistega. Haapsalus avati jalgpallihall ja renoveeritud Krahviaia tennisekeskus. Martnas sai valmis spordiväljak, Noarootsis rulapark ja Linnamäel *pumptrack*'i rada, korve lisandus Palivere *disc golf*'i parki ning rekonstrueeriti Vormsi staadion.

Keerukast aastast hoolimata toimus hulgaliselt üritusi. Spordiliit korraldas mitu virtuaalsete lahendustega liikumisüritust. Europe Direct Läänemaa toetusel kutsuti inimesi otsima Euroopa Liidu toetust saanud objekte liikumissarjas „Liigu oma tervise heaks“. Maikuu jooksul läbiti Läänemaa omamoodi maratonil 7500 km kõndides, joostes ja rattaga sõites. Läänemaa seiklusorienteerumise kümnel rajal tehti kokku 249 osalemiskorda.

Tulemussport maakonna meistrivõistluste osas sai aga viirusega tagasilöögi. Võistkonnaaladest toimusid vaid naiste jalgpall ja rannavõrkpall. Pika pausi järel osaleb Eesti meistrivõistlustel Haapsalu korvpallimeeskond. Tippspordis tegid märkimisväärsed tulemused tennisist **Kaia Kanepi** ja vehkleja **Katrina Lehis**. Olümpiaedu taustal polnud üllatuslik, et aasta parimate sportlaste osas tegid vehklejad platsi peaaegu puhtaks.

Iga-aastaselt tunnustame koostöös EOK-ga sportlikke peresid ja klubisid. 2021. aastal läks tiitel perekond **Danilovile** Martnast laste tulemuste eest spordis. Klubidest sai kiita Jalgrattaklubi Paralepa, mille eestvedaja **Jaan Saviir** pärjati ka aasta tegija tiitliga.

6. SPORDIELU

Statistika

Eesti Spordiregistri andmetel on Läänemaal 57 spordiorganisatsiooni, 41 kutsega treenerit, 96 spordiobjekti ja 1913 ametlikku spordiharrastajat.

Läänemaal tegeletakse 35 spordialaga ja kokku on 44 harrastajatega organisatsiooni. Enim harrastajaid on Läänemaa Spordikoolis (340), Haapsalu Tennisklubis (140), OÜ-s Mursilka (116) ja Läänemaa Jalgpalliklubis (106). Populaarsemad alad on võimlemine (253), jalgpall (250), võrkpall, (166), tennis (145), korvpall (109) ja kergejõustik (101).

- Harrastajate osakaal rahvastikust oli 2021. aastal 9% ja noorte harrastajate osakaal noortest 32%.
- Läänemaal on 4 spordikooli, neist kahe pidajaks on omavalitsus.
- Spordipersonali (v.a treenerid) arv oli 110, neist 13% olid tasustatud.
- Treenerikutseid (kokku 41) oli 19 spordialal, enim vehklemises (5).
- 27% kutsega treeneritest ei olnud rakendatud.
- Treenerikutse omanike keskmine vanus oli 45,2 aastat.
- Treenerite töökohti oli 104, neist 55% puudus kutse.
- Spordiobjektidel sai harrastada 52 erinevat spordiala ja distsipliini.

Sportlikud tulemused

Aasta parimad sportlased olid vehklejad **Sten Priinits** ja **Katrina Lehis**. Parimad noored: **Robin Uspenski** (maadlus) ja **Madli Palk** (vehklemine). Parim võistkond: vehkle-misklubi En Garde naiskond (**Madli Palk**, **Nelli Differt** ja **Kristina Kuusk**).

Medalid Eesti meistrivõistlustelt

- Täiskasvanutest sai medaleid 34 sportlast. Enim medaleid kogus **Arles Taal** (laskesport, 3-1-1). Enim medaleid kogus Läänemaa Jahindusklubi. Täiskasvanute arvestuses kogus medaleid 9 organisatsiooni.
- Medaleid said ka 36 noort ja juuniorit kokku 11 organisatsioonist.
- Läänemaa spordiklubisid ja -koole esindavad sportlased võitsid Eesti meistrivõistlustelt 12 spordialal kokku 85 medalit – 32 kulda, 26 hõbedat ja 27 pronksi.
- Medalile jõudnud erinevaid sportlasi oli 67 (neist 28 sai kulla) ja organisatsioone 15.
- Naissportlased võitsid 7 spordialal kokku 25 medalit.
- Olümpiaprogrammi kuuluvatel võistlus-aladel võitsid täiskasvanud 6 medalit (3 kulda).

SIHTASUTUS LÄÄNEMAA

6. SPORDIELU

Foto: Leelo Paju

Lääne Elu 16.12.2021. Esikoha Läänemaa koolispordiliidu korvpallimeistrivõistlustel saavutasid Läänemaa ühisgümnaasiumi noormehed koosseisus Erko Puskar, Martin Varku, Robin Särg, Heinrich Heintalu, Markus Kõre, Mauri Siider, Kert Kallas ja Kaspar Kariste.

6.2. Koolispordiliit 2021

MATTI SEPPI,
Läänemaa Koolispordi
Liidu tegevjuht

Õppeaastal 2021/2022 korraldati maakondlikult 34 koolidevahelist võistlust. Neist 10 olid gümnaasiumi osale. Võistluste parimad osalesid vabariiklikel koolispordi võistlustel.

Läänemaa Koolispordi Liidu juhatus:

Andres Kampmann	Oru Kooli direktor
Aavo Tomingas	Läänemaa Ühisgümnaasiumi õpetaja
Renno Silde	Oru Kooli õpetaja
Pille Raudsepp	Ridala Põhikooli õpetaja
Silver Schönberg	Noarootsi Gümnaasiumi õpetaja

Eesti Koolispordi Liidu meistris tuli algkooli tüdrukute 1.–3. klassi rahvastepalli võistkond.

Koolide osalemine koolispordiliidu võistlustel oli aktiivne.

Gümnaasiumid osalesid:

Läänemaa Ühisgümnaasium	9 korda
Noarootsi Gümnaasium	5 korda
Kullamaa Keskkool	5 korda
Haapsalu KHK	4 korda

Põhi- ja algkoolid osalesid:

Oru Kool	24 korda
Noarootsi Põhikool	19 korda
Ridala Põhikool	19 korda
Haapsalu Põhikool	19 korda
Palivere Põhikool	17 korda
Haapsalu Algkool	14 korda
Taebla Kool	13 korda
Uuemõisa Algkool	12 korda
Martna Põhikool	2 korda
Risti Põhikool	1 kord
Nõva Põhikool	0 korda
Vormsi Põhikool	0 korda

7. SISETURVALISUS

7.1. Läänemaa turvalisuse nõukogu

EGE TATARMÄE,
SAL turvalisuse
nõukogu koordinaator

Läänemaal turvalisuse nõukogu on moodustatud kogukonnakeskse turvalisuse mudeli ellurakendamiseks, mis seisneb selles, et igaüks mõistab oma rolli turvalisuse tagamisel ja on valmis panustama. Maakondliku turvalisuse nõukogu loomine on määratud riikliku „Siseturvalisuse arengukava 2015–2020“ alaeesmärgi „Turvalisemad kogukonnad“ saavutamiseks, millega nähakse ette võrgustikutöö edendamist ja turvalisuse probleemide selgitamist riigiasutuste, kohaliku omavalitsuse, ettevõtete ja kogukondade koostöös.

2021. aastal oli Läänemaa turvalisuse nõukogus 18 liiget. Nõukogu esimees oli **Anu Kikas**, SA Läänemaa juhataja (kuni august 2021)

2021. aastal toimus neli turvalisuse nõukogu koosolekut, kaks liikluskomisjoni ja kaks kriisikomisjoni koosolekut ning mitmeid eri teemadega koostöökoosolekuid. All on välja toodud mõned 2021. aasta turvalisuse nõukogu tegevused.

Juunis toimus Läänemaa turvalisuse nõukogu ja kriisikomisjoni kahepäevane õppe-reis Võrumaale ja kogemuste vahetamine Võrumaa turvalisuse nõukogu esindajatega. Läänlased käisid Võrumaal kuulamas Roosiku küla kriisiplaani tutvustust, uurisid Võru Danpoweri kogemusi ja muljeid ning tutvusid ja arutasid Võru linna kriisilahendust Kagu-Eesti tormi näitel. Ühtlasi läbiti kahe maakonna turvalisuse nõukogude ja kriisikomisjonide ühine põhjalik kriisikommunikatsiooni koolitus. Koolituse peamine eesmärk

oli suurendada osalejate teadmisi kriisikommunikatsioonist ja selle seostest kriisijuhtimisega. Koolituse teooria, praktiliste harjutuste ja ühise arutelu kaudu said uusi teadmisi mõlema maakonna turvalisuse nõukogu ja kriisikomisjoni liikmed.

Juunis toimusid test- ja kontrollitud. Kontrolliti, kui lihtne on noorel alkoholi osta. Kokku tehti 66 testostu. 18aastane noormees ja neiu külastasid 33 kohta (14 poodi, 4 tanklat ja 15 toitlus- või meelelahutusasutust). Neist ei küsitud dokumenti ja müüdi alkoholi 36 korral, ehk 55 protsenti juhtudest. Testoste organiseeris sihtasutus Läänemaa ning rahastas Tervise Arengu Instituut; kontrolloste teostati politsei eestvedamisel.

Oktoobris osales osa turvalisuse nõukogu liikmetest ohutusõppusel Rapla ÄKK, eesmärgiga korraldada järgmisel aastal õppus Läänemaal. ÄKK on haridustöötajatele suunatud praktiline ohutusõppus, kus neljaliik-

Läänemaal turvalisuse nõukogu on moodustatud kogukonnakeskse turvalisuse mudeli ellurakendamiseks, mis seisneb selles, et igaüks mõistab oma rolli turvalisuse tagamisel ja on valmis panustama.

SIHTASUTUS LÄÄNEMAA

7. SISETURVALISUS

Fotod: Ege Tatarmäe

Palivere vabatahtliku päästekomando uue päästeauto nimeks sai Priidu.

Läänemaa turvalisuse nõukogu ja kriisikomisjoni liikmed tutvumas Võru Danpoweri Kagu-Eesti torni kogemuste ja õppetundidega.

Osalemine haridustöötajatele suunatud ohutusõppusel Rapla ÄKK. Pildil tööõpetuse klassis toimunud pineva olukorra lahendamine.

Korteriühistu esindajate infopäev Haapsalu Kultuurimajas.

melised meeskonnad läbivad järjest erinevaid praktilise sisuga töötubasid. Et situatsioonid tunduksid realistlikud, on näitlejateks kaasatud ka õpilased. Töötubade teemad varieeruvad seinast sein, alustades äkkrünnakust koolis, lõpetades pineva olukorra tööõpetuse klassis. Vahepeale jäävad proovilepanekud, nt bussiõnnetus, õpilaste evakueerimine klassiruumist tulekahju korral, metsistunud kakluse lahutamine koolis jms.

Detsembris toimus korteriühistute esindajate arutelu- ja infopäev. Kaasati Päästeameti ning Politsei- ja Piirivalveameti juhid ning KredExi spetsialist. Arutati kortermajade elutähtsate teenuste toimepidevuse teemal, fookuses olid elektrikatkestustest tingitud ohud ja nende võimalik ennetus. Politsei rääkis avalikust korrast, öörahust, lähisuhtevägivallast ja selle märkamisel teavitamise vajalikkusest ning vastas ohtratele küsimustele, mis korteriühistute esindajatele muret tegid. KredExi esindaja rääkis KredExi teenuste tingimustest, toetusmeetmetest, mis aitavad hoonet säilitada, suurendada selle energiatõhusust ning parandada sisekliimat. Kortermajade tuleohutuse ja renoveerimise nõuetest andis ülevaate Lääne päästkeskuse ohutusjärelvalve büroo peainspektor. Väga põhjalikult käsitlesid Päästeameti juhid

elektrikatkestustest tingitud ohtude ning nende võimaliku ennetuse temaatikat.

Detsembris oli ka Läänemaa turvalisuse nõukogu kahepäevane arendusüritus Saaremaal, kus esimesel päeval toimus seminar ja kogemuste vahetus Saaremaa kolleegidega, ning teisel päeval võeti kokku Läänemaa turvalisuse nõukogu liikmete selle aasta tegevused ning käsitleti järgnevat aastate tegevussuundasid.

2021. aastal tegeleti üleujutusteks valmisoleku teemaga. Valmisid temaatikale tähelepanu juhtivad kruusid, mida päästeameti jagas kodukülastuste käigus üleujutuspiirkonna majade elanikele, ning kaks [videot](#).

Esimeses videos saab näha, kuidas käituda ning mida silmas pidada, kui saad üleujutuse hoiatuse. Videot saab vaadata [siit](#). Teises videos õpetatakse, kuidas käituda, kui on üleujutus, vesi on tunginud majja, aga pead püsima kodus. Videot saab vaadata [siit](#).

Osatäitjate ja sisu loojatena ühendasid videote tarvis jõud Palivere vabatahtliku päästekomando eestvedaja Risto Roomet ja SA Läänemaa rahvatervise ja turvalisuse spetsialist **Ege Tatarmäe**. Filmimispaigaks oli Tännava talu Läänemaal.

7.2. Kogukondliku turvalisuse taotlusvoorud 2021

EGE TATARMÄE,
SAL turvalisuse
nõukogu koordinaator

„Turvalisemad kogukonnad“ on siseministeeriumi poolt hallatav kogukondliku turvalisuse toetusprogramm, mille eesmärk on suurendada kogukondlikku algatust turvalise elukeskkonna kujundamises lähtudes siseturvalisuse valdkonna arengukavadest ja strateegiatest.

20. oktoobril 2021 kogunes kogukondliku turvalisuse programmi hindamiskomisjon, kes tutvus laekunud projektidega ja seadis pingerea, mille alusel otsustati täies mahus toetada kolme järgmist projekti:

- Mittetulundusühing Priitahtlikud Pritsumehed „Päästeteenuse jätkusuutlikku-

Palivere vabatahtliku päästekomando uue päästeauto pidulik nimeristamise üritus 29. jaanuaril 2022.

se tagamine Palivere vabatahtlikus päästekomandos". Projekti eesmärk: tagada Palivere vabatahtliku päästekomando jätkusuutlikkus ja päästeteenuse toimivus ka tulevikus. Valmisolek erinevateks päästesündmusteks on tõusnud ja koos ennetustegevustega on Palivere elukeskkond turvalisem. Projekti käigus soovitakse soetada üks päästeauto. Taotletav summa 3500 eurot.

- Mittetulundusühing Lääne-Eesti Vabatahtlik Reservpäästerühm „Binoklite soetamine päästevõimekuse parendamiseks". Projekti eesmärk: parandada Lääne RPRi otsinguvõimekust ja varustust tänu professionaalsete binoklite kasutamise võimalusele. Projekti tulemusena on paranenud koostöö piirkonna erinevate merepääste ja -abi teenust osutavate organisatsioonide vahel, paranenud on vabatahtlike merepäästjate oskused

seadmete kasutamisel ning tõusnud on otsinguefektiivsus. Projekti käigus soetatakse 3 stabilisaatoriga binoklit. Taotletav summa 3500 eurot.

- Mittetulundusühing Kiideva külaselts „Kiideva küla valvekaamera". Projekti eesmärk: tagada Kiideva küla elanike, sh suvilaomanike turvalisus ning julgus lahkuda oma varast kartmata, et keegi võiks neile kuuluvat kuritarvitada. Projekti eesmärk on vähendada riski eakate külainimeste ning varakahjude osas. Projekti käigus paigaldatakse küla sissesõiduteele valvekaamera. Taotletav toetus 1280,88 eurot.

Osaliselt rahastati kahte järgmist projekti:

- Mittetulundusühing Rälby Külaselts „Elupäästva esmaabi oskus vormsilastele". Projekti eesmärk: parandada Vormsi saarel elanikkonna esmaabi oskusi. Ole-

7. SISETURVALISUS

mas on vahendid, millega osatakse vajadusel abi osutada. Elupäästev esmaabi oskus on tehtud igale vormsilasele kättesaadavaks. Koolitusel osalejad saavad esmaabi paki, mida nad oskavad praktiliselt kasutada. Vormsi saarel elab elupäästva esmaabioskusega kogukond. Projekti käigus toimub koolitus ning soetatakse 35 esmaabipakki. Taotletav toetus 1837 eurot, millest toetusena rahuldatakse 1557 eurot.

- Mittetulundusühing Võnnu Noorte Selts „Võnnu seltsimaja uued väravad ja kaldtee ratastoolidele.“ Projekti eesmärk: suurendada Võnnu seltsimaja ümbruse turvalisust, uuendades vanad mädanenud puidust väravad uutega. Selle tule-

musena saab Võnnu seltsimaja hoovis lapsed turvaliselt joosta ilma, et otse autoteel mänguhoos satuks. See võimaldab Võnnu seltsimaja hoovis korraldada sportlikke tegevusi ja üritusi ning lastel ja noortel viibida mänguplatsil ka väiksema järelevalvega. Uued korras väravad võimaldaks eelkõige turvalist liikumist ja seltsimaja hoovi ulatuslikumat kasutamist. Lisaks soovime luua kaldtee paigaldusega võimaluse ratastoolis inimestel seltsimajja pääsemiseks. Hetkel see võimalus puudub. Projekti käigus soetatakse seltsimajale kaldtee ja ehitatakse uued aiaväravad. Taotletav toetus 2158 eurot, millest toetusena rahuldatakse 1662,12 eurot.

7.3. Päästeamet

Päästeamet tagab teenuse toimimise kutseliste ja vabatahtlike päästekomandode abil.

Läänemaal asuvad kutselised päästekomandod Haapsalus, Ristil, Nõval ja Vormsil. Haapsalu ja Risti päästekomandos töötavad igapäevaselt kutselised päästjad.

Läänemaal toimetavad aktiivselt ka vabatahtlikud päästekomandod, kelle komandopunktid asuvad Nõval, Pürksis, Paliveres, Kirnas, Parilas ja Vormsis. Nende aktiivne tegevus on innustanud ka teisi vabatahtlikke oma hooneid ehitama.

Päästeamet pakkus 2021. aastal Läänemaal tööd 65 inimesele. Haapsalu korrapidamisgrupis oli 5, Haapsalu päästekomandos 23, Risti päästekomandos 23, Nõva päästekomandos 7, Vormsi päästekomandos 4 ametikohta. Lisaks olid päästepiirkonna peaspetsialisti, insenertehnilise büroo ja tuleohutusbüroo inspektori ametikohad.

Läänemaal toimetavad aktiivselt ka vabatahtlikud päästekomandod, kelle komandopunktid asuvad Nõval, Pürksis, Paliveres, Kirnas, Parilas ja Vormsis.

Ennetustööna nõustati tuleohutuse ja hädaolukorras valmisoleku valdkonnas ning koolitati lapsi tule- ja veeohutuse teemadel. Koostöös omavalitsustega tehti tuleohutuks mitmed Läänemaa kodud, ehitati ja remonditi kütteseadmeid, parandati ja vahetati välja elektrisüsteeme. Koroonaviiruse tõttu jäid aga ära mitmed avalikud üritused.

16. septembril toimus laiahaardeline üleujutuse õppus, kus koos Päästeametiga harjutasid Lääne regiooni omavalitsused valmisolekut üleujutuseks ja elutähtsate teenuste katkemisel. Seitsmes omavalitsuses harjutati lauaõppuse korras. Stsenariumi

Tabel 15.

PÄÄSTEAMETI LÄÄNEMAA STATISTIKA 2021

	Arv
Väljakutsed	615
Päästesündmused	257
- tulekahjud	67
- hoonetulekahjud	18
- eluhoonetulekahjud	10
- mitteeluhoone tulekahjud	8
- liiklusõnnetused	35
- õnnetused veekogul	9
Ametkondliku abi osutamine	159

kohaselt katkesid side ja elektrilevi ning mereäärsed alad ja teed olid üle ujutatud. Kokku moodustati kolme tasandi staabid – riiklik ja regionaalne staap ning piirkondlikud staabid kõige tõenäolisemalt üleujutusest mõjutatud omavalitsustes (Häädemeeste, Lääneranna ja Kihnu vald, Tõstamaa osavald ning Pärnu, Haapsalu ja Kuressaare linn). Lisaks Päästeametile ja omavalitsustele osalesid õppusel koostööpartneritena Politsei- ja Piirivalveamet, Häirekeskus, Kaitseliit, Elektrilevi, Terviseamet, Riigi Ilmateenistus, Sotsiaalkindlustusamet, Transpordiamet, Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium ning SMIT. Õppuseks ettevalmistamise käigus vaadati üle üleujutus- alased tegevuskavad ning hinnati asutuste võimekused, lõpuks mängiti see ka õppusel läbi. Õppuselt saadud kogemus oli omavalitsustele ja riigiasutustele hindamatu väärtusega.

2021. aastal leidsid Lääne maakonnas aset mitmed suured maastikutulekahjud. 18. aprillil toimus maastikupõleng Tuuru külas, kus hooletu lõkketegemise tulemusel süttis 7 hektarit maapinnast ning tulekahjus hävis üks suvila. 8. juunil süttis Lääne-Nigula vallas Höbringi külas Riguldi metskonnas äikese tõttu kahes kohas põlema mets ja raba. Põlengukohtade pindalaks oli 40 hektarit. Nimetatud tulekahjudel panustasid mitme

maakonna päästjad ja vabatahtlikud päästekomandod.

Tuleõnnetuste arv on olnud aastate vältel stabiilne. Tulekahjus ei hukkunud ühtegi inimest. Läbi ajaloo oli suurim veeõnnetuses hukkunute arv – 2021. aastal uppus Lääne- maal seitse inimest. Uppumiste põhjused on seotud alkoholi liigtarbimisega ja selle tagajärjel vettekukkumise või terviserikkete.

Päästesündmustega seotud väljakutsete arv ei ole näidanud olulisi alanemise märke. Oluliselt tõusis väljasõitute arv tormikahjude likvideerimiseks ja ametkondliku abi osutamiseks teistele organisatsioonidele.

Tuleõnnetuste arv on olnud aastate vältel stabiilne. Tulekahjus ei hukkunud ühtegi inimest.

Tunnustuse osaliseks saanud päästetöötajad 2021. aastal

Elupäästja III klassi medal

(esmakordsel elupäästmisel):

- **Erki Tops,**
Haapsalu päästekomando päästja;
- **Joonas Ring,**
Haapsalu päästekomando päästja.

Päästeteenistuse Hõberist:

- **Toivo Kesküla,**
Haapsalu päästekomando päästja.

14. oktoobril toimunud iga-aastasel Päästeameti päästetööde seminaril tunnustati kolleege, keda vabatahtlikega koostöö osas on üle Eesti esile tõstetud. Lääne päästetööst pälvisid tunnustuse **Risto Roomet** ja **Janno Osa**.

7. SISETURVALISUS

Fotod: Päästeamet

Päästeameti tunnustusüritusel: Joonas Ring, Erki Tops, Toivo Kesküla.

Päästeameti tunnustusüritusel: Aavo Liiv, Risto Roomet, Janek Hiimäe, Andrus Eltnaa, Hannes Aasma.

Risto Roomet on Haapsalu korrapidamisgruppi operatiivkorrapidaja ning Palivere vabatahtliku päästekomando eestvedaja. Ta on aastaid aktiivselt kaasanud kogukonna inimesi vabatahtlike päästjate ridadesse ning tegeleb uute liikmete värbamise ning koolitamisega. Risto viib koolitusi ja ühis-harjutusi läbi nii kodukoha kui kogu Läänemaa piirkonna vabatahtlikele. Mitmeid aastaid on Risto olnud kohaliku päästeala noorteringi eestvedaja. Ta räägib alati aktiivselt kaasa vabatahtlike arenguid puudutavatel teemadel.

Janno Osa on Nõva päästekomando komandopealik ning Nõva vabatahtliku päästekomando eestvedaja. Janno on turvalisuse ja pääste teemadesse aktiivselt panustanud nii operatiivkorrapidaja, komandopealiku kui ka vabatahtliku päästjana. Tänu tema eestvedamisele on Nõval kombineeritud töökorraldusega päästekomando ja 2019. aastast ka esimesena Eestis suitsusukeldumise võimekusega vabatahtlik päästekomando. Nõva piirkonnas on olnud ulatuslikke metsa- ja maastikutulekahjusid ning Janno osalusel on just vabatahtlike teenu-

seid piirkonnas märkimisväärselt arendatud.

Janno Osa pälvis ka SA Läänemaa korraldatud konkursi raames Läänemaa turvalisuse edendaja 2021 tiitli.

- 2. oktoobril Ugala teatris toimunud aasta õpetaja galal „Eestimaa õpib ja tänab“ oli Hiiu-Läänemaa pääste-
piirkond üks „Aasta hariduse sõbra“ finaliste.
- Siseministri tänukirja pälvis **Hannes Aasma**, Lääne-Hiiumaa pääste-
piirkonna juhataja.

Lääne päästekeskus tunnustab igal aastal oma häid kolleege, kes on eelneval aastal või läbi aastate olnud oma tegevustega eeskujuks teistele kolleegidele.

AASTAJUHT 2021

Aavo Liiv

Risti päästekomando meeskonnavanem – professionaalne tegevus päästetööde juhtimisel.

AASTA MEESKOND 2021

Risto Roomet, Andrus Eltmaa, Hannes Kliss, Risto Koch, Janno Osa

Haapsalu korrapidamisgrupp: operatiiv-korrapidajad Risto Roomet, Andrus Eltmaa, Hannes Kliss, Risto Koch ja Janek Hiimäe ning Nõva PK komandopealik Janno Osa – pühendunud ja koostöös professionaalselt toimiv meeskond.

AASTA KOLLEEG 2021

Hannes Kliss

Haapsalu korrapidamisgruppi operatiiv-korrapidaja – optimistliku meelega, koostööle ja lahendustele orienteeritud kolleeg, mees nagu orkester.

Läänemaa vabatahtlikud päästekomandod

2021. aastal oli Läänemaal seitse vabatahtlikku päästekomandot:

- **MTÜ Noarootsi Tuletõrjeselts**

Pürksis tagab valmisoleku vabatahtlik päästekomando kahe vabatahtliku päästja ja ühe päästeautoga. Komando nimekirjas on 25 liiget.

- **MTÜ Priitahtlikud Pritsumehed**

Paliveres tagab valmisoleku vabatahtlik päästekomando kolme vabatahtliku päästja ja ühe päästeautoga. Komando nimekirjas on 23 liiget.

Kirnas tagab valmisoleku vabatahtlik päästekomando kahe vabatahtliku päästja ja ühe päästeautoga. Komando nimekirjas on 10 liiget.

- **MTÜ Ridala Pritsumeeste Selts**

Ridalas tagab valmisoleku vabatahtlik päästekomando kahe vabatahtliku päästja ning ühe päästeautoga. Komando nimekirjas on 10 liiget.

- **MTÜ Nõva Tuletõrjeselts**

Nõva vabatahtlik komando tagab koostöös Nõva päästekomandoga valmisoleku kolme vabatahtliku päästja ja kahe päästeautoga. Komando nimekirjas on 20 liiget.

- **MTÜ Vormsi Merepääste Selts**

Vormsi vabatahtlik komando tagab koostöös Vormsi päästekomandoga valmisoleku kolme vabatahtliku päästja ja kahe päästeautoga. Komando nimekirjas on 18 liiget.

- **MTÜ Lääne-Eesti Vabatahtlik Reservpäästerühm**

Lääne-Eesti Vabatahtlik Reservpäästerühm on ellu kutsutud abistamiseks kutselisi päästjaid suurõnnetustel ja toetamiseks politseid kadunud inimeste otsingutel maastikul või varemeil. Samuti on reservpäästerühmal Politsei- ja Piirivalveametiga leping vabatahtliku merepäästeteenuse osutamiseks.

Haapsalu patrull 2021. aasta suvel promenaadil patrullimas.

Foto: Urmas Lauri / Lääne Elu

7.4. Politsei- ja Piirivalveamet

Haapsalu politseijaoskonnas töötab 2022. aasta 1. aprilli seisuga 47 politseiametnikku ja 3 teenistajat. Lisaks töötab Haapsalu politseijaoskonnas 4 teenistajat, kes kuuluvad teiste PPA üksuste koosseisu.

2021. aasta on olnud politseile teistsugune. Jätkuvalt oli tööaasta tihedalt seotud COVID-19 epideemiaga ning see andis tunda ka ennetustegevustes. Sarnaselt eelmisele aastale jäi suur osa ennetustegevustest ära ning tegeleti jätkuvalt piirangute tagamise ning Terviseameti palvel Vabariigi Valitsuse poolt kehtestatud karantiinitingimustest kinnipidamise kontrollimisega. 2021. aastal panustas Haapsalu politseijaoskond ennetustegevusse aega kokku 189 tundi, mille tulemusena jõuti 4,6%-ni maakonna elanikkonnast, s.o sama protsent, mis 2020. aastal.

Sarnaselt eelmisele aastale jäi suur osa ennetustegevustest ära ning tegeleti jätkuvalt piirangute tagamise ning Terviseameti palvel Vabariigi Valitsuse poolt kehtestatud karantiinitingimustest kinnipidamise kontrollimisega.

Iga-aastaselt on enamik ennetustegevusele suunatud töötundidest kulunud eri kogukondades turvalisuse teemale. Toimused loengud ja ühistegevused noortele, kokkusaamised ja arutelud erinevates huvigruppides. Uudse tegevusena võttis politsei

2021. aastal fookusesse turvalisuse teemaliste küsimuste arutelu maakondlike valimisiitudega – see oli oluline, et hoida omavalitsuste tasandil üleval teemad, mis politseinikke kõnetavad.

Kui 2020. aastal koostas politsei maakonnas kokku 141 lähisuhtevägivalla infolehte, siis 2021. aastal 136, so 3,55% vähem. Vähenenud on aastate võrdluses füüsiliste väärkohtlemiste arv: 2020. aastal registreeris politsei 37 ning 2021. aastal 23 juhtumit. Kuna 2020. ja 2021. a võrdlusest nähtub, et lähisuhtevägivalla arv maakonnas ei ole olulisel määral muutunud, võib järeldada, et inimesed usaldavad riiklikke institutsioone ning on teadlikud lähisuhtevägivalla olemusest. Jätakuvalt kasutatakse koostöövõrgustikus MARAC mudelit, et aidata kõrge riskiga vägivalla all kannatavaid inimesi. Lähisuhtevägivalla vastu võitlemiseks on parim viis sellest rääkida ning hoida teema fookuses.

Töös alaealiste õigusrikkujatega kasutab politsei mittekariistuslike meetmeid. Eesmärk on mõjutada noort esmakordset seaduserikkujat nii, et ta saaks aru oma teo tagajärgedest ja võtaks selle eest vastutuse. Kui statistiliselt kasutati 2019. aastal töös alaealistega mittekariistuslike meetmeid 26 väärteojuhtumit, 2020. aastal 67 väärteojuhtumit, siis 2021. aastal 158 väärteojuhtumit. Laiendatud on mittekariustuslike meetmete rakendamise vanusepiiri kuni 21. eluaastani. See tähendab, et seadusandja on lugenud ka kuni 21-aastast noort täiskasvanut isikuks, keda ei pea ilmtingimata karistama rahaliselt, vaid on võimalik kohaldada muid mõjutusvahendeid. Politsei jätkab noorte õigusrikkujatega sama karistussuunda, sest see on mõjus viis noorte käitumise kujundamisel.

Aastal 2021 registreeriti Lääne maakonnas 344 kuritegu, mis teeb 10 000 elaniku kohta

Aastal 2021 registreeriti Lääne maakonnas 344 kuritegu, mis teeb 10 000 elaniku kohta 170 kuritegu – sellega on Läänemaa Lääne prefektuuris esimesel kohal, kuid kui võrrelda kogu Eestiga, siis Läänemaa asub teiste maakondade võrdluses enam-vähem keskel.

170 kuritegu – sellega on Läänemaa Lääne prefektuuris esimesel kohal, kuid kui võrrelda kogu Eestiga, siis Läänemaa asub teiste maakondade võrdluses enam-vähem keskel. Aastal 2020 registreeriti Läänemaal kokku 307 kuritegu, seega registreeritud kuritegude arv on tõusnud 37 kuriteoepisoodi võrra. Samas on möödunud aastal registreeritud kuritegudest avastatud 290, mis on 84%.

Vägivalla kuritegusid pandi 2021. aastal Läänemaal toime 107, mis on 23 võrra enam kui 2020. aastal. Kahjuks leidis aset ka üks tapmine. Kehalisi väärkohtlemisi oli 92, mis on 25 juhtumit eelnevast aastast rohkem.

Varavastaseid süütegusid oli 309, mis on eelneva aastaga võrreldes 80 süütegu enam. Varavastaseid süütegusid 1000 elaniku kohta on Läänemaal 15, millega oleme Eestis Narva ja Harjumaa järel kolmandal kohal. 2021. a pandi toime 137 varavastast kuritegu, mis on 41 võrra enam kui 2020. aastal. Tõusnud on varguste, kelmuste, internetikelmuste ja varavastaste väärteguarv (enamasti vargused kauplustest).

Suurenenud on ka alaealiste sooritatud kuritegude arv – 2021. aastal oli neid 57, mis on 27 kuritegu rohkem kui eelneval aastal. Põhilised olid need vargused ja omavahelised löömised. Alaealiste vastu pandi 2021. a toime 19 kuritegu, mis on 7 enam kui aastal 2020.

Vähenenud on liiklusalased kuriteod. Aastal 2021 pandi toime 55 kuritegu, mis on 19 kuriteoepisoodi vähem kui eelneval aastal. Ka narkootikumidega seotud süüteod on võrreldes eelneva aastaga 24% vähenenud.

Liiklusväärtetusid pandi 2021. a toime 1610, mis on 19% enam kui eelneval aastal. Juhtus ka rohkem liiklusõnnetusi, kus inimesed kannatada said. 2021. a juhtus 31 inimkannatanuga liiklusõnnetust, mis on 10 võrra rohkem eelmisest aastast. Hukkus üks liikluses osalenud jalgrattur. Joobes juhtide arv jäi samale tasemele mis eelmisel aastal – 112 juhtumit, kus üks juht oli ka narkojoobes. Juhtimisõigusega isikuid tabati 31, mis on 7 võrra vähem kui mullu. Kiiruse ületamisi tuvastati 935 juhul, 25 võrra rohkem kui 2020. aastal.

Alaealiste poolt toime pandud väärtegude arv on tõusnud: 2021. a oli neid 137 ja 2020. a 108. Tõusnud on alkoholiseaduse vastu eksinud (ehk alkohoolseid jooke omanud või tarbinud) alaealiste hulk, tõus on 89% (2020. a 45 ja 2021. a 86 rikkumist).

Patrullide reageerimist vajanud sündmuste arv vähenes Haapsalu politseijaoskonna tööpiirkonnas 7%, sh ajakriitiliste väljakutsete arv vähenes kümnendiku. Patrulli reageerimist vajanud sündmuste arv vähenes avaliku korraga seotud väljakutsete arvelt, mille arvu kasvatasid 2020. aastal registreeritud koroonapiirangutega seotud väljakutsed. Muude patrulli reageerimist vajanud sündmuste arv jäi samale tasemele 2020. aastaga.

Tõusnud on alkoholiseaduse vastu eksinud (ehk alkohoolseid jooke omanud või tarbinud) alaealiste hulk, tõus on 89% (2020. a 45 ja 2021. a 86 rikkumist).

Liiklusõnnetustes sai viga veidi rohkem inimesi kui eelneval aastal, kuid hukkunute arv oli oluliselt väiksem. Alkoholi mõju all rooli istunud juhtide süül toimus õnnetusi ligi 50% vähem ning nende süül viga saanud oli samuti vähem.

Haapsalu politseijaoskonna abipolitseinikud panustasid avaliku korra tagamisse ja väljakutsete teenindamisse 2021. aastal 2150 töötundi.

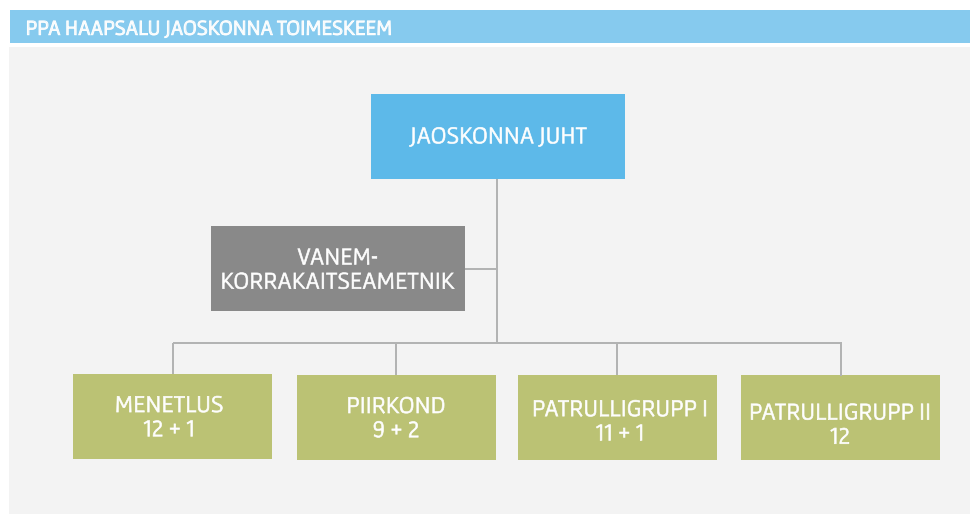
Kuna alates 2021. aastast on Haapsalu linnas oluliselt kasvanud kergliikurite (elektritõukerataste) osakaal, siis on kasvanud ka nendega seotud õnnetuste ja vigastatute arv, kuid see ei ole suur. Kokku oli 4 vigastatuga kergliikurite õnnetust. Siinkohal on hea välja tuua, et alates 2021. aastast on Haapsalu politseijaoskonnal samuti kasutada elektritõukerattad, millega politseipatrullid jälgivad avalikku korda ja teostavad liiklusjärelvalvet. Elektritõukerattal patrullides saab ühtlasi suuremat tähelepanu pöörata kergliiklejatele, kuna on võimalik patrullida kohtades, kuhu autoga ei pääse.

2021. aasta lõpus võeti vastu otsus muuta Haapsalu politseijaoskonna struktuuri. Eelnevalt juhtis reageerivat üksust patrullitalituse juht ning temale allus neli patrulligruppi, mida juhtisid omakorda välijuhid. Patrullitalituse juhile allus ka

7. SISETURVALISUS

Joonis 20.
PPA Haapsalu
jaoskonna toimeskeem
Allikas: PPA

Struktuurimuudatuse eesmärk on suures osas reageeriva üksuse töö paindlikumaks muutmine. Endise nelja väikese patrulligrupi asemel on kaks suuremat. See aga omakorda aitab paremini patrullide graafikuid ja vajaduspõhist väljapanekut planeerida.

Üks suuremaid muudatusi oli patrullitalituse juhi koha kaotamine. Patrulligruppe hakkas otse juhtima jaoskonna juht.

korrakaitseametnik, kelle põhiülesandeks oli lühiajalise kinnipidamiskoha töö juhtimine. Üks suuremaid muudatusi oli patrullitalituse juhi koha kaotamine. Patrulligruppe hakkas otse juhtima jaoskonna juht. Samuti muutus patrulligruppide arv neljalt kahele, keda omakorda juhivad kaks grupijuht-välijuhti. Korrakaitseametniku koha asemel tekkis va-

nemkorrakaitseametniku ametikoht, mis allub otse jaoskonna juhile. Piirkonna- ja menetlusgrupp jäävad endiselt jaoskonna juhi otsealluvusse ning neid juhivad piirkonnavanem ja juhtivuurija.

SIHTASUTUS LÄÄNEMAA

8. RIIGIKAITSE – KL LÄÄNE MALEV

Major
ANDRES VÄLLI,
Kaitseliidu Lääne
maleva pealik

2021. aasta on olnud malevale mitmekesine ning aastaplaani pandud väljaõppe eesmärgid said suures osas täidetud tänu vastutustundlikele palgalistele ja vabatahtlikele kaitseliitlastele, kes on pannud öla alla ning aidanud COVID-viiruse levikut pidurdada.

2021. aastal toimus Lääne malevas mitmeid väljaõppeüritusi. Viidi läbi kompaniide jalaväe taktikalisi harjutusi, erialaüksuste õppeid, hulgaliselt erinevaid laskeharjutusi kuni lahinglaskmisteni välja. Üks peamisi väljaõppe rõhuasetusest oli hajutatud lahingutegevuse (HLT) õpe, mille peamiseks mõtteks on olla suuremast vastasest kiirem, vältida ta tugevusi ja rünnata tema nõrkuste kaudu. Kõik õpitu võeti kokku Lääne Maa-kaitseringkonna kontrollharjutusel Orkaan XV. Õppuse eesmärgid said täidetud ning erinevate osalejate hinnangud toimunule olid positiivsed ning üldiselt jäadi tehtuga väga rahule.

Vägivallatu võitlus on teema, millest on hakatud Kaitseliidus käesolevast aastast järjest rohkem rääkima. Endine Kaitseliidu ülem **Raivo Lumiste** on öelnud, et läbi Eesti rahva ajaloo on vägivallatu võitlus, sh vägivallatu kaitse ja vastupanu, kujundanud meie kaitsekultuuri, olnud mitte lihtsalt osa riigikaitse-süsteemist, vaid riigikaitse peamine strateegiline tegevusliin. See on väärtustele toetuv, elanikkonnakeskne ja kogu ühiskonda kaasav, kodanikuallumatuse ja koostööst loobumise/keeldumise, kaitse ja vastupanu kontseptsioon, mis on ühiskonna loomulik kaitse-reaktsioon ebaseadusliku võimuhaaramise, agressiooni ja okupatsiooni vas-

”

*Vägivallatu võitluse
arendamises,
ettevalmistuses ja
läbiviimises on ühtemoodi
oluline nii riigikaitse laia
käsitluse põhimõtete
järgimine kui riigikaitse
valdkondade sidus käsitus.*

tu. Vägivallatu võitluse arendamises, ettevalmistuses ja läbiviimises on ühtemoodi oluline nii riigikaitse laia käsitluse põhimõtete järgimine kui riigikaitse valdkondade sidus käsitus. Vägivallatu võitlus on poliitika jätkamine mitte sõjaliste, vaid vägivallatute meetmetega. Tegemist on

Illustratsioon: KL Lääne malev

Õppuse kutse.

ääretult olulise teemaga, mille sisu tutvustamine organisatsiooni liikmetele on plaanis juba tuleval aastal.

Vabatahtlike algatused

Vabatahtlike algatused on väga oluline osa Kaitseliidu toimimises. Kaitseliitlaste soov osaleda kõnealustes tegevustes on kõige suurem siis, kui nad tunnetavad, et on meeskonnatöös võrdväärsed partnerid. Kahjuks oleme paljuskki muutunud sellisteks isetegijateks, kes korraldavad enamus asju ise ära, sest kaasamine tähendab enamasti ülesande selgitamist ning võtab liigselt aega. Seda mõttemustrit tuleb muuta, kaasates julgelt vabatahtlikke ning andes neile ka vastutuse, mida nad suudavad kanda. Kui seda ei tehta, siis pole midagi imestada, kui algatusel osalejaid napib.

Lääne malevas on vabatahtlikud sel aastal algatanud mitmeid sündmusi, kaasates seejuures inimesi nii organisatsioonist seest kui väljastpoolt.

Haapsalu malevkond tegi üleskutse kõikidele maleva allüksustele, naiskodukaitsjatele ning Kaitseliidu noorte organisatsioonidele suureks jalutuskäiguks Oandu-Aegviidu-Ikla matkateel, millest võttis osa üle kümne inimese. Mõni kuu hiljem kuulutati välja jalgsimatk mööda Lääne maleva piiri. Käesoleva artikli kirjutamise hetkeks on toimunud neli etappi, millest esimesel osales üle kümne, kuid viimasel juba üle 30 inimese. Päeval läbiti 30–35 km teid, nii kruusa- kui asfaltkattega, samuti metsaradu, aga ka rabasid ja soid.

Hiiumaa malevkond korraldas Kärđlas maa-kaitsapäeva. Kuna võidutuli tuuakse Lääne maleva vastutusalas nii mandriosale kui Hiiumaale, tundus taolise sündmuse korraldamine igati sobiv. Kogu ettevõtmise tegi ahvatlevaks asjaolu, et kõik kohalikud part-

Vabatahtlike algatused on väga oluline osa Kaitseliidu toimimises. Kaitseliitlaste soov osaleda kõnealustes tegevustes on kõige suurem siis, kui nad tunnetavad, et on meeskonnatöös võrdväärsed partnerid.

nerid osalesid suurima heameelega. Lisaks kaitseliitlastele, naiskodukaitsjatele, noorkotkastele ja kodutütardele osalesid maa-kaitsapäeval Hiiumaa linnavalitsuse, Päästeameti, Politsei- ja Piirivalveameti, vabatahtliku merepääste ja Hiiumaa haigla esindajad.

Noarootsi kaitseliitlased olid tublid. Koos kohaliku omavalitsuse juhtidega korraldasid ka nemad oma vastutusalas maa-kaitsapäeva.

Vabatahtlike eestvedamisel toimusid ka riigikaitsepäevad Noarootsi ja Kullamaa koolide erinevas vanuses lastele, kus mõlemal puhul jäid lapsed ja koolipere üritusega väga rahule.

Admiral Pitka luurevõistlusel viisid Haapsalu malevkonna vabatahtlikud läbi väga huvitava ja väljakutseid pakkuva tule tellimise kontrollpunkti, kuhu olid kaasatud tõetruult väljanägevad vastast imiteerivad vahendid.

Lihula üksikkompanii on jätkuvalt üks aktiivsematest üksustest. Nad on sel aastal paistnud silma lisaks sõjalisele väljaõppele ka kogukonda liitvate sündmustega: Pärnumaa ja Läänemaa võidutulede ühendamise, koostöös vallavalitsusega Metsküla

Fotod: KL Lääne malev

Lihula malevkonna talgupäev Varla linnuses.

NKK spordivõistlus Saaremaal.

lipumasti avamine ja kevadise talgupäeva korraldamine, Kaitseliitu tutvustava päeva korraldamine Lihula gümnaasiumis ja vabatahtlike tunnid koolides õpetajate päeva raames. Need on vaid mõned näited sellest, mis üksuses toimub.

Eelpool toodu on ainult osa aasta jooksul vabatahtlike poolt korraldatust. Toredaid algatusi ja üritusi, mille kirjeldamisega võib veel mitu lehekülge täis kirjutada, oli teisigi, ning kõik see kinnitab meie tahet ja soovi olla oma rahva jaoks olemas.

Naiskodukaitsjate panus

Naiskodukaitsse on läbi aegade olnud oluline partner malevale ja selle allüksustele – ka sel aastal ei olnud teisiti. Naised toetasid kõiki maleva üritusi, mille eest soovin neid isiklikult tänada!

2021. aastal sai ringkonna õppuse Orkaan XV formaati lisatud evakuaatsioonirühma kontrollharjutus, mis toimus Haapsalus, ja kuhu olid kutsutud osalema kõik rühmad. Harjutuse eesmärk oli tutvustada kohalike oma-

valitsuse juhtidele (Haapsalu, Hiiumaa, Lääneranna) ja partneritele (PPA, Päästamet), missugust teenust pakub ametiabi palve raames Kaitseliidu evakuaatsioonirühm. Üritus läks korda ja külalised jäid nähtuga rahule. Järgmisel aastal on plaanis samamoodi õppuse raames rühma kokkootöötamist harjutada, kuid nagu kohalike omavalitsuse juhtidega kokkulepitud sai, siis juba koos nendega ja omades asukohapunktides Haapsalus, Hiiumaal ja Lääneranna vallas.

Noored kotkad ja kodutütred on meie tulevik

Lääne noored on osalenud väga tublilt paljudel erinevatel võistlustel ja üritustel nii Läänemaal kui väljaspool maakonda. Noored on kaasunud kõikide tähtpäevade rivistustel oma lippude ja toimkondadega. 20. augustil oli üle 30 noore liputoimkondades taasiseseisvumispäeva rivistusel Haapsalu lossiplatsil.

Sellel aastal võitis Lääne maleva noorte võistkond esimest korda ajaloos

Fotod: erakogu

patrullivõistlusel Mini-Erna esimese koha, peale selle võideti veel Salupere Retkel esikoht, mis on väga oluline saavutus noortele endale, aga ka suur tunnustus malevale.

Koos noorkotkaste maleva pealikuga oleme seadnud eesmärgiks luua Hiiumaale, Vormsile, Haapsallu ja Noarootsi merekotkaste rühmad. Nimetatud kohtades ja eriti saartel peaksid merendusega seotud oskused olema juba varasest east alates õpetatud. Merekotkaste õpe on ka noortele hea võimalus uusi teadmisi saada ning mul on Mereväe ülema kinnitus, et Kaitseliidu merekotkaste oskused on väga suureks eeliseks saada ajateenistusse mereväkke.

Noored on meie tulevik ning mina olen valmis looma kõik vajalikud tingimused vastavalt organisatsiooni eesmärkidele.

Koostöö on kõige alus

Peab tõdema, et Lääne maleva vastutusalaal on tegutsemas väga palju tublisid kaitseliitlasi, naiskodukaitsjaid ja noori, kes on valmis oma vaba aega ja initsiatiivi panustama organisatsiooni põhiväärtuste edasikandmisel. Mul on suur au olla koos teiega ja teha suuri ning olulisi pingutusi meie kodukoha kaitsmisel.

Fakte:

- 31.12.2021 seisuga oli malevas 901 liiget.
- 31.12.2021 seisuga oli malevas 16 Noorte Kotkaste rühma, kuhu kuulus 191 noort.
- Kodutütred oli 14 rühmas aasta lõpuks kokku 160.
- 2021. aasta lõpus alustasid Läänemaal tegevust 3 uut noorteorganisatsioonide rühma.

Meie parimad:

AASTA KAITSELIITLANE 2021
Janek Hiemäe

Mini-Erna võitjad: Oliver Metsar-Villakov, Märt Õiglas, Samuel Kastepõld ja Hugo Noormets.

Aasta naiskodukaitsja 2021 Diana Saarniit.

AASTA NAISKODUKAITSJA 2021
Diana Saarniit

9. KESKKONNAKAITSE

LIINA SIMPSON,
Keskkonnaameti
järelevalveosakonna
Läänemaa büroo
juhataja

01.01.2021 ühinesid Keskkonnaamet ja Keskkonnainspeksioon. Ühendatud nime on Keskkonnaamet. Ühendameti loomisest sai eesmärgiks seadud, et seda ei tehta pelgalt riigireformi jaoks ja vormiliselt. Ühinemine pidi olema sisuline: eesmärk oli saavutada tugevam valdkondlik kompetents ja terviklik valdkonnaülene vaade. Tervikteenuse vaade aitab muu hulgas kaasa sellele, et lubade menetlemine ja järelevalve ei tõlgendaks õigusakte eri viisidel. Endise Keskkonnainspeksiooni inspektorid jäid oma majja ja töötavad edasi struktuuris järelevalveosakonna Läänemaa büroona. Keskkonnaameti kontorid asuvad Haapsalus Lahe 38 ja Lahe 8.

- 2021. aastal kinnitas keskkonnaminister Lääne maakonna kaitstavate looduse üksikobjektide põhimääruse, millega täpsustati kaitstavate põlispuude, rahnude ja allikate nimed ning määrati neile piiranguvööndi ulatus. Kaitse alla võeti täiendavalt kaks põlispuud ning 16 rahnu või rahnude rühma.
- Arvestades Haapsalu linna koostatavat ja avalikul arutelul olnud üldplaneeringut, mille alusel on kavas võtta Paralepa ja Pullapää mets edaspidi kohaliku omavalitsuse tasandi kaitse alla, tegi Keskkonnaamet keskkonnaministrile ettepaneku alustada selle puistu riikliku kaitse alt väljaarvamist. Paralepa ja Pullapää mets väärib jätkuvalt kaitset, kuid kuna tegemist on eelkõige Haapsalu linna puhkemetsaga linnale kuuluval maal, kus on terviserajad ja seikluspark, on otstarbekas kaitsta seda edaspidi kohalikul tasandil.

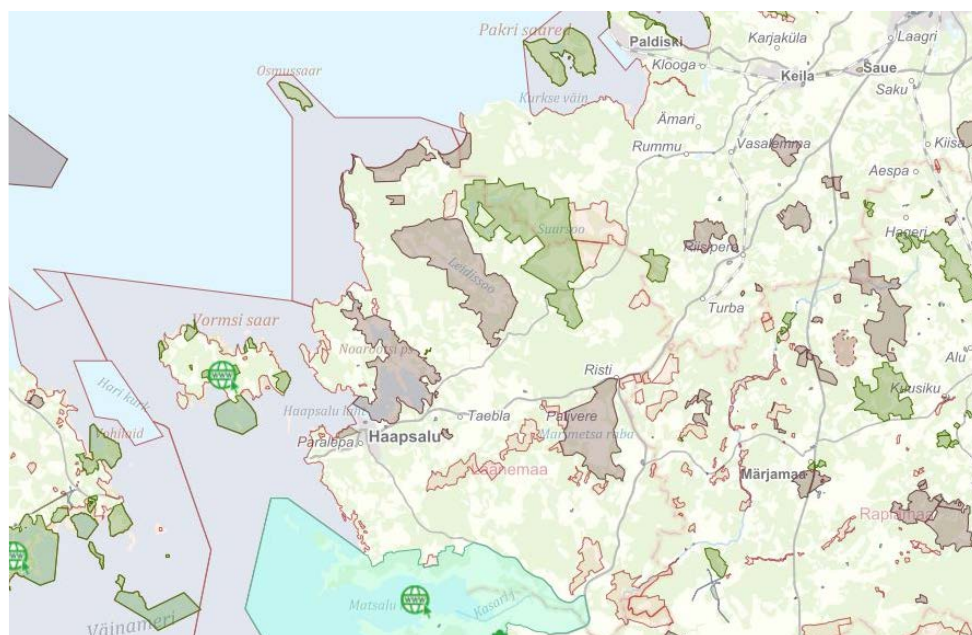
Ühendameti loomisest sai eesmärgiks seadud, et seda ei tehta pelgalt riigireformi jaoks ja vormiliselt. Ühinemine pidi olema sisuline: eesmärk oli saavutada tugevam valdkondlik kompetents ja terviklik valdkonnaülene vaade.

- Avalikul arutelul oli Vormsi maastikukaitseala uus kaitseeskiri.
- 2021. aastal toimus Matsalu rahvuspargi kaitse-eeskirja muutmise eelnõu avalik väljapanek. Eelnõu avalikustamisel laekunud ettepanekute ja uuemate andmete põhjal tehti eelnõusse muudatusi ja seejärel ettevalmistusi nende tutvustamiseks teisel avalikustamisel. Pooleli on ka Käntu-Kastja hoiuala baasil Käntu-Kastja looduskaitseala moodustamine, 2021. aastal tutvustati kaitse-eeskirja eelnõud avalikkusele, eeskirja menetlus jätkub 2022. aastal.
- 01.05.2021 toimus ühisreid „Matsalu kontrollkava 2021“, kus osales kokku 10 inspektorit Läänemaalt, Harjumaalt ja Pärnumaalt. Kontrollkava eesmärgiks oli kontrollida harrastusliku kalapüügi tegevaid isikuid – nende harrastuskalapüügiõiguse või kalastuskaardi olemasolu, alammõõtudest kinnipidamist, püügivahendite vastavust seaduses

9. KESKKONNAKAITSE

Kaart: Maa-amet

Info Läänemaa kaitsealade kohta on kättesaadav
koduleheküljelt [Kaitsealad / Kaitsealad](#)

kehtestatud nõuetele ning mootorsõidukitega liiklemist ja nende parkimist väljaspool selleks ettenähtud teid ja parklaid. Veekogudest kontrolliti Kasari jõge, Liivi jõge, Tuudi jõge. Kokku kontrolliti 246 kalastajat, alustati 5 väärteomenetlust, tehti 28 suulist hoiatust ning eemaldati püügilt 4 selguseta kuuluvusega püügivahendit.

- Koostöös KOV spetsialistidega kontrolliti Haapsalu linnas ja Lääne-Nigula vallas lammutusobjekte ning vaadati üle jäätmete liigiti sorteerimine tekkekohal ja nende edasine käitlus.
- 2021. a lõpus kontrolliti omavalitsusüksuste territooriumil avalike pakendi-konteinerite võrgustikku, oodata on uute kogumiskohtade sisseviimist Puskus, Tanskas ja Väike-Ahlis.

SIHTASUTUS LÄÄNEMAA

Tolmuvaba katte ehitus
Tuksi–Spithami teele.

Fotod: Transpordiamet

10. TEED JA TRANSPORT

10.1. Transpordiamet

ERKI VARMA,
Transpordiameti
kommunikatsiooni- ja
turundusosakonna
ekspert

Investeeringuobjektid ja hooldustööde teostamine Läänemaal 2021. aastal.

Lääne maakonna riigimaanteed

2021. a oktoobrist alates teostavad riigimaanteed hoolet Warren Safety OÜ ja Leonhard Weiss Viater Ehitus AS, kes uue riigihanke võitjana jätkavad riigimaanteed hoolet Lääne maakonnas.

Igapäevane teede hooldetööde maht kokku oli 1,295 miljonit eurot, millest 58% moodustasid suvised ja 42% talihooldetööd; sildade ja viaduktide hoolet teostas Highway Engineering OÜ kogu Transpordiameti Lääne regiooni sillahoolde lepingu raames. 2021. aastast on sildade hooldus seotud korrashoiulepinguga summas 45 000 eurot.

Teostatud teehoiutööd 2021. aastal

Kruusatee remonti teostati Transpordiameti Lääne hooldepiirkonnas maksumusega 133 501 eurot:

- 16109 Saanika–Martna teel 3,5 km ulatuses, remondi käigus uuendati kruuskatet ja vahetati välja vanad teetruubid;
- 16122 Nõmmküla–Aulepa–Österby teel 2,8 km ulatuses, remondi käigus uuendati kruuskatet ja vahetati välja vanad teetruubid;
- 16184 Rame–Paatsalu teel 2,2 km ulatuses, remondi käigus uuendati kruuskatet ja vahetati välja vanad teetruubid.

Teekatte taastusremont

Suuremate teetööde käigus teostati 2021. aastal Haapsalu–Laiküla maanteel Haapsalu ja Vätse vahelisel teelõigul ca 8,5 kilomeetri ulatuses teekatte taastusremonti. Tööde käigus paigaldati kogu katte laiuses uus kulumiskiht tasandusfreesitud alusele. Tööd teostas Tallinna Teede AS, maksumus kokku 1,3 miljonit eurot.

Kruusateedele tolmuva katte ehitus

Kruusateedele katete ehitamise kava raames rajati neljale teelõigule tolmuva katet kokku ca 14,3 km ulatuses: Oru–Soolu–Jalukse tee km 2,6–6,6, Hara–Kudani tee km 0–4,0, Hara tee km 0–1,4 ja Tuksi–Spithami tee km 1,4–6,3. Tööde kogumaksumus oli ca 1,9 miljonit eurot.

Korduspindamised

Et säilitada olemasolevaid kattega teid, teostas Eesti Teed AS korduspindamisi 19 teelõigul, kokku 64 km ulatuses. Tööde käigus parandati väga ebatasaseid löike, laotades tasanduskihiks ligi 1800 tonni asfaltbetooni, ning teostati seejärel teelõikudel pindamistööd. Tööde maksumuseks oli 0,7 miljonit eurot.

Tolmuva katte ehitus Oru–Soolu–Jalukse tee.

Liiklusohutus

Vormsis Hullo külas ehitati teeületuskoht ja kõnnitee ning rajati valgustus ja künnised liiklusohutuse suurendamiseks. Kiltis sai kergliiklustee valgustust juurde.

Personal

Transpordiametil ei ole enam regionaalset struktuuri. 01.07.2021 struktuurimuudatusega liikus TRAM funktsioonipõhisele struktuurile. Kokku on TRAM-is täna 762 aktiivse töösuhtega töötajat, kellest 14 on registreerinud enda elukohaks Lääne maakonna. Nende hulgas on IT-toe spetsialist, ehituse projektijuht, korrashoiu projektijuht, navigatsioonimärgiste üksuse töötajad, klienditeenindajad ja Haapsalu eksamiineerija.

10.2. Maakonna ühistransport

RIINA TAMM,
MtÜ Põhja-Eesti
Ühistranspordikeskuse
liiniplaneerija

Aasta 2021 oli sarnaselt eelmisele aastale nii Läänemaa kui kogu ülejäänud Eesti ühistranspordi jaoks keeruline aeg. Vähenes ühistranspordi kasutamine Läänemaal. Peamised põhjused olid COVID-19 nakkuse levik, väga mahukad tee-ehitustööd Haapsalus ning mitmete planeeritud iga-aastaste suveürituste ärajäämine ja turistide arvu vähenemine.

Koroonaviirus soodustas ühistranspordi kasutamise langust juba alates jaanuarist. Riigi poolt kehtestati piirangud – suleti koolid, kauplused ja meelelahutusasutused. Paljud tööl käijatest jäid kodukontoritesse ning tööalased koosolekud ja kokkusaamised peeti virtuaalselt. Viirus taandus suvekuudel, kuid oli septembrist tagasi ja mõjutas taas ühistranspordi kasutajate arvu.

Haapsalu linna liikluses tekitasid palju segadust suvised teeremondid. Aprillist juulini oli mitmes etapis remondis Metsa tänav ja vastavalt ehituse edenemisele piki tänavat muutusi ühistranspordi liikumismarsruutide mitu korda kuus. Alates juulist alustati ka Posti tänavarekonstrueerimisega, mis kestis aasta lõpuni. Septembris paigaldati asfaltkatet Vaba tänavale ja alustati Kiltsi tee remondiga. Viimane kestis kuni detsembrini, jäi pooleli seoses talviste ilmade saabumisega ja läks sarnaselt Posti tänavaremondiga edasi 2022. aasta kevadel. Ühistranspordisõitis ümberehituste ajal mööda ajutisi marsruute. Juhtus ka seda, et mingil perioodil oli ühe linnaliini teel korraga kaks ümbersõitu. Sõitjad olid hädas nii ajutiste peatuste ülesleidmise kui sõiduaegade kadumaläinud infoga peatustes.

Sõiduplaani muudatusi oli Läänemaa liinidel 2021. aastal üksikuid. Aprilli algusest lõpetati Läänemaa avaliku kaugliini nr 711 Haapsalu–Keila teenindamine seoses sõitjate vähesusega. Mais lisandus Haapsalu–Sepaküla–Ahli–Mägari liinile nr 10 uus peatus Antsu. Juunist lisati Haapsalu linnas asuv peatus Turg kõigile maakonnaliinidele.

Juhtus ka seda, et mingil perioodil oli ühe linnaliini teel korraga kaks ümbersõitu. Sõitjad olid hädas nii ajutiste peatuste ülesleidmise kui sõiduaegade kadumaläinud infoga peatustes.

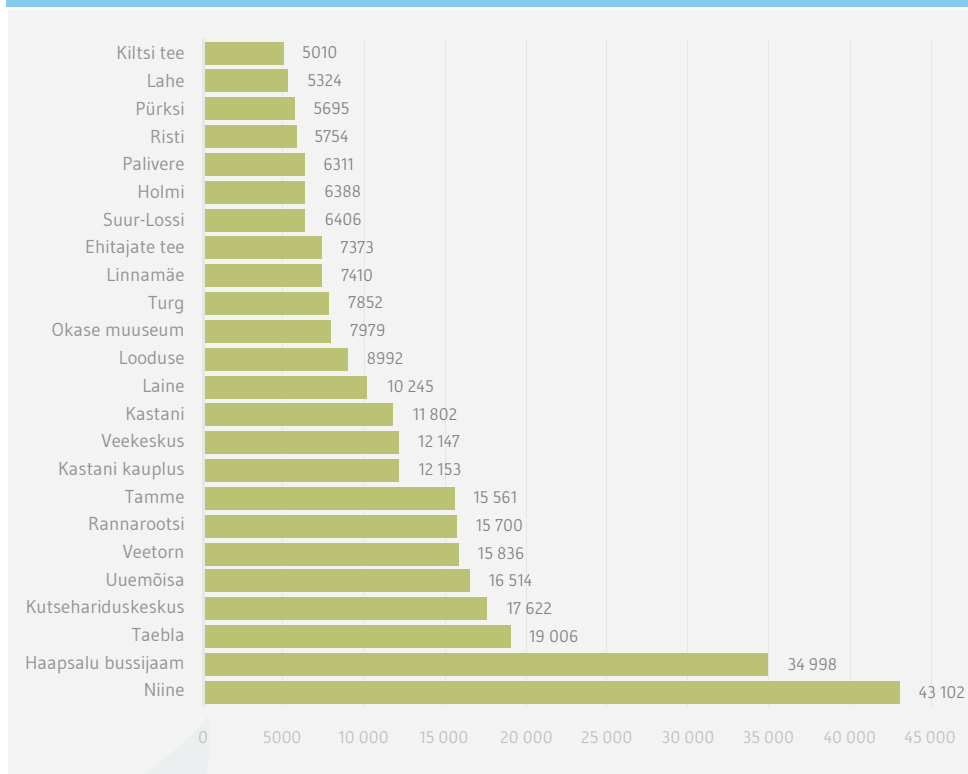
31. detsembri 2021. a seisuga on Läänemaal 32 avalikku bussiliini, sealhulgas 5 kaugliini ja 6 nõudeliini. Liinikilomeetreid läbiti 2021. aasta jooksul kokku 1,337 miljonit, liinidel tehti üle 432 000 sõidu. Kõigist sisenemistest 11,8% sõitu tegid õpilased ja 13,3% pensionärid. 2021. aastal oli keskmine sisenemiste arv ühel veotsal tööpäeviti 9,5 ja puhkepäeviti 7,4. Lääne maakonna avaliku teenindamise lepingute alusel tasuti vedajatele 2021. a ühistranspordi kulude eest summas 1,232 miljonit eurot. Kõige enamskasutatavad liinid Läänemaal on linnaliinid 2, 2A ja 3, Haapsalu–Risti suunal sõitvad liinid nr 22 ja 26 ning Pürksi liin nr 21. Kõige väiksema sõitjate arvuga on nõudeliinid nr 11 (Haeska suund) ja 16A (Palivere ja Suure-Lähtru vahel).

10. TEED JA TRANSPORT

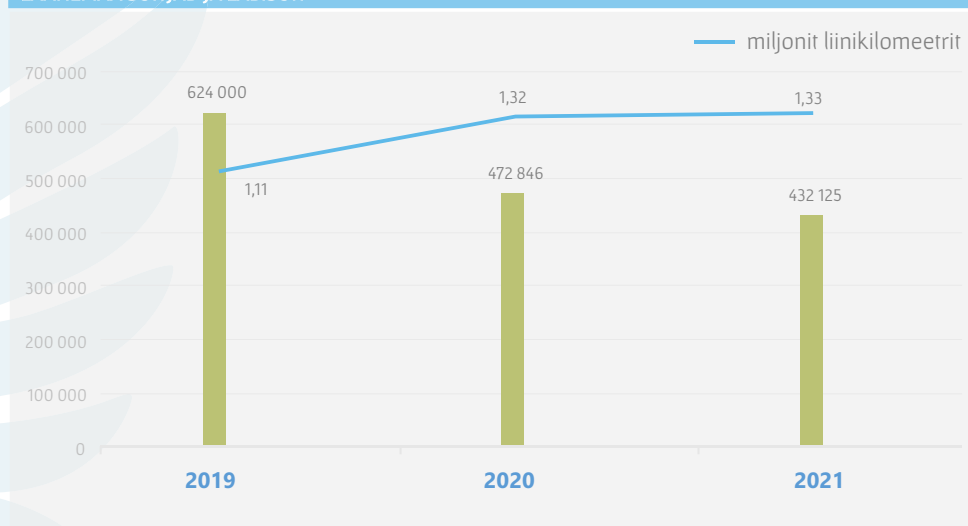
Joonis 21.

SUURIMA KÄIBEGA LÄÄNEMAA PEATUSED 2021

Joonis 22.

LÄÄNEMAA SÕITJAD JA LÄBISÖIT

11. TÖÖHÕIVE JA MAJANDUS

11.1. Eesti Töötukassa Läänemaa osakond

EVELIN KULLISON,
Eesti Töötukassa
Läänemaa osakonna
osakonnajuhataja

Läänemaa tööturg 2021

Seisuga 31.12.2021 oli Eestis töötuna registreeritud 44 109 inimest, mis moodustas 16-aastasest kuni pensioniealisest tööjõust 6,8%. Võrreldes varasema aastaga vähenes töötute arv 9 765 inimese võrra. Vähenenud töövõimega töötuid oli detsembri lõpu seisuga ligi 12 493, mis moodustas 32% registreeritud töötutest.

Detsembri lõpus oli registreeritud töötuse määr kõrgeim Ida-Virumaal (10,8%) ja madalaim Hiiu- ja Põlvamaal (3,4%). Ida-Virumaa oli kõrgeima määraga ka aasta varem ning madalaim töötuse määr oli 2020. aastal samuti Hiiu- ja Põlvamaal.

Lääne maakonnas oli 2020. a detsembris registreeritud töötuid 732 ja töötuse määr 8,3%. 2021. aasta jooksul töötus vähenes ning 2021. a detsembris oli registreeritud töötuid 588 ja töötuse määr 6,8%.

Vähenenud töövõimega registreeritud töötuid oli 158, mis moodustas 27% maakonna registreeritud töötutest.

Registreeritud töötute sotsiaalne kaitse 31.12.2021

Töötutoetust makstakse inimestele, kes on töötuna arvelevõtmisele eelnenud 12 kuu jooksul olnud vähemalt 180 päeva hõivatud tööga või tööga võrdsustatud tegevusega.

Tabel 16.
Registreeritud töötud
seisuga 31.12.2021

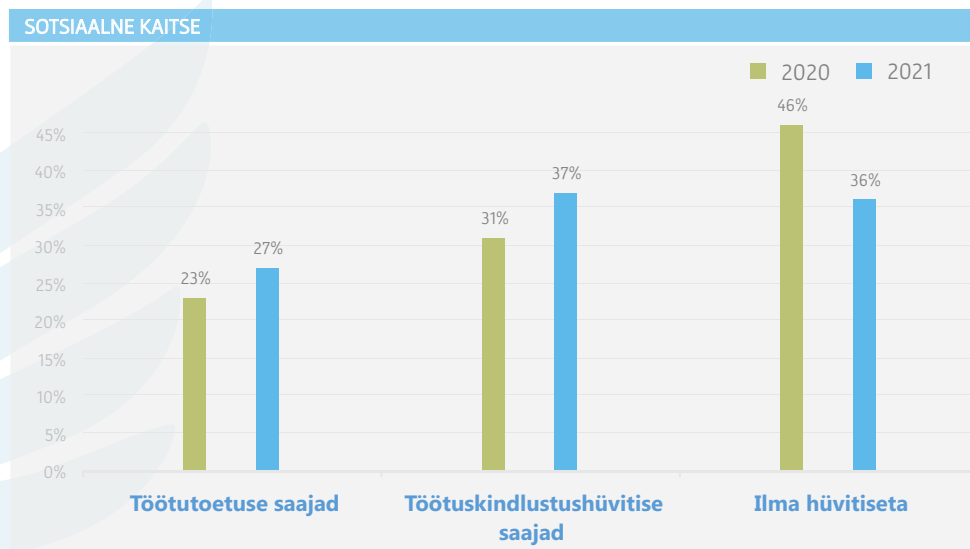
REGISTREERITUD TÖÖTUD		
Maakond	Registreeritud töötuid	Registreeritud töötuse määr
Ida-Virumaa	6279	10,5%
Valgamaa	1157	9,2%
Põlvamaa	771	7,9%
Raplamaa	1081	7,5%
Järvamaa	938	7,4%
Võrumaa	1128	7,1%
Läänemaa	588	6,8%
Lääne-Virumaa	1753	6,7%
Pärnumaa	2867	6,7%
Harjumaa	20 533	6,4%
Tartumaa	4219	5,6%
Viljandimaa	1087	5,4%
Saaremaa	895	5,8%
Jõgeva	621	5,4%
Hiiumaa	161	3,4%
Välismaa või täpsustamata	6	
KOKKU	44 109	6,8%

11. TÖÖHÕIVE JA
MAJANDUS

Tabel 17.
Vähenenud
töövõimega
registreeritud töötud
seisuga 31.12.2021

VÄHENENUD TÖÖVÕIMEGA TÖÖTUD		
Maakond	Vähenenud töövõimega registreeritud töötuid	Osakaal kõigist registreeritud töötutest
Põlvamaa	321	42%
Valgamaa	427	37%
Jõgevamaa	216	35%
Võrumaa	402	36%
Viljandimaa	381	35%
Tartumaa	1349	32%
Pärnumaa	922	32%
Hiiumaa	46	29%
Ida-Virumaa	1763	28%
Lääne-Virumaa	491	28%
Saaremaa	243	27%
Läänemaa	158	27%
Raplamaa	283	26%
Järvamaa	228	24%
Harjumaa	3586	17%
KOKKU	10 816	24%

Joonis 23.
Registreeritud töötute
sotsiaalne kaitse Läänemaal
2020 ja 2021

Töötuskindlustushüvitist makstakse inimesele, kellel on täidetud töötuskindlustusstaazi nõue (töötuna arvelevõtmisele eelnenud kolme aasta jooksul töötuskindlustusstaazi vähemalt 12 kuud) ja kes ei ole töölt lahkunud enda algatusel, kokkuleppel tööandjaga või enda süülise käitumise tõttu.

Töötukassa Läänemaa osakonna koosseis 31.12.2021 seisuga:

infospetsialist (2), karjääriinfo spetsialist (1), karjäärinõustaja (2), töövahenduskonsultant (1), juhtumikorraldaja (5), teenusekonsultant (2), tööandjate konsultant (1), juhtivkonsultant, osakonnajuhataja.

11. TÖÖHÕIVE JA
MAJANDUS

Tabel 18.

Registreeritud töötud
Läänemaa kohalike
omavalitsuste, soo ja
vanuse lõikes, 31.12.2021
seisuga

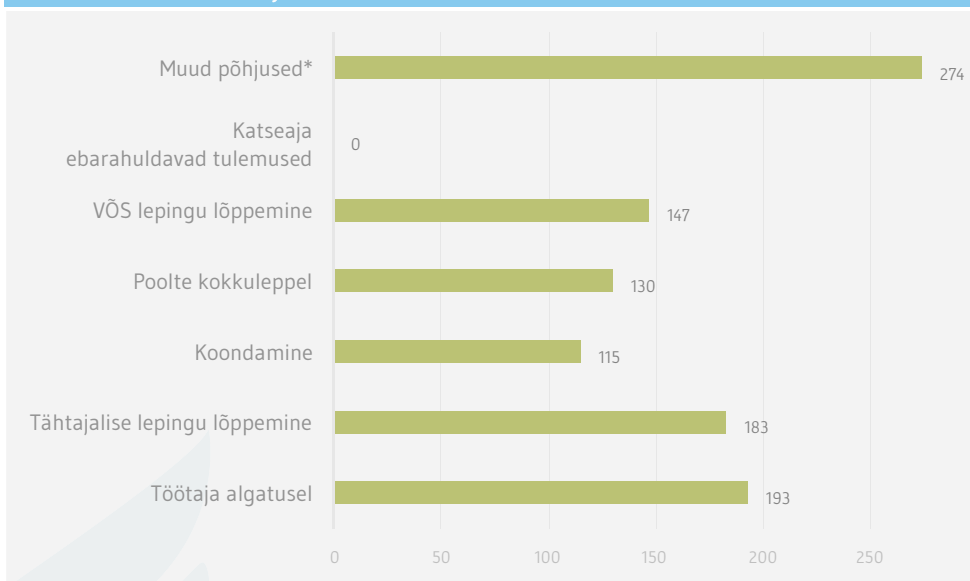
TÖÖTUD SOO JA VANUSE LÕIKES

	Kokku Mehed Naised	Sugu		Vanus			Mehed			Naised		
		Mehed	Naised	16–24	25–54	55+	16–24	25–54	55+	16–24	25–54	55+
Haapsalu linn	376	212	164	34	236	106	18	128	66	16	108	40
Lääne-Nigula vald	197	110	87	21	112	64	8	62	40	13	50	24
Vormsi vald	15	7	8	0	10	5	0	5	2	0	5	3
KOKKU	588	329	259	55	358	175	26	195	108	29	163	67

Joonis 24.

Töötuna arvele võtmisele
eelnenud töösuhte lõpu
põhjus 2021. aastal
Läänemaa osakonnas

TÖÖSUHTE LÕPETAMISE PÕHJUSED

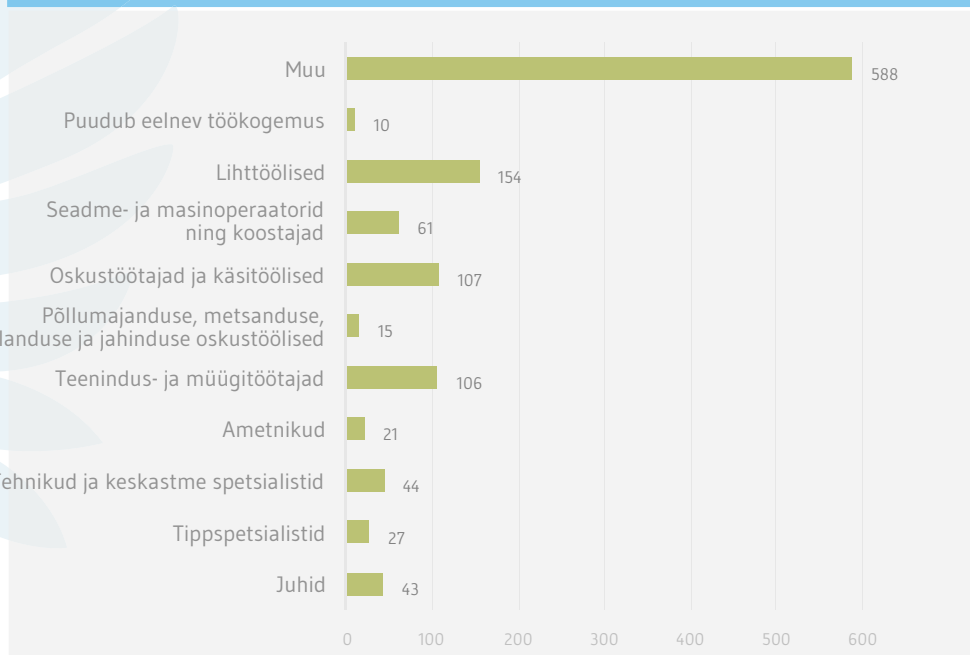

*Muude põhjuste hulgas on ka töösuhte lõppemised, mille põhjus pole teada, ja ka need juhtumid, mil inimesel puudub töökogemus.

Joonis 25.

Töötuna arvele võtmisele
eelnenud amet 2021.
aastal Läänemaa
osakonnas

EELNENUD AMETID

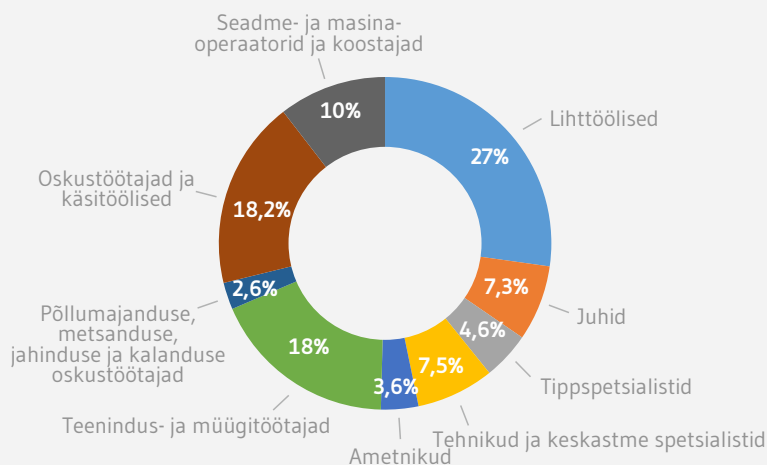

11. TÖÖHÕIVE JA
MAJANDUS

Joonis 26.

Eelnevalt töötanud
registreeritud töötud
31.12.2021 seisuga

EELNEVALT TÖÖTANUD REGISTREERITUD TÖÖTUD

Tabel 19.

Läänemaa registreeritud
töötute hariduslik jaotus
31.12.2020 seisuga

TÖÖTUTE HARIDUSLIK JAOTUS

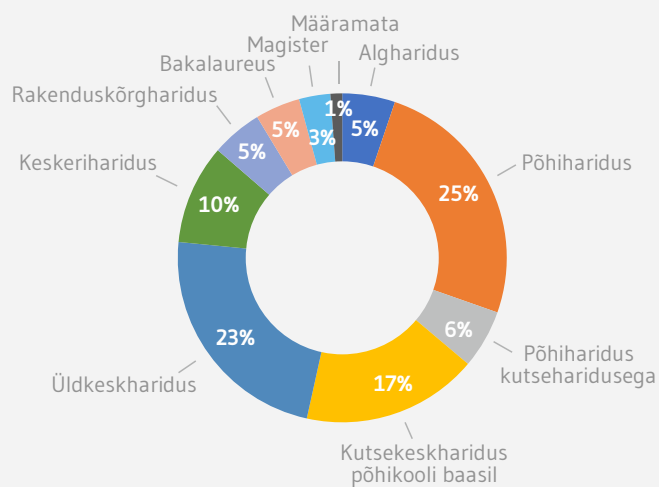
	I TASE*	II TASE**	III TASE***	Määramata
Lääne maakond	189	278	116	6

I TASE* algharidus, kutseharidus põhiharidusega, põhiharidus
II TASE** põhiharidus kutseharidusega, kutsekeskharidus põhikooli baasil, üldkeskharidus, kutsekeskharidus keskkooli baasil
III TASE*** keskeriharidus, rakenduskõrgharidus (kutsekõrgharidus), bakalaureuseõpe, magistriõpe, doktoriõpe

Joonis 27.

Läänemaa registreeritud
töötute hariduslik jaotus
31.12.2021 seisuga

TÖÖTUTE HARIDUSLIK JAOTUS

SIHTASUTUS LÄÄNEMAA

11. TÖÖHÕIVE JA MAJANDUS

Joonis 28.
Läänemaa osakonna
vahendatud
tööpakkumised
2016–2021

VAHENDATUD TÖÖPAKKUMISED

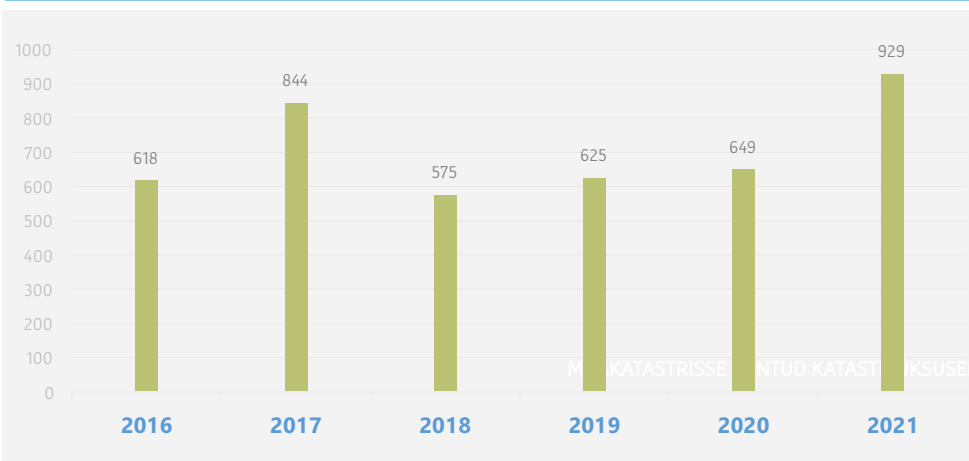

Foto: erakogu

Tunnustamine

Eesti Töötukassa märkab ja tunnustab oma töötajaid.

Töötukassa Läänemaa osakond
tunnustusüritusel, september 2021.

TÖÖTUKASSA LÄÄNEMAA OSAKONNA AASTA KOLLEEG 2021

Liivi Ollino, teenusekonsultant

MERILIN JÜRMA,
Maksu- ja Tolliameti
teabeosakonna strateegilise
analüüsi valdkonnajuht

11.2. Maksu- ja Tolliamet

Personal

31.12.2021 seisuga on Haapsalu kontoris 12 teenistujat: 1 teenusejuht, 1 juhtivkonsultant, 3 konsultanti, 1 võlamenetleja, 2 juristi, 1 jurist-asjaajaja, 1 tolliinspektor (lapsehool-duspuhkusel), 2 maksuaudiitorit.

Peamised külastuspõhjused on jäänud varasemate aastatega võrreldes samaks:

- residendist füüsilise isiku tuludeklaratsioonide esitamine
- maamaksu küsimused
- võlgade ja ettemaksuga seotud küsimused ja tõendite väljastamine
- maksudeklaratsioonide esitamine juriidiliste isikute poolt
- tollialased toimingud

Tulid esile ka kaardimaksetega seotud pöördumised.

Haapsalu teenindusbürood külastanud klientide arv aastate lõikes:

- 2021–983
- 2020–1236
- 2019–1619
- 2018–1712
- 2017–1735

Kõige enam külastusi on seotud residendist füüsilise isiku tuludeklaratsioonide esitamise perioodiga, mis 2021. aastal algas veebruaris ning lõppes mai kuus (esitamise tähtaega pikendati koroonaviiruse leviku tõttu). Sel ajal käis büroos kokku 609 klienti: veebruaris 233, märtsis 134, aprillis 72 ja mais 170 klienti.

Registreeritud FIE-d ja juriidilised isikud

01.01.2022 seisuga oli Läänemaal registreeritud 586 füüsilisest isikust ettevõtjat ja 3280 juriidilist isikut (v.a FIE-d).

Tabel 20.
FIDEK 2021 esitamine
Läänemaal

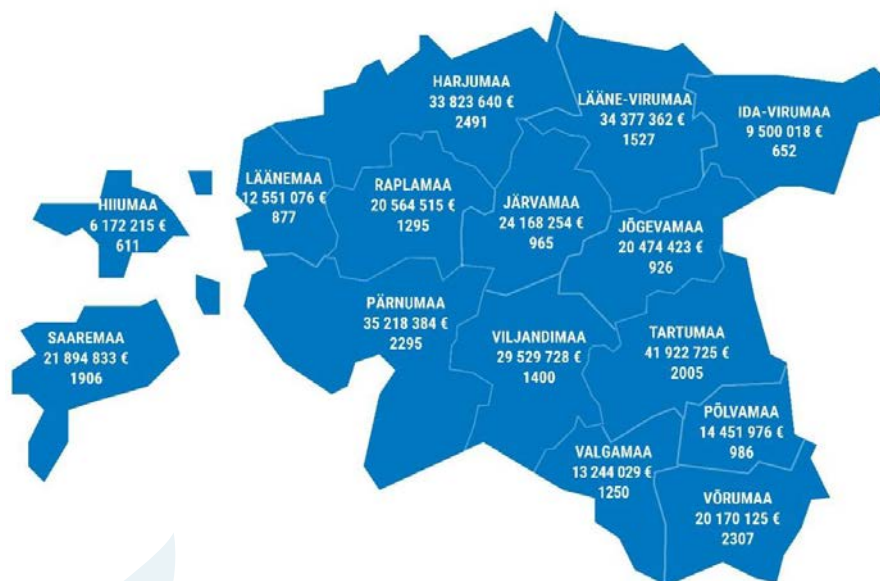
TULUDEKLARATSIOONIDE ESITAMINE

	Isikute arv	Summa, €
Estatud FIDEKite arv	10 970	
Tulud kokku	10 704	190 502 958
Tagastati	8 759	3 125 050
Juurde määrati	1 011	1 661 425

11.3. Põllumajanduse Registrite ja Informatsiooni Amet

Joonis 29.
2021. aastal PRIA poolt
makstud toetuste ja
makseid saanud
klientide jagunemine
maakondade lõikes

TIIA TAMM-SUIK,
PRIA teabeosakonna
meediasuhete
juhtivspetsialist

Põllumajanduse Registrite ja Informatsiooni Amet (PRIA) on maaeluministeeriumi valitsemisala valitsusasutus, mis loodi 2000. aasta suvel. PRIA on Euroopa Liidu makseagentuur, ülesandeks on EL põllumajanduse, maaelu ja kalandussektori arengutoetuste, riiklike ning turukorralduslike toetuste andmise korraldamine. Jagame teavet saadaolevatest toetustest, menetleme taotlusi ja kontrollime, et toetuse saajad õigusaktidega kehtestatud tingimusi ja kohustusi täidaksid. PRIA ülesanne on ka põllumajandusega seotud riiklike registrite ja muude andmekogude pidamine.

PRIA toetab Eesti maaelu arengut. 2021. aastal koostati ja 2022. aasta jaanuaris kinnitati PRIA arengukava perioodiks 2022–2027. Selleks et täita rohelepele ambitsioonikaid eesmärgid ning hoida loodust, aga samal ajal tagada, et Eestimaa koos oma põldude, met-

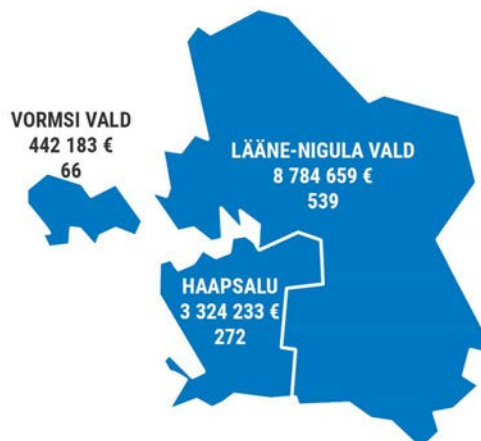
Kogu meie tegevus on suunatud elukvaliteedi parandamisele maal ja kalandussektoris. Oma töö kaugema tulemusena näeme, et elamine maal on võimalusteroohke ning pakub kindlustunnet.

sade ja vetega suudaks katta meie toidulaua ning olla konkurentsivõimeline ka maailmas, tuleb olla uuendusmeelne ning nutikas. Kogu meie tegevus on suunatud elukvaliteedi parandamisele maal ja kalandussektoris. Oma töö kaugema tulemusena näeme, et elamine maal on võimalusteroohke ning pakub kindlustunnet. Et saaksime parimal moel anda oma panuse nende

Joonis 30.

Läänemaale makstud PRIA toetused ja makseid saanud klientide arv haldusüksuste lõikes 2021. aastal

*Läänemaale maksti
2021. aastal toetusi
summas 12 551 076 eurot.
Läänemaalt oli
877 toetusesaajat.*

Läänemaale maksti 2021. aastal toetusi summas 12 551 076 eurot. Läänemaalt oli 877 toetusesaajat.

eesmärkide täitmisel, kujundame PRIA toetusi jagavast makseagentuurist maaelu digi- ja rohepööret toetavaks info ning teadmuse kogujaks, hoidjaks ja jagajaks.

PRIA-l on 15 maakondlikku bürood. Keskus asub Tartus, ent paljusid PRIA-ga seotud toiminguid, sh toetuste taotlemist, registri-toimingute tegemist, kuludokumentide esitamist ning oma taotluste ja maksetega seotud andmete vaatamist on klientidel võimalik teha elektroonilises iseteenindusportaalil e-PRIA. PRIA-l on üle 47 000 kliendi.

2021. aasta jooksul maksis PRIA 21 493 kliendile välja rekordilise summa – 338 063 303 eurot. Suurima maksete mahu moodustasid otsetoetused ligi 193 miljoni euroga, järgnesid maaelu arengukava (MAK) toetused ca 109 miljoni euroga ja riiklikud toetused (k.a COVID-19 mõjude leevendamiseks väljatöötatud meetmed) 18,2 miljoni euroga. Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi (EMKF) toetusi maksti üle 14,7 miljoni euro, koolikavade toetusi üle 2,8 miljoni euro. Toetuste abil hooldatakse ja haritakse Eestis ligi miljonit hektarit põlde ja poollooduslikke kooslusi.

Kokku on PRIA-s 329 töötajat, kellest veidi alla 100 töötab 15 maakondlikus büroos ning ülejäänud Tartu keskuses. PRIA töötajate hulgas on inimesi erinevatelt erialadelt: majandus, agronoomia, geograafia, infotehnoloogia, keskkonnakaitse, keskkonnatehnoloogia, metsamajandus, õigusteadus jpt. PRIA-le on antud Kaugtöö Tegija märgis.

Läänemaa maakondlikus teenindusbüroos on tööl 3 peainspektorit. Läänemaa teenindusbüroo asub Haapsalus ja seal võetakse vastu toetustaotlusi ning registridokumente, vajadusel saavad kliendid töötajate abiga kasutada kliendarvutit, et e-PRIA-s toiminguid teha. Maakondlike büroode teenistujad jagavad toetustega seotud infot, osalevad toetuste taotluste menetlemisel, kontrollides taotlus- ja kuludokumente, ning peainspektorid viivad läbi kõiki kohapealseid kontrolle.

PRIA vahendusel taotletavate toetuste ja nende saajate kohta leiame infot veebilehelt www.pria.ee. Veebilehelt saab lugeda ka meie jooksvaid uudiseid ning tellida PRIA elektroonilist infokirja, mis ilmub kord kuus.

11. TÖÖHÕIVE JA
MAJANDUS

Tabel 21.
PRIA makstud toetuste
jagunemine fondide ja
meetmete lõikes Läänemaal
2021. a

PRIA TOETUSED	
Fondid/Toetuse grupid	Makstud summa, €
4.1 Investeeringud põllumajandusettevõtte tulemuslikkuse parandamiseks	355 063
4.2 Investeeringud põllumajandustoodete töötlemiseks ja turustamiseks	57 424
4.3 Põllu- ja metsamajanduse taristu arendamine ja hoid	66 239
4.4 Kiviaia taastamise toetus	15 517
6.1 Noorte põllumajandustootjate tegevuse alustamine	89 995
6.3 Väikeste põllumajandusettevõtete arendamine	26 250
6.4 Investeeringud majandustegevuse mitmekesistamiseks maapiirkonnas	122 258
mittepõllumajandusliku tegevuse suunas	
8. Investeeringud metsaala arengusse ja metsade elujõulisuse parandamisse	11 125
9. Tootjarühmade ja -organisatsioonide loomine	14 112
10.1.1. Keskkonnasõbraliku majandamise toetus	542 965
10.1.3. Piirkondlik mullakaitse toetus	21 101
10.1.5. Kohalikku sorti taimede kasvatamise toetus	566
10.1.6. Ohustatud tõugu looma pidamise toetus	22 895
10.1.7. Poolloodusliku koosluse hooldamise toetus	780 314
11.1. Mahepõllumajandusele üleminek	3 827
11.2. Mahepõllumajandusega jätkamine	998 983
12.1. Natura 2000 toetus põllumajandusmaale	33 799
12.2. Natura 2000 toetus erametsamaale	254 748
14. Loomade heaolu toetus	126 810
16. Koostöö	12 792
19. Toetus LEADERi kohalikule arengule	455 906
EESTI MAAELU ARENGUKAVA 2014–2020 KOKKU	4 012 692
EMKF 1.15 - Püügivahendi parendamise toetus	25 200
EMKF 3.2 - Kalanduspiirkonna kohaliku arengustrateegia rakendamine (algatusrühma toetus)	50 084
EMKF 3.3 - Kalanduspiirkonna kohaliku arengustrateegia rakendamine (projektitoetus)	208 727
EMKF 3.4 - Algatusrühma koostöötegevused	19 010
EMKF 4.1 - Tootmis- ja turustamiskavade toetus	140 426
EMKF 4.2 - Kalapüügitoodete ladustamisabi	400 967
EUROOPA MERENDUS- JA KALANDUSFOND 2014–2020	844 413
Kliimat ja keskkonda säästvate põllumajandustavade toetus	2 219 120
Noorte põllumajandustootjate toetus	38 393
Vabatahtlik tootmiskohustusega seotud toetus	140 363
Väikepõllumajandustootjate kava	24 681
Ühtne pindalatoetus	4 875 280
OTSETOETUSED KOKKU	7 297 837
KOOLITOETUSED KOKKU	32 950
Mesilaspere toetus	28 169
Praktikatoetus	4 806
COVID-19 puhangust tingitud erakorraline toetus põllumajandustootjale	330 209
RIIKLIKUD TOETUSED KOKKU	363 184
MAKSTUD SUMMA KOKKU	12 551 076

PRIA keskus

- Tähe 4, Tartu 51010, www.pria.ee, info@pria.ee
- e-PRIA epria.pria.ee, e-PRIA tehniliste rikete infotelefon: 737 7677
- Taotluse esitamise ja kliendarvuti kasutamise eelregistreerimine: 737 7679, web.pria.ee/broneering
- Registrite infotelefon: 731 2311
- Investeeringutoetuste infotelefon: 737 7678

- Pindala- ja loomatoetuste infotelefon: 737 7679
- PRIA infotelefonide teenindusaeg: E–R kl 9–16

PRIA Läänemaa teenindusbüroo

- Jaani 10, Haapsalu 90502, tel 472 2040, laanemaa@pria.ee
- Avatud E–K kell 9–16

11.4. Ettevõtlus Läänemaal

Äripäeva Läänema TOP 10 aastaks 2021:

1. Holm Bank AS	(eelmisel aastal ei olnud pingereas)
2. Ohtla Põld OÜ	(eelmisel aastal ei olnud pingereas)
3. Ankiter OÜ	(eelmisel aastal ei olnud pingereas)
4. Tene Kaubandus OÜ	(eelmisel aastal 6. kohal)
5. Morobell OÜ	(eelmisel aastal 11. kohal)
6. Lääne Teed OÜ	(eelmisel aastal 27. kohal)
7. Rannarootsi Lihatoöstus AS	(eelmisel aastal 47. kohal)
8. Business Workcenter OÜ	(eelmisel aastal ei olnud pingereas)
9. Imatra Elekter AS	(eelmisel aastal 37. kohal)
10. Viljatar OÜ	(eelmisel aastal ei olnud pingereas)

Allikas: [Läänemaa TOP: troonile istusid pankurid \(aripaev.ee\)](#)

Äripäev koostas ettevõtete 2021. a paremusjärjestuse järgmiste andmete põhjal:

- 2020. aasta käive ja selle aastane kasv,
- 2020. aasta maksueelne kasum ja selle aastane kasv,
- rentaablus ja lisandväärtus töötaja kohta aastal 2020.

2021. aastal Läänemaal

- Avati uus tootmishoone Linnamäe Lihatoöstuses.
- Avati uuendatud endine Spa hotell Laine, nüüd kaks korda suurema spaa-alaga. Uus operaator on Hestia Hotel Group ja uus nimi on Hestia Hotel Haapsalu Spa.
- Maaelu Edendamise Sihtasutus valis parimaks lihavedekasvatamiseks Ohtla Lihaveis OÜ juhataja **Mariliis Vahari**.
- AS Elektrilevi ostis AS Imatra Elektri. Sellega muutus Läänemaal elektri jaotus-

võrgu omanik. AS Elektrilevi on Eesti suurim jaotusvõrgu omanik. Aastal 1998 erastas Soome firma Fortum Läänemaa jaotusvõrgu.

- Jaanela Poksi ja Tanel Heinsalu seenefarm käivitas projekti Seenefarm 2,0 ja kolis Kullamaa tünnesse.
- Dirhami sadamas ehitati juurde idakai, millega lisandus 41 kaikohta.

SIHTASUTUS LÄÄNEMAA

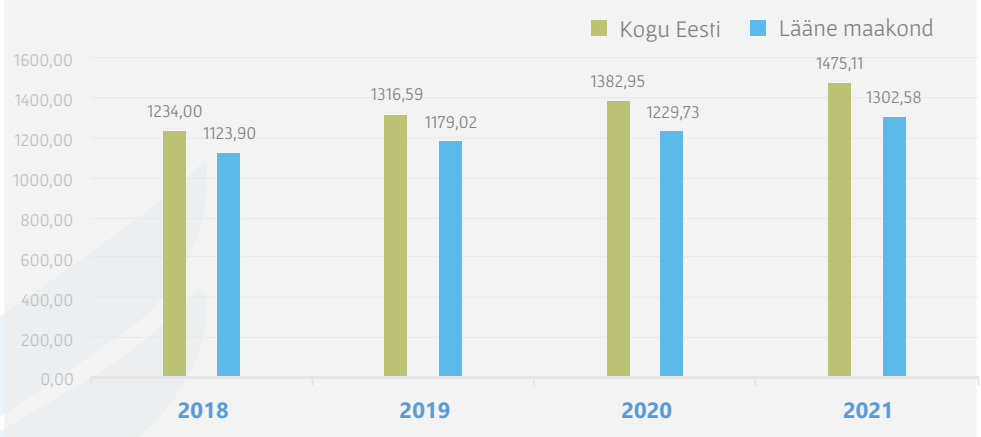
Linnamäe lihatööstuse
laienemine.

Joonis 31.

Läänemaa ja Eesti
keskmine brutopalk.
Allikas: Statistikaamet

Foto: Urmas Lauri / Lääne Elu

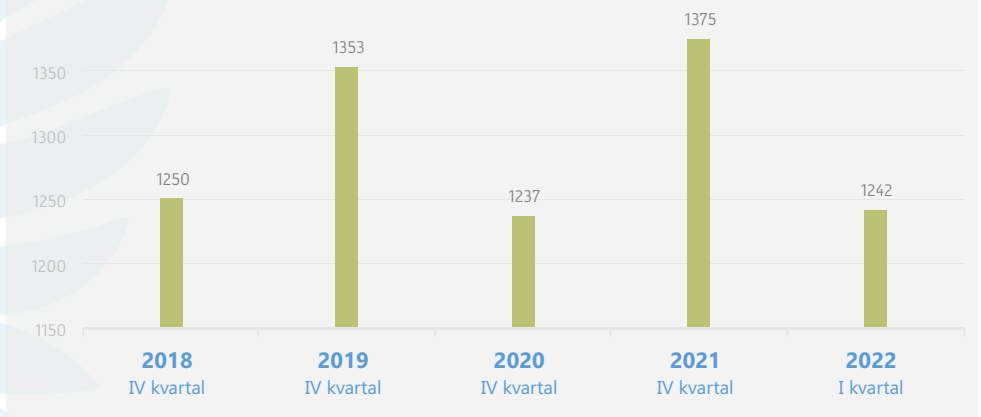
KESKMINE BRUTOPALK, €

Joonis 32.

Läänemaa keskmine
brutopalk.
Allikas: Statistikaamet

KESKMINE BRUTOPALK, €

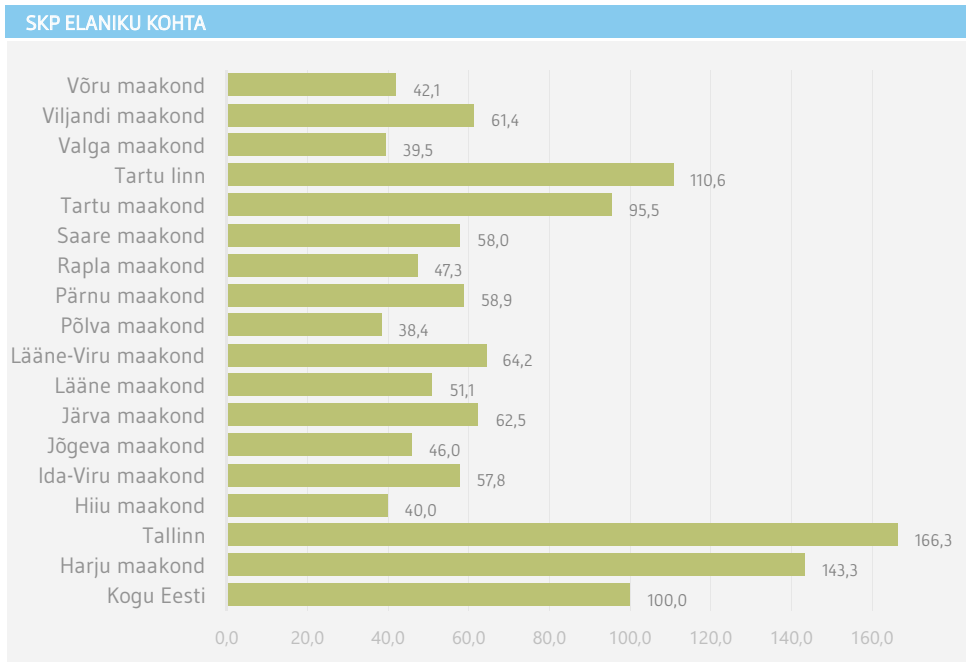
Tabel ja joonis näitavad, et Läänemaa keskmine brutopalk on madalam kui Eesti keskmine. Palk tõuseb üldiselt samas tempos mis Eesti keskmine palk. Samas näitab joonis ka,

et juhul kui Eesti brutopalka osas toimub langus, siis Läänemaal avaldub see sügavamalt.

11. TÖÖHÕIVE JA
MAJANDUS

Joonis 33.

SKP elaniku kohta,
% Eesti keskmisest.
Allikas: Statistikaamet

Tabel 22.

Läänemaa SKP muutumine
perioodil 2017–2020.
Allikas: Statistikaamet

SKP MUUTUMINE				
Läänemaa SKP	SKP jooksevhindades, miljonit €	Osatähtsus riigi SKP-s, %	SKP elaniku kohta, €	SKP elaniku kohta, % Eesti keskmisest
2017	198,67	0,8	9 595,98	53,0
2018	199,49	0,8	9 684,41	49,6
2019	222,65	0,8	10 860,00	52,0
2020	210,51	0,8	10 314,34	51,1

Lääne maakonna SKP on võrreldav Rapla ja Jõgeva maakonnaga, on aga kõrgem kui Kagu-Eesti maakondadel. Lääne regioonis on Lääne maakonna SKP madalam kui Pärnu ja Saare maakonnas, kõrgem kui Hiiu maakonnas. SKP langus 2020. aasta lõpus näitab, et maakonna majandus on oluliselt sõltuv teenindussektorist ja külastusmajandusest laiemalt. Seetõttu on koroonaviiruse mõju olnud maakonnale tugevam. Osakaal riigi SKP-s ei ole muutunud.

Kõige sagedasemad tegevusalad Lääne maakonnas on põllu- ja metsamajandus ning kalapüük, teisel kohal on ehitus, kolmandal hulgi- ja jaekaubandus. Töötlev tööstus on

ettevõtete hulga osas viiendal kohal. Kõige rohkem on osahinguid. Osahingute ja mittetulundusühingute arv on tõusutrendis, FIE-de arv väikeses languses. 96% ettevõtetes on alla kümne töötaja.

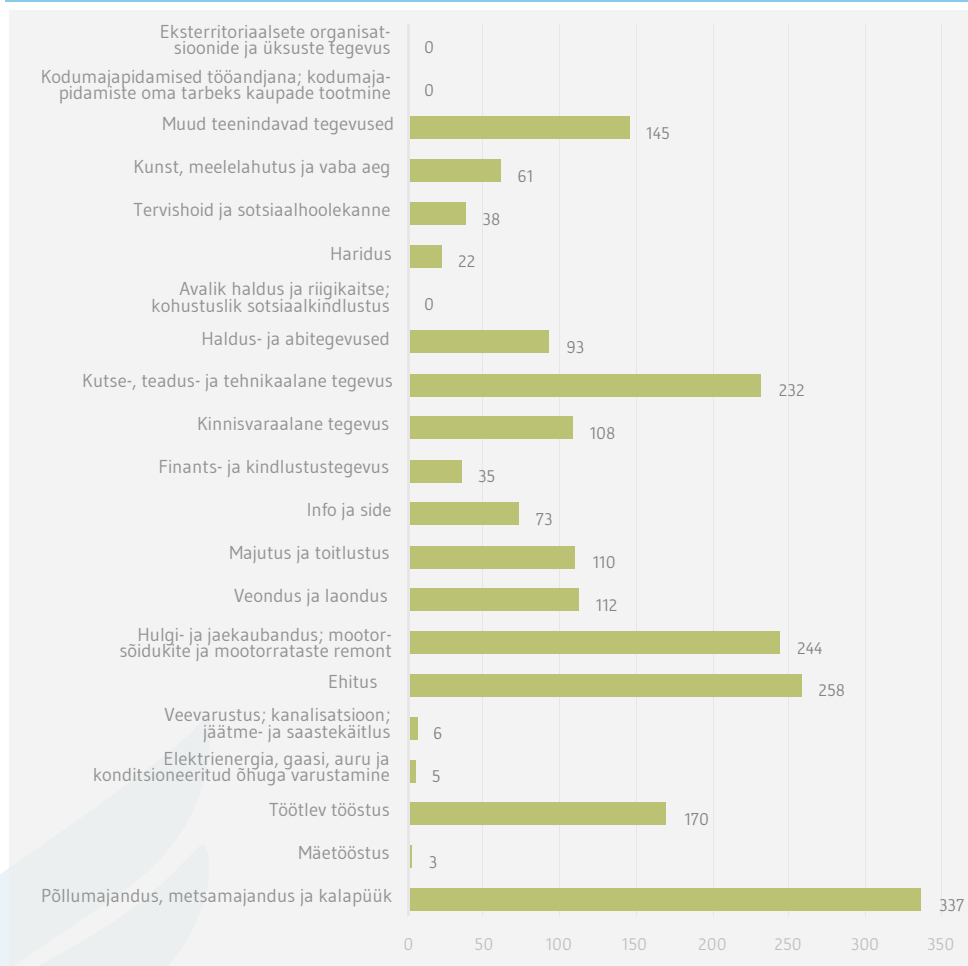
Tabel 36 näitab, et nelja aasta jooksul on primaarsektori osakaal maakonna majanduses vähenenud, samas on teenuste osakaal tõusnud. Tööstuse osakaal on püsinud. Arvestama peab, et teenuste hulka arvestatakse nii era- kui avaliku sektori teenused, ning avaliku sektori teenused on ka haridus, tervishoid, sotsiaalhoolekanne ja avalik haldus tervikuna.

11. TÖÖHÕIVE JA
MAJANDUS

Joonis 34.

Läänemaa majanduse jaotus
tegevusalade järgi 2021.
Allikas: Statistikaamet

ETTEVÕTETE ARV TEGEVUSALADE JÄRGI

Tabel 23.

Lisandväärtuse osakaal
tegevusalades 2017–2020.
Allikas: Statistikaamet

LISANDVÄÄRTUSE OSAKAAL TEGEVUSALADES

Läänemaa	Tegevusala	Väärtus jooksevhindades, miljonit €	Osatähtsus maakonna/linna lisandväärtuses, %
2017	Põllumajandus, metsamajandus ja kalapüük	14,54	8,5
	Tööstus ja ehitus	60,36	35,3
	Teenused	95,95	56,2
	LISANDVÄÄRTUS KOKKU	170,85	100
2018	Põllumajandus, metsamajandus ja kalapüük	12,06	7
	Tööstus ja ehitus	54,73	31,7
	Teenused	105,68	61,3
	LISANDVÄÄRTUS KOKKU	172,47	100
2019	Põllumajandus, metsamajandus ja kalapüük	15,43	8,3
	Tööstus ja ehitus	55,89	30,1
	Teenused	114,52	61,6
	LISANDVÄÄRTUS KOKKU	185,84	100
2020	Põllumajandus, metsamajandus ja kalapüük	10,41	5,7
	Tööstus ja ehitus	60,90	33,1
	Teenused	112,90	61,3
	LISANDVÄÄRTUS KOKKU	184,21	100

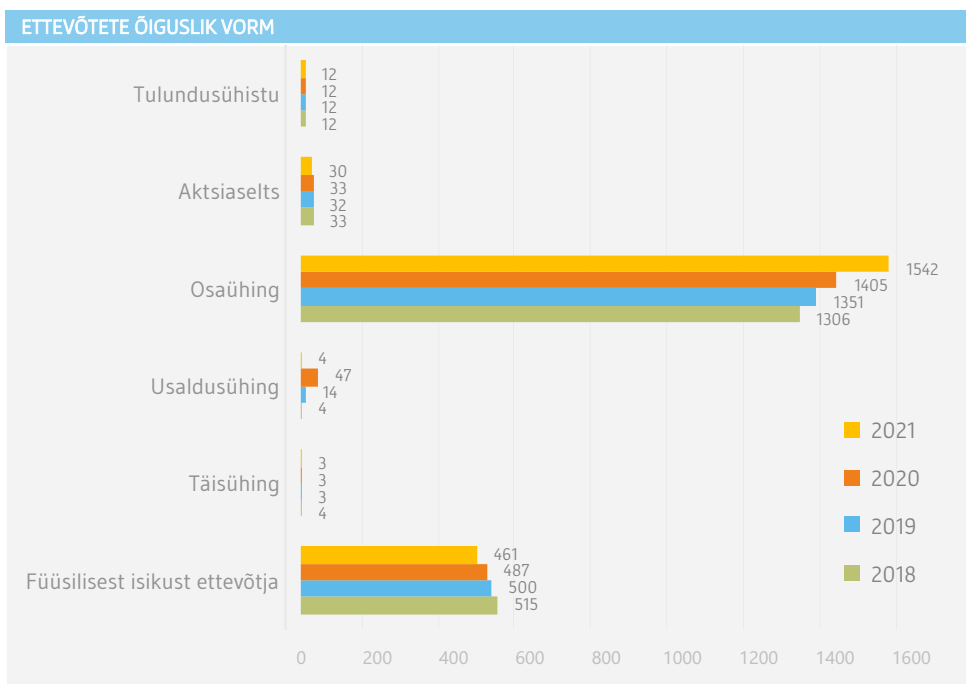

SIHTASUTUS LÄÄNEMAA

11. TÖÖHÕIVE JA MAJANDUS

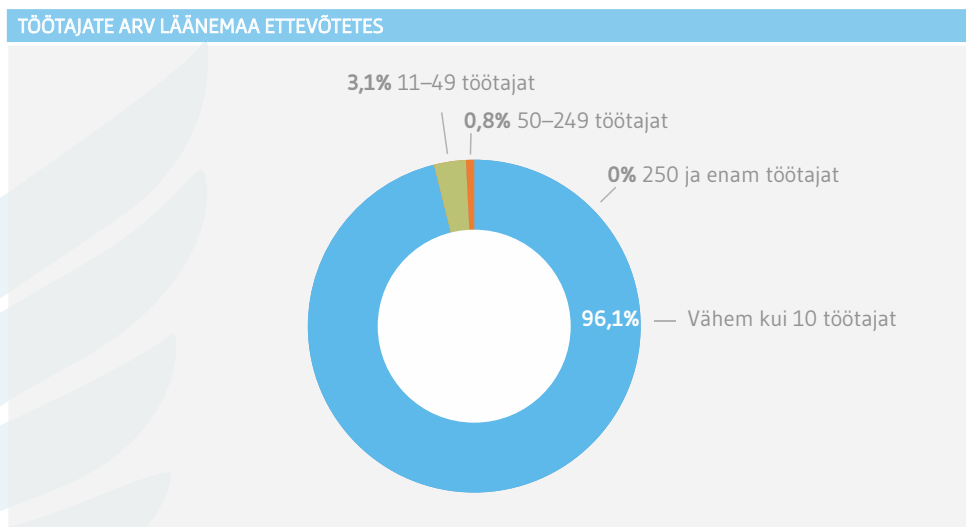
Joonis 35.

Läänemaa majanduse jaotus õigusliku vormi järgi. Allikas: Statistikaamet

Joonis 36.

Läänemaa ettevõtete suurus töötajate arvu järgi. Allikas: Statistikaamet

Joonis 37.

Läänemaa ettevõtete suurus töötajate arvu järgi 2018–2021. Allikas: Statistikaamet

